

Ministarstvo
finansija

Br: 01-05-02-041/26-11906/2

Podgorica, 17. 04 .2026. godine

Za: MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE, Rimski trg br. 46, Podgorica

n/r: gospodina Vladimira Jokovića, ministra

Veza: Vaš akt broj: 04-312/26-3939/6 od 27.03.2026. godine i inovirani RIA obrazac broj od 15.04.2026. godine

PREDMET: Mišljenje na Predlog zakona o zdravlju životinja

Poštovani,

Ministarstvu finansija dostavili ste akt kojim se zahtijeva mišljenje na Predlog zakona o zdravlju životinja.

Donošenje Zakona o zdravlju životinja proističe iz potrebe modernizacije postojećeg normativnog okvira u oblasti zdravlja životinja, usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije, zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje. Donošenje zakona je jedna od obaveza za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika. To podrazumijeva da ovaj zakon, kao krovni akt, i svi propisi o zdravlju životinja moraju biti dodatno i u potpunosti usaglašeni sa EU propisima.

Predloženi propis, zajedno sa propisima koji će se donijeti na osnovu ovog zakona, ima za cilj unapređenje zdravlja životinja kao podršku razvoju održive poljoprivredne proizvodnje i ribarstva, efikasno funkcionisanje tržišta i smanjenje štetnog uticaja na zdravlje životinja, javno zdravlje i životnu sredinu od određenih bolesti i mjera preduzetih za prevenciju i kontrolu bolesti. Posebno su značajne odredbe koje se odnose na: rano otkrivanje, prijavljivanje i nadzor bolesti; registraciju i odobravanje objekata; premještanje i sledljivost; unos i izvoz; hitne mjere.

Na tekst Predloga zakona i pripremljeni Izvještaj o analizi procjene uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Dodatno, Izvještajem o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa navedeno je da implementacija predmetnog zakona zahtijeva obezbjeđivanje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore, i da su ista obezbjeđena na pozicijama Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitame poslove, u okviru redovnih budžetskih sredstava. Sredstva planirana u 2026. godini nisu dovoljna za sprovođenje svih mjera i aktivnosti za zdravstvenu zaštitu životinja, pa će ista biti predmet razmatranja prilikom izrade Zakona o budžetu za 2027. godinu. Izdvajanje finansijskih sredstava prvenstveno je potrebno u cilju jačanja administrativnih kapaciteta kroz zapošljavanje dovoljnog broja kvalifikovanih službenika. Pored kadrovskih rješenja, sredstva su neophodna za unapređenje i održavanje adekvatnih laboratorijskih kapaciteta, kao i za potpuno tehničko opremanje objekata.

S tim u vezi, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi na Predlog zakona o zdravlju životinja, uz napomenu da je aktivnosti za sprovođenje predmetnog Predloga neophodno uskladiti sa sredstvima koja su raspoloživa godišnjim zakonom o budžetu Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, odnosno Srednjoročnim budžetskim okvirom.

S poštovanjem,

MINISTAR
mr Novica Vuković

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Uprava za bezbjednost hrane, veterinu I fitosanitarne poslove
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o zdravlju životinja
1. Definisane probleme <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<ul style="list-style-type: none"> - Donošenje Zakona o zdravlju životinja proističe iz potrebe modernizacije postojećeg normativnog okvira u oblasti zdravlja životinja, usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije, zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje. Donošenje zakona je jedna od obaveza za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12- Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika. To podrazumijeva da ovaj zakon, kao krovni akt, i svi propisi o zdravlju životinja moraju biti dodatno i u potpunosti usaglašeni sa EU propisima. - U okviru Pregovaračkog poglavlja 12 -Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika, Crnoj Gori su postavljena su tri završna mjerila od kojih se dva dominantno odnose na službene u ovim oblastima i glase: <ul style="list-style-type: none"> - Iako je crnogorsko zakonodavstvo u oblasti veterinarstva - prvenstveno Zakon o veterinarstvu, a zatim i Zakon o identifikaciji i registraciji životinja, 2015. godine, od strane Evropske komisije ocenjeno kao usklađeno, donošenjem 2016. godine, Regulative o zdravlju životinja (EU) 2016/429 – tzv. „Animal Health Law“, a koji se u EU primjenjuje od 2021. godine, proistekla je potreba za usklađivanjem i donošenjem novog pravnog okvira usklađenog sa ovom regulativom i velikim brojem delegiranih i implementacionih regulativa EU. - Oštećena bi bila država Crna Gora jer ne bi potvrdila da je uspostavila sistem kompatibilan sistemu Evropske Unije u oblasti zdravlja životinja koji uključuje: prevenciju bolesti, podizanje nivoa svijesti o bolesti, rano otkrivanje, prijavljivanje i izvještavanje o pojavi bolesti, nadzor, programe iskorjenjivanja i status "slobodan od bolesti" biosigurnost, sljedivost životinja i proizvoda životinjskog porijekla u odnosu na zdravlje životinja, uslove za premještanje životinja i proizvoda životinjskog porijekla unutar Crne Gore, između država članica EU (nakon pristupanja Crne Gore) i u treće države, uslove unosa životinja i proizvoda životinjskog porijekla kao i hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju vanrednih (hitnih) situacija vezano za opasnost od pojave ili pojave bolesti ili bolesti u nastajanju kod držanih i divljih životinja. - Ukoliko Crna Gora ne usvoji Zakon o zdravlju životinja potpuno usaglašen sa Regulativom (EU) br. 429/2017 neće ispuniti data mjerila i neće privremeno zatvoriti pregovore u Pregovaračkom poglavlju 12- Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika. 	
2. Ciljevi <ul style="list-style-type: none"> - Koji ciljevi se postižu predloženim propisom? - Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Predloženi propis, zajedno sa propisima koji će se donijeti na osnovu ovog zakona, ima za cilj unapređenje zdravlja životinja kao podršku razvoju održive poljoprivredne proizvodnje i ribarstva, efikasno funkcionisanje tržišta i smanjenje štetnog uticaja na zdravlje životinja, javno zdravlje i životnu sredinu od određenih bolesti i mjera preduzetih za prevenciju i kontrolu bolesti. - Posebno su značajne odredbe koje se odnose na: <ul style="list-style-type: none"> • rano otkrivanje, prijavljivanje i nadzor bolesti; • registraciju i odobravanje objekata; • premještanje i sledljivost; • unos i izvoz; • hitne mjere. 	

- Odredbama zakona uspostavlja se jasna veza između zdravlja životinja, javnog zdravlja, bezbjednosti hrane, dobrobiti životinja i zaštite životne sredine. Time se potvrđuje pristup „Jedno zdravlje“ (One Health). Za nadležni organ, ovaj član predstavlja osnov za planiranje politika, programa nadzora i kontrola, dok za subjekte potvrđuje njihovu aktivnu ulogu u sistemu upravljanja rizikom.
- Novi zakon predstavlja osnov za uspostavljanje modernog i održivog sistema upravljanja zdravljem životinja zasnovanog na procjeni rizika, biosigurnosti i naučnim principima.
- Usklađenost sa:
  - obavezom kontinuiranog usaglašavanja sa EU legislativom utvrđenom Strategijom za transpoziciju i implementaciju EU propisa u Poglavlju 12 - bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika. Dodatno, obaveza kontinuiranog usaglašavanja je uslov i za zatvaranje pregovora u PP 12-Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika;
  - Strategijom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023–2028;
  - Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- Jedina opcija za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema je donošenje Zakona o zdravlju životinja. Važno je istaći da je zdravlje životinja preduslov za održivu poljoprivredu, zaštitu javnog zdravlja, bezbjednost hrane i stabilnost tržišta. Samim tim, neophodno je uspostaviti pravni okvir koji omogućava identifikaciju, registraciju i praćenje premještanja životinja, upravljanje rizicima, biosigurnost, sljedljivost i efikasan odgovor na pojavu bolesti. Većina tih pravila i zahtjeva već je postojala, kroz Zakon o veterinarstvu i Zakon o identifikaciji i registraciji životinja i u podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovih zakona, usklađena sa prethodnim zakonodavstvom EU. Ipak, dosadašnji zakonodavni okvir Crne Gore nije u potpunosti odgovarajući u pogledu tih pravila i zahtjeva u odnosu na novi EU Zakon o zdravlju životinja. Prvenstveno, nije obuhvatao sve vrste bolesti i rizika, mjere za nadzor i kontrolu bolesti, obaveze i odgovornosti subjekata i veterinarara kao i savremene informatičke sisteme, bez kojih nije moguće obezbijediti priznat i kontrolisan promet životinja i proizvoda, pri unosu živih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih zemalja kao i unutar Crne Gore i na unutrašnjem tržištu Evropske unije. Samim tim, "status quo" opcija nije prihvatljiva, a bez postojanja propisa došlo bi do pojave i širanj mnogih bolesti životinja i ugrožavanja ne samo držaoca životinja već i velikih negativnih socio-ekonomskih posljedica za državu i/ili ugrožavanja opstanka određene životinjske vrste i ugrožavanja međunarodne trgovine životinjama i proizvodima životinjskog porijekla.
- Zbog toga je bilo potrebno izraditi novi, sveobuhvatno zakon kojim se harmonizuje nacionalno zakonodavstvo sa EU zakonodavstvom - Regulativom (EU) 2016/429, kao i sa pratećim delegiranim i implementacionim regulativama EU, naročito Delegiranom regulativom (EU) 2018/1882 o kategorizaciji bolesti, Delegiranom regulativom (EU) 2020/687 o svijesti o bolesti, pripravnosti na bolest i kontroli bolesti, kao i Regulativama (EU) 2020/689 i 2020/690, koje se odnose na nadzor i programe iskorijenjivanja bolesti i premještanje životinja i proizvoda životinjskog porijekla, zatim 2019/2035 kojim su uređena pravila za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice i u pogledu pravila o sljedivosti određenih držanih kopnenih životinja i jaja za nasad, itd.
- Ispunjavanje obaveza datih od strane Evropske komisije za privremeno zatvaranje pregovora u Poglavlju 12, pristupanje Evropskoj uniji i uspostavljanje efikasnog sistema zaštite zdravlja životinja i javnog zdravlja. Pored toga, radi pružanja pomoći u daljem radu pre pristupanja, u pogledu zdravlja životinja, DG SANTE (Directorate-General for Health & Food Safety EC) naglasio je da pre pristupanja Crne Gore Uniji, zakonodavstvo EU, uključujući relevantne delegirane i implementacione akte u okviru EU Zakona o zdravlju životinja (EU AHL), ... i prenosive spongiformne encefalopatije, mora biti preneto i implementirano u Crnoj Gori. Kako je takođe naznačeno u Belešci SANTE upućenoj Crnoj Gori o završnim merilima (deo B 'Ključne teme za spremnost za pristupanje'), 'Crna Gora mora dokazati sposobnost da efikasno primenjuje acquis EU koji obuhvata portfelj SANTE u oblasti hrane i da u potpunosti sprovede

acquis EU (Poglavlje 12) i Crna Gora mora kontrolisati i pratiti značajne bolesti životinja (npr. slinavka i šap, visoko patogena avijarna influenza, afrička kuga svinja, klasična kuga svinja, afrička kuga konja, besnilo, tuberkuloza, bruceloza), uspostaviti sisteme registracije i odobravanja objekata za držanje životinja usklađene sa EU, sisteme identifikacije životinja, kao i ...]

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
  - Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
  - Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
  - Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
  - Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.
- Rješenja u propisu pozitivno i direktno i indirektno će uticati jer će se unaprijediti postojeći sistem i uspostaviti efikasniji i funkcionalniji sistem u oblasti zdravlja životinja sa jasno definisanim obavezama subjekata koji drže životinje, prevoznike, subjekte koji sakupljaju, proizvode, prerađuju ili skladište reproduktivni materijal, subjekte u poslovanju hranom životinjskog porijekla, veterinarima i stručnim licima za rad sa životinjama i nadležnih organa. Direktni uticaji odraziće se kroz obezbijeđen visok nivo zaštite zdravlja životinja, a posleđično i zdravlja ljudi i slobodan protok životinja i roba. Rješenja iz ovog zakona nemaju negativnih uticaja, ni direktnih i indirektnih.
- Primjenom ovog propisa ne nastaju troškovi za građane i privredu.
  - Nema dodatnih troškova, a pozitivni efekti su višestruki, kako za subjekte tako i za građane i privredu. Ogladaju se u unaprijeđenju zdravlja životinja i stvaranju uslova za nesmetan promet živih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla.
  - Unaprijeđenjem zdravlja životinja i uslova za premještanje i stavljanje na tržište živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla (uz dodjelu statusa slobodan od bolesti) stvaraju se uslovi za povoljniji ambijent za subjekte gdje je očekivano da se u kontrolisanom ambijentu istih prava i istih obaveza podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
  - Ovim zakonom uspostavljaju se obaveze subjekata u pogledu životinja ili proizvoda za koje su odgovorni, kod držanja, uzgoja, premještanja, uključujući i postupanja u slučaju sumnje odnosno potvrde određene bolesti životinja. Takođe, propisana je obaveza registracije objekata u kojima se drže životinje ili se sakuplja, proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal, prevoznika, subjekata koji obavljaju poslove okupljanja životinja odnosno odobravanja objekata u kojima se obavlja jedna od zakonom propisanih djelatnosti kao i druge obavete subjekata u pogledu zaštite zdravlja životinja tj, proizvoda za koje je odgovoran. Važno je istaći da ovo nijesu nove obaveze za subjekte, najvećim dijelom one već postoje u crnogorskom zakonodavstvu i implementirane su, a propisane su Zakonom o veterinarstvu, Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja i Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja. Ovim zakonom, a prateći EU Regulativu 429/2016, uspostavlja se sveobuhvatan, jedinstven i sistemski uređeni okvir za prevenciju, praćenje, suzbijanje i kontrolu zaraznih bolesti životinja odnosno konsoliduje se pravni okvir za zajedničku politiku o zdravlju životinja kroz jedinstven i fleksibilan regulatorni okvir za zdravlje životinja koji omogućava direktnu primjenu pojedinih odredbi u oblasti zdravlja životinja. Znači, uključuje sve važne aspekte za kontrolu zdravlja životinja i integriše sve obaveze subjekata u jedan pravni okvir, koje su većim djelom već implementirane, uključujući registraciju objekata i identifikaciju i registraciju životinja i praćenje njihovog kretanja (samim tim Zakon o identifikaciji i registraciji životinja i odredbe Zakona o veterinarstvu vezane za zdravlja životinja neće se primjenjivati od dana početka primjene ovog zakona).
  - Što se tiče obaveze prijavljivanja i izvještavanja o sumnji odnosno pojavi bolesti na području Crne Gore, ovim predlogom su jasno propisane obaveze subjekata, veterinarima kao i Uprave za bezbjednost hrane, veterinaru i fitosanitarne poslove da prijavi odnosno da izvještava o pojavi bolesti na teritoriji Crne Gore. S tim u vezi, neophodno je bilo odrediti regione za prijavljivanje i izvještavanje s tim da se ovdje se ne radi o obavezi jedinica lokalne samouprave (član 22), već o obavezama Uprave da odredi regione za prijavljivanje i izvještavanje o sumnji odnosno pojavi bolesti na području Crne Gore. Kako je Regulativom 2016/429 propisano da svaka država članica uspostavlja regione za prijavljivanje i izvještavanje (o bolestima životinja), predlogom

zakona, prateći već postojeće rješenje u Zakonu o veterinarstvu, propisano je da su regioni za prijavljivanje i izvještavanje u Crnoj Gori jedinice lokalne samouprave. Ovo znači da će Uprava, kada vrši prijavu ili izvještavanje Evropskoj komisiji, državama članicama EU kao i susjednim državama, o nekoj bolesti koja je prisutna na teritoriji Crne Gore, navesti, npr: region (opština) Nikšić i sve ostale zahtjevane podatke o bolesti, lokaciji, datumima postavljanja sumnje tj. potvrde bolesti, vrsti pogođenih životinja, dijagnostici, preduzetim mjerama, ... Uprava i sada vrši prijavljivanje bolesti Evropskoj komisiji preko ADIS-a kao i Svjetskoj organizaciji za zdravlja životinja (WOAH).

- Podržava se tržišna konkurencija jer će se poslovati sa životinjama i robama koje su pod nadzorom koji se sprovodi na isti način kao i u zemljama članicama Evropske unije tako da se danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji životinje i robe iz Crne Gore koje ispunjavaju propisane zahtjeve stvara mogućnost pristupa širem tržištu zemalja članica i trećih zemalja kontrolisanom robom koja ispunjava sve propisane zahtjeve.

- 5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? **Objasni.**
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? **Objasni.**
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- **Objasni metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda .**
- Da li su postojali problem u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda?
- **Objasni.**
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? **Objasni.**

- Za implementaciju ovog zakona potrebno je obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za: sprovođenje nadzora radi utvrđivanja prisustva bolesti sa liste kategorije E i relevantnih bolesti u nastajanju i kontrole bolesti, za programe iskorjenjivanja, za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti“ u skladu sa EU pravilima, za unaprijeđenje svijesti o bolesti, spremnosti za bolest i kontroli bolesti, za naknadu štete držaocima životinja, održavanje i uspostavljanje novih modula u Veterinarskom informacionom sistemu koji vodi Uprava, sistem identifikacije i registracije životinja, praćenja premještanja životinja i za obezbjeđivanje odgovarajućih kapaciteta za preduzimanje neophodnih i odgovarajućih mjera i sprovođenje aktivnosti predviđenih ovim zakonom, što uključuje:

- ✓ kvalifikovano osoblje, postrojenja, opremu, finansijska sredstva i efikasnu organizaciju na cijeloj teritoriji Crne Gore;
  - ✓ laboratorije sa kvalifikovanim osobljem, objektima, opremom i finansijskim sredstvima potrebnim za obezbjeđivanje brze i tačne dijagnostike i diferencijalne dijagnostike bolesti sa liste i bolesti u nastajanju;
  - ✓ obučene veterinare za obavljanje poslova iz člana 13 ovog zakona.
- Ovo, između ostalog, podrazumjeva obezbjeđivanje finansijskih sredstava za zapošljavanje (službenih veterinarima i službenika) odnosno obezbjeđivanje dovoljnog broja odgovarajuće kvalifikovanog i obučenog osoblja, za opremanje i obezbjeđivanje odgovarajućih i propisno održanih objekata i opreme koja obezbjeđuje da se sve aktivnosti vrše efikasno i efektivno (kancelarija, IT sistemi, vozila, oprema za uzorkovanje i dr.); za organizaciju i sprovođenje obuka, za uzorkovanje i laboratorijska ispitivanja, za implementaciju kriznih planova i vježbi simulacije i dr.
- Neophodno je kontinuirano obezbjeđivanje finansijskih sredstava iz budžeta je za svaku fiskalnu godinu kako bi se svi programi za nadzor, kontrolu, iskorjenjivanje bolesti i bolesti u nastajanju držanih i divljih životinja i dodjelu statusa „slobodan od bolesti“, mjere za kontrolu bolesti realizovali efikasno, pravovremeno i u planiranom obimu jer u suprotnom možemo

ugroziti zdravstveno stanje naših životinja kao i proizvoda životinjskog porijekla, a posljedično i zdravlja ljudi. Ovo Upravo su dosadašnje krize sa izbijanjem bolesti životinja (bolest kvrgave kože, bolest plavog jezika, Q groznica, afrička kuga svinja, a ove godine i pojava avijarne influence kod domaće živine) pokazatelj da je nemoguće planirati pojavu i obim pogodjenih životinja od zaraznih bolesti, posebno bolesti sa liste A, a bez adekvatnih finansijskih sredstava i dovoljnog broja kvalifikovanog i obučenog kadra (službenih veterinarara, doktora veterinarske medicine u Upravi, laboratorijskih kapaciteta, doktora veterinarske medicine u veterinarskim ambulantama) kao i subjekata i stručnih lica koja rade sa životinjama i koji imaju odgovarajuće znanje o bolestima životinja, principima biosigurnosti, interakciji između zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja ljudi, dobroj uzgojnoj praksi za vrste držanih životinja o kojima brine i otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju i posljedice rezistencije.

- Određena finansijska sredstva su obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, koja su nedovoljna za sprovođenje svih mjera i aktivnosti za zdravstvenu zaštitu životinja, a biće planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu. Finansijska sredstva za ove potrebe još od ranije izdvajaju u budžetu Crne Gore kroz programe obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja koje sprovodi Uprava. Pregled izdvojenih budžetskih sredstava po godinama do 2026. godine:

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.810.000€	1.850.000€	1.500.000€	1.400.000€	1.300.000€	1.250.300€	1.131.000€

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2.341.000€	1.724.250€	2.038.531,44 €	2.100.000€	2.190.000€	2.400.000€	2.095.000€

- Sam iznos neophodnih finansijskih sredstava za naredne godine (za programe nadzora i kontrole kao i iskorjenjivanja bolesti životinja, identifikaciju i registraciju životinja, subjekata i objekata i sledljivosti, naknadu štete subjektima koji su odgovorni za životinje i dr.) nije moguće precizno izračunati ali na osnovu sadašnjih podataka i saznanja, neophodna sredstva su u iznosu od 3 500 00 – 4 000 000€. Prilikom procjene obračuna finansijskih izdataka uzimaju se u obzir troškovi sprovođenja mjera od strane doktora veterinarske medicine, uzimanja uzoraka i dostave, troškovi laboratorijskog ispitivanja (ljudski resursi, reagensi, dijagnostikumi), putni troškovi, tržišna vrijednost životinja, troškovi i naknade za druge subjekte koji učestvuju u programima za zdravlja životinja). Svi programi moraju biti usaglašeni sa zahtjevima i kriterijumima propisanim u odgovarajućim regulativama EU, posebno Regulative: 2019/2035¹, 2020/687², 2020/689³ i 2024/2623⁴.
- Napominjemo, da kada postanemo država članica ovi budžeti moraju biti mnogo veći jer su oni garancija visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i životinja U Evropskoj uniji, a programi za nadzor, kontrolu i iskorjenjivanje bolesti će se ocjenjivati od strane Evropske komisije. Povoljnost je da su nam danom pristupanja otvoreni evropski izvori finansiranja gdje će EU dijelom sufinansirati odnosno refundirati finansiranje pojedinih mjera u oblasti veterine u cilju obezbjeđivanja visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i životinja, između ostalog sprečavanjem, otkrivanjem i iskorjenjivanjem bolesti životinja, sprovođenjem hitnih mjera koje se preduzimaju u slučaju kriznih situacija i nepredviđenih događaja velikih razmjera koji utječu na zdravlje životinja, uz ispunjavanje svih propisanih zahtjeva. Ove podrške u oblasti zdravlja životinja, između ostalih, definisane su Regulativom (EU) 2021/690 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 28. aprila 2021. o uspostavljanju programa za unutrašnje tržište, konkurentnost preduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za

¹ Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2019/2035 od 28. juna 2019. o dopuni Regulative (EU) 2016/429 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu pravila za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice te u pogledu pravila o sledljivosti određenih držanih kopnenih životinja i jaja za nasad

² Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2020/687 od 17. decembra 2019. o dopuni Regulative (EU) 2016/429 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu pravila za sprečavanje i kontrolu određenih bolesti s popisa

³ Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2020/689 od 17. decembra 2019. o dopuni Regulative (EU) 2016/429 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu pravila o nadziranju, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodan od bolesti“ za određene bolesti s popisa i bolesti u nastajanju

⁴ Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2024/2623 od 30. jula 2024. o dopuni Regulative (EU) 2016/429 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu pravila o odobravanju i priznavanju statusa „slobodan od bolesti“ kompartmentima u kojima se drže kopnene životinje

životinje te evropsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage Regulatorna (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014, kojom su propisani ciljevi u oblasti veterinarstva kao i prihvatljive aktivnosti za finansiranje, sa kriterijumima za podršku i procentom učešća u finansiranju (kreće se od 50% do 100% u izuzetnim slučajevima).

- Obezbeđenje finansijskih sredstava za zapošljavanje (službeni veterinari, službenici, prvenstveno doktori veterinarske medicine) je tokom određenog vremenskog perioda od 2026. do 2030 u skladu sa usvojenim planom za jačanje administrativnih kapaciteta, kadrovskim planom zapošljavanja i zahtjevima Evropske Komisije.
- Dodatno, EU je u predpristupnom periodu, kroz IPA projekte opredjeljivala sredstva za unaprijeđenje kapaciteta u oblasti veterine, za obaveze buduće države članice kao i rada službenih veterinarara na graničnim prelazima kao budućih granica Evropske unije. Takođe, kroz sredstva Svjetske banke (MIDAS) u cilju zatvaranja pregovora u Poglavlju 12 realizovano je, i u toku je realizacija, brojnih aktivnosti kojima je cilj upravo zatvaranje Poglavlja 12, a u oblasti veterine: Veterinarski informacioni sistem, Tehnička pomoć za sitem identifikacije i registracije životinja, opremanje Specijalističke veterinarske laboratorije i nabavka i oremanje veterinarske inspekcije (zaštitna oprema, specijalizovana vozila). Ovim se je dodatno unaprijedila oblast veterine ali su neophodna dalja ulaganja u cilju uspostavljanja i održavanja efikasnog sistema u oblasti zdravlja životinja, kompatibilnog sa EU sistemom.
- Implementacijom ovog zakona ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Usvajanjem propisa je predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze – dato obrazloženje u al. 1 do 6 ove tačke (npr. član 26, st. 8, 9 i 10).
- Implementacijom ovog zakona ostvariće se prihod za budžet Crne Gore (naknade za registraciju i odobravanje objekata i subjekata, za sertifikaciju, po zahtjevu subjekta) koje u ovom trenutku nije moguće precizno izračunati (zavisi od broja subjekata koji podnesu zahtjev).
- Nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa.
- Nije bilo primjedbi i sugestija.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza podrške i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**
- Tokom izrade nacrta Zakona o zdravlja životinja korišćena je pomoć eksperata (UNOPS).
- U skladu sa zakonom organizovana je javna rasprava o Nacrtu zakona o zdravlja životinja. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede objavilo je Javni poziv na javnu raspravu o Nacrtu Zakona o zdravlja životinja građanima, privrednim društvima, preduzetnicima, nezavisnim i regulatornim tijelima, pravnim i fizičkim licima koja vrše javna ovlašćenja, državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave, organima lokalne uprave, nevladinim organizacijama i drugim organima i organizacijama (zainteresovani subjekti), da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u pripremi Nacrta Zakona o zdravlja životinja. Javna rasprava je trajala 26 dana od dana objavljivanja javnog poziva na internet stranici Ministarstva od 31. 12. 2025. godine, pa do 26. 01. 2026. godine. Javna rasprava se sprovela organizovanjem okruglog stola i dostavljanjem primjedbi, predloga i sugestija u pisanom i elektronskom obliku na Obrascu 4 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, na mejl adrese: upravazabezbjednosthrane@ubh.gov.me, suncica.boljevic@ubh.gov.me i jelena.vracar@ubh.gov.me . Okrugli sto o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o veterinarstvu održan je dana 16. 01. 2026. godine u sali za sastanke Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, adresa Serdara Jola Piletića, broj 26, sa početkom u 12 časova. Javnoj raspravi (okruglom stolu) na Predlog zakona o zdravlju životinja, prisustvovali su: tri ovlašćena predstavnika Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, predstavnici Uprave iz ostalih sektora (Sektor za bezbjednost hrane), predstavnik Specijalističke veterinarske laboratorije i predstavnici medija. Tokom trajanja javne rasprave održane su konsultacije sa predstavnikom Specijalističke veterinarske laboratorije radi dodatnih pojašnjenja odredbi Predloga zakona i primjedbe u vezi sa članom 50 Predloga zakona o davanju mandata laboratoriji za sprovođenje epidemiološkog

istraživanja sa službenim veterinarom, sa ostalim zainteresovanim kolegama u vezi sa pojašnjenjima odredbi koje tiču registracije i identifikacije životinja. Predstavnicima medija su data pojašnjenja vezana za promjenu postojećih zahtjeva za držaoce životinja i eventualne zahtjeve u pogledu dodatnih ulaganja od strane držaoaca za ispunjavanjem ovih zahtjeva.

7. Monitoring i evaulacija

-Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

-Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa kako bi se isunili ciljevi?

- Glavni indikatori kojima će se mjeriti ispunjavanje ciljeva?

- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoring i evaulacije primjene propisa?

- S obzirom na potrebu uspostavljanja sistema za nadzor i kontrolu zdravlja životinja u skladu sa EU pravilima, potencijalne prepreke za implementaciju propisa predstavlja nedovoljan broj zaposlenih u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kako u dijelu službenih kontrola tako i na administrativnom nivou. Naime, nedovoljan broj službenih veterinara ugrožava i ne garantuje pravovremene, efikasne i efektivne kontrole: subjekata i drugih pravnih i fizičkih lica i objekata u kojima se obavljaju djelatnosti držanja i uzgoja životinja i drugih objekata u skladu sa analizom rizika, prevoznika, objekata, identifikacije i registracije životinja i njihove sledljivosti, veterinarskih ambulanti koje sprovode delegirane poslove u skladu sa ovim zakonom i Zakonom o službenim kontrolama, sprovođenja programa nadzora i programa iskorjenjivanja određenih bolesti, dodjelu, suspenziju i oduzimanje statusa "slobodan od bolesti", za sprovođenje mjera u slučaju sumnje odnosno potvrde bolesti i drugih poslova u skladu sa ovim zakonom.
- Dodatno, nedovoljan broj zaposlenih i stručno osposobljenih lica u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, prvenstveno doktora veterinarske medicine za planiranje, izradi, praćenju i izvještavanju o svim programima i drugim aktivnostima u skladu sa ovim zakonom, za izradu propisa, procedura i sprovođenje obuka po tematskim oblastima u području zdravlja životinja.
- Poseban izazov predstavlja nadzor i kontrola bolesti koje se brzo šire, bez obzira na granice, a za koje uglavnom ne postoji adekvatna terapija niti vakcina, uključujući nove bolesti povezane s klimatskim promjenama i globalizacijom. Samim tim, rano otkrivanje i kontrola bolesti životinja, je preduslov za smanjenje pojave i efekata epidemija kod životinja.
- Važno je naglasiti da je duži period prisutan deficit doktora veterinarske medicine u Crnoj Gori, tako da je neophodno iznaći model za dodatnu motivaciju studenata fakulteta veterinarske medicine kao i doktora veterinarske medicine za zapošljavanje u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.
- Kako bi se otklonili gore navedeni rizici i obezbjedio dovoljan broj zaposlenih doktora veterinarske medicine, kako za službene kontrole tako i u administraciji:
  - ✓ Vlada Crne Gore je u decembru 2025. godine usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za bezjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove kojim je predviđen veći broj radnih mjesta;
  - ✓ na sjednici Vlade Crne Gore od 19.02.2026. godine usvojen je Predlog akcionog plana za jačanje administrativnih kapaciteta Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove koji je dostavljen i Evropskoj komisiji i kojim je Crna Gora potvrdila obavezu da će u narednih 5 godina odnosno do 2030. uspostaviti odgovarajuće ljudske kapacitete u skladu sa predlogom datim u Akcionom planu. U planu je dat detaljan pregled zapošljavanja po godinama i stručnim kvalifikacijama što je uslov i za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12. Kada se ostvari Akcioni plan, predviđenom dinamikom, velikim dijelom će biti zadovoljeni i kapaciteti za sprovođenje ovog zakona.
  - ✓ Dodatno, u toku je nabavka opreme i vozila za inspektore u cilju poboljšanja uslova i povećanje efikasnosti rada.
- Crna Gora je donijela pravni okvir i po istom neophodno je da uspostavi efikasan sistem za nadzor i kontrolu zdravlja životinja kompatibilan sistemu Evropske Unije.
- Tokom primjene propisa organizovaće se edukativne radionice, treninzi i obuke od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove ili preko dostupnih mehanizama EK (TAIEX, BT EFSA), a dodatno će i inspektori tokom nadzora upoznavati subjekte o novim zahtjevima utvrđenim ovim zakonom.
- Glavni indikatori kojima će se mjeriti ispunjavanje ciljeva:

- ✓ uspostavljeni i sprovedeni programi nadzora za relevantne bolesti;
  - ✓ uspostavljeni i sprovedeni programi za iskorjenjivanje bolesti kategorije B i C;
  - ✓ uspostavljeni i sprovedeni programi za dodjelu statusa "slobodan od bolesti" za relevantne bolesti;
  - ✓ rezultati sprovedenih programa nadzora, programa za iskorjenjivanje bolesti i broj gazdinstava sa statusom "slobodan od bolesti" za relevantne bolesti;
  - ✓ broj održanih treninga, obuka i radionica u oblasti zdravlja životinja;
  - ✓ podignut nivo znanja i obavještenosti subjekata;
  - ✓ zaposlen dovoljan broj odgovarajuće kvalifikovanog i obučenog osoblja (veterinarskih inspektora i administrativnog osoblja).
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, odnosno Uprava za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove, će biti zaduženi za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa. Dodatnu evaulaciju sprovodi i Evropska komisija putem audita, po oblastima.

Datum/mjesto:
Podgorica, 14. aprila 2026.godine

Starješina
Vladimir Joković, ministar

ZAKON O ZDRAVLJU ŽIVOTINJA

**DIO PRVI
OSNOVNE ODREDBE**

**Glava I
PREDMET, CILJ I ZNAČENJE IZRAZA**

Predmet

Član 1

Ovim zakonom utvrđuju se pravila za prevenciju i kontrolu bolesti životinja koje su prenosive na životinje i/ili na ljude.

Cilj

Član 2

(1) Pravila iz člana 1 ovog zakona obezbjeđuju:

1) određivanje prioriteta i kategorizaciju bolesti i utvrđivanje odgovornosti za zdravlje životinja (Dio prvi: čl. 1 do 18 ovog zakona);

2) rano otkrivanje, prijavljivanje i izvještavanje o pojavi bolesti, nadzor, programe iskorjenjivanja i status „slobodan od bolesti” (Dio drugi: čl. 19 do 39 ovog zakona);

3) podizanje javne svijesti o bolesti (nivo znanja i obavještenosti), stanje spremnosti za bolest i kontrolu bolesti (Dio treći: čl. 40 do 74 ovog zakona);

4) registraciju i odobravanje objekata i prevoznika, premještanje i sledljivost životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla (Dio četvrti: čl. 75 do 147 i Dio peti: 148 do 198; i Dio sedmi: čl. 210 do 214 i 217 do 221 ovog zakona);

5) unos životinja, reproduktivnog materijala, proizvoda životinjskog porijekla i ostalih proizvoda na teritoriju Crne Gore i izvoz pošiljaka životinja, proizvoda životinjskog porijekla i ostalih proizvoda sa teritorije Crne Gore (Dio šesti: čl. 199 do 209; i Dio sedmi: čl. 210 do 212 i 217 do 221 ovog zakona);

6) nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca (Dio sedmi: čl. 210 do 221 ovog zakona);

7) hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju vanrednih (hitnih) situacija vezano za bolesti (Dio osmi: čl. 222 do 225 ovog zakona).

(2) Pravilima iz stava 1 ovog člana:

1) cilj je da se obezbijedi:

a) unapređenje zdravlja životinja kao podrška razvoju održive poljoprivredne proizvodnje i ribarstva;

b) efikasno funkcionisanje tržišta;

c) smanjenje štetnog uticaja na zdravlje životinja, javno zdravlje i životnu sredinu: od određenih bolesti i mjera preduzetih za prevenciju i kontrolu bolesti;

2) uzimaju se u obzir:

- odnos između zdravlja životinja i: javnog zdravlja; životne sredine, uključujući biodiverzitet i vrijedne genetske resurse, kao i uticaj klimatskih promjena; bezbjednost hrane i hrane za životinje; dobrobit životinja, uključujući lišavanje bola, stresa ili patnje; antimikrobne rezistencije; dostupnosti dovoljnih količina hrane;
- ekonomske, socijalne, kulturne i ekološke posljedice koje proizlaze iz primjene mjera za kontrolu i prevenciju bolesti;
- relevantni međunarodni standardi.

Primjena zakona

Član 3

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na:

- 1) držane i divlje životinje;
- 2) reproduktivni materijal;
- 3) proizvode životinjskog porijekla;
- 4) nusproizvode životinjskog porijekla i dobijene proizvode, ne isključujući primjenu zahtjeva iz posebnih propisa kojima se uređuje oblast nusproizvoda životinjskog porijekla i dobijenih proizvoda;
- 5) postrojenja (objekte), prevozna sredstva, opremu, materijal i puteve infekcije, povezane ili potencijalno povezane sa širenjem prenosivih bolesti životinja.

(2) Ovaj zakon primjenjuje se na prenosive bolesti, uključujući zoonoze, ne isključujući primjenu posebnih propisa o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama za zdravlje; o sprječavanju, kontroli i iskorjenjivanju određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija; o praćenju zoonoza i uzročnika zoonoza; i o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom.

Područje primjene Dijela četvrtog, petog, šestog i sedmog

Član 4

(1) Dio četvrti Glava I do VII (čl. 75 do 147 ovog zakona) primjenjuje se na:

- 1) kopnene životinje i životinje koje nijesu kopnene, ali koje mogu prenijeti bolesti koje ugrožavaju zdravlje kopnenih životinja;
- 2) reproduktivni materijal od kopnenih životinja;
- 3) proizvode životinjskog porijekla od kopnenih životinja.

(2) Dio peti (čl. 149 do 197 ovog zakona) primjenjuje se na:

- 1) vodene životinje i životinje koje nijesu vodene životinje, ali koje mogu prenijeti bolesti koje ugrožavaju zdravlje vodenih životinja;
- 2) proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja.

(3) Dio peti (član 198 ovog zakona) primjenjuje se na:

- 1) druge životinje;
- 2) reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla od ostalih životinja iz tačke 1 ovog stava.

(4) Dio četvrti i Dio šesti ovog zakona ne primjenjuju se na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz stava 6 ovog člana niti na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca unutar Crne Gore.

(5) Premještanje kućnih ljubimaca, osim nekomercijalnog premještanja, mora biti u skladu sa zahtjevima za zdravlje životinja, utvrđenim u Djelu četvrtom i šestom ovog zakona.

(6) Dio sedmi ovog zakona primjenjuje se samo na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca koja su u skladu sa zahtjevima utvrđenima u čl. 211 i 212 ovog zakona o

maksimalnom broju životinja koje mogu pratiti vlasnika i maksimalnom broju dana koji prođu između premještanja vlasnika i premještanja životinje.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **životinje** su kičmenjaci i beskičmenjaci;
- 2) **kopnene životinje** su ptice, kopneni sisari, pčele i bumbari;
- 3) **vodene životinje** su životinje u svim životnim fazama, uključujući ikru, mliječ i gamete, sljedećih vrsta:
  - a) ribe iz natklase Agnatha i klase Chondrichthyes, Sarcopterygii i Actinopterygii;
  - b) vodeni mekušci koji pripadaju kolu Mollusca;
  - c) vodeni rakovi koji pripadaju podkolu Crustacea;
- 4) **ostale životinje** su životinje vrsta koje ne spadaju u definiciju kopnenih ili vodenih životinja;
- 5) **držane životinje** su životinje koje drže ljudi, a u slučaju vodenih životinja, životinje akvakulture;
- 6) **akvakultura** je držanje vodenih životinja gdje životinje ostaju vlasništvo jednog ili više fizičkih ili pravnih lica, tokom faza uzgoja ili kultivacije, sve do, i uključujući sakupljanje, a isključujući izlov ili sakupljanje divljih vodenih životinja za potrebe ishrane ljudi, koje se privremeno drže do klanja, bez hrane;
- 7) **životinje akvakulture** su sve vodene životinje iz akvakulture;
- 8) **divlje životinje** su životinje koje nijesu držane životinje;
- 9) **živina** su ptice koje se uzgajaju ili drže u zatočeništvu radi:
  - a) proizvodnje:
    - mesa;
    - konzumnih jaja;
    - ostalih proizvoda;
  - b) obnavljanja populacije divljih ptica;
  - c) uzgoja ptica koje se koriste za proizvodnju iz podtač. a i b ove tačke;
- 10) **ptice u zatočeništvu** su sve ptice, osim živine, koje se drže u zatočeništvu iz bilo kog razloga osim onih navedenih u tački 9 ovog člana, uključujući one koje se drže za izložbe, trke, sajmove, takmičenja, uzgoj ili prodaju;
- 11) **kućni ljubimac** je životinja, koja se drži u privatne nekomercijalne svrhe, sljedećih vrsta:
  - a) Dio A: psi (*Canis lupus familiaris*); mačke (*Felis silvestris catus*); pitomi tvorovi (*Mustela putorius furo*);
  - b) Dio B: beskičmenjaci (osim pčela, mekušaca iz kola *Mollusca* i rakova iz podkola *Crustacea*); ukrasne vodene životinje; vodozemci; gmizavci; ptice: primjerci vrsta ptica osim kokošaka, ćuraka, biserki, pataka, gusaka, prepelica, golubova, fazana, jarebica i bezgrebenki/ratita (*Ratitae*); sisara: glodara i zečeva koji nijesu namijenjeni proizvodnji hrane;
- 12) **držalac kućnog ljubimca** je fizičko lice koje drži kućnog ljubimca, uključujući vlasnika kućnog ljubimca;
- 13) **vlasnik kućnog ljubimca** je fizičko lice koje je navedeno kao vlasnik u identifikacionom dokumentu u skladu s odredbama ovog zakona; iz člana 213 tačka 3, člana 214 stav 2 tačka 3, člana 215 stav 1 tačka 3; i člana 216 stav 2 tačka 3 ovog zakona;

14) **nekomercijalno premještanje** je svako kretanje kućnog ljubimca u pratnji vlasnika, i koje:

a) nema za cilj prodaju ili drugi oblik prenosa vlasništva nad kućnim ljubimcem; i

b) dio je kretanja vlasnika kućnog ljubimca:

- bilo pod njegovom direktnom odgovornošću; ili

- pod odgovornošću ovlaštenog lica, u slučajevima kada je kućni ljubimac fizički odvojen od vlasnika;

15) **ovlašćeno lice** je svako fizičko lice kojeg je vlasnik kućnog ljubimca pismeno ovlastio za nekomercijalno premještanje kućnog ljubimca u ime vlasnika kućnog ljubimca;

16) **bolest** je pojava infekcije i/ili infestacije kod životinja, sa ili bez kliničkih ili patoloških manifestacija (znakova), izazvana sa jednim ili više uzročnika bolesti;

17) **uzročnik bolesti** je patogen koji se prenosi na životinje ili ljude, a koji može izazvati bolest kod životinja;

18) **bolesti sa liste** su bolesti iz člana 6 stav 1 ovog zakona;

19) **profil bolesti** su kriterijumi bolesti iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

20) **vrste sa liste** je vrsta životinje ili više vrsta životinja sa liste u skladu sa članom 9 stav 3 ovog zakona, ili u slučaju bolesti u nastajanju, vrsta životinje ili više vrsta životinja koje ispunjavaju kriterijume za vrste sa liste iz člana 8 stav 3 ovog zakona;

21) **opasnost** je uzročnik bolesti ili stanje životinje ili proizvoda, koji može da ima štetan uticaj na zdravlje ljudi ili životinja;

22) **rizik** je vjerovatnoća pojave i vjerovatni obim bioloških i ekonomskih posljedica negativnog uticaja na zdravlje životinja ili na javno zdravlje;

23) **biosigurnost** je zbir fizičkih mjera i mjera za upravljanje osmišljenih za smanjenje rizika od unošenja, razvoja i širenja bolesti na, iz i unutar:

a) populacije životinja, ili

b) objekta, zone, kompartmenta, prevoznog sredstva ili drugih objekata, prostora ili lokacija;

24) **subjekat** je svako fizičko ili pravno lice koje je odgovorno za životinju ili proizvod, privremeno ili stalno, osim držaoca kućnih ljubimaca i veterinaru;

25) **prevoznik** je subjekat koji prevozi životinje za svoj račun ili za račun drugog lica;

26) **stručno lice za rad sa životinjama** je fizičko ili pravno lice čija profesionalna aktivnost uključuje životinje ili proizvode, osim subjekta ili veterinaru;

27) **objekat** je bilo koji prostor, struktura ili, u slučaju držanja i uzgoja na otvorenom prostoru, bilo koje okruženje ili mjesto, na kome su privremeno ili trajno smještene držane životinje ili reproduktivni materijal, osim:

a) domaćinstava u kojima se nalaze kućni ljubimci;

b) veterinarskih organizacija;

28) **reproduktivni materijali** su:

a) sjeme, jajne ćelije i embrioni namijenjeni za vještačku reprodukciju;

b) jaja za priplod;

29) **proizvodi životinjskog porijekla** su:

a) hrana životinjskog porijekla, uključujući med i krv;

b) žive školjke, živi bodljokošci, živi plaštaši i živi morski puževi namijenjeni za ishranu ljudi; i

c) ostale životinje koje nijesu navedene u tački b, a koje se dostavljaju žive krajnjem potrošaču radi pripreme;

30) **nusproizvodi životinjskog porijekla** su cijela tijela ili djelovi tijela životinja, proizvodi životinjskog porijekla ili drugi proizvodi dobijeni od životinja, koji nijesu namijenjeni za ishranu ljudi, osim reproduktivnog materijala;

31) **dobijeni proizvodi** su proizvodi dobijeni postupkom obrade, transformacije, odnosno prerade nusproizvoda životinjskog porijekla;

32) **proizvodi** su:

a) reproduktivni materijal;

b) proizvodi životinjskog porijekla;

c) nusproizvodi životinjskog porijekla i dobijeni proizvodi;

33) **službena kontrola** je svaki oblik kontrole koji se sprovodi u skladu sa propisom kojim se uređuje službena kontrola u oblasti zdravlja životinja;

34) **zdravstveni status** je status u pogledu bolesti sa liste, relevantan za određenu vrstu sa liste, s obzirom na:

a) životinju;

b) životinje unutar:

- epidemiološke jedinice;

- objekta;

- zone;

- kompartmenta;

- Crne Gore;

- države članice EU;

- države koja nije članica EU (u daljem tekstu: treća država) ili teritorija te države.

35) **zona** je:

a) za kopnene životinje, područje Crne Gore, države članice EU, treće države ili područja tih država sa preciznim geografskim razgraničenjem, sa subpopulacijom životinja određenog zdravstvenog statusa u odnosu na određenu bolest ili određene bolesti koje podliježu odgovarajućem nadzoru, kontroli bolesti i biosigurnosnim mjerama;

b) za vodene životinje, jedinstveni hidrološki sistem sa posebnim zdravstvenim statusom u odnosu na određenu bolest ili više određenih bolesti, koji čini područje na koje se odnosi jedno od sljedećeg:

- vodeni sliv od izvora riječnog toka do ušća ili jezera;

- više od jednog vodenog sliva;

- dio sliva od izvora riječnog toka do barijere koja sprječava unošenje određene bolesti ili više bolesti;

- dio priobalnog područja sa preciznim geografskim razgraničenjem;

- estuar sa preciznim geografskim razgraničenjem;

36) **vodeni sliv** je područje ili basen kopna oivičen prirodnim karakteristikama kao što su brda ili planine, u koje se ulivaju sve površinske vode;

37) **kompartment** je subpopulacija životinja u jednom ili više objekata, a u slučaju vodenih životinja, u jednom ili više objekata akvakulture, pod zajedničkim sistemom upravljanja biosigurnosnim mjerama, sa posebnim zdravstvenim statusom u odnosu na određenu bolest ili određene bolesti, koje su predmet odgovarajućih mjera nadzora, kontrole bolesti i biosigurnosnih mjera;

38) **karantin** je držanje životinja u izolaciji na način da ne dolaze u direktan ili indirektan kontakt sa životinjama van epidemiološke jedinice, radi njihovog posmatranja određeno

vrijeme, a ako je potrebno, testiranja i liječenja, a u cilju sprječavanja širenja jedne ili više određenih bolesti;

39) **epidemiološka jedinica** je grupa životinja sa istom vjerovatnoćom izlaganja uzročniku bolesti;

40) **izbijanje bolesti** je službeno potvrđena pojava jedne ili više bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju kod jedne ili više životinja u objektu ili na drugom mjestu gdje se nalaze ili drže životinje;

41) **zona ograničenja** je zona u kojoj se primjenjuje ograničenje kretanja određenih životinja ili proizvoda, kao i druge mjere za kontrolu bolesti, a u cilju sprječavanja širenja određene bolesti u područja na kojima se ne primjenjuju ograničenja; zona ograničenja može, kada je relevantno, uključivati zaštitnu i zonu nadzora;

42) **zaštitna zona** uključuje mjesto izbijanja bolesti i zonu oko mjesta izbijanja bolesti, gdje se primjenjuju mjere kontrole radi sprječavanja širenja bolesti iz te zone;

43) **zona nadzora** je zona koja je uspostavljena oko zaštitne zone i u kojoj se primjenjuju mjere suzbijanja bolesti radi sprječavanja širenja bolesti iz zaštitne zone;

44) **jaja za priplod** su jaja živine ili ptica u zatočeništvu, namijenjena za inkubaciju;

45) **ungulati** su kopitari i papkari iz:

- reda Perissodactyla (familija Equidae, rod/vrsta *Equus spp.*; familija Tapiridae, rod/vrsta *Tapirus spp.*; familija Rhinocerotidae, rod/vrsta *Ceratotherium spp.*, *Dicerorhinus spp.*, *Diceros spp.*, *Rhinoceros spp.*);

- reda Artiodactyla (familija Antilocapridae, rod/vrsta *Antilocapra ssp.*; familija Bovidae, rod/vrsta *Addax ssp.*, *Aepyceros ssp.*, *Alcelaphus ssp.*, *Ammelaphus ssp.*, *Ammodorcas ssp.*, *Ammotragus ssp.*, *Antidorcas ssp.*, *Antilope ssp.*, *Arbitragus ssp.*, *Beatragus ssp.*, *Bison ssp.*, *Bos ssp.* (uključujući *Bibos*, *Novibos*, *Poephagus*), *Boselaphus ssp.*, *Bubalus ssp.* (uključujući *Anoa*), *Budorcas ssp.*, *Capra ssp.*, *Cephalophus ssp.*, *Connochaetes ssp.*, *Damaliscus ssp.* (uključujući *Beatragus*), *Dorcatragus ssp.*, *Eudorcas ssp.*, *Gazella ssp.*, *Hemitragus ssp.*, *Hippotragus ssp.*, *Kobus ssp.*, *Litocranius ssp.*, *Madoqua ssp.*, *Naemorhedus ssp.* (uključujući *Nemorhaedus* i *Capricornis*), *Nanger ssp.*, *Neotragus ssp.*, *Nilgiritragus ssp.*, *Oreamnos ssp.*, *Oreotragus ssp.*, *Oryx ssp.*, *Ourebia ssp.*, *Ovibos ssp.*, *Ovis ssp.*, *Pantholops ssp.*, *Philantomba ssp.*, *Pelea ssp.*, *Procapra ssp.*, *Pseudois ssp.*, *Pseudoryx ssp.*, *Raphicerus ssp.*, *Redunca ssp.*, *Rupicapra ssp.*, *Saiga ssp.*, *Sigmoceros–Alcelaphus ssp.*, *Strepticerus ssp.*, *Sylvicapra ssp.*, *Syncerus ssp.*, *Taurotragus ssp.*, *Tetracerus ssp.*, *Tragelaphus ssp.* (uključujući *Boocerus*); familija Camelidae, rod/vrsta *Camelus ssp.*, *Lama ssp.*, *Vicugna ssp.*; familija Cervidae, rod/vrsta *Alces ssp.*, *Axis–Hyelaphus ssp.*, *Blastocerus ssp.*, *Capreolus ssp.*, *Cervus ssp.*, *Dama ssp.*, *Elaphodus ssp.*, *Elaphurus ssp.*, *Hippocamelus ssp.*, *Hydropotes ssp.*, *Mazama ssp.*, *Megamuntiacus ssp.*, *Muntiacus ssp.*, *Odocoileus ssp.*, *Ozotoceros ssp.*, *Przewalskium ssp.*, *Pudu ssp.*, *Rangifer ssp.*, *Rucervus ssp.*, *Rusa ssp.*); familija Giraffidae, rod/vrsta *Giraffa ssp.*, *Okapia ssp.*; familija Hippopotamidae, rod/vrsta *Hexaprotodon–Choeropsis ssp.*, *Hippopotamus ssp.*; familija Moschidae, rod/vrsta *Moschus ssp.*; familija Suidae, rod/vrsta *Babyrousa ssp.*, *Hylochoerus ssp.*, *Phacochoerus ssp.*, *Porcula ssp.*, *Potamochoerus ssp.*, *Sus ssp.*; familija Tayassuidae, rod/vrsta *Catagonus ssp.*, *Pecari–Tayassu ssp.*; familija Tragulidae, rod/vrsta *Hyemoschus ssp.*, *Tragulus–Moschiola ssp.*); i

- reda Proboscidea (familija Elephantidae, rod/vrsta *Elephas ssp.*, *Loxodonta ssp.*);

46) **objekat za reproduktivni materijal** je za:

a) sjeme: objekat gdje se sjeme sakuplja, proizvodi, obrađuje ili čuva;

b) jajne ćelije i embrione: grupa stručnjaka ili struktura koju nadgleda veterinar obučen za sakupljanje, proizvodnju, preradu i skladištenje jasnih ćelija i embriona;

c) jaja za priplod: inkubatorska stanica;

47) **inkubatorska stanica** je objekat gdje se sakupljaju, skladište, inkubiraju i izliježu jaja za snabdijevanje:

a) jajima za inkubaciju;

b) jednodnevnim pilićima ili podmlatkom drugih vrsta;

48) **zatvoreni objekat** je bilo koji stalni, geografski ograničeni objekat, izgrađen na dobrovoljnoj osnovi i koji je odobren za premještanje životinja:

a) gdje se životinje drže ili uzgajaju za potrebe izložbi, u obrazovne svrhe, u svrhu očuvanja vrsta ili naučna istraživanja;

b) gdje su životinje zatvorene i odvojene od okoline; i

c) gdje životinje podliježu zdravstvenom nadzoru i biosigurnosnim mjerama;

49) **postupak okupljanja** je okupljanje (grupisanje) držanih kopnenih životinja iz više objekata za period kraći od propisanog perioda boravka za određenu vrstu životinja;

50) **period boravka** je minimalni period potreban da bi se obezbijedilo da životinja koja je uvedena u objekat nije nižeg zdravstvenog statusa od životinja u tom objektu;

51) **TRACES** je platforma Evropske Komisije za digitalnu sertifikaciju i upravljanje za sve sanitarne i fitosanitarne zahtjeve, koja podržava promet životinja i roba, a koja je integrisana u sistem za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC) u skladu sa Uredbom (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. marta 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se obezbjeđuje primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja;

52) **objekat koji posluje hranom**, odobren za kontrolu bolesti vodenih životinja je objekat u poslovanju hranom odobren u skladu sa članom 154 ovog zakona;

53) **službeni veterinar** je veterinar kojeg imenuje organ uprave nadležan za poslove veterinarstva, bilo kao svog zaposlenog ili u drugom svojstvu, koji ima odgovarajuće kvalifikacije za sprovođenje službene kontrole i drugih službenih aktivnosti u skladu sa propisom kojim se uređuju službene kontrole;

54) **službeni veterinar iz države članice EU ili treće države** je veterinar iz države članice EU ili treće države ekvivalentan službenom veterinaru iz tačke 53 ovog člana;

55) **nadležni organ** je:

- organ uprave nadležan za zdravlje životinja i organizaciju službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti zaštite zdravlja životinja (u daljem tekstu: Uprava) u skladu sa ovim zakonom i propisom kojim se uređuju službene kontrole;

56) **nadležni organ države članice EU ili treće države** je organ države članice EU ili treće države ekvivalentan nadležnom organu iz tačke 55 ovog člana;

57) **WOAH** je Svjetska organizacija za zdravlje životinja.

Glava II

LISTA BOLESTI, BOLESTI U NASTAJANJU I VRSTE ŽIVOTINJA SA LISTE

Stavljanje bolesti na listu bolesti

Član 6

(1) Posebni zahtjevi za prevenciju i kontrolu bolesti propisani ovim zakonom, primjenjuju se na:

- 1) sljedeće bolesti:
  - slinavku i šap;
  - klasičnu kugu svinja;
  - afričku kugu svinja;
  - visoko patogenu avijarnu influencu;
  - afričku kugu konja; i

2) druge bolesti sa liste iz stava 2 ovog člana koja je usklađena sa odgovarajućom listom bolesti Evropske komisije.

(2) Ministarstvo može, osim bolesti navedenih u stavu 1 ovog člana na listu bolesti uvrstiti i bolesti životinja čije je sprječavanje i kontrola od interesa za Crnu Goru, u skladu s kriterijumima iz stava 3 ovog člana i člana 8 ovog zakona, i treba redovno da vrši reviziju liste sa dodavanjem novih bolesti u svjetlu novih značajnih naučnih podataka i uklanjanje sa liste bolesti koje više ne ispunjavaju kriterijuma iz stava 3 ovog člana.

(3) Bolest iz stava 2 ovog člana može se uvrstiti na listu ako je sprovedena procjena iz člana 8 ovog zakona i ako je utvrđeno da su ispunjeni:

- 1) svi navedeni kriterijumi i to:
  - a) naučni dokazi ukazuju da je bolest prenosiva;
  - b) postoje vrste životinja koje su prijemčive ili su prenosioci (vektori) i rezervoari bolesti;
  - c) bolest uzrokuje negativne posljedice za zdravlje životinja ili predstavlja rizik po javno zdravlje zbog svog zoonotskog karaktera;
  - d) dostupni su dijagnostički alati za bolest; i
  - e) mjere za ublažavanje rizika i, prema potrebi, za nadzor bolesti, su efikasne i srazmjerne rizicima koje bolest predstavlja; i
- 2) najmanje jedan od sljedećih kriterijuma:
  - a) bolest uzrokuje ili može da uzrokuje značajne negativne posljedice za zdravlje životinja ili, predstavlja ili može da predstavlja značajan rizik za javno zdravlje zbog svog zoonotskog karaktera;
  - b) uzročnik bolesti razvio je otpornost na liječenje što predstavlja značajnu opasnost za javno zdravlje i/ili zdravlje životinja;
  - c) bolest uzrokuje ili može da uzrokuje značajan negativan ekonomski uticaj na poljoprivredu ili ribarstvo;
  - d) bolest ima potencijal da stvori krizu ili bi se uzročnik bolesti mogao koristiti u svrhu bioterorizma; ili
  - e) bolest ima ili može da ima značajan negativan uticaj na životnu sredinu, uključujući biodiverzitet.

(4) Za bolesti iz stava 2 ovog člana Uprava predlaže mjere za njihovo sprječavanje i kontrolu kao i vrste životinja na koje se te mjere primjenjuju.

(5) Ministarstvo, na predlog Uprave, donosi naredbu kojom se, u skladu sa st. 2 i 4 ovog člana, određuje lista bolesti, programi nadzora i iskorjenjivanja kao i mjere za sprječavanje i kontrolu bolesti iz stava 2 ovog člana kao i vrste životinja na koje se te mjere primjenjuju.

(6) Mjere iz stava 5 ovog člana mogu uključivati i zone ograničenja, obavezne veterinarske preglede, mjere kontrole bolesti u zoni ograničenja i druge mjere za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti.

(7) Mjere u slučaju sumnje ili potvrde bolesti sa liste iz stava 5 ovoga člana kao i mjere određene naredbom iz stava 5 ovog člana rješenjem naređuje službeni veterinar.

Bolesti u nastajanju

Član 7

(1) Pravila za prevenciju i kontrolu bolesti primjenjuju se na bolesti u nastajanju u skladu sa ovim zakonom.

(2) Bolest u nastajanju podrazumijeva bolest koja se ne nalazi na listi bolesti iz člana 6 ovog zakona, a ispunjava kriterijume za uključivanje na listu bolesti iz člana 6 stav 4 ovog zakona, i:

- 1) rezultat je evolucije ili promjene postojećeg uzročnika bolesti;
- 2) radi se o poznatoj bolesti koja se proširila na novo geografsko područje, vrstu ili populaciju;
- 3) prvi put se dijagnostikuje u Crnoj Gori, susjednim državama ili/i državama članicama Evropske unije; ili
- 4) uzrokovana je neprepoznatim ili prethodno neprepoznatim uzročnikom bolesti.

(3) Subjekti su dužni da sprovedu naredene mjere iz člana 226 st. 3 i 4 ovog zakona kao i mjere određene kriznim planom iz člana 40 ovog zakona.

Parametri za procjenu za stavljanje bolesti na listu

Član 8

Procjena utvrđivanja može li se bolest uvrstiti na listu iz člana 6 stav 2 ovog zakona sprovodi se na osnovu sljedećih parametara:

- 1) profil bolesti, koji sadrži sljedeće:
  - vrste prijemčivih životinja;
  - stope morbiditeta i mortaliteta u populaciji životinja;
  - zoonotski karakter bolesti;
  - otpornost na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju;
  - zadržavanje (perzistentnost) bolesti u populaciji životinja ili u životnoj sredini;
  - puteve i brzinu prenosa bolesti između životinja i, kada je primjenjivo, između životinja i ljudi;
  - odsustvo ili prisustvo i rasprostranjenost bolesti u Crnoj Gori i, ako bolest nije prisutna u Crnoj Gori, rizik od njenog unošenja u Crnu Goru;
  - postojanje alata za dijagnostiku i kontrolu bolesti;
- 2) uticaj bolesti na:
  - poljoprivrednu proizvodnju i ribarstvo, kao i druge dijelove privrede, u pogledu nivoa prisustva bolesti, gubitaka u proizvodnji zbog bolesti; ostalih gubitaka;
  - zdravlja ljudi u pogledu prenosivosti između životinja i ljudi; prenosivosti između ljudi, ozbiljnosti oblika bolesti kod ljudi, dostupnosti efikasne prevencije ili liječenja ljudi;
  - dobrobit životinja;
  - biodiverzitet i životnu sredinu;
- 3) potencijal da bolest izazove kriznu situaciju i bude upotrebljena u bioterorizmu;
- 4) izvodljivost, dostupnost i efikasnost sljedećih mjera za prevenciju i kontrolu bolesti:
  - dijagnostički alati i kapaciteti;
  - vakcinacija;

- medicinsko liječenje;
- biosigurnosne mjere;
- ograničenje kretanja životinja i proizvoda;
- usmrćivanje životinja;
- odlaganje trupova i drugih nusproizvoda životinjskog porijekla;
- 5) uticaj mjera za prevenciju i kontrolu bolesti, u smislu:
  - direktnih i indirektnih troškova za pogođene sektore i privredu u cjelini;
  - društvenog prihvatanja;
  - dobrobiti pogođenih subpopulacija držanih i divljih životinja;
  - životne sredine i biodiverziteta.

Stavljanje na listu vrsta životinja

Član 9

(1) Posebna pravila za bolesti sa liste utvrđena ovim zakonom, primjenjuju se na određene vrste životinja i grupe vrsta životinja koje predstavljaju značajan rizik za širenje određenih bolesti sa liste.

(2) Vrste životinja i grupe vrsta životinja određuju se na osnovu sljedećih kriterijuma:

- 1) prijemčivost rizične populacije životinja;
- 2) trajanje perioda inkubacije i infekcije za te životinje;
- 3) sposobnost životinja da prenose te specifične bolesti.

(3) Ministarstvo utvrđuje listu vrsta životinja i grupe vrsta životinja iz stava 2 ovog člana koja je usklađena sa odgovarajućom listom bolesti Evropske komisije.

(4) Ministarstvo, na predlog Uprave, može da doda na listu vrste životinja ili grupe vrsta životinja pod uslovom da su pogođene ili ako predstavljaju rizik za širenje određene bolesti sa liste kada su:

1) prijemčive na određenu bolest sa liste ili naučni dokazi ukazuju da je takva prijemčivost vjerovatna; ili

2) prenosioci (vektori) ili rezervoari za tu bolest, ili naučni dokazi ukazuju da je takva njihova uloga vjerovatna.

(5) Ministarstvo uklanja sa liste iz st. 3 i 4 ovog člana vrste životinja ili grupe vrsta životinja kada:

1) je određena bolest sa liste, a koja je u vezi sa vrstom životinja ili grupom vrste životinja sa liste, uklonjena sa liste bolesti od strane Evropske komisije ili na predlog Uprave; ili

2) naučni dokazi ukazuju da vrsta ili grupa vrste životinja više ne ispunjava kriterijume iz stava 4 ovoga člana.

Pravila za prevenciju i kontrolu bolesti koji se primjenjuju na različite kategorije bolesti sa liste

Član 10

(1) Pravila za prevenciju i kontrolu bolesti primjenjuju se na bolesti sa liste u zavisnosti od kategorije bolesti:

1) za bolesti koje se po pravilu ne pojavljaju u Crnoj Gori i za koje se moraju preduzeti mjere iskorjenjivanja bez odlaganja po utvrđivanju bolesti (u daljem tekstu: bolesti kategorije A), primjenjuju se, ako je relevantno:

- pravila za jačanje svijesti o bolesti i spremnosti za bolest, utvrđena u čl. 40 do 44 ovog zakona;

- mjere za kontrolu bolesti, utvrđene u čl. 46 do 62 ovog zakona; i

- pravila za kompartmentalizaciju, iz člana 35 stav 1 ovog zakona; i

- mjere iz tačke 2 ovog člana, prema potrebi, kao i mjere iz tač. 4 i 5 ovog člana, ako je relevantno;

2) za bolesti za koje se mora sprovoditi kontrola sa ciljem iskorjenjivanja (u daljem tekstu: bolesti kategorije B) primjenjuju se, prema potrebi:

- pravila za programe obaveznog iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 ovog zakona;

- pravila za status zemlje i zone „slobodan od bolesti” iz člana 34 ovog zakona;

- pravila za kompartmentalizaciju iz člana 35 stav 2 ovog zakona;

- mjere za kontrolu bolesti iz čl. 63 do 66, čl. 68 do 70 i čl. 72 i 74 ovog zakona, i

- mjere iz tač. 4 i 5 ovog člana, ako je relevantno;

3) za bolesti koje mogu biti od značaja za Crnu Goru i za koje je potrebno sprovesti mjere kako bi se spriječilo njihovo dalje širenje (u daljem tekstu: bolesti kategorije C) primjenjuju se, ako je relevantno:

- pravila za dobrovoljno iskorjenjivanje iz člana 29 stav 2 ovog zakona;

- pravila za status zemlje i zone „slobodan od bolesti” iz člana 34 ovog zakona;

- pravila za kompartmentalizaciju, iz člana 35 stav 2 ovog zakona;

- mjere za kontrolu bolesti, iz čl. 67, 68, 69, 71, 73 i 74 ovog zakona, i

- mjere iz tač. 4 i 5 ovog člana, ako je relevantno;

4) za bolesti za koje je potrebno sprovesti mjere kako bi se spriječilo njihovo širenje, uslijed njihovog unosa ili kretanja (u daljem tekstu: bolesti kategorije D), primjenjuju se, ako je relevantno:

- pravila za premještanje unutar teritorije Crne Gore i država članica Evropske unije (u daljem tekstu: druge države), utvrđena u čl. 108 do 145 ovog zakona, čl. 165 do 196 ovog zakona čl. 213 do 216 ovog zakona; i

- pravila za unos u Crnu Goru i iz Crne Gore, utvrđena u čl. 199 do 209 ovog zakona;

5) za bolesti za koje postoji potreba za nadzorom na teritoriju Crne Gore (u daljem tekstu: bolesti kategorije E), primjenjuju se, ako je relevantno:

- pravila za prijavljivanje i izvještavanje, utvrđena u čl. 19 do 22 ovog zakona; i

- pravila za nadzor, utvrđena u čl. 24 do 28 ovog zakona.

(2) Bolesti sa liste kategorije A, B i C, takođe se smatraju bolestima sa liste u skladu sa stavom 1 tačka 4 ovog člana (bolesti kategorije D) kao i bolesti kategorije E, ako se rizik koji ta bolest predstavlja može efikasno i proporcionalno da ublaži mjerama koje se odnose na premještanja životinja i proizvoda.

(3) Bolesti sa liste kategorije A, B i C, takođe se smatraju bolestima sa liste u skladu sa stavom 1 tačka 5 ovog člana (bolesti kategorije E).

(4) Ministarstvo će, na predlog Uprave, donijeti odluku o uspostavljanju programa za iskorjenjivanje bolesti kategorije C s ciljem sticanja statusa zemlje slobodne od ovih bolesti.

(5) Ministarstvo mijenja primjenu pravila za sprečavanje i kontrolu bolesti iz člana 226 stav 6 tačka 1 ovog zakona ako određena bolest više ne ispunjava kriterijume iz člana 226 stav 6 tačka 2 ovog zakona, a uzimajući u obzir novodostupne značajne naučne podatke.

(6) U slučaju neodložnih hitnih razloga u odnosu na bolest sa liste koja predstavlja novi rizik sa veoma značajnim uticajem, Ministarstvo naređuje hitne mjere.

Glava III ODGOVORNOSTI ZA ZDRAVLJE ŽIVOTINJA

Odgovornost za zdravlje životinja i biosigurnosne mjere

Član 11

(1) Subjekti:

1) u pogledu životinja i proizvoda za koje su odgovorni, odgovorni su za:

- a) zdravlje životinja;
  - b) racionalnu i odgovornu upotrebu (prudent and responsible use) veterinarskih lijekova, ne isključujući ulogu i odgovornost veterinara;
  - c) smanjenje rizika od širenja bolesti na najmanju moguću mjeru;
  - d) dobru uzgojnu praksu;
- 2) kada je primjenjivo, preduzimaju takve biosigurnosne mjere za životinje i proizvode za koje su odgovorni, koje su primjerene:

- a) za odgovarajuće vrste i kategorije držanih životinja i proizvoda;
  - b) vrstu proizvodnje i
  - c) povezane rizike, uzimajući u obzir:
    - geografski položaj i klimatske uslove; i
    - lokalne okolnosti i prakse;
- 3) kada je primjenjivo, za preduzimanje biosigurnosnih mjera koje se odnose na divlje životinje.

(2) Stručno lice za rad sa životinjama u okviru profesionalne aktivnosti sa životinjama i proizvodima, dužno je da preduzima mjere kako bi se rizik od širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru.

(3) Stav 1 tačka 1 ovog člana primjenjuje se i na držaoca kućnih ljubimaca.

(4) Biosigurnosne mjere iz stava 1 tačka 2 ovog člana, sprovode se prema potrebi kao:

- 1) mjere fizičke zaštite koje mogu da uključe:
  - a) zatvaranje, ograđivanje, pokrivanje krovova, postavljanje mreža, prema potrebi;
  - b) čišćenje, dezinfekciju i suzbijanje insekata i glodara;
  - c) u slučaju vodenih životinja, gdje je primjenjivo:
    - mjere u vezi sa snabdjevanjem i ispuštanjem vode;
    - prirodne ili vještačke barijere okolnih vodotokova koje sprječavaju vodene životinje da uđu ili napuste objekat, uključujući mjere protiv poplava ili infiltracije vode iz okolnih vodotokova;
- 2) mjere za upravljanje koje mogu da uključe:
  - a) procedure za ulazak i izlazak iz objekta za životinje, proizvode, vozila i lica;
  - b) procedure za upotrebu opreme;
  - c) uslove za premještanje zasnovane na riziku;
  - d) uslove za uvođenje životinja ili proizvoda u objekat;
  - e) karantin, izolaciju ili odvajanje novouvedenih ili bolesnih životinja;
  - f) sistem za bezbjedno odlaganje uginulih životinja i drugih nusproizvoda životinjskog porijekla.

(5) Subjekti, stručna lica za rad sa životinjama i držaoci kućnih ljubimaca dužni su da sarađuju sa veterinarima, službenim veterinarima i Upravom u primjeni mjera za prevenciju i kontrolu bolesti utvrđenih ovim zakonom.

Znanje o zdravlju životinja

Član 12

(1) Subjekti i stručna lica koji rade sa životinjama dužni su da imaju odgovarajuće znanje o:

- 1) bolestima životinja, uključujući one koje se prenose na ljude;
- 2) principima biosigurnosti;
- 3) interakciji između zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja ljudi;
- 4) dobroj uzgojnoj praksi za vrste držanih životinja o kojima brine;
- 5) otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju i posljedice

rezistencije.

(2) Sadržaj i nivo znanja subjekta i stručnih lica koji rade sa životinjama, u skladu sa stavom 1 ovog člana, zavisi od:

1) vrste i kategorije držanih životinja ili proizvoda pod njihovom odgovornošću i prirodi njihovih profesionalnih aktivnosti;

2) vrste proizvodnje;

3) zadataka koje izvršavaju.

(3) Subjekt i stručno lice koje radi sa životinjama stiču znanja iz stava 1 ovog člana na jedan od sljedećih načina:

1) profesionalnim iskustvom ili obukama;

2) postojećim programima u poljoprivrednom ili sektoru ribarstva iz oblasti zdravlja životinja;

3) formalnim obrazovanjem;

4) drugim stečenim iskustvom ili obukama koja rezultiraju istim nivoom znanja iz tač. 1, 2 ili 3 ovog stava.

(4) Subjekt koji prodaje ili na drugi način prenosi vlasništvo budućem držaocu kućnih ljubimaca dužan je da pruži osnovne podatke u vezi sa odredbama iz stava 1 ovog člana, koje se odnose na kućnog ljubimca.

(5) Ministarstvo i Uprava učestvuju i pružaju stručnu pomoć u donošenju relevantnih programa iz područja poljoprivrede, akvakulture ili formalnog obrazovanja kojima se podstiču subjekti i stručnjaci za životinje na sticanje, održavanje i unapređenje odgovarajućeg znanja iz stava 1 ovog člana.

(6) Uprava redovno sprovodi aktivnosti kojima podstiče operatere i osobe koje dolaze u kontakt sa životinjama i vlasnike kućnih ljubimaca da steknu, održe i unaprijede odgovarajuće znanje o zdravlju životinja, kao što su: priprema i učešće u programima osposobljavanja; priprema online sadržaja; priprema i distribucija informativnog materijala (letci, brošure, medijske kampanje itd.).

(7) Za sprovođenje programa iz člana 226 stav 8 ovog zakona Ministarstvo može da ovlasti pravno lice u skladu sa zakonom.

(8) Fizička lica koja imaju završenu najmanje srednju stručnu spremu veterinarskog ili stočarskog smjera nijesu dužna da učestvuju u programima osposobljavanja iz člana 226 stav 8 ovog zakona.

Odgovornost veterinara i stručnjaka za zdravlje vodenih životinja

Član 13

(1) Veterinar, pri obavljanju svojih aktivnosti koje spadaju u područje primjene ovog zakona, dužan da:

1) preduzima sve odgovarajuće mjere za sprječavanje unošenja, razvoja i širenja bolesti;

2) preduzima mjere za rano otkrivanje bolesti sprovođenjem pravilne dijagnostike i diferencijalne dijagnostike u cilju potvrđivanja ili isključivanja bolesti;

3) aktivno učestvuje u:

- podizanju svijesti o zdravlju životinja i interakciji između zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja ljudi;

- prevenciji bolesti;

- ranom otkrivanju bolesti i brzom odgovoru na bolest;

- podizanju svijesti o otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju i posljedice rezistencije;

4) saraduje sa službenim veterinarima, Upravom, subjektima, stručnim licima za rad sa životinjama, i držaocima kućnih ljubimaca u primjeni mjera prevencije i kontrole bolesti utvrđenih ovim zakonom.

(2) Ako u pojedinim područjima na teritoriji Crne Gore nije moguće obezbijediti dovoljan broj veterinarima za sprovođenje poslova u vezi akvatičnih životinja, u skladu sa ovim zakonom, Uprava može da ovlasti stručnjake za zdravlje akvatičnih životinja za obavljanje tih poslova.

(3) Na ovlašćene stručnjake iz člana 226 stav 9 ovog zakona i stava 2 ovog člana primjenjuje se stav 1 ovog člana.

(4) Veterinar i stručnjak za zdravlje vodenih životinja dužni su da održavaju i razvijaju svoje stručne sposobnosti u oblastima rada u skladu sa ovim zakonom.

Nadležnosti i odgovornosti

Član 14

(1) Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) obezbjeđuje da Uprava posjeduje odgovarajuće kapacitete za preduzimanje neophodnih i odgovarajućih mjera i sprovođenje aktivnosti predviđenih ovim zakonom, i to:

1) kvalifikovano osoblje, postrojenja, opremu, finansijska sredstva i efikasnu organizaciju na cijeloj teritoriji Crne Gore;

2) laboratorije sa kvalifikovanim osobljem, objektima, opremom i finansijskim sredstvima potrebnim za obezbjeđivanje brze i tačne dijagnostike i diferencijalne dijagnostike bolesti sa liste i bolesti u nastajanju;

3) dovoljno obučene veterinare za obavljanje poslova iz člana 13 ovog zakona.

(2) Nadležni organ za sprovođenje ovog zakona, kao i drugih propisa donesenih na osnovu ovog zakona je Uprava.

(3) Ministarstvo donosi propise za sprovođenje ovog zakona, programe obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, posebne programe nadzora i kontrole bolesti, programe praćenja zoonoza, programe kontrole salmonela, i obavlja druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

(4) Uprava u sprovođenju ovog zakona obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove koji se odnose na:

1) usklađivanje, praćenje i izvršavanje poslova u oblasti zdravlja životinja;

2) predlaganje i sprovođenje veterinarskih mjera za prevenciju i kontrolu zaraznih bolesti životinja i usklađivanje njihovog sprovođenja;

3) registraciju i odobravanje objekata u skladu sa ovim zakonom;

4) sprovođenje službenih kontrola u oblasti zdravlja životinja, u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju službene kontrole;

5) sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma iz oblasti zdravlja životinja i razmjenu informacija sa organima državne uprave, organima uprave i drugim organizacijama, ustanovama, subjektima i drugim zainteresovanim licima koja obavljaju poslove u oblasti zdravlja životinja.

6) učešće u radu međunarodnih organizacija u oblasti zdravlja životinja;

7) izvještavanje Vlade i Evropske komisije o pitanjima iz oblasti zdravlja životinja;

8) pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala u vezi sa pojavom i širenjem zaraznih bolesti životinja, u skladu sa propisima, međunarodnim ugovorima i sporazumima iz oblasti zdravlja životinja;

9) vršenje analize rizika kao procesa koji se sastoji od procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještavanja o riziku, radi postizanja visokog nivoa zaštite javnog zdravlja, zdravlja životinja i životne sredine, osim u slučajevima kada to nije primjereno okolnostima ili prirodni mjere;

10) organizovanje sprovođenja višegodišnjeg i godišnjeg nadzora nad заразним bolestima životinja, u skladu sa procjenom rizika;

11) izdavanje stručnih instrukcija i uputstava;

12) obavještavanje država članica Evropske Unije i trećih zemalja o zadržavanju pošiljki živih životinja i proizvoda od životinja zbog sumnje na prisustvo ili prisustva zaraznih bolesti životinja/ili neispunjavanja propisanih veterinarskih zahtjeva i drugih neusaglašenosti;

13) ograničavanje ili zabranu uvoza u Crnu Goru ili tranzita pojedinih pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla;

14) određivanje granica zaštitne zone i zone ograničenja;

15) uspostavljanje i vođenje registra i evidencija životinja, gazdistava i objekata, i drugih registara i evidencija u skladu sa ovim zakonom;

16) izradu i ažuriranje izvještaja o kretanju zaraznih bolesti životinja koje podliježu obavezi prijavljivanja;

17) obavještavanje o pojavi i širenju zaraznih bolesti u Crnoj Gori, koje podliježu obavezi prijavljivanja u skladu sa ovim zakonom;

18) i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

(5) U sprovođenju posebnih stručnih poslova u oblasti zdravlja životinja mogu učestvovati javne ustanove sa posebnim kompetencijama iz oblasti veterinarstva i zdravlja životinja.

(6) U sprovođenju poslova u oblasti zdravlja životinja mogu učestvovati i pravna lica sa posebnim kompetencijama iz oblasti veterinarstva i zdravlja životinja i koja ispunjavaju uslove javnog konkursa koji sprovodi Uprava.

Povjeravanje (delegiranje) službenih aktivnosti

Član 15

(1) Uprava može da delegira jednu ili više aktivnosti veterinarima koji nijesu službeni veterinari, i to:

1) primjenu mjera programa iskorjenjivanja bolesti u skladu sa članom 31 ovog zakona;

2) podrška Upravi u sprovođenju nadzora, u skladu sa članom 26 ovog zakona i/ili sa programima nadzora u skladu sa članom 28 ovog zakona;

3) aktivnosti vezano za:

a) podizanje svijesti o bolesti, spremnosti za bolest i kontrolu bolesti, iz čl. 40 do 71 (Dio treći) ovog zakona, a u vezi sa:

- aktivnostima uzorkovanja i sprovođenjem istraživanja i učešćem u epidemiološkim ispitivanjima, u skladu sa članom 47, članom 48 stav 1 tač. 2 do 7 i čl. 50, 64, 65, 70 i 71 ovog zakona i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, u slučaju da postoji sumnja na prisustvo bolesti;

- sprovođenjem aktivnosti u vezi sa mjerama za suzbijanje bolesti u slučaju izbivanja bolesti, u vezi sa čl. 54, tač. 1, 2, 5, 6 i stav 1 člana 57, člana 61 stav 1 ovog zakona, čl. 70 i 71, član 72 st. 1 i 2 i i propisa donesenim na osnovu ovog zakona,

- sprovođenjem hitne vakcinacije u skladu sa članom 60;

b) registraciju, odobravanje, sledljivost i premještanje, iz čl. 75 do 225 (Dio četvrti i Dio peti) ovog zakona;

c) izdavanje i popunjavanje identifikacionog dokumenata za kućne ljubimce u skladu članom 213 sa tačka 3 ovog zakona, članom 214 stav 2 tačka 3, članom 215 stav 1 i članom 216 stav 2 tačka 3 člana ovog zakona;

d) primjenu i korišćenje sredstava za identifikaciju u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 1 podtačka b ovog zakona; i

e) i druge delegirane poslove, uzimajući u obzir prirodu tih poslova i međunarodne standarde.

(2) Uprava može da ovlasti fizička ili pravna lica za obavljanje aktivnosti iz stava 1, tač. 1 i 2, i tačka 3 podtač. a, b, i d ovog člana za posebno utvrđene aktivnosti za koje ta lica imaju dovoljno odgovarajućeg znanja.

(3) Na ovlašćena lica iz stava 2 ovog člana primjenjuju se odredbe iz stava 1 ovog člana i odgovornosti utvrđene članom 13 ovog zakona.

(4) Poslovi iz stava 1 ovog člana se povjeravaju (delegiraju) u skladu sa odredbama ovog zakona i posebnog propisa o službenim kontrolama.

(5) Ministarstvo može, osim aktivnosti iz stava 1 ovog člana da propiše i druge aktivnosti koje mogu biti delegirane veterinarima kao i uslove za delegiranje, uzimajući u obzir prirodu aktivnosti i relevantne međunarodne standarde.

Informisanje javnosti

Član 16

(1) U slučaju sumnje da životinje ili proizvodi koji potiču sa ili koji ulaze na teritoriju Crne Gore, mogu da predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje ljudi ili životinja, Uprava preduzima odgovarajuće aktivnosti da javnost obavjesti o prirodi rizika i preduzetim mjerama ili mjerama koje će se preduzeti radi sprječavanja ili kontrole rizika, uzimajući u obzir prirodu, ozbiljnost i obim tog rizika i javni interes za informisanje.

(2) Uprava informacije iz stava 1 ovog člana objavljuje na svojim internet stranicama i, po potrebi, u sredstvima javnog informisanja.

(3) U slučaju iz stava 1 ovog člana, Uprava je dužna da obavijesti i organe državne uprave nadležne za poslove zdravlja, stočarstva, zaštitu životne sredine i organe za vanredne situacije i civilnu bezbjednost o riziku i preduzetim mjerama ili mjerama koje će se preduzeti radi sprječavanja ili kontrole rizika, uzimajući u obzir prirodu, ozbiljnost i obim tog rizika.

(4) Uprava je dužna da na propisani način prijavi pojavu bolesti koja podliježe obaveznoj prijavljivanju Evropskoj komisiji i Svjetskoj organizaciji za zdravlje životinja (WOAH).

(5) Službeni veterinar nadležan za područje na kojem postoji sumnja ili je potvrđena zoonoza dužan je da obavijesti nadležnu zdravstvenu ustanovu o toj sumnji ili postojanju zoonoze.

Obaveze laboratorija, objekata i drugih fizičkih i pravnih lica koji rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima

Član 17

(1) Laboratorije, objekti i druga fizička ili pravna lica koja rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima, uzimajući u obzir sve relevantne međunarodne standarde, dužni su da:

1) sprovode odgovarajuće biosigurnosne mjere, mjere biološke bezbjednosti i bioograničenja u cilju sprječavanja širenja odnosno njihovog naknadnog kontakta sa životinjama van laboratorija ili drugog objekta u kojem se rukuje uzročnicima bolesti u te svrhe;

2) obezbijede premještanje uzročnika bolesti, vakcina i drugih bioloških proizvoda između laboratorija i drugih objekata na način da ne predstavljaju rizik za širenje bolesti sa liste i bolesti u nastajanju.

(2) Laboratorije su dužne da usklade prikupljanje uzoraka, tehnike, validacije i tumačenja dijagnostičkih metoda za potrebe nadzora:

1) sa posebnim propisima donesenim u skladu sa ovim zakonom i relevantnim podacima i smjernicama koje su dostupne na internet stranicama referentnih laboratorija Evropske unije i Evropske Komisije;

2) ako nijesu obuhvaćeni propisima iz tačke 1 ovog stava, sa podacima i smjernicama iz tačke 1 ovog stava, sa prikupljanjem uzoraka, tehnikama, validacijom i tumačenjem dijagnostičkih metoda utvrđenima u važećem Priručniku o dijagnostičkim testovima i vakcinama za kopnene životinje WOAH-a (Priručnik za kopnene životinje) ili u važećem Priručniku o dijagnostičkim testovima za akvatične životinje WOAH-a (Priručnik za akvatične životinje);

3) a ako nijesu obuhvaćeni tač. 1 i 2 ovog stava, sa metodama koje su u skladu sa relevantnim nacionalnim pravilima ili, ako takva pravila ne postoje, relevantne metode koje su razvile ili ih preporučuju nacionalne referentne laboratorije koje su validirane u skladu s međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima; ili relevantne metode koje su razvijene i validirane međulaboratorijskim ili intralaboratorijskim studijama validacije metoda u skladu sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima; ili kada su hitno potrebne laboratorijske analize, ispitivanja ili dijagnostikovanje i ne postoji ni jedna od metoda iz tač. 1, 2 i 3 ovog stava, relevantna nacionalna referentna laboratorija ili, ako nacionalna referentna laboratorija ne postoji, bilo koja druga službena laboratorija do validacije odgovarajuće metode u skladu s međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima može da upotrebljava metode koje nijesu navedene u tač. 1, 2 i 3 ovog stava.

Laboratorije za zdravlje životinja

Član 18

(1) Službene laboratorije za zdravlje životinja i nacionalne referentne laboratorije za zdravlje životinja u obavljanju svojih zadataka i odgovornosti dužne su da sarađuju sa mrežom laboratorija Evropske unije za zdravlje životinja.

(2) Laboratorije iz stava 1 ovog člana sarađuju pod koordinacijom referentnih laboratorija Evropske unije kako bi se obezbjedilo da nadzor, prijavljivanje i izvještavanje o bolestima, programi iskorjenjivanja, definicija statusa „slobodan od bolesti” i premještanje životinja i proizvoda u Crnoj Gori i njihov unos u zemlju i izvoz u treću zemlju ili područje zasniva na najsavremenijim, utemeljenim i pouzdanim laboratorijskim analizama, testiranjima i dijagnozama.

(3) Rezultati i izvještaji koje izdaju službene laboratorije podliježu principima profesionalne tajne i povjerljivosti kao i obavezi obavještavanja Uprave, bez obzira na fizičko ili pravno lice koje je zatražilo laboratorijske analize, testove ili dijagnostiku.

(4) U slučaju da službena laboratorija u Crnoj Gori sprovodi dijagnostičke analize na uzorcima životinja porijeklom iz druge države, službena laboratorija obavještava nadležni organ države iz koje uzorci potiču:

1) odmah o svim rezultatima koji ukazuju na sumnju ili potvrdu bolesti sa liste kategorije A;

2) bez nepotrebnog odlaganja, o rezultatima koji upućuju na sumnju ili potvrdu bolesti sa liste kategorije E, osim bolesti sa liste kategorije A.

(5) Laboratorija iz stava 4 ovog člana je dužna da istovremeno obavjesti i Upravu o svim rezultatima iz tač. 1 i 2 stava 4 ovog člana.

(6) Laboratorije iz stava 1 ovog člana sarađuju i sa drugim međunarodnim laboratorijama za zdravlje životinja.

DIO DRUGI

PRIJAVLJIVANJE I IZVJEŠTAVANJE O BOLESTIMA, NADZOR, PROGRAMI ISKORJENJIVANJA, STATUS „SLOBODAN OD BOLESTI“

Glava I

PRIJAVLJIVANJE I IZVJEŠTAVANJE O BOLESTI

Prijavljivanje bolesti

Član 19

(1) Subjekti i drugo fizičko ili pravno lice dužni su da prijave ovlašćenom veterinaru ili službenom veterinaru:

1) bez odlaganja, u slučaju da postoje razlozi za sumnju na prisustvo bolesti kod životinja sa liste kategorije A, ili kada se utvrdi prisustvo te bolesti kod životinja;

2) što je prije moguće, u slučaju da postoje razlozi za sumnju na prisustvo bolesti kod životinja sa liste kategorije E, osim onih iz kategorije A, ili kada se utvrdi prisustvo te bolesti kod životinja;

3) o abnormalnom (neuobičajenom) mortalitetu i drugim znacima ozbiljne bolesti ili značajnom smanjenju stope proizvodnje sa neutvrđenim uzrokom, radi dalje istrage, uključujući uzimanje uzoraka za laboratorijski pregled kada situacija to zahtjeva.

(2) Ministarstvo propisuje kriterijume za utvrđivanje postojanja okolnosti koje zahtijevaju prijavu iz stava 1 tačka 3 ovog člana, kao i detaljna pravila za daljnju istragu iz stava 1 tačka 3 ovog člana.

PRIJAVLJIVANJE – NACIONALNI PROPIS

Prijavljivanje bolesti Evropskoj komisiji, državama članicama Evropske unije, susjednim zemljama i WOAH

Član 20

(1) Uprava bez odlaganja obavještava Evropsku komisiju, države članice Evropske unije, susjedne zemlje o pojavi bolesti sa liste kategorije E, za koje je potrebno prijavljivanje bez odlaganja, odnosno bolesti koje pripadaju i bolestima sa liste kategorije A, kako bi se obezbijedilo pravovremeno sprovođenje neophodnih mjera upravljanja rizikom, uzimajući u obzir profil bolesti.

(2) Prilikom prijavljivanja bolesti iz stava 1 ovog člana dostavljaju se podaci o izbijanju bolesti i to o:

- 1) uzročniku bolesti i, prema potrebi, podtipu;
- 2) relevantnom datumu, posebno datumu sumnje i potvrde izbijanja bolesti;
- 3) tipu izbijanja bolesti i mjestu izbijanja bolesti;
- 4) povezanim slučajevima izbijanja bolesti;
- 5) životinjama pogođenim izbijanjem bolesti;
- 6) svim mjerama za suzbijanje bolesti preduzetim u vezi sa izbijanjem bolesti;
- 7) mogućem ili poznatom porijeklu bolesti;
- 8) metodama za dijagnostiku bolesti.

(3) Uprava obavještava i WOAH o pojavi bolesti u skladu sa pravilima za prijavu bolesti WOAH-a.

Izvještavanje

Član 21

(1) Uprava prikuplja i dostavlja podatke o bolestima sa liste kategorije E za koje:

1) se ne zahtjeva prijava bez odlaganja o izbijanju bolesti iz člana 20 stav 1 ovog zakona;

2) se zahtjeva prijava bez odlaganja o izbijanju bolesti iz člana 20 stav 1 ovog zakona, ali je potrebno dostaviti dodatne podatke i to o:

- nadzoru u skladu sa pravilima utvrđenim propisom iz člana 28 ovog zakona;
- programu iskorjenjivanja u skladu sa pravilima utvrđenim propisom iz člana 33 ovog zakona.

(2) Izvještaji iz stava 1 ovog člana sadrže podatke o:

1) utvrđivanju bolesti sa liste iz stava 1 ovog člana;

2) rezultatima nadzora, kada je potrebno, u skladu sa članom 28 stav 3 ovog zakona i pravilima donesenim u skladu sa članom 28 stav 5 tačka 1 podtačka d alineja 2, i tačka 2 podtačka b alineja 2 ovog zakona;

3) rezultatima programa nadzora kada je to potrebno u skladu sa članom 28 stav 3 ovog zakona i pravilima donesenim u skladu sa članom 28 stav 5 tačka 1 podtačka d alineja 2, i tačka 2 podtačka b alineja 2 ovog zakona;

4) programe iskorjenjivanja, kada je to potrebno u skladu sa članom 33 ovog zakona i pravilima donesenim u skladu sa članom 33 stav 3 ovog zakona; i

5) dodatne zahtjeve za izvještavanje iz ovog stava.

(3) Ministarstvo propisuje dodatne uslove kojima se dopunjuju uslovi iz stava 2 ovog člana u pogledu izvještavanja o programima nadzora i iskorjenjivanja, kada je to potrebno radi obezbjeđivanja efikasne primjene pravila o prevenciji i kontroli bolesti utvrđenih ovim zakonom.

Regioni za prijavljivanje i izvještavanje

Član 22

Regioni za prijavljivanje i izvještavanje u Crnoj Gori su jedinice lokalne samouprave.

Informacioni sistem za prijavljivanje i izvještavanje o bolestima

Član 23

(1) Uprava uspostavlja i upravlja kompjuterizovanim informacionim sistemom prijavljivanja i izvještavanja o bolestima i drugim zahtjevima iz čl. 20, 21 i 22 ovog zakona, koji je sastavni dio Veterinarskog informacionog sistema (u daljem tekstu: VIS).

(2) Obavještavanje i izvještavanje Evropske komisije Uprava je dužna da sprovodi putem Informacionog sistema za bolesti životinja (Animal Disease Information System; u daljem tekstu: ADIS) kojeg je uspostavila i s kojim upravlja Evropska komisija.

(3) Ministarstvo propisuje bliža pravila za primjenu čl. 20 do 22 ovog zakona o:

1) bolestima kategorije E relevantnim za obavještavanje o izbijanjima i informacijama koje Uprava treba da dostavlja za obavještavanje i izvještavanje u pogledu otkrivanja bolesti kategorije E;

2) rokovima i učestalosti obavještavanja i izvještavanja o bolestima;

3) formatu i postupku izvještavanja Evropske komisije o rezultatima programa nadzora u Crnoj Gori kao i informacijama, formatu i postupku za izvještavanje Evropske komisije i ostalih država članica o rezultatima programa iskorjenjivanja;

4) formatu i strukturi podataka iz tač. 1 i 3 koji se unose u ADIS;

5) popisu regiona obavještavanja i izvještavanja;

6) formatu i postupku za dostavljanje informacija o programima nadzora Evropskoj komisiji i ostalim državama članicama;

7) zahtjevima u pogledu informacija, formata i postupaka u vezi s podnošenjem nacrta obaveznih i neobaveznih programa iskorjenjivanja Evropskoj komisiji na odobrenje i u vezi s pokazateljima uspješnosti potrebnim za ocjenu efikasnosti primjene tih programa kao i formatima i postupcima za podnošenje zahtjeva za priznavanje statusa „slobodan od bolesti” cijelom državnom području Crne Gore ili zonama i kompartmentima i za razmjenu informacija između država članica i Evropske komisije o državama članicama ili njihovim zonama i kompartmentima koji su slobodni od bolesti;

8) postupcima za korištenje ADIS-a.

(4) Uprava uspostavlja informacioni sistem za obavještavanje i izvještavanje koji se povezuje s ADIS-om.

Glava II NADZOR

Obaveza subjekta u pogledu nadzora

Član 24

U cilju utvrđivanja prisustva bolesti sa liste, kao i bolesti u nastajanju, subjekat je dužan da prati:

- 1) zdravlje i ponašanje životinja za koje je odgovoran;
- 2) promjene u proizvodnim parametrima u objektima, kod životinja ili reproduktivnog materijala za koje je odgovoran, a za koje može postojati sumnja da su uzrokovani bolestima sa liste ili bolestima u nastajanju;
- 3) abnormalne mortalitete i druge znake ozbiljnih bolesti kod životinja za koje je odgovoran.

Veterinarska posjeta povezana sa zdravljem životinja

Član 25

(1) Subjekt je dužan da u objektima za koje je odgovoran omogući posjetu veterinaru radi veterinarske posjete objekata, kada je to potrebno, u skladu sa rizikom, a uzimajući u obzir:

- 1) vrstu objekta;
- 2) vrstu i kategorije životinja držanih u objektu;
- 3) epidemiološku situaciju u zoni ili regionu u pogledu bolesti sa liste i bolesti u nastajanju na koje su životinje u objektu prijemčive;
- 4) bilo koji drugi relevantan nadzor ili službene kontrole kojima podliježu držane životinje i vrsta objekta.

(2) Veterinarska posjeta vezana za zdravlje životinja iz stava 1 ovog člana sprovodi se učestalošću koja je proporcionalna rizicima koje predstavlja taj objekat.

(3) Posjeta iz stava 1 ovog člana može biti dio posjete veterinaru koja se sprovodi u druge svrhe.

(4) Veterinarska posjeta iz stava 1 ovog člana sprovodi se u svrhu prevencije bolesti, posebno:

1) pružanjem savjeta subjektu o biosigurnosnim mjerama i drugim pitanjima od značaja za zdravlje životinja, relevantnih za vrstu objekta i vrste i kategorije životinja držanih u objektu;

2) utvrđivanjem i prikupljanjem podataka o znakovima koji ukazuju na pojavu bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju.

(5) Uprava određuje učestalost veterinarskih posjeta u skladu sa procjenom rizika prema kriterijumima iz tač. 1 do 4 stava 1 ovog člana.

(6) Minimalne zahtjeve potrebne za ujednačeno sprovođenje veterinarskih posjeta, učestalost, rokove, način obezbjeđivanja sredstava i finansiranje veterinarskih posjeta u području zdravlja životinja propisuje Ministarstvo.

Obaveza sprovođenja nadzora

Član 26

(1) Uprava je dužna da uspostavi i sprovodi nadzor radi utvrđivanja prisustva bolesti sa liste kategorije E i relevantnih bolesti u nastajanju.

(2) Nadzor iz stava 1 ovog člana se uspostavlja na način da obezbijedi blagovremeno otkrivanje prisustva bolesti iz stava 1 ovog člana, putem prikupljanja, poređenja i analize relevantnih podataka koje se odnose na situaciju za tu bolest.

(3) Uprava, kad god je to moguće i odgovarajuće, koristi rezultate nadzora koje sprovode subjekti kao i podatke prikupljene tokom veterinarske posjete povezane sa zdravljem životinja u skladu sa čl. 24 i 25 ovog zakona.

(4) Uprava obezbjeđuje da se nadzor iz stava 1 ovog člana sprovodi u skladu sa zahtjevima iz člana 27 i pravilima propisanim članom 28 stav 5 ovog zakona.

(5) Uprava obezbjeđuje da se podaci prikupljeni nadzorom iz stava 1 koriste na efektivan i efikasan način.

(6) Subjekt je dužan da omogući sprovođenje nadzora iz stava 1 ovog člana.

(7) Subjekti su, osim odredbi iz člana 11 ovoga zakona, dužni da za sprovođenje nadzora iz stava 1 ovog člana obezbjede:

1) nesmetan i siguran pristup životinjama pod njihovom odgovornošću što uključuje njihovo prikupljanje, ograničavanje kretanja i zadržavanje;

2) tehničku pomoć za sigurno i ekonomično sprovođenje nadzora; i

3) sve potrebne informacije i evidencije relevantne za dati nadzor.

(8) Pravila za nadzor i programe iz stava 1 ovoga člana, ciljanu populaciju životinja, sprovođenje, rokove, mjere kontrole bolesti, način obezbjeđivanja sredstava i finansiranje naredbom propisuje Ministarstvo.

(9) Osim nadzora bolesti iz stava 1 ovog člana, Uprava je dužna da uspostavi i sprovodi nadzor radi utvrđivanja prisustva drugih bolesti za koje postoje posebni zahtjevi za nadzor u skladu sa posebnim propisima.

(10) Pravila za nadzor i programe iz stava 9 ovoga člana, ciljanu populaciju životinja, sprovođenje, rokove, mjere kontrole bolesti, način obezbjeđivanja sredstava i financiranje naredbom propisuje Ministarstvo.

(11) Nadzor iz st. 8 i 10 ovog člana uključuje:

1) sistematsko praćenje zdravstvenog stanja životinja;

2) sprovođenje istraživanja radi blagovremenog utvrđivanja prisustva, suzbijanja i iskorenjivanja određenih bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju;

3) proučavanje epizootioloških uslova;

4) veterinarske posjete objektima prema procjeni rizika koju predstavlja svaki objekat, kada je to potrebno;

5) pripremu epidemioloških studija i procjena rizika za unošenje i prenos bolesti sa liste i bolesti u nastajanju; i

6) drugih mjera i aktivnosti, ako je to potrebno.

Metodologija, učestalost i intenzitet nadzora

Član 27

Dizajn, sredstva, dijagnostičke metode, učestalost, intenzitet, ciljana populacija životinja i procedure uzorkovanja u okviru nadzora iz člana 26 ovog zakona, moraju da budu odgovarajuće i proporcionalne ciljevima nadzora, uzimajući u obzir:

1) profil bolesti;

2) povezane/uključene faktore rizika;

3) zdravstveni status:

- zemlje, zone ili kompartmenta u kojem se sprovodi nadzor;

- zemalja koje graniče sa, ili iz kojih životinje i proizvodi ulaze na teritoriju Crne

Gore;

4) nadzor koji sprovode subjekti u skladu sa članom 24 ovog zakona, uključujući rezultate veterinarske posjete povezane sa zdravljem životinja iz člana 25 ovog zakona.

Posebni programi nadzora

Član 28

(1) Uprava uspostavlja i sprovodi nadzor iz člana 26 stav 1 ovog zakona, kroz programe nadzora ako je bolest relevantna za Crnu Goru na osnovu kriterijuma iz stava 5 tačka 1 podtačka c ovog člana.

(2) Uprava uspostavlja i sprovodi programe nadzora i za bolesti relevantne za Evropsku uniju.

(3) U slučaju uspostavljanja i sprovođenja programa nadzora iz st. 1 i 2 ovog člana, program nadzora dostavlja se Evropskoj Komisiji.

(4) Uprava izrađuje redovne izvještaje o rezultatima sprovođenja programa nadzora iz st. 1 i 2 ovog člana i dostavlja ih Evropskoj Komisiji.

(5) Ministarstvo propisuje:

1) bliža pravila koja se odnose na:

a) plan nadzora, sredstva, dijagnostičke metode, učestalost, intenzitet, ciljanu populaciju životinja i proceduru uzorkovanja, iz člana 27 ovog zakona;

b) kriterijume za službenu potvrdu i definicije slučajeva bolesti sa liste kategorije E, a kada je potrebno, i za bolesti u nastajanju;

c) kriterijume koji se koriste za utvrđivanje relevantnosti bolesti koja podliježe programu nadzora, odnosno utvrđivanju bolesti s liste kategorije E koje podliježu programima nadzora u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, uzimajući u obzir profil bolesti i faktore rizika;

d) zahtjeve za programe nadzora iz st. 1 i 2 ovog člana u odnosu na:

- sadržaj programa nadzora;

- podatke koje treba uključiti u programe nadzora u skladu sa stavom 3 ovog člana i redovne izvještaje, u skladu sa stavom 4 ovog člana ;

- period tokom koje se primjenjuje program nadzora;

2) zahtjeve u vezi sa nadzorom i programima nadzora predviđenim u čl. 26 i 27, i st. 1 i 2 ovog člana i pravilima donesenim u skladu s tačkom 1 ovog stava:

a) utvrđivanju koje od bolesti s liste kategorije E podliježu programima nadzora u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana , uključujući geografsko područje područje primjene tih programa;

b) obliku i postupku za:

- podnošenje tih programa nadzora idrugim državama članicama u svrhu informisanja;

- izvještavanje Evropske komisije o rezultatima nadzora.

(6) Naredba iz člana 26 stav 10 ovog zakona za tekuću godinu objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore” najkasnije do 31. januara tekuće godine.

(7) Programi iz st. 1 i 2 objavljuju se na internet stranici Uprave.

Glava III

PROGRAMI ISKORJENJIVANJA

Obavezni i dobrovoljni/neobavezni programi iskorjenjivanja – bolesti kategorije B i C

Član 29

(1) Za bolesti sa liste kategorije B, Uprava uspostavlja i sprovodi obavezan program iskorjenjivanja ili program kojim se dokazuje status “slobodan od bolesti”, a koji se sprovodi u populaciji prijemčivih životinja na teritoriji Crne Gore, ili zonama ili kompartmentima („obavezni program iskorjenjivanja”), sve do ispunjenja uslova za dodjelu statusa „slobodan od bolesti” za

teritoriju države ili određene zone, u skladu sa članom 34 stav 1 ovog zakona, ili kompartmenta, u skladu sa članom 35 stav 2 ovog zakona.

(2) Nacrt obaveznih programa iskorjenjivanja iz stava 1 ovog člana Uprava dostavlja na odobravanje Evropskoj komisiji.

(3) Ako Crna Gora nije slobodna ili nije poznato da je slobodna od jedne ili više bolesti s liste kategorije C, Uprava možeda da uspostavi i sprovodi program iskorjenjivanja te bolesti sa liste koji treba da se sprovodi u populaciji prijemčivih životinja i da obuhvati relevantne dijelove državnog područja, zone ili kompartmente („dobrovoljni/neobavezni program iskorjenjivanja”).

(4) Predlog o uspostavljanju i sprovođenju programa iskorjenjivanja iz stava 3 ovoga člana Uprava daje s obzirom na:

- 1) svojstva bolesti;
- 2) rasprostranjenost bolesti; i
- 3) značaj za Crnu Goru u svrhu sticanja statusa objekta, kompartmenta, područja ili države slobodne od određenih bolesti za koje se zahtijevaju dodatne garancije pri primanju životinja iz Crne Gore u druge države članica ili treće zemlje; i
- 4) nivo i intenzitet mjera kontrole.

(5) Nacrt programa iskorjenjivanja iz stava 3 ovog člana Uprava dostavlja na odobravanje Evropskoj komisiji radi priznavanja garancija o zdravlju životinja s obzirom na tu bolest, radi premještanja životinja ili proizvoda iz Crne Gore unutar Evropske unije.

(6) Dobrovoljni/neobavezni program iskorjenjivanja iz stava 3 ovog člana primjenjuje se:

1) dok se ne ispune uslovi za dodjelu statusa “slobodan od bolesti” za teritoriju države ili zone, iz člana 34 stav 1 ovog zakona, ili za kompartment, u skladu sa članom 35 stav 2 ovog zakona; ili

2) dok se ne utvrdi da ne mogu da se ispune uslovi za status „slobodan od bolesti“ i da program više ne ispunjava svoju svrhu; ili

3) dok Uprava ne odluči da obustavi sprovođenje programa iz drugih razloga.

(7) Kada Uprava uspostavi program iskorjenjivanja iz stava 3 ovog člana, mjere su obavezujuće za sve subjekte odgovorne za objekte u kojima se drže životinje na području u kojem se program sprovodi.

(8) Subjekti koji su odgovorni za objekte u kojima se drže ciljane populacije životinja određene posebnim propisom, a koji nisu objekti u kojima se obavlja djelatnost klanja, dužni su da se pridržavaju i sprovode opšte zahtjeve u pogledu bolesti i posebne zahtjeve za pojedine bolesti za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti” za objekte tako da se program iskorjenjivanja može sprovoditi do njegovog uspješnog završetka ili ukidanja.

(9) Subjekti odgovorni za objekte u kojima se obavlja djelatnost klanja, a u kojima se drže i kolju životinje iz ciljanih populacija životinja dužni su da ispunjavaju opšte zahtjeve utvrđene propisom iz člana 30 stav 5 ovog člana.

(10) Programi iz st. 1 i 2 ovog člana donose se za jednu ili više godina i objavljuju na internet stranici Uprave.

**Strategija kontrole bolesti za iskorjenjivanje bolesti kategorije B i C kod kopnenih i
akvatičnih životinja
Član 30**

(1) Pri uspostavljanju obaveznog programa iskorjenjivanja bolesti kategorije B ili dobrovoljnog/neobaveznog programa iskorjenjivanja bolesti kategorije C kod kopnenih životinja, Uprava te programe zasniva na strategiji kontrole bolesti koja za svaku bolest naročito uključuje:

- 1) područje i populaciju životinja obuhvaćenu programom iskorjenjivanja;
- 2) trajanje programa iskorjenjivanja uključujući njegove konačne i srednjoročne ciljeve; i

- 3) posebne zahtjeve za pojedine bolesti utvrđene posebnim propisom.

(2) Pri uspostavljanju obaveznog programa iskorjenjivanja bolesti kategorije B ili dobrovoljnog/neobaveznog programa iskorjenjivanja bolesti kategorije C akvatičnih životinja, Uprava te programe zasniva na strategiji kontrole bolesti koja za svaku bolest naročito uključuje:

- 1) vrstu zahtjeva nadzora potrebnih za ispunjavanje uslova za dodjelu i održavanje statusa „slobodan od bolesti”;

- 2) područje i populaciju životinja koji su obuhvaćeni programom iskorjenjivanja;

- 3) trajanje programa iskorjenjivanja, uključujući njegove konačne i srednjoročne ciljeve; i

- 4) posebne mjere za sprečavanje i kontrolu pojedinih bolesti utvrđene posebnim propisom.

(3) Uprava u programe iskorjenjivanja iz st. 1 i 2 ovog člana može da uključi usklađene mjere na zajedničkoj kopnenoj ili vodenoj granici s drugim državama članicama ili trećim zemljama kako bi se obezbijedilo postizanje ciljeva programa i trajnost rezultata.

(4) Ako koordinacija iz stava 3 ovog člana nije uspostavljena, Uprava u program iskorjenjivanja uključuje, ako je to izvodljivo, efikasne mjere za umanjivanje rizika, uključujući pojačani nadzor.

(5) Zahtjeve na nadzor bolesti, programe iskorjenjivanja i uslove za dodjelu, suspenziju i povlačenje statusa „slobodan od bolesti” za određene bolesti sa liste i bolesti u nastajanju; strategije za kontrolu bolesti, prelazne i konačne ciljeve za određene bolesti, periode primjene programa iskorjenjivanja; odstupanja od zahtjeva za podnošenje programa iskorjenjivanja na odobrenje, kada takvo odobrenje nije potrebno zbog donošenja pravila u pogledu tih programa u skladu sa članom 31 stav 2 i članom 34 ovog zakona; podacima koji treba da se dostave Evropskoj komisiji i drugim državama članicama u vezi sa odstupanjima od zahtjeva za odobrenje programa iskorjenjivanja propisuje Vlada.

Mjere u okviru obaveznih i dobrovoljnih programa iskorjenjivanja

Član 31

(1) Programi iskorjenjivanja iz člana 30 ovog zakona sadrže najmanje sljedeće:

- 1) mjere za kontrolu bolesti za iskorjenjivanje uzročnika bolesti iz objekata, kompartmenta i zona u kojima se bolest pojavljuje i mjere za sprječavanje ponovne infekcije;

- 2) nadzor koji treba da se sprovede u skladu sa zahtjevima iz čl. 26, 27 i 28 ovog zakona da bi se dokazala/o:

- efikasnost mjera za kontrolu bolesti iz tačke 1 ovog stava;

- status “slobodan od bolesti”;

- 3) mjere za kontrolu bolesti koje treba sprovesti u slučaju pozitivnih rezultata nadzora.

(2) Kako bi se obezbijedila efikasnost programa iskorjenjivanja, propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona utvrđuju se i:

- 1) mjere za kontrolu bolesti iz stava 1 tačka 1 ovog člana;

- 2) mjere za kontrolu bolesti koje treba preduzeti radi sprječavanja ponovne infekcije ciljane populacije životinja u objektima, zonama i kompartmentima;
- 3) plan nadzora, sredstva, dijagnostičke metode, učestalost, intenzitet, ciljanu populaciju životinja i procedure uzorkovanja;
- 4) mjere za kontrolu bolesti koje se preduzimaju u slučaju pozitivnih rezultata iz nadzora za određenu bolest, kako je navedeno u stavu 1 tačka 3 ovog člana;
- 5) kriterijume za vakcinaciju, kada je relevantno i odgovarajuće za bolest ili vrstu.

Sadržaj obaveznih i dobrovoljnih programa iskorjenjivanja

Član 32

(1) Obavezni i dobrovoljni/neobavezni programi iskorjenjivanja iz tač. 1 i 3 člana 29 ovog zakona, sadrže i sledeće podatke:

- 1) opis epidemiološke situacije za bolest sa liste obuhvaćenu obaveznim ili dobrovoljnim programom iskorjenjivanja bolesti kategorije B ili C;
- 2) opis i razgraničenje geografskog i administrativnog područja ili kompartmenta obuhvaćenog programom iskorjenjivanja;
- 3) opis mjera kontrole bolesti iz programa iskorjenjivanja iz člana 31 stav 1 i pravila propisana članom 31 stav 2 ovog zakona;
- 4) opis organizacije, nadzora i uloga učesnika uključenih u sprovođenje programa iskorjenjivanja;
- 5) procenjeno trajanje programa iskorjenjivanja;
- 6) srednjeročni ciljevi programa iskorjenjivanja i strategije za kontrolu bolesti sprovođenja programa iskorjenjivanja.

(2) Uz zahtjev za odobravanje obaveznih i dobrovoljnih programa iskorjenjivanja iz člana 29 ovog zakona, Uprava Evropskoj Komisiji dostavlja i podatke iz stava 1 ovog člana.

Izveštavanje

Član 33

- (1) Uprava sačinjava:
  - izvještaje koji omogućavaju praćenje srednjeročnih ciljeva programa iskorjenjivanja koji se sprovode, iz tačke 6 člana 32 ovog zakona;
  - finalni izvještaj po završetku sprovođenja programa iskorjenjivanja.
- (2) Izvještaje iz stava 1 ovog člana Uprava dostavlja Evropskoj Komisiji.
- (3) Propisom iz člana 23 stav 3 ovog zakona utvrđuju se pravila koja se tiču podataka, oblika i proceduralnih zahtjeva iz člana 30, 32, 33 i 34 ovog zakona u pogledu:
  - podnošenja nacrta obaveznih i dobrovoljnih/neobaveznih programa iskorjenjivanja na odobrenje;
  - pokazatelja uspješnosti;
  - izveštavanja Evropske komisije i drugih država članica o rezultatima sprovođenja obaveznih ili neobaveznih programa iskorjenjivanja.

Glava IV

STATUS „SLOBODAN OD BOLESTI”

Teritorija i zone slobodne od bolesti

Član 34

(1) Status “slobodan od bolesti” za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B i C, za jednu ili više relevantnih životinjskih vrsta, za cijelu teritoriju države ili za jednu ili više zona, Uprava utvrđuje na osnovu ispunjavanja jednog ili više uslova:

1) nijedna od životinjskih vrsta sa liste za bolest koja je predmet dobijanja statusa “slobodan od bolesti” nije prisutna u državi ili u zoni obuhvaćenoj predmetom dobijanja statusa:

2) uzročnik bolesti ne može da preživi na teritoriji države ili u odgovarajućoj zoni ili zonama obuhvaćenim predmetom dobijanja statusa, prema kriterijumima iz člana 36 stav 10 tačka 1 alineja 2 ovog zakona;

3) u slučaju bolesti sa liste koja se prenosi samo prenosiocima (vektorima), nijedan od prenosioca (vektora) nije prisutan ili ne može da preživi na teritoriji države ili u odgovarajućoj zoni ili zonama obuhvaćenim predmetom dobijanja statusa, prema kriterijumima iz člana 36 stav 10 tačka 1 al. 2 i 3 ovog zakona;

4) status “slobodan od bolesti” dokazan je:

- programom iskorjenjivanja u skladu sa članom 31 st. 1 i 2 ovog zakona; ili
- istorijskim i podacima o nadzoru.

(2) Po utvrđivanju uslova iz stava 1 ovog člana, Uprava podnosi zahtjev Evropskoj Komisiji za dodjelu statusa “slobodan od bolesti” koji uključuje i dokaze da su uslovi iz stava 1 ovog člana ispunjeni.

(3) Uprava može u posebnim slučajevima podnijeti zahtjev Evropskoj Komisiji za dodjelu statusa “slobodan od bolesti” za jednu ili više bolesti sa liste kategorije A, i naročito za dodjelu statusa “slobodan od bolesti bez vakcinacije” za teritoriju države ili za jednu ili više zona gdje se ne sprovodi vakcinacija, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) status “slobodan od bolesti” utvrđen je:

- programom iskorjenjivanja koji je u skladu sa zahtjevima iz člana 31 st. 1 i 2 ovog zakona; ili

- istorijskim i podacima o nadzoru;

2) ako je dokazano da bi vakcinacija protiv bolesti dovela do troškova koji su veći od troškova za održavanje statusa “slobodan od bolesti” bez vakcinacije.

(4) Zahtjev za priznavanje statusa za određene bolesti, Uprava može podnijeti WOAHA.

Kompartmenti

Član 35

(1) Prepoznavanje statusa “slobodan od bolesti” za bolesti sa liste kategorije A za kompartmente, kao i za zaštitu statusa “slobodan od bolesti” za te kompartmente u slučaju pojave jedne ili više bolesti sa liste na teritoriji Crne Gore, Uprava utvrđuje na osnovu ispunjavanja sljedećih uslova:

1) unošenje jedne ili više bolesti sa liste za koju se utvrđuje status može biti efikasno spriječena na nivou kompartmenta, uzimajući u obzir profil bolesti;

2) u kompartmentu se primjenjuje jedinstveni zajednički sistem upravljanja biosigurnosnim mjerama kojima se obezbjeđuje status “slobodan od bolesti” za sve objekte iz kompartmenta; i

3) kompartment je odobren od strane Uprave za premještanje životinja i njihovih proizvoda u skladu sa:

- čl. 87 i 88 ovog zakona za kompartmente za držanje kopnenih životinja i njihovih proizvoda;

- čl. 158 i 159 ovog zakona za kompartimente za držanje životinja iz akvakulture i njihovih proizvoda.

(2) Status „slobodan od bolesti” za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B i C za kompartimente, Uprava utvrđuje na osnovu ispunjenja sljedećih uslova:

1) unuošenje jedne ili više bolesti sa liste za koju se utvrđuje status može se efikasno spriječiti na nivou kompartimenta, uzimajući u obzir profil bolesti;

2) ispunjen je jedan ili više uslova:

- ispunjeni su uslovi iz člana 34 stav 1 ovog zakona;

- objekti u okviru kompartimenta za koji se utvrđuje status započeli su ili nastavljaju svoje aktivnosti i uspostavili su jedinstveni zajednički sistem upravljanja biosigurnosnim mjerama kojim se obezbjeđuje status „slobodan od bolesti”;

3) u kompartimentu za koji se utvrđuje status primjenjuje se jedinstveni zajednički sistem upravljanja biosigurnosnim mjerama kojim se obezbjeđuje status „slobodan od bolesti” za sve objekte iz kompartimenta;

4) kompartiment je odobren od strane Uprave za premještanje životinja i njihovih proizvoda u skladu sa:

- čl. 87 i 88 ovog zakona za kompartimente za držanje kopnenih životinja i njihovih proizvoda;

- čl. 158 i 159 ovog zakona za kompartimente za držanje životinja iz akvakulture i njihovih proizvoda.

(3) Po utvrđivanju uslova iz st. 1 i 2 ovog člana, Uprava podnosi zahtjev Evropskoj Komisiji za dodjelu statusa “slobodan od bolesti” za određeni kompartiment.

(4) Zahtjev iz stava 3 ovog člana za priznavanje statusa „slobodan od bolesti” za kompartimente u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana uključuju dokaze koji pokazuju da su uslovi navedeni u tim stavovima ispunjeni.

(5) Zahtjev za priznavanje statusa za određene bolesti, Uprava može podnijeti WOAHA.

(6) Ministarstvo propisuje:

1) bliže zahtjeve za priznavanje statusa „slobodan od bolesti” za kompartimente iz st. 1 i 2 ovog člana, na osnovu profila bolesti s liste kategorije A, B i C koji se odnose barem na:

- rezultate nadzora i druge dokaze potrebne za dokazivanje „slobodan od bolesti”;

- biosigurnosne mjere;

2) detaljna pravila za prepoznavanje, od strane Uprave, statusa „slobodan od bolesti” za kompartimente iz st. 1 i 2 ovog člana; i

3) pravila koja se odnose na kompartimente koji se nalaze na državnom području Crne Gore i jedne ili više države članice.

Odstupanja

Član 36

(1) Za bolesti kategorije B i bolesti kategorije C za koje je u skladu s članom 29 stav 3i članom 30 ovog zakona u Crnoj Gori uspostavljen program iskorjenjivanja, dodjeljuje se status „slobodan od bolesti” koji se odnosi na čitavo područje Crne Gore, zonu, kompartiment i/ili objekt, u skladu s ovim zakonom i propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona i stava 10 ovog člana.

(2) Izuzetno od stava 1 ovoga člana, dozvoljeno je dodjeljivanje posebnog zdravstvenog statusa različitim epidemiološkim jedinicama unutar istog objekta u skladu sa propanim uslovima iz člana 28 stav 5 ovog zakona i stava 10 ovog člana.

(3) Uprava na internet stranicama objavljuje vodič za odobravanje posebnim epidemioloških jedinica iz stava 2 ovog člana.

(4) Status „slobodan od bolesti“ iz stava 1 ovog člana koji se odnosi na objekt, kao i status iz stava 2 ovog člana dodjeljuje službeni veterinar/ovlašćeni veterinar unosom u računsku bazu iz člana 23 stav 1 ovog zakona.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, u posebnim okolnostima kada je to određeno programima iz člana 29 st. 1 i 3 ovog zakona, status »slobodan od bolesti« dodjeljuje Uprava.

(6) Obaveze subjekata za dobijanje i održavanje statusa objekta slobodnog od bolesti utvrđene u članu 29 stav 8 ovog zakona ne primjenjuju na subjekte koji su odgovorni za sljedeće objekte:

- zatvoreni objekti;
- objekti u kojima se životinje drže samo za operacije okupljanja;
- objekti u kojima se životinje drže samo za potrebe predstava sa životinjama;
- putujući cirkusi;

pod uslovom da subjekti, za relevantne ciljane populacije životinja, pridržavaju sledećih opštih zahtjeva u pogledu bolesti sprovode:

- nadzor ciljanih i dodatnih populacija životinja u pogledu relevantne bolesti u skladu sa članom 26 ovog zakona;

- u slučaju premještanja životinja koje pripadaju ciljanim populacijama životinja, obezbjeđuju da zdravstveni status objekata nije ugrožen zbog prevoza ili uvođenja u objekte životinja koje pripadaju ciljanim ili dodatnim populacijama životinja ili proizvoda od njih;

- vakcinacija držanih životinja ciljanih populacija životinja protiv relevantne bolesti;

- mjere kontrole bolesti u slučaju sumnje na bolest ili potvrde bolesti;

- sve dodatne neophodne mjere koje propisuje Uprava, a koje mogu da uključuju, ako je relevantno, razdvajanje životinja fizičkim mjerama zaštite i mjerama upravljanja prema njihovu zdravstvenom statusu.

(7) Subjekti, prije podnošenja zahtjeva za odobravanje različitih epidemioloških jedinica iz stava 2 ovog člana dužni su da obezbijede pregled objekta od strane službenog veterinara kojim se potvrđuje da su ispunjeni uslovi utvrđeni propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona u skladu sa vodičem iz stava 3 ovog člana.

(8) Subjekti iz stava 7 ovog člana Upravi podnose zahtjev sa priloženim zapisnikom službenog veterinara.

(9) Uprava o zahtjevu iz stava 8 ovog člana odlučuje rješenjem i odobrene zasebne epidemiološke jedinice evidentira u VIS-u s pripadajućom oznakom.

(10) Propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona propisuju se i:

1) detaljna pravila za status „slobodan od bolesti“ države i njenih zona, na osnovu različitih profila bolesti, a u vezi sa:

- kriterijumima koji se koriste za dokazivanje tvrdnji da nijedna vrsta životinja sa liste nije prisutna ili sposobna da preživi na teritoriji i dokaze za te tvrdnje, iz člana 34 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

- kriterijumima i dokazima za tvrdnje da uzročnik bolesti ili vektor bolesti ne može da preživi, iz člana 34 stav 1 tačka 2 i 3 ovog zakona;

- kriterijumima i uslovima koji se primjenjuju za utvrđivanje statusa „slobodan od bolesti“, iz člana 34 stav 1 tačka 4 ovog zakona;

- rezultatima nadzora i drugim dokazima za potvrđivanje statusa „slobodan od bolesti“;

- biosigurnosnim mjerama;
- ograničenjima i uslovima za vakcinaciju u državi koja je slobodna od bolesti i njenim zonama;
- uspostavljanjem zona koje odvajaju zone slobodne od bolesti ili zone u okviru programa iskorjenjivanja od zona ograničenja;
- zonama koje se nalaze na državnoj teritoriji Crne Gore i teritoriji jedne ili više država članica;

2) odstupanja od zahtjeva člana 34 stav 1 ovog zakona koji se podnosi Evropskoj komisiji za odobravanje statusa „slobodan od bolesti“ za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B i C, u skladu sa tačkom a ovog člana;

3) podatke koji se dostavljaju Evropskoj komisiji i državama članicama kako bi se dokazalo utvrđivanje statusa “slobodan od bolesti” u skladu sa tačkom 2 ovog stava.

(11) Ministarstvo propisuje bliže zahtjeve koji se odnose na podatke koje Uprava treba da dostavi Komisiji i drugim državama članicama kako bi potkrijepila proglašenje statusa „slobodan od bolesti” za državno područje, zone i kompartimente u skladu sa čl. od 34. do 38 ovog zakona i format i postupke za:

- podnošenje zahtjeva za priznavanje statusa „slobodan od bolesti” za cijelu državnu teritoriju Crne Gore ili njene zone i kompartimente;
- razmjenu informacija između Crne Gore i Evropske komisije o državama članicama slobodnim od bolesti ili njihovim zonama i kompartimentima.

Lista zona ili kompartmenata slobodnih od bolesti

Član 37

(1) Uprava utvrđuje i održava ažuriranu listu državnog područja Crne Gore ili zona sa statusom „slobodan od bolesti” u skladu sa članom 34 st. 1 i 3 ovog zakona i kompartmenata u skladu sa članom 35 st. 1 i 2 ovog zakona, kada je primjenjivo.

(2) Lista iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici Uprave.

Održavanje statusa “slobodan od bolesti”

Član 38

(1) Uprava održava status “slobodan od bolesti” za teritoriju Crne Gore, zonu ili kompartiment, sve dok:

1) su i dalje ispunjeni: uslovi za status “slobodan od bolesti” iz člana 34 stav 1 i člana 35 st. 1 i 2 ovoga zakona, i pravila utvrđena u skladu sa stavom 3 ovog člana i članom 36 stav 10 ovog zakona;

2) se sprovodi nadzor iz člana 27 ovog zakona, kako bi se potvrdilo da je teritorija, zona ili kompartiment i dalje slobodan od bolesti sa liste za koju je utvrđen status;

3) se primjenjuju ograničenja na premještanje životinjskih vrsta sa liste za bolest sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti” i, gdje je relevantno, na proizvode dobijene od tih životinja, na teritoriji, zoni ili kompartimentu, u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Djelu četvrtom i petom ovog zakona;

4) se primjenjuju druge biosigurnosne mjere radi sprječavanja unošenja bolesti sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti”.

(2) U slučaju kada uslovi iz stava 1 ovoga člana za održavanje statusa “slobodan od bolesti” više nijesu ispunjeni, Uprava obavještava Evropsku komisiju, bez odlaganja.

(3) Propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona propisuju se i bliži zahtjevi za održavanje statusa „slobodan od bolesti“ koji se odnose na:

- nadzor iz stava 1 tačka 2 ovog člana;
- biosigurnosne mjere iz stava 1 tačka 4 ovog člana.

Suspenzija, povlačenje i obnavljanje statusa “slobodan od bolesti”

Član 39

(1) U slučaju opravdane sumnje ili saznanja da nijesu ispunjeni neki od uslova za održavanje statusa „slobodan od bolesti” nadležni službeni veterinar bez odlaganja preduzima sljedeće:

1) po potrebi, u zavisnosti od rizika, suspenduje ili ograničava premještanje vrsta životinja sa liste za bolest sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti” na drugo područje, zonu ili kompartment sa višim zdravstvenim statusom za tu bolest sa liste;

2) kada je to potrebno za sprječavanje širenja bolesti sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti”, sprovodi mjere za kontrolu bolesti iz čl. 46 do 74 ovog zakona (Dio treći Glava IV) ovog zakona.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana ukidaju se kada se daljim ispitivanjem potvrdi da:

- 1) nije bilo neusaglašenosti na koje se sumnjalo;
- 2) neusaglašenost nije imala značajan uticaj i Uprava može da pruži garancije da su uslovi za održavanje statusa „slobodan od bolesti“ ponovno ispunjeni.

(3) U slučaju kada se daljnjim ispitivanjima potvrdi da je došlo do izbijanja bolesti sa liste za koju je utvrđen status „slobodan od bolesti“, ili da postoje druga značajna kršenja uslova za održavanje statusa “slobodan od bolesti” iz člana 38 stav 1 ovog zakona ili ako postoji velika vjerovatnoća da se to dogodilo, Uprava bez odlaganja ukida status „slobodan od bolesti” za teritoriju države, zone ili kompartmenta.

(4) Uprava odmah obavještava Evropsku komisiju o prestanku ispunjenosti zahtjeva za status države, zone i kompartmenta “slobodan od bolesti”, o potvrdi bolesti za koje je dodijeljen slobodan status kao i o značajnom kršenju zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

(5) U slučaju da se bolest sa liste iz stava 3 ovog člana brzo širi, noseći sa sobom rizik sa značajnim uticajem na zdravlje životinja ili na javno zdravlje, privredu ili društvo, Ministarstvo naređuje mjere za prevenciju i kontrolu te bolesti.

(6) Propisom iz člana 28 stav 5 ovog zakona propisuju se i bliža pravila za suspenziju, povlačenje i obnavljanje statusa „slobodan od bolesti” iz st. 1 2 ovog člana.

DIO TREĆI

SVIJEST O BOLESTI, SPREMNOST ZA BOLEST I KONTROLA BOLESTI

Glava I

SVIJEST O BOLESTI I SPREMNOST ZA BOLEST

Krizni planovi

Član 40

(1) Krizne planove i detaljne priručnike sa uputstvima za primjenu mjera koje se preduzimaju u slučaju pojave bolesti sa liste kategorije A ili, ako je potrebno i za bolesti u

nastajanju, kako bi se obezbijedio visok nivo svijesti o bolesti i spremnosti za brzo reagovanje, donosi Vlada.

(2) Uprava u konsultaciji sa, stručnjacima i zainteresovanim stranama priprema krizne planove i detaljne priručnike sa uputstvima za primjenu mjera koje treba preduzeti u slučaju pojave bolesti iz stava 1 ovog člana, vrši nadzor i koordinaciju u sprovođenju kriznih planova i daje instrukcije za njihovo sprovođenje.

(3) Krizni planovi i, gdje je primjenjivo, detaljni priručnici sa uputstvima, propisuju najmanje sljedeće:

1) uspostavljanje komandnog lanca u sklopu Uprave i sa drugim organima kako bi se obezbijedio brz i efikasan proces donošenja odluka na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou;

2) način koordinacije sa drugih državnim i javnim organima i relevantnim zainteresovanim stranama, kako bi se obezbijedilo da se aktivnosti preduzimaju na sveobuhvatan način;

3) dostupnost resursima, uključujući:

- objekte;

- laboratorije;

- opremu;

- osoblje;

- finansijska sredstva;

- ostale odgovarajuće resurse neophodne za brzo i efikasno iskorjenjivanje bolesti sa

liste kategorije A ili bolesti u nastajanju;

4) nacionalni krizni centar za kontrolu bolesti, regionalne i lokalne centre za kontrolu bolesti primjerene administrativnoj i geografskoj situaciji i operativne stručne timove;

5) mjere za kontrolu bolesti iz čl. 46 do 62 (Glava četvrta Odjeljak A) ovog zakona za bolesti sa liste kategorije A i za bolesti u nastajanju;

6) odredbe o hitnoj vakcinaciji, gdje je primjenjivo;

7) principe za geografsko razgraničenje zona ograničenja koje utvrđuje Uprava u skladu sa članom 56 stav 1 ovog zakona;

8) koordinaciju sa susjednim državama, kada je to potrebno.

(4) Ministarstvo propisuje potrebne mjere za sprovođenje kriznih planova iz stav 1 ovog člana.

Vježbe simulacije

Član 41

(1) Da bi se obezbijedio visok nivo svijesti o bolesti i spremnosti za brzi odgovor kod izbijanja bolesti i provjerila funkcionalnost kriznih planova iz člana 40 ovog zakona, Uprava priprema, organizuje i koordinira vježbe simulacije redovno ili u odgovarajućim vremenskim intervalima.

(2) Vježbe simulacije iz stava 1 ovog člana Uprava sprovodi samostalno ili, kada je to izvodljivo i moguće, u saradnji sa nadležnim organima susjednih država članica i susjednih trećih država i teritorija.

(3) Uprava dostavlja Evropskoj komisiji i državama članicama, na zahtjev, izvještaj o glavnim rezultatima sprovedenih simulacijskih vježbi.

(4) Vježbe simulacije mogu se sprovoditi za jednu ili više bolesti kategorije A sa učestalošću koja je propisana kriznim planovima iz člana 40 ovog zakona.

- sa:
- (5) Ministarstvo propisuje pravila za praktično sprovođenje simulacijskih vježbi u vezi sa:
    - učestalošću simulacijskih vježbi;
    - simulacijskim vježbama koje obuhvataju više od jedne bolesti sa liste kategorije A.
  - (6) Uprava obavještava WOAHA o održavanju simulacijske vježbe iz stava 1 ovog člana.

Glava II

UPOTREBA VETERINARSKIH LJEKOVA ZA PREVENCIJU I KONTROLU BOLESTI

Upotreba veterinarskih lijekova za prevenciju i kontrolu bolesti

Član 42

(1) Uprava odlučuje i može da preduzme mjere u vezi sa upotrebom veterinarskih lijekova za bolesti iz člana 6 st. 1, 2 i 3 ovog zakona, (bolesti sa liste), kako bi se obezbijedila najefikasnija prevencija ili kontrola bolesti, pod uslovom da su takve mjere odgovarajuće ili potrebne.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana mogu da obuhvate sljedeće:

- zabranu i ograničenje upotrebe veterinarskih lijekova;
- obaveznu upotrebu veterinarskih lijekova.

(3) Uprava donosi odluku o upotrebi veterinarskih lijekova kao mjere za prevenciju i kontrolu određene bolesti sa liste uzimajući u obzir sljedeće kriterijume:

- 1) profil bolesti;
- 2) geografsku distribuciju bolesti u:
  - Crnoj Gori,
  - Evropskoj Uniji,
  - susjednim državama i teritorijama, gdje je relevantno, i
  - ostalim trećim zemljama iz kojih se uvoze životinje i proizvodi;
- 3) dostupnost i efikasnost veterinarskih lijekova i povezane rizike;
- 4) dostupnost dijagnostičkih testova za utvrđivanje infekcija kod životinja liječenih tim veterinarskim lijekovima;

5) uticaj na privredu, socijalni uticaj i uticaj na dobrobit životinja i životnu sredinu, upotrebom tih veterinarskih lijekova, u poređenju sa drugim dostupnim strategijama prevencije i kontrole bolesti.

(4) Uprava i organ nadležan za klinička ispitivanja veterinarskih lijekova dužni su da preduzimaju odgovarajuće preventivne mere u cilju zaštite zdravlja životinja i javnog zdravlja, kada se veterinarski lijekovi koriste za naučna istraživanja, ili tokom njihovog razvoja i testiranja pod kontrolisanim uslovima.

(5) Predlog o upotrebi veterinarskih lijekova iz stava 1 ovog člana daje Uprava, na osnovu kriterijuma iz stava 3 ovog člana i propisa iz stava 8 ovog člana.

(6) Upotreba veterinarskih lijekova iz stava 1 ovog člana određuje se u naredbi iz člana 26 st. 8 i 10 ili u programima iz člana 29 st. 1 i 3 ovog zakona.

(7) Izuzetno od stava 6 ovog člana, Ministarstvo naredbom određuje hitnu vakcinaciju u slučaju pojave bolesti kategorije A, u skladu sa članom 69 ovog zakona.

(8) Ministarstvo utvrđuje, uzimajući u obzir kriterijume iz stava 3 ovog člana, radi ujednačene primjene, šta može da sačinjava primjerene i potrebne mjere iz člana 46 ovog zakona u vezi sa:

- zabranom i restrikcijom upotrebe veterinarskih lijekova;
- posebnim uslovima za upotrebu veterinarskih lijekova za određenu bolest sa liste;
- mjerama za ublažavanje rizika radi sprječavanja širenja bolesti sa liste putem životinja liječenih veterinarskim lijekovima ili proizvodima od tih životinja;
- nadzorom nad određenim bolestima sa liste nakon upotrebe vakcina i drugih veterinarskih lijekova.

Glava III

BANKE ANTIGENA, VAKCINA I DIJAGNOSTIČKIH REAGENSA

Pristup međunarodnim bankama antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa

Član 43

Uprava može da zatraži pristup bankama antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa Evropske unije, drugih država članica, trećih država ili međunarodnih organizacija, ako ne postoje raspoložive nacionalne zalihe jednog ili više sljedećih bioloških proizvoda:

- 1) antigena;
- 2) vakcina;
- 3) sjemenskih sojeva za vakcine;
- 4) dijagnostičkih reagensa.

Nacionalna banka antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa

Član 44

(1) Za bolesti s liste kategorije A protiv kojih vakcinacija nije zabranjena u skladu sa propisom iz člana 42 stav 8 ovog zakona, Uprava može da predloži osnivanje nacionalne banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa.

(2) Vlada može, na predlog Uprave i Ministarstva, osnovati nacionalnu banku antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa za bolesti kategorije A, za skladištenje i zamjenu zaliha jednog ili više sljedećih bioloških proizvoda:

- 1) antigena;
- 2) vakcina;
- 3) sjemenskog soja za vakcine (vakcine master-seed stocks);
- 4) dijagnostičkih reagensa.

(3) Odlukom Vlade iz stava 2 ovog člana određuje se i institucija koja je odgovorna za upravljanje bankom antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa u Crnoj Gori.

(4) Banka antigena, vakcina i dijagnostičkih sredstava iz stava 2 ovog člana mora da ispunjava zahtjeve u vezi biosigurnosnih mjera, mjera biološke bezbjednosti i bioograničenja u skladu sa članom 17 stav 1 tačka 1 ovog zakona.

(5) Odgovorna institucija iz stava 3 ovog člana obezbjeđuje da banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa predviđene u stavu 2 ovog člana:

- skladište dovoljne zalihe odgovarajuće vrste antigena, vakcina, matičnih zaliha sjemena za vakcine i dijagnostičkih reagensa za određenu bolest s liste, uzimajući u obzir potrebe Crne Gore procijenjene u kontekstu kriznih planova iz člana 40 ovog zakona; i

- redovno primaju zalihe i pravovremene zamjene antigena, vakcina, matičnih zaliha sjemena za vakcine i dijagnostičkih reagensa;

- održavaju se i premještaju u skladu s odgovarajućim zahtjeve u vezi biosigurnosnih mjera, mjera biološke bezbjednosti i bioograničenja utvrđenim u članu 17 stav 1 i u skladu sa propisom iz člana 17 stav 3 ovog zakona.

(6) Odgovorna institucija iz stava 5 ovog člana na zahtjev odnosno uz saglasnost Uprave, obezbjeđuje isporuku bioloških proizvoda iz stava 2 ovog člana, pod uslovom da su zalihe dostupne:

- na prvom mjestu za Crnu Goru;

- državama članicama Evropske unije; i

- trećim državama ili teritorijama, pod uslovom da je primarna namjena takve isporuke sprječavanje širenja bolesti na teritoriju Crne Gore ili Evropske unije.

(7) U slučaju ograničene dostupnosti zaliha, prioritet pristupu zalihama koje treba da se isporučuju u skladu sa stavom 6 ovog člana, određuje se na osnovu:

- okolnosti bolesti pod kojima je podnesen zahtjev;

- postojanja nacionalne banke antigena, cjepiva i dijagnostičkih reagensa u državi članici Evropske unije koja podnosi zahtjev ili trećoj državi ili teritoriji;

- postojanja mjera za obaveznu vakcinaciju utvrđenih propisom iz člana 42 stav 8 ovog zakona.

(8) Uprava dostavlja Evropskoj Komisiji ažurirane podatke o:

- postojanju ili uspostavljanju nacionalne banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa iz stava 2 ovog člana;

- vrsti antigena, vakcina, zaliha matičnih zaliha sjemena za vakcina i dijagnostičkih reagensa i njihove količine koje se drže u takvim bankama;

- promjenama u poslovanju tih banaka.

(9) Ministarstvo propisuje:

- pravila o upravljanju, skladištenju i zamjeni zaliha banaka antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa;

- biosigurnosne zahtjeve, mjera biološke bezbjednosti i bioograničenja u radu tih banaka, poštujući zahtjeve predviđene članom 17 stav 1 ovog zakona i uzimajući u obzir propise donesene na osnovu člana 17 stav 3 ovog zakona;

- koji od bioloških proizvoda iz stava 2 ovog člana treba da budu uključeni u banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa i za koje bolesti s liste kategorije A;

- vrste bioloških proizvoda koje treba uključiti u banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa i u kojoj količini za svaku određenu bolest s liste kategorije A za koju dotična banka postoji;

- zahtjeve koji se odnose na nabavku, skladištenje i zamjenu tih bioloških proizvoda;

- isporuku spomenutih bioloških proizvoda iz banaka antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa drugim državama članicama i trećim državama i teritorijama;

- proceduralne i tehničke zahtjeve za uključivanje tih bioloških proizvoda u banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa i za podnošenje zahtjeva za pristup njima;

- sadržaj, učestalost i oblik podnošenja podataka Evropskoj komisiji iz stava 8 ovog člana.

Podaci o količinama i podvrstama bioloških proizvoda

Član 45

Podaci o količinama i podvrstama bioloških proizvoda iz člana 44 stav 2 ovog zakona skladištenih u bankama antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa smatraju se povjerljivim u skladu sa propisom kojim je uređena tajnost podataka.

Glava IV MJERE ZA KONTROLU BOLESTI

ODJELJAK A MJERE ZA KONTROLU BOLESTI SA LISTE KATEGORIJE A

Obaveze subjekata i drugih relevantnih fizičkih i pravnih lica

Član 46

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije A kod držanih životinja, pored obaveze da prijave bolest u skladu sa članom 19 stav 1 ovog zakona, i do donošenja mjera za kontrolu bolesti u skladu sa članom 47 stav 1 i članom 48 stav 1 ovog zakona, Uprava preduzima mjere da obezbijedi da subjekat i drugo relevantno fizičko i pravno lice preduzimaju odgovarajuće mjere za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1 tač. 3 do 5 ovog zakona, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa zahvaćenih životinja, objekata i drugih lokacija pod njihovom odgovornošću na druge životinje ili na ljude.

(2) Dodatna pravila za sprječavanje i kontrolu određenih bolesti sa liste koja uključuju i svijest o bolesti, pripravnost na bolest i kontroli bolesti koja se primjenjuju za bolesti sa liste Kategorija A, B i C za držane kopnene i divlje životinje i držane i divlje akvatične životinje utvrđuju se propisom Vlade.

(3) Propisom iz stava 2 ovog člana utvrđuju se obaveze subjekata i drugih relevantnih fizičkih i pravnih lica u slučaju sumnje odnosno potvrde bolesti i dodatna pravila o:

- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorije A kod držanih životinja;
- uspostavljanju zona ograničenja u slučaju službene potvrde bolesti kategorije A kod držanih životinja;
- repopulaciji držanih životinja u zoni ograničenja u slučaju službene potvrde bolesti kategorije A;
- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorije A kod divljih životinja;
- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorija B i C kod kopnenih životinja;
- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorije A kod akvatičnih životinja;
- uspostavljanju zona ograničenja u slučaju službene potvrde bolesti kategorije A kod životinja akvakulture;
- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorije A kod divljih akvatičnih životinja;
- mjerama kontrole bolesti u slučaju sumnje i službene potvrde bolesti kategorija B i C akvatičnih životinja.

Istraživanje u slučaju sumnje na bolest sa liste

Član 47

(1) U slučaju sumnje na pojavu bolesti sa Liste A kod držanih životinja, Uprava bez odlaganja sprovodi istragu radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva te bolesti sa liste.

(2) Za potrebe istraživanje iz stava 1 ovog člana Uprava, prema potrebi, obezbjeđuje da:

1) službeni veterinar sprovodi klinički pregled reprezentativnog uzorka držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste, za bolest sa liste;

2) službeni veterinar uzima odgovarajuće uzorke od držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste i druge uzorke za ispitivanje u laboratorijama ovlaštenim od strane Uprave;

3) ovlašćene laboratorije izvrše ispitivanja radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva predmetne bolesti sa Liste.

(3) Bliže odredbe koje se odnose na pravila istraživanja iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Vlada.

(4) Izuzetno od stava 2 ovog člana, u slučaju potrebe, a na zahtjev Uprave, u sprovođenju istraživanja iz stava 1 ovoga člana može da učestvuje i Specijalistička veterinarska laboratorija.

5) Sumnju kao i istraživanje iz stava 1 ovoga člana ovlašteni veterinar dužan je da, bez odlaganja prijavi u skladu sa propisom iz člana 226 stav 10 ovog zakona.

6) Istraživanje iz stava 1 ovog člana kao i mjere u objektima za hranu i hranu za životinje, na graničnim kontrolnim mjestima, objektima u poslovanju s nusproizvodima životinjskog porijekla i na bilo kojoj drugoj relevantnoj lokaciji uključujući prijevozna sredstva kada je epidemiološkim istraživanjem iz člana 34 ovog zakona utvrđena povezanost s pojavom sumnje iz stava 1 ovog člana naređuje službeni veterinar.

Preliminarne mjere za kontrolu bolesti

Član 48

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije A kod držanih životinja, a do dobijanja rezultata istraživanja iz člana 47 stav 1 ovog zakona, Uprava:

1) stavlja pod službeni nadzor objekat, objekat u poslovanju hranom ili hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili bilo koju drugu lokaciju za koju postoji sumnja da se bolest pojavila, uključujući i lokacije sa kojih bolest potiče;

2) vrši popis:

- životinja držanih u objektu, i povezanih objekata u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili bilo koje druge povezane lokacije;

- proizvoda u tom objektu, objektima u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili bilo koje druge lokacije, ako je to od značaja za širenje bolesti;

3) obezbjeđuje primjenu odgovarajućih biosigurnosnih mjera radi sprječavanja širenja uzročnika bolesti na druge životinje ili ljude;

4) obezbjeđuje sprovođenje mjere izolacije držanih životinja koje su prijemčive za tu bolest i sprječavanje kontakta sa divljim životinjama, kada je to potrebno;

5) u mjeri u kojoj je to potrebno za sprječavanje širenja bolesti, ograničava i/ili zabranjuje premještanje držanih životinja, proizvoda i, ako je potrebno, ljudi, vozila, materijala ili drugih sredstava kojima bi se uzročnik bolesti mogao proširiti do ili iz objekta, objekta u poslovanju hranom i hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili druge lokacije na kojoj postoji sumnja na bolest;

6) preduzima druge neophodne mjere za kontrolu bolesti, uzimajući u obzir mjere kontrole bolesti predviđene čl. 53 do 58 ovog zakona:

- istragu iz člana 47 stav 1 ovog zakona i mjere kontrole bolesti iz tač. 1 do 4 ovog stava u drugim objektima, objektima u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili na bilo kojoj drugoj lokaciji;
- uspostavljanje odgovarajućih, privremenih zona ograničenja, uzimajući u obzir profil bolesti;
- pokretanje epidemiološkog istraživanja u skladu sa članom 50 stav 1 ovog zakona.

Uprava uspostavlja odgovarajuće, privremene zona ograničenja, uzimajući u obzir profil bolesti iz stava 1 ovog člana.

(2) Vlada propisuje specifične i detaljne mjere za kontrolu bolesti koje treba preduzeti u odnosu na bolest sa liste kategorije A, na osnovu uključenih rizika za:

- ugrožene vrste ili kategorije životinja;
- ugroženu vrstu proizvodnje.

Revizija i proširenje preliminarnih mjera za kontrolu bolesti

Član 49

Uprava će mjere za kontrole bolesti iz člana 48 stav 1 ovog zakona:

- 1) ako je potrebno, preispitati nakon:
  - dobijanja nalaza istraživanja iz člana 47 stav 1 ovog zakona;
  - sprovedenog epidemiološkog istraživanja iz člana 50 stav 1 ovog zakona;
- 2) proširiti i na druge lokacije iz člana 48 stav 1 tačka 1 ovog zakona, ako je potrebno.

Epidemiološko ispitivanje

Član 50

(1) Epidemiološko ispitivanje u slučaju potvrđivanja bolesti sa liste kategorije A sprovodi Uprava, u slučaju potrebe, a na zahtjev Uprave, u sprovođenju istraživanja iz stava 1 ovoga člana može da učestvuje i Specijalistička veterinarska laboratorija.

(2) Cilj epidemiološkog ispitivanja iz stava 1 ovog člana je:

- 1) utvrditi vjerovatno porijeklo i načine širenja bolesti;
- 2) utvrditi vjerovatni vremenski period prisustva bolesti;
- 3) utvrditi objekte i epidemiološke jedinice u objektima, objektima u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili druge lokacije, na kojima su prijemčive životinje na bolest pod sumnjom mogle biti zaražene ili kontaminirane;
- 4) prikupiti podatke o premještanju držanih životinja, lica, proizvoda, vozila, bilo kog materijala ili drugih sredstava kojima se uzročnik bolesti mogao širiti tokom perioda prije prijave sumnje ili potvrde bolesti;
- 5) prikupiti informacije o mogućem širenju bolesti u okruženju, uključujući prisustvo i distribuciju vektora bolesti.

Službena potvrda bolesti sa liste kategorije A

Član 51

- (1) Uprava službeno potvrđuje bolest sa liste kategorije A, na osnovu:
- 1) rezultata kliničkih i laboratorijskih ispitivanja iz člana 47 stav 3 ovog zakona;
  - 2) preliminarnih ili finalnih rezultata epidemiološkog istraživanja iz člana 50 stav 1 ovog zakona;
  - 3) ostalih dostupnih epidemioloških podataka.
- (2) Vlada propisuje bliže odredbe koje se odnose na uslove koji moraju biti ispunjeni za službenu potvrdu bolesti iz stava 1 ovog člana.

Ukidanje preliminarnih mjera za kontrolu bolesti kada je isključeno prisustvo bolesti

Član 52

Uprava nastavlja da primjenjuje preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1 i člana 49 ovog zakona, koje ostaju na snazi sve dok se ne isključi prisustvo te bolesti u skladu sa članom 51 ovog zakona.

Mjere za kontrolu bolesti u slučaju potvrđivanja bolesti kod držanih životinja koje se primjenjuju bez odlaganja

Član 53

- (1) Kada je službeno potvrđeno izbijanje bolesti sa liste kategorije A kod držanih životinja u skladu sa članom 51 stav 1 ovog zakona, bez odlaganja:
- 1) službeni veterinar proglašava pogođeni/zahvaćeni objekat, objekat u poslovanju hranom, hranom za životinje, nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugu lokaciju, službeno zaraženim;
  - 2) Uprava uspostavlja zonu ograničenja odgovarajuću za bolest sa liste;
  - 3) i sprovodi se krizni plan iz člana 40 stav 1 ovog zakona kako bi se obezbijedila potpuna koordinacija mjera za suzbijanje bolesti.

Zahvaćeni objekti i ostale lokacije

Član 54

- (1) U slučaju izbijanja bolesti sa liste kategorije A kod držanih životinja, Uprava bez odlaganja preduzima jednu ili više mjera za kontrolu bolesti u objektu, objektu u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili na bilo kojoj drugoj lokaciji iz člana 53 tačka 1 ovog zakona, radi sprječavanja daljeg širenja bolesti, i to:
- 1) ograničenje kretanja ljudi, životinja, proizvoda, vozila ili drugog materijala ili supstanci koji mogu biti kontaminirani i doprinjeti širenju bolesti;
  - 2) usmrćivanje i neškodljivo odlaganje ili klanje životinja koje mogu biti kontaminirane ili doprinjeti širenju bolesti;
  - 3) uništavanje, preradu, obradu ili tretman/tretiranje proizvoda, hrane za životinje ili bilo koje druge supstance ili tretman/tretiranje opreme, prevoznih sredstava, biljaka ili biljnih proizvoda ili vode koji mogu biti kontaminirani, kada je primjenjivo, kako bi se obezbijedilo uništavanje uzročnika bolesti ili prenosioca (vektora) bolesti;
  - 4) vakcinaciju ili liječenje držanih životinja veterinarskim lijekovima u skladu sa članom 42 stav 1 i članom 60 ovog zakona i propisa donijetim na osnovu člana 42 stav 8 ovog zakona;

5) izolaciju, karantin ili postupanje sa životinjama i proizvodima koji mogu biti zaraženi odnosno kontaminirani i mogu doprinjeti širenju bolesti;

6) čišćenje, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija ili druge neophodne biosigurnosne mjere koje se primjenjuju u zahvaćenom objektu, objektu u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili na drugim lokacijama kako bi se rizik od širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru;

7) uzimanje dovoljnog broja odgovarajućih uzoraka potrebnih kako bi se dovršilo epidemiološko istraživanje iz člana 50 stav 1 ovog zakona;

8) laboratorijsko ispitivanje uzoraka;

9) i ostale odgovarajuće mjere.

(2) Pri određivanju mjera za kontrolu bolesti iz stava 1 ovog člana, Uprava uzima u obzir:

1) profil bolesti;

2) vrstu proizvodnje i epidemiološke jedinice u zahvaćenom objektu, objektu u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili na drugim lokacijama.

(3) Uprava odobrava ponovno naseljavanje životinja u objekat (repopulaciju) ili na bilo koju drugu lokaciju samo kada:

1) su sve odgovarajuće mjere za kontrolu bolesti i laboratorijska ispitivanja uspješno završena u skladu sa stavom 1 ovog člana;

2) je protekao dovoljan vremenski period kako bi se spriječila ponovna kontaminacija zahvaćenog objekta, objekta u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugih lokacija, iz stava 1 ovog člana.

Epidemiološki povezani objekti i lokacije

Član 55

(1) Mjere za kontrolu bolesti iz člana 54 stav 1 ovog zakona mogu se proširiti na druge objekte, njihove epidemiološke jedinice, objekte u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili bilo koju drugu lokaciju ili prevozno sredstvo, u slučaju kada je epidemiološkim ispitivanjem iz člana 50 stav 1 ovog zakona ili rezultatima kliničkih ili laboratorijskih ispitivanja ili drugim epidemiološkim podacima utvrđena sumnja da se bolest sa liste kategorije A proširila na, iz, ili kroz njih.

(2) U slučaju kada epidemiološko ispitivanje iz člana 50 stav 1 ovog zakona upućuje da je vjerovatno porijeklo bolesti sa liste kategorije A druga država, ili da se bolest vjerovatno proširila u drugu državu, Uprava bez odlaganja obavještava nadležni organ u toj državi.

(3) U slučaju iz stava 2 ovog člana, Uprava saraduje sa nadležnim organom te države u daljem epidemiološkom ispitivanju u u primjenama mjera za kontrolu bolesti.

(4) Detaljna pravila o mjerama za kontrolu bolesti koje je potrebno preduzeti u skladu sa članom 54 i st. 1 do 3 ovog člana u zahvaćenim i epidemiološki povezanim objektima, objektima u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, i drugim lokacijama, a u vezi sa bilo kojom bolesti sa liste kategorije A, uključujući pravila o primjeni mjera za kontrolu bolesti iz člana 54 stav 1 ovog zakona za svaku bolest sa liste propisuje Vlada.

(5) Pravila iz stava 4 ovog člana uključuju:

1) uslove i zahtjeve za mjere kontrole bolesti, iz člana 54 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona;

2) postupke čišćenja, dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, ili druge neophodne biosigurnosne mjere, iz člana 54 stav 1 tačka 6 ovog zakona, navodeći, prema potrebi, upotrebu biocidnih proizvoda u te svrhe;

3) uslove i zahtjeve za uzorkovanje i laboratorijsko ispitivanje iz člana 54 stav 1 tačk. 7 i 8 ovog zakona;

4) detaljne uslove i zahtjeve za repopulaciju iz člana 54 stav 3 ovog zakona;

5) sprovođenje neophodnih mjera za kontrolu bolesti, u skladu sa ovim članom u epidemiološki povezanim objektima, drugim lokacijama i prevoznim sredstvima.

Uspostavljanje zona ograničenja

Član 56

(1) Uprava uspostavlja zonu ograničenja iz člana 53 tačka 2 ovog zakona oko zahvaćenog objekta, objekta u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugih lokacija gdje je izbila bolest sa liste kategorije A kod držanih životinja, uzimajući u obzir prema potrebi:

1) profil bolesti;

2) geografsku situaciju u zoni ograničenja;

3) ekološke i hidrološke faktore u zoni ograničenja;

4) meteorološke uslove;

5) prisustvo, raširenost i vrstu prenosioca (vektora) u zoni ograničenja;

6) rezultate epidemiološkog ispitivanja iz člana 50 stav 1 ovog zakona i drugih sprovedenih studija i epidemioloških podataka;

7) rezultate laboratorijskih ispitivanja;

8) mjere koje su primjenjene za kontrolu bolesti;

9) druge relevantne epidemiološke faktore.

(2) Zona ograničenja uključuje, prema potrebi, zaštitnu zonu i zonu nadzora, definisane veličine i konfiguracije.

(3) Uprava kontinuirano procjenjuje i preispituje situaciju i, kada je to potrebno, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa liste kategorije A:

1) prilagođava granice zone ograničenja;

2) uspostavlja dodatne zone ograničenja.

(4) Kada zone ograničenja iz stava 1 ovog člana obuhvataju teritorije više od jedne države članice, Uprava saraduje sa nadležnim organima država članica u uspostavljanju ovih zona.

(5) Kada zone ograničenja iz stava 1 ovog člana obuhvataju teritorije susjednih država, Uprava obavještava nadležni organ tih država i saraduje po potrebi.

(6) Detaljna pravila za uspostavljanje i izmjenu zona ograničenja, uključujući zaštitne zone i zone nadzora utvrđuju se propisom Vlade.

Mjere kontrole bolesti u zonama ograničenja

Član 57

(1) U zonama ograničenja Uprava obezbjeđuje da se preduzimaju jedna ili više sljedećih mjera za kontrolu bolesti, kako bi se spriječilo dalje širenje bolesti sa liste kategorije A:

1) utvrđivanje objekata, objekata u poslovanju hranom, hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugih lokacija gdje se drže životinje;

2) obilazak objekata, objekata u poslovanju hranom, hranom za životinje, nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugih lokacija gdje se drže prijemčive životinje, ako je potrebno, pregled i ispitivanje, uzorkovanje i laboratorijsko ispitivanje uzetih uzoraka;

3) određivanje uslova kretanja lica, životinja, proizvoda, hrane za životinje, vozila i drugog materijala ili supstanci koji mogu biti kontaminirani ili doprinjeti širenju bolesti unutar i iz zone ograničenja i prevoza kroz zonu ograničenja;

4) biosigurnosne mjere za:

a) proizvodnju, preradu i distribuciju proizvoda životinjskog porijekla;

b) sakupljanje i neškodljivo odlaganje nusproizvoda životinjskog porijekla;

c) sakupljanje, skladištenje i rukovanje reproduktivnim materijalom;

5) vakcinacija i primjena drugih veterinarskih lijekova kod držanih životinja, u skladu sa članom 42 stav 1 i članom 43 ovog zakona;

6) čišćenje, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija ili druge neophodne biosigurnosne mjere;

7) određivanje ili, prema potrebi, odobravanje objekata u poslovanju hranom za potrebe klanja životinja ili obrade proizvoda životinjskog porijekla iz zone ograničenja;

8) zahtjevi za identifikaciju i sledljivost premještanja životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;

9) druge neophodne biosigurnosne mjere i mjere za ublažavanje rizika kako bi se rizik od širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru.

(2) Uprava je dužna da obavijesti subjekte i druga fizička i pravna lica u zoni ograničenja o važećim ograničenjima i mjerama za kontrolu bolesti.

(3) Subjekti su dužni da sprovedu naređene mjere iz stava 1 ovog člana za sprječavanje daljeg širenja bolesti.

(4) Pri određivanju koje će se mjere za kontrolu bolesti iz stava 1 ovog člana preduzimati, Uprava uzima u obzir sljedeće:

1) profil bolesti;

2) vrstu proizvodnje;

3) izvodljivost, dostupnost i efikasnost mjera za kontrolu bolesti.

Obaveze subjekta u vezi premještanja životinja u zonama ograničenja

Član 58

(1) U zonama ograničenja, subjekat je dužan da držane životinje i proizvode životinjskog porijekla premješta u skladu sa uslovima određenim članom 57 ovog zakona.

(2) Subjekat koji drži životinje i proizvode životinjskog porijekla u zoni ograničenja iz člana 56 stav 1 ovog zakona, dužan je da obavijesti nadležnog službenog veterinaru o namjeravanom premještanju držanih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, unutar ili iz zone ograničenja, u skladu sa članom 57 stav 2 tačka 2 ovog zakona.

(3) Dodatna pravila o mjerama za kontrolu bolesti koje se preduzimaju u zonama ograničenja iz člana 57 stav 1 ovog zakona za svaku bolest sa liste kategorije A, utvrđuju se propisom Vlade.

(4) Pravila iz stava 3 ovog člana uključuju:

1) uslove i zahtjeve za mjere za kontrolu bolesti iz člana 57 stav 1 tač. 1, 3, 4, 5, 7, 8 i 9 ovog zakona;

2) postupke čišćenja, dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, ili druge potrebne biosigurnosne mjere iz člana 57 stav 1 tačka 6 ovog zakona, navodeći, prema potrebi, upotrebu biocidnih proizvoda za te namjene;

3) nadzor koji je potreban da se sprovede nakon primjene mjera za kontrolu bolesti i laboratorijskih ispitivanja iz člana 57 stav 1 tačka 2 ovog zakona;

4) druge posebne mjere kontrole za sprječavanje širenja bolesti sa liste kategorije A.

Održavanje mjera za kontrolu bolesti u zonama ograničenja

Član 59

(1) Mjere za kontrolu bolesti utvrđene čl. 53 do 60 ovog zakona ostaju na snazi, sve dok se ne ispune sljedeći uslovi:

1) sprovedene su mjere kontrole za bolest sa liste kategorije A;

2) sprovedeno je završno čišćenje, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija ili druge neophodne biosigurnosne mjere, odgovarajuće za:

- bolest sa liste kategorije A, zbog koje su primjenjene mjere za kontrolu bolesti;
- zahvaćene vrste držanih životinja;
- vrstu proizvodnje;

3) u zoni ograničenja je sproveden odgovarajući nadzor za bolest sa liste kategorije A, zbog koje su primjenjene mjere za kontrolu bolesti, i za vrstu objekta ili lokaciju, čime se potkrepljuje iskorjenjivanje bolesti sa liste.

(2) Vlada utvrđuje detaljna pravila o mjerama za kontrolu bolesti iz stava 1 ovog člana, koje treba preduzeti, u odnosu na:

1) završne postupke čišćenja, dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ili druge neophodne biosigurnosne mjere i, prema potrebi, upotrebi biocidnih proizvoda u te svrhe;

2) dizajn, sredstva, metode, učestalost, intenzitet, ciljanu populaciju životinja i procedure uzorkovanja u nadzoru čiji je cilj obnavljanje statusa “slobodan od bolesti” nakon izbijanja bolesti;

3) repopulaciju te zone ograničenja nakon završetka mjera kontrole bolesti iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir uslove za repopulaciju iz člana 54 stav 3 ovog zakona;

4) ostale mjere za kontrolu bolesti koje je potrebno preduzeti za obnavljanje statusa “slobodan od bolesti”.

Hitna vakcinacija

Član 60

(1) Uprava, kada je to potrebno, za efikasnu kontrolu bolesti sa liste kategorije A za koju se primjenjuju mjere kontrole bolesti:

1) izrađuje plan vakcinacije;

2) uspostavlja zone vakcinacije.

(2) Prilikom donošenja odluke o planu vakcinacije i uspostavljanju zona vakcinacije iz stava 1 ovog člana, Uprava uzima u obzir sljedeće:

1) zahtjevi za hitnu vakcinaciju utvrđeni kriznim planovima iz člana 40 ovog zakona;

2) zahtjevi za upotrebu vakcina iz člana 42 stav 1 i propisom iz člana 42 stav 8 ovog zakona.

(3) U zonama vakcinacije iz stava 1 tačka 2 ovog člana moraju biti ispunjeni uslovi iz propisa donijetog u skladu sa članom 42 ovog zakona u pogledu mjera za ublažavanje rizika radi

sprječavanja širenja bolesti sa liste i nadzora koji se sprovodi nakon upotrebe vakcina i drugih veterinarskih lijekova.

Divlje životinje

Član 61

(1) U slučaju sumnje ili službene potvrde bolesti sa liste kategorije A kod divljih životinja Uprava:

- 1) sprovodi nadzor u populaciji divljih životinja, kada je to potrebno za tu bolest;
- 2) preduzima neophodne mjere za prevenciju i kontrolu bolesti.

(2) Mjere za prevenciju i kontrolu bolesti iz stava 1 tačka 2 ovog člana mogu da uključuju jednu ili više mjera iz čl. 46 do 60 ovog zakona, uzimajući u obzir: profil bolesti i pogođene divlje životinje, kao i rizik od prenošenja bolesti na životinje i ljude.

(3) Kriterijume i postupke za nadzor u skladu sa stavom 1 tačka 1 ovog člana u slučaju službene potvrde bolesti sa liste kategorije A, a u skladu sa članom 27 ovog zakona i detaljna pravila koja dopunjuju mjere za sprječavanje i kontrolu bolesti koje treba preduzeti u skladu sa stavom 1 tačka 2 ovog člana u slučaju službene potvrde bolesti sa liste kategorije A utvrđuju se propisom Vlade.

Dodatne mjere za kontrolu bolesti i privremena posebna pravila za kontrolu bolesti

Član 62

(1) Ministarstvo može, na predlog Uprave, pored mjera iz člana 48, člana 54 stav 1, člana 55, člana 57 stav 1 i 2, i člana 59 stav 1 i mjera propisanim na osnovu ovog zakona, a u skladu sa propisima čl. 55 stav 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4 i 59 stav 2 ovog zakona, propisati i dodatne mjere za kontrolu bolesti, pod uslovom da su neophodne i proporcionalne za kontrolu širenja bolesti sa liste kategorije A, uzimajući u obzir:

- 1) posebne epidemiološke okolnosti;
- 2) vrstu objekata, drugih lokacija i proizvodnje;
- 3) vrste i kategorije životinja na koje se bolest odnosi;
- 4) privredne i socijalne uslove.

(2) Uprava bez odlaganja obavještava Evropsku Komisiju o:

1) mjerama za kontrolu bolesti iz čl. 51, 52, 54, 55, 56 i 57, člana 59 stav 1, člana 60 i člana 61 st. 1 i 2 ovog zakona, i mjerama iz propisa donijetim u skladu sa čl. 55 st. 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4, članom 59 stav 2 i članom 61 stav 3 ovog zakona;

2) svim dodatnim mjerama kontrole bolesti preduzetim u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(3) Uprava preispituje stanje bolesti i mjere za kontrolu bolesti kao i sve dodatne mjere za kontrolu bolesti iz stava 1 ovog člana i može Ministarstvu predložiti posebne mjere za kontrolu bolesti u ograničenom periodu, pod uslovima primjerenim epidemiološkoj situaciji:

1) ako spomenute mjere za kontrolu bolesti nijesu primjerene s obzirom na epidemiološku situaciju; i/ili

2) ako se bolest kategorije A širi uprkos mjerama za kontrolu bolesti preduzetim u skladu sa odjeljkom A ove glave.

(4) U slučaju neodložnih hitnih razloga u odnosu na bolest sa liste koja predstavlja rizik u nastajanju s veoma značajnim uticajem, Ministarstvo naređuje hitne mjere.

ODJELJAK B
MJERE ZA KONTROLU BOLESTI SA LISTE KATEGORIJE B I C

Obaveze subjekata i drugih relevantnih fizičkih i pravnih lica u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B

Član 63

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B kod držanih životinja, pored obaveze da prijave bolest u skladu sa članom 19 ovog zakona, do donošenja mjera kontrole bolesti u skladu sa članom 65 stav 1 ovog zakona, Uprava će preduzeti mjere kojim obezbjeđuje da subjekat i drugo relevantno fizičko i pravno lice preduzimaju mjere za kontrolu bolesti iz člana 65 stav 1 tačka 1 ovog zakona i propisa iz člana 65 stav 4 ovog zakona, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa liste sa zahvaćenih životinja, objekata i drugih lokacija pod njihovom odgovornošću na druge nezahvaćene životinje ili na ljude.

(2) Detaljna pravila kojima se dopunjuju mjere za kontrolu bolesti iz stava 1 ovog člana propisom utvrđuje Vlada.

Istraživanje u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B

Član 64

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B kod držanih životinja, ovlašćeni veterinar dužan je da bez odlaganja obavijesti službenog veterinara koji sprovodi odnosno pod čijim se nadzorom sprovodi istraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti.

(2) Za potrebe istraživanje iz stava 1 ovog člana službeni veterinar odnosno ovlašćeni veterinar:

1) sprovodi klinički pregled reprezentativnog uzorka držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste, za bolest sa liste;

2) uzima odgovarajući broj uzoraka od držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste i drugih uzoraka za ispitivanje u laboratorijama ovlašćenim os strane Uprave;

3) dostavlja uzorke u ovlašćene laboratorije na ispitivanja u cilju potvrde ili isključenja prisustva bolesti sa liste.

(3) Detaljna pravila kojima se dopunjuju pravila o istraživanju iz stava 1 ovog člana propisom utvrđuje Vlada.

Preliminarne mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije B

Član 65

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B kod držanih životinja, a do dobijanja rezultata istraživanja iz člana 64 stav 1 ovog zakona i do sprovođenja mjera za suzbijanje bolesti iz člana 70 ovog zakona, Uprava sprovodi sljedeće preliminarne mjere za kontrolu bolesti:

1) stavlja pod službeni nadzor objekat, objekat u poslovanju hranom ili hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla, ili bilo koju drugu lokaciju za koju postoji sumnja da se bolest pojavila, uključujući i lokacije sa kojih bolest potiče;

2) primjenu mjera za kontrolu bolesti za sprječavanje širenja uzročnika bolesti sa zahvaćenih objekata, objekta u poslovanju hranom ili hranom za životinje ili nusproizvodima životinjskog porijekla ili bilo koje druge lokacije;

3) ako je potrebno, započinje sprovođenje epidemiološkog ispitivanja, u skladu sa članom 50 stav 1 ovog zakona.

(2) Pored mjera iz stava 1 ovog člana, Uprava može da naloži dodatne preliminarne mjere za kontrolu bolesti u skladu sa odredbama ovog zakona.

(3) Preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz st. 1 i 2 ovog člana moraju biti odgovarajuće i proporcionalne riziku koji predstavlja određena bolest, a uzimajući u obzir sljedeće:

- 1) profil bolesti;
- 2) zahvaćene držane životinje;
- 3) zdravstveni status Crne Gore, zone, kompartmenta ili objekta u kome je postavljena sumnja na prisustvo bolesti sa liste;
- 4) preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1, člana 49 i propisa iz člana 48 stav 3 ovog zakona.

(4) Vlada utvrđuje detaljna pravila za bolesti sa liste kategorije B kojima se dopunjuju pravila iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir stav 3 ovog člana u pogledu:

- 1) preliminarne mjere za kontrolu bolesti koje treba preduzeti za sprječavanje širenja bolesti, iz stava 1 tačka 1 ovog člana;
- 2) primjene preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz stava 1 tačka 1 ovog člana, u drugim objektima, njihovim epidemiološkim jedinicama, objektima u poslovanju hranom i hranom za životinje i objektima u poslovanju nusproizvodima životinjskog porijekla ili drugim lokacijama;
- 3) utvrđivanja privremenih zona ograničenja koje odgovaraju profilu bolesti.

Revizija i proširenje preliminarne mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije B

Član 66

Uprava će preliminarne mjere kontrole bolesti iz člana 65 stav 1 ovog zakona:

- 1) ako je potrebno, preispitati nakon:
  - dobijanja nalaza istraživanja iz člana 64 stav 1 ovog zakona;
  - sprovedenog epidemiološkog istraživanja iz člana 65 stav 1 tačka 2 ovog zakona,ako je sprovedeno;
- proširiti i na druge lokacije iz člana člana 65 stav 4 tačka 2 ovog zakona, ako je to potrebno.

Obaveze subjekata i drugih relevantnih fizičkih i pravnih lica i mjere u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije C

Član 67

(1) U slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije C kod držanih životinja, za koju se sprovodi program iskorjenjivanja za cijelu teritoriju Crne Gore, zone ili kompartmente iz člana 29 stav 2 ovog zakona, Uprava preduzima mjere kojima obezbjeđuje da subjekat i drugo fizičko i pravno lice preduzmu odgovarajuće mjere za kontrolu bolesti iz člana 63 stav 1 ovog zakona, do donošenja mjera za kontrolu bolesti u skladu sa stavom 2 ovog člana.

(2) U slučaju sumnje na bolest iz stava 1 ovog člana, za koju se sprovodi program iskorjenjivanja:

- 1) ovlašćeni veterinar dužan je da bez odlaganja obavijesti Upravu i Uprava sprovodi istraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti u skladu sa članom 64 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 2) do dobijanja rezultata istraživanja iz tačke 1 ovog stava, Uprava naređuje/sprovodi preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz člana 65 st. 1 i 2 ovog zakona.
- (3) Uprava preispituje preliminarne mjere kontrole bolesti iz stava 2 tačka 2 ovog člana i može ih proširiti u skladu sa članom 66 ovog zakona.

(4) Stav 1, 2 i 3 ovog člana primjenjuju se i kada je država, zona ili kompartiment stekla status “slobodan od bolesti”, kako bi se taj status održao, u skladu sa članom 34 ovog zakona, odnosno članom 35 stav 2 ovog zakona za kompartimente.

(5) Propisom Vlade utvrđuju se detaljna pravila za sprovođenje:

- 1) mjera za kontrolu bolesti sa liste kategorije C, iz stava 1 ovog člana;
- 2) istraživanja iz stava 2 ovog člana; i
- 3) preliminarnih mjera za kontrolu bolesti koje treba preduzeti kako bi se spriječilo širenje bolesti, kako je predviđeno u stavu 2 tački 2 ovog člana.

Službena potvrda prisustva bolesti

Član 68

(1) Uprava službeno potvrđuje bolest sa liste kategorije B ili C na osnovu:

1) rezultata kliničkih i laboratorijskih ispitivanja iz člana 64 stav 2 ovog zakona;

2) epidemiološkog ispitivanja iz člana 65 stav 1 tačka 3 ovog zakona, kada je relevantno;

3) ostalih dostupnih epidemioloških podataka.

(2) Bliže zahtjeve za službenu potvrdu bolesti iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom Vlade.

Ukidanje preliminarnih mjera za kontrolu bolesti kada je isključeno prisustvo bolesti

Član 69

Uprava nastavlja da primjenjuje preliminarne mjere za kontrolu bolesti iz člana 65 stav 1, člana 66 i člana 67 stav 2 tačka 2 ovog zakona, sve dok se ne isključi prisustvo te bolesti u skladu sa članom 68 ovog zakona.

Mjere za kontrolu u slučaju potvrde bolesti kategorije B

Član 70

(1) Kada je službeno potvrđeno izbijanje bolesti sa liste kategorije B kod držanih životinja u skladu sa članom 68 stav 1 ovog zakona, na teritoriju Crne Gore, ili u zoni ili u kompartmentu:

1) primjenjuju se mjere za kontrolu bolesti utvrđene obaveznim programom iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 ovog zakona za tu bolest sa liste ili kada je Crna Gora ili zona ili kompartiment, stekla status “slobodan od bolesti” u skladu sa članom 34, odnosno članom 35 ovog zakona, Uprava:

- utvrđuje jednu ili više mjera iz čl. iz čl. 46 do 60 ovog zakona, proporcionalnih riziku koji bolest predstavlja, i

- kada je potrebno, uspostavlja obavezni program iskorjenjivanja za tu bolest .

(2) U slučaju službene potvrde bolesti kategorije B iz stava 1 ovog člana, službeni veterinar naređuje primjenu mjera određenih programom iskorjenjivanja za konkretnu bolest i ovim zakonom.

(3) Ako je Crna Gora ili zona ili kompartiment, stekla status “slobodan od bolesti” stekla status “slobodan od bolesti” za bolest kategorije B, službeni veterinar određuje sprovođenje mjera kontrole bolesti u skladu sa propisom kojim su uređena pravila za nadzor, programe iskorjenjivanja i status „slobodan od bolesti” za određene bolesti sa liste i bolesti u nastajanju.

(4) Subjekti su dužni da sprovode propisane i naređene mjere u skladu sa ovim zakonom.

Mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije C

Član 71

(1) Kada je službeno potvrđeno izbijanje bolesti sa liste kategorije C kod držanih životinja u skladu sa članom 68 stav 1 ovog zakona, na teritoriju Crne Gore, ili u zoni ili u kompartmentu, a za koju je utvrđen program iskorjenjivanja u skladu sa članom 29 stav 3 ovog zakona, Uprava primjenjuje mjere za kontrolu bolesti utvrđene tim programom iskorjenjivanja.

(2) Uprava može pored mjera iz stava 1 ovog člana preduzeti mjere za kontrolu bolesti koje mogu uključivati jednu ili više mjera iz čl. 46 do 60 ovog zakona, proporcionalnih riziku koji bolest predstavlja, a uzimajući u obzir:

- profil bolesti;
- zahvaćene držane životinje;
- privredne i socijalne uticaje.

(3) U slučaju kada je bolest sa liste kategorije C službeno potvrđena kod držanih životinja u skladu sa članom 68 stav 1 ovog zakona, a za koju je Crna Gora ili određene zone ili kompartmenti, stekli status “slobodan od bolesti” u skladu sa članom 34 ovog člana, odnosno članom 35 ovog zakona, a da bi se zadržao taj status, Uprava određuje jednu ili više mjera iz čl. 46 do 60 ovog zakona, proporcionalnih riziku koji bolest sa liste predstavlja, a uzimajući u obzir:

- profil bolesti;
- zahvaćene držane životinje
- privredne i socijalne uticaje.

(4) U slučaju potvrde bolesti kategorije C iz stava 1 ovog člana, službeni veterinar naređuje primjenu mjera određenih programom iskorjenjivanja za konkretnu bolest i ovim zakonom.

(5) Ako je Crna Gora ili zona ili kompartment, stekla status “slobodan od bolesti” stekla status “slobodan od bolesti” za bolest kategorije C, službeni veterinar naređuje sprovođenje mjera kontrole bolesti u skladu sa propisom kojim su uređena pravila za sprečavanje i kontrolu određenih bolesti sa liste.

(6) Subjekti su dužni da sprovode propisane i naređene mjere u skladu sa ovim zakonom.

Mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije B kod divljih životinja

Član 72

(1) U slučaju sumnje ili službene potvrde bolesti sa liste kategorije B kod divljih životinja, Uprava na teritoriji Crne Gore, područja ili zona u odnosu na bolest:

1) određuje mjere za kontrolu bolesti utvrđene obaveznim programom iskorjenjivanja te bolesti, u skladu sa članom 29 stav 1 ovog zakona; ili

2) uspostavlja obavezni program iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 ovog zakona, ako nije uspostavljen i primjenjen zbog prethodnog odsustva bolesti ili statusa “slobodan od bolesti” i, ako su mjere za divlje životinje potrebne u cilju kontrole i sprječavanja širenja te bolesti.

(2) Nadležnost za preduzimanje mjera iz stava 1 ovog člana određuje se programom.

Mjere za kontrolu bolesti kategorije C kod divljih životinja

Član 73

(1) U slučaju sumnje ili službene potvrde bolesti sa liste kategorije C kod divljih životinja na teritoriji Crne Gore, a za koju se primjenjuju mjere za iskorjenjivanje te bolesti kod divljih životinja, u skladu sa dobrovoljnim/neobaveznim programom iskorjenjivanja za tu bolest, iz člana 29 stav 3 ovog zakona, Uprava primjenjuje mjere na cijeloj teritoriju Crne Gore, određena područja ili zone, u odnosu na bolest.

(2) Pored mjera iz stava 1 ovog člana, Uprava može odrediti i primjenu jedne ili više mjera za kontrolu bolesti u skladu sa čl. 46 do 60 ovog zakona, a koje su proporcionalne riziku koji bolest predstavlja, uzimajući u obzir:

- 1) profil bolesti;
- 2) zahvaćene divlje životinje i rizik od prenošenja bolesti na životinje i ljude; i
- 3) privredne, socijalne i uticaje na životnu sredinu.

(3) Kada je službeno potvrđeno izbijanje bolesti sa liste kategorije C kod divljih životinja na teritoriju Crne Gore, u zoni ili kompartmentu koji su stekli status "slobodan od bolesti" u skladu sa čl. 34 ili 35 ovog zakona, i da bi se zadržao taj status, Uprava preduzima jednu ili više mjera iz čl. 46 do 60 ovog zakona proporcionalnih riziku koji bolest sa liste predstavlja, a uzimajući u obzir:

- profil bolesti;
- zahvaćene divlje životinje i rizik od prenošenja bolesti na životinje i ljude;
- značaj prisustva bolesti kod divljih životinja u odnosu na zdravstveni status držanih životinja; i
- privredne, socijalne i uticaje na životnu sredinu.

Privremena posebna pravila za kontrolu bolesti

Član 74

(1) Uprava obavještava Evropsku komisiju i druge države o:

- 1) mjerama za kontrolu bolesti sa liste kategorije B preduzetim u skladu sa članom 68 stav 1 i čl. 69, 70 i 72 ovog zakona;
- 2) mjerama za kontrolu bolesti sa liste kategorije C preduzetim u skladu sa članom 68 stav 1, članom 69, članom 71 stav 1 i članom 73 ovog zakona.

(2) Uprava preispituje stanje bolesti i mjere za kontrolu bolesti koje preduzima i može Ministarstvu predložiti posebne mjere za kontrolu bolesti u ograničenom periodu u odnosu na bolest sa liste kategorije B ili C, pod uslovima primjerenim epidemiološkoj situaciji:

- 1) ako mjere za kontrolu bolesti nijesu primjerene s obzirom na epidemiološku situaciju; i/ili
- 2) ako se bolest sa liste širi uprkos mjerama za kontrolu bolesti preduzetim u skladu sa odjeljkom B ove glave, gdje je to relevantno.

(3) Ministarstvo, na predlog Uprave iz stava 2 ovog člana, može narediti i sprovođenje mjera koje nijesu obuhvaćene stavom 1 ovog člana, kao i uslove i način njihovog sprovođenja.

DIO ČETVRTI REGISTRACIJA, ODOBRAVANJE, SLEDLJIVOST I PREMJEŠTANJE

Glava I

KOPNE NE ŽIVOTINJE, REPRODUKTIVNI MATERIJAL I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA OD KOPNENIH ŽIVOTINJA

Obaveza subjekata da registruju objekte

Član 75

(1) Subjekt odgovoran za objekat u kome se drže kopnene životinje ili se sakuplja, proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal, prije otpočinjanja djelatnosti u objektu, dužan je da:

- 1) obavijesti Upravu o postojanju objekta pod njegovom odgovornošću;
- 2) dostavi Upravi zahtjev za registraciju objekta sa navedenim sljedećim podacima:
  - naziv i adresa subjekta;
  - lokacija objekta i opis postrojenja;
  - vrste, kategorije, broj ili količina držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala koje namjeravaju da drže u objektu, i kapacitetu objekta;

- vrsta objekta; i
- drugi podaci značajni za utvrđivanje rizika.

(2) Subjekt odgovoran za objekat iz stava 1 ovog člana dužan je da obavijesti Upravu o:

- 1) svakoj promjeni u objektu, vezano za podatke iz stava 1 tačka 2 ovog člana;
- 2) prestanku aktivnosti subjekta ili objekta.

(3) Za objekte koji podliježu odobravanju u skladu s članom 84 stav 1 ovog zakona ne zahtijeva se dostavljanje podataka iz stava 1 ovog člana.

Odstupanja od obaveze subjekata da registruju objekte

Član 76

(1) Izuzetno od člana 75 stav 1 ovog zakona, objekti koji predstavljaju neznatan rizik mogu biti izuzeti od obaveze registracije uzimajući u obzir:

- 1) vrste, kategorije i broj držanih kopnenih životinja i reproduktivnog materijala u objektu i kapacitet objekta;
- 2) vrste objekata; i
- 3) premještanje držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala, u i izvan objekta.

(2) Obrazac zahtjeva za registraciju objekata i izmjenu podataka, način dostavljanja zahtjeva, podatke i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, uključujući rokove za dostavljanje tih podataka, vrste objekata koje mogu biti izuzeti od obaveze registracije u skladu sa stavom 1 ovog člana utvrđuju se propisom Vlade.

Obaveza registracije prevoznika držanih kopitara i papkara

Član 77

(1) Prevoznici držanih kopitara i papkara, koji su uključeni u prevoz tih životinja prema državama članicama ili trećim državama moraju biti registrovani prije početka obavljanja te djelatnosti, a u svrhu registracije dužni su da:

- 1) obavijeste Upravu o svojoj djelatnosti;
- 2) dostave Upravi zahtjev za registraciju sa navedenim sljedećim podacima:
  - naziv i adresa prevoznika;

- vrste, kategorije, i broj kopitara i papkara za koje se planira prevoz;
  - vrsta prevoza;
  - prevoznom sredstvu.
- (2) Prevoznici iz stava 1 ovog člana dužni su da obavijesti Upravu o:
- 1) svakoj promjeni podataka iz stava 1 tačka 2 ovog člana;
  - 2) svakom prestanku djelatnosti prevoza.
- (3) Prevoznici koji obavljaju prijevoz držanih pasa, mačaka, pitomih tvoriva i živine između država članica ili između Crne Gore i treće države dužni su, kako bi bili registrovani u skladu sa ovim zakonom, prije početka obavljanja te djelatnosti, a u svrhu registracije, da:
- 1) obavijeste Upravu o svojoj djelatnosti;
  - 2) dostave Upravi zahtjev za registraciju sa navedenim sljedećim podacima:
    - naziv i adresa prevoznika;
    - vrstama životinja koje namjeravaju da prevoze;
    - vrsti prevoza;
    - prevoznom sredstvu.
- (4) Prijevoznici držanih pasa, mačaka i pitomih tvorova iz stava 3 ovog člana, dužni su da obavještavaju Upravu o broju životinja koje namjeravaju da prevoze.
- (5) Prevoznici živine, iz stava 3 ovog člana dužni su da obavještavaju Upravu o kategorijama peradi koju namjeravaju da prevoze.
- (6) Prevoznici iz stava 3 ovog člana dužni su da obavijeste Upravu o:
- 1) svakoj promjeni podataka iz st. 3, 4 i 5 ovog člana;
  - 2) svakom prestanku djelatnosti prevoza.
- (7) Detaljna pravila za registraciju drugih vrsta prevoznika, čija djelatnost prevoza predstavlja specifičan i značajan rizik za određene vrste ili kategorije životinja utvrđuju se propisom Vlade.

Odstupanja od obavezne registracije prevoznika držanih kopitara i papkara

Član 78

(1) Izuzetno od člana 77 ovog zakona prevoznici, čija djelatnost prevoza ne predstavlja značajan rizik, mogu biti izuzeti od obaveze registracije, u skladu sa stavom 2 ovog člana, uzimajući u obzir:

- udaljenosti na kojima prevoze kopitare i papkare; i
- vrste, kategorije i broj kopitara i papkara koje prevoze.

(2) Obrazac zahtjeva za registraciju prevoznika koji podnose prevoznici, način dostavljanja zahtjeva, podatke i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, uključujući rokove za dostavljanje tih podataka, bliže zahtjeve za postupak registracije prevoznika iz člana 77 ovog zakona koji mogu biti izuzeti od obaveze registracije u skladu sa stavom 1 ovog člana utvrđuju se propisom Vlade, uzimajući u obzir:

- 1) udaljenosti na kojima prevoze predmetne kopitare i papkare; i
- 2) kategorije, vrste i broj kopitara i papkara koje prevoze.

(3) Uprava obavještava Evropsku komisiju o odstupanjima iz stava 1 ovog člana.

Obaveza registracije subjekata koji obavljaju poslove okupljanja životinja

Član 79

(1) Subjekti odgovorni za organizaciju i postupke okupljanja držanih kopitara, papkara i živine, bez obzira na objekat, uključujući i onog koji kupuje i prodaje životinje, dužni su prije

otpočinjanja djelatnosti, da se registruju u skladu sa članom 82 ovog zakona, i dostave Upravi sljedeće podatke:

- naziv i adresu subjekta;
- podatke o vrstama i kategorijama držanih kopitara, papkara i živine obuhvaćenim djelatnošću.

(2) Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da obavijeste Upravu o:

- 1) svakoj promjeni u vezi sa stavom 1 ovog člana;
- 2) svakom prestanku djelatnosti subjekta.

Odstupanja od obaveze registracije subjekata koji obavljaju postupke okupljanja životinja

Član 80

(1) Izuzetno od člana 79 ovog zakona, subjekti koji obavljaju postupke okupljanja životinja, koji predstavlja neznatan rizik, može biti izuzet od obaveze registracije, u skladu sa propisom iz stava 3 ovog člana, uzimajući u obzir vrste, kategorije i broj držanih kopnenih životinja obuhvaćenih njihovom djelatnošću.

(2) Uprava obavještava Evropsku komisiju o odstupanjima iz stava 1 ovog člana.

(3) Obrazac zahtjeva za registraciju subjekata koji obavljaju poslove okupljanja životinja i izmjenu podataka, način dostavljanja zahtjeva, podatke i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, uključujući rokove za dostavljanje tih podataka, bliže zahtjeve za postupak registracije subjekata iz člana 79 stav 1 ovog zakona i dostavljanje podataka u svrhu registracije i rokove za dostavljanje podataka, vrste objekata koje mogu biti izuzeti od obaveze registracije u skladu sa stavom 1 ovog člana utvrđuju se propisom Vlade.

Obaveza nadležnog organa u vezi sa registracijom

Član 81

(1) Uprava registruje:

1) objekte i upisuje ih u registar koji je sastavni dio Veterinarskog informacionog sistema iz člana 89 stav 1 ovog zakona, kada je subjekat dostavio potrebne podatke u skladu sa članom 75 stav 1 ovog zakona;

2) prevoznike i upisuje ih u registar prevoznika koji je sastavni dio Veterinarskog informacionog sistema iz člana 89 stav 1 ovog zakona, kada je prevoznik dostavio potrebne podatke u skladu sa članom 77 st. 1 i 3 ovog zakona;

3) subjekte koji obavljaju postupke okupljanja životinja, bez obzira na objekat, u registar subjekata koji obavljaju postupke okupljanja, koji je sastavni dio Veterinarskog informacionog sistema iz člana 89 stav 1 ovog zakona, kada je subjekat dostavio potrebne podatke u skladu sa članom 79 stav 1 ovog zakona.

(2) O registraciji objekata, prevoznika i subjekata koji obavljaju postupke okupljanja životinja iz stavka 1 ovog člana Uprava odlučuje rješenjem i dodjeljuje im jedinstveni registarski broj.

Odobranje objekata

Član 82

(1) Subjekt odgovoran za obavljanje djelatnosti u objektima iz tač. 1 do 10 ovog stava, dužan je da podnese zahtjev Upravi za odobravanje objekta u skladu sa članom 84 stav 1 ovog

zakona prije otpočinjanja djelatnosti u objektu i ne smije započeti obavljanje djelatnosti sve dok objekat ne bude odobren u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona:

- 1) objekat za okupljanje držanih kopitara, papkara i živine (sabirni centri);
  - 2) objekat za reproduktivni materijal goveda, svinja, ovaca, koza i konja;
  - 3) inkubatorska stanica iz koje se priplodna jaja ili živina premještaju;
  - 4) objekat u kojima se drži živina, iz kojeg se premešta živina namijenjena za druge svrhe osim za klanje ili priplodna jaja;
  - 5) centri za okupljanje pasa, mačaka i pitomih tvorova;
  - 6) skloništa za pse, mačke i pitomi tvorovi;
  - 7) kontrolne tačke;
  - 8) proizvodni objekti izolovani od okoline za bumbare;
  - 9) karantinski objekti za držane kopnene životinje osim primata; i
  - 10) druge vrste objekata za držanje kopnenih životinja koji predstavljaju značajan rizik.
- (2) Subjekat je dužan da obustavi obavljanje djelatnosti u objektu iz stava 1 ovog člana

ako:

1) Uprava ukine rješenje o odobrenju ili suspenduje rješenje o odobrenju u skladu sa članom 88 stav 2 ovog zakona, a na osnovu rješenja službenog veterinara o zabrani ili privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti; ili

2) u slučaju uslovnog odobrenja u skladu sa članom 87 stav 3 ovog zakona, objekat ne ispuni preostale zahtjeve iz člana 87 stav 3 ovog zakona i ne dobije konačno odobrenje u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona.

(3) Propisom Vlade utvrđuju se bliža pravila koje se odnose i na:

- izuzeća od obaveze podnošenja zahtjeva za odobravanje za subjekte koji su odgovorni za vrste objekata iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana kada ti objekti ne predstavljaju značajan rizik;

- vrste objekata koji moraju biti odobreni u skladu sa stavom 1 tačka 5 ovog člana;

- posebna pravila za prestanak djelatnosti objekata za proizvodnju reproduktivnog materijala iz stava 1 tačka 2 ovog člana utvrđuju se propisom Vlade.

(4) Pri donošenju propisa iz stava 3 ovog člana uzimaju se u obzir:

- vrste i kategorije držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala u objektu;

- broj vrsta i broj držanih kopnenih životinja ili broj vrsta i količina reproduktivnog materijala koji se drže u objektu;

- vrsta objekta i vrsta proizvodnje; i

- premještanje držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala u i iz tih objekata.

Odobrovanje statusa zatvorenih objekata

Član 83

(1) Subjekat koji je odgovoran za objekat za koji želi da dobije status zatvorenog objekta, dužan je da:

1) podnese Upravi zahtjev za odobrenje u skladu sa članom 84 stav 1 ovog zakona;

2) premješta držane životinje u svoj objekat ili iz njega u skladu sa zahtjevima predviđenim u članu 119 stavu 1 i propisima donesenim u skladu s članom 119 stav 2 samo nakon što je njihovom objektu Uprava dodijelila odobrenje tog statusa u skladu s čl. 85 i 87 ovog zakona.

(2) Uprava izdaje rješenje o odobrenju, u skladu s čl. 86 i 87 ovog zakona, objektima iz stava 1 ovog člana koji ispunjavaju zahtjeve iz člana 85 st. 1 i 2 ovog zakona i propisa kojim su uređena pravila:

- za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice,
- o sledljivosti određenih držanih kopnenih životinja i jaja za priplod.

Obaveza subjekata da dostave podatke u cilju dobijanja odobrenja

Član 84

(1) U zahtjevu za odobrenje iz člana 82 stav 1 i člana 83 stav 1 tačka 1 ovog zakona, subjekat je dužan da Upravi dostavi, naročito sljedeće podatke:

- naziv i adresa subjekta;
- lokacija objekta i opis postrojenja;
- vrste, kategorije i broj držanih kopnenih životinja ili vrste, kategorije i količina reproduktivnog materijala držanih u objektu, relevantnih za odobrenje;

- vrsta objekta;
- druge podatke o objektu za utvrđivanje rizika, ako rizik postoji.

(2) Subjektat iz stava 1 ovog člana dužan je da obavijesti Upravu o:

- 1) svakoj promjeni u objektu u vezi sa podacima iz stava 1 al. 1 do 3 ovog člana;
- 2) prestanku djelatnosti od strane subjekta ili objekta u roku od 15 dana od prestanka djelatnosti.

(3) Obrazac zahtjeva za odobrenje iz člana 82 stav 1 i člana 83 tačka 1 ovog zakona i izmjenu podataka, način dostavljanja zahtjeva, podatke i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, uključujući rokove za dostavljanje tih podataka, bliže zahtjeve za odobravanja i dostavljanja podataka za dobijanje statusa zatvorenog objekta u skladu sa stavom 1 ovog člana utvrđuje se propisom Vlade.

Postupak odobravanja i uslovi za odobravanje objekata

Član 85

(1) Uprava odobrava objekat u skladu sa članom 82 stav 1 i članom 83 stav 1 tačka 1 ovog zakona samo ako takav objekt:

1) ispunjava sljedeće zahtjeve, prema potrebi, vezano za:

a) karantin, izolaciju i druge biosigurnosne mjere, uzimajući u obzir zahtjeve iz člana 10 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao i zahtjeve iz propisa donijetim u skladu sa članom 10 stav 2 ovog zakona;

b) nadzor iz člana 24 ovog zakona i, ako je to relevantno za vrstu objekta i rizik koji objekat predstavlja u skladu sa članom 25 ovog zakona;

c) vođenje evidencije iz čl. 80 i 91 ovog zakona i iz propisa donijetim u skladu sa članom 91, 94 i 95 ovog zakona;

2) imaju objekte i opremu koji su:

a) odgovarajući za smanjenje rizika od unošenja i širenja bolesti na prihvatljiv nivo, uzimajući u obzir vrstu objekta;

b) odgovarajućeg kapaciteta za broj držanih kopnenih životinja ili količinu reproduktivnog materijala;

3) ne predstavljaju neprihvatljiv rizik u pogledu širenja bolesti, uzimajući u obzir postojeće mjere za ublažavanje rizika;

4) imaju adekvatno obučeno osoblje za djelatnosti koje se obavljaju u objektu;
5) imaju uspostavljen sistem koji omogućava subjektu da dokaže Upravi usaglašenost sa tač. 1 do 4 ovog stava.

(2) Vlada propisuje bliže zahtjeve koji se odnose na:

- karantin, izolaciju i druge mjere biosigurnosti iz stava 1 tačka 1 podtačka a ovog člana;

- nadzor iz stava 1 tačka 1 podtačka b ovog člana;

- objekte i opremu iz stava 1 tačka 2 ovog člana;

- odgovornosti, kompetencije i specijalizovanu obuku osoblja i veterinarara iz stava 1 tačka 4 ovog člana, za djelatnost objekata za proizvodnju reproduktivnog materijala i objekata za okupljanje kopitara, papkara i živine;

- neophodan nadzor od strane nadležnog organa nad objektima za proizvodnju reproduktivnog materijala i objektima za sabiranje kopitara, papkara i živine.

(3) Pri donošenju propisa iz stava 2 ovog člana uzimaju se u obzir:

- rizici povezani sa vrstom objekta;

- vrste i kategorije držanih kopnenih životinja relevantnih za odobrenje;

- vrsta proizvodnje;

- tipični načini premještanja za vrstu objekta te vrste i kategorije životinja koje se drže u tim objektima.

Obim odobrenja objekata

Član 86

Uprava, u rješenju o odobrenju objekta dodijeljenom u skladu s članom 85 stav 1 ovog zakona, nakon prijema zahtjeva podnesenog u skladu sa članom 82 stav 1 ili članom 83 stav 1 tačka 1 ovog zakona izričito navodi:

- na koje vrste objekata iz člana 82 stav 1 i člana 83 ovog zakona i iz propisa donesenog u skladu sa članom 82 stav 3 alineja 2 ovog zakona se odobrenje odnosi;

- na koje vrste i kategorije držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala tih vrsta se odobrenje odnosi.

Procedura za dobijanje odobrenja objekta

Član 87

(1) Ministarstvo propisuje bliže odredbe koje se odnose na proceduru podnošenja zahtjeva i dobijanja odobrenja objekta u skladu sa članom 82 stav 1, članom 83 ili članom 84 stav 1 ovog zakona, a koju ssubjekti treba da slijede prilikom podnošenja zahtjeva.

(2) Subjekti odgovorni za objekte koji podliježu odobravanju podnose pisani zahtjev u skladu sa propisom.

(3) Nakon podnošenja urednog zahtjeva u skladu sa članom 82, stav 1 ili članom 83 tačka 1 ovog zakona, starješina Uprave obrazuje komisiju za neposredni pregled objekta (u daljem tekstu: komisija), radi utvrđivanja ispunjenosti zahtjeva utvrđenim ovim zakonom.

(4) U radu komisije iz stavka 3 ovog člana obavezno učestvuju dva člana iz redova službenika Uprave i jedan član službeni veterinar.

(5) Nakon pregleda objekta i utvrđivanja ispunjenosti propisanih zahtjeva, komisija nakon najmanje jednog obavljenog neposrednog pregleda objekta, sačinjava zapisnik o pregledu i izvještaj o rezultatima pregledanog objekta za koji je podnesen zahtjev za odobrenje iz stava 3 ovoga člana.

(6) Ako su ispunjeni svi uslovi propisani čl. 85 i 86 ovog zakona, starješina Uprave, na osnovu predloga komisije iz stava 5 ovog člana, rješenjem odobrava objekat i isti se upisuje u registar koji je sastavni dio VIS-a.

(7) Kada objekat ne ispunjava sve zahtjeve za dobijanje odobrenja iz člana 85 ovog zakona, ali ispunjava sve glavne zahtjeve koji pružaju dovoljne garancije da objekat ne predstavlja značajan rizik, starješina Uprave, na osnovu predloga komisije iz stava 3 ovog člana, izdaje uslovno odobrenje na tri mjeseca i upisuje objekat u registar koji je sastavni dio VIS-a.

(8) U slučaju kada je izdato uslovno odobrenje u skladu sa stavom 7 ovog člana, konačno odobrenje se izdaje samo kada je na osnovu ponovnog pregleda komisije u vrijeme obavljanja odobrene djelatnosti ili na osnovu dostavljene dokumentacije od strane subjekta prije isteka roka iz stava 7 ovog člana, utvrđeno da objekat ispunjava sve zahtjeve za odobrenje iz člana 85 stav 1 ovog zakona i iz propisa donesenih u skladu sa članom 85 stav 2 ovog zakona.

(9) U slučaju kada je neposrednim pregledom objekta ili na osnovu dostavljene dokumentacije utvrđen jasan napredak, ali objekat i dalje ne ispunjava sve propisane zahtjeve, Uprave može produžiti uslovno odobrenje na period ne duži od ukupno šest mjeseci.

Pregled i kontrola, suspenzija i ukidanje odobrenja

Član 88

(1) Uprava vrši pregled i kontrolu objekata odobrenih u skladu sa čl. 85 i 87 ovog zakona, u odgovarajućim vremenskim intervalima koji se određuju u odnosu na rizik koji taj objekat predstavlja, a u skladu sa planom službenih kontrola.

(2) Kada se pregledom iz stava 1 ovog člana u objektu utvrde ozbiljni nedostaci u pogledu usaglašenosti sa zahtjevima iz člana 85 stav 1 ovog zakona i propisa donijetim u skladu sa članom 85 stav 2 ovog zakona, a subjekat odgovoran za objekat ne može da garantuje da će otkloniti nedostatke, Uprava pokreće postupak ukidanja rješenja kojim je objekat odobren.

(3) Kada se pregledom iz stava 1 ovog člana u objektu utvrde ozbiljni nedostaci u pogledu usaglašenosti sa zahtjevima iz člana 85 stav 1 ovog zakona, i propisa donijetim u skladu sa članom 85 stav 2 ovog zakona, a subjekat odgovoran za objekat garantuje da će otkloniti nedostatke u razumnom roku koji odredi službeni veterinar, Uprava suspenduje odobrenje za objekat.

(4) Za objekat kojem je suspendovano odobrenje u skladu sa stavom 3 ovog člana, može biti izdato novo rješenje o odobrenju objekta samo pod uslovom kada se utvrdi da objekat u potpunosti ispunjava sve zahtjeve utvrđene ovim zakonom za tu vrstu objekta.

(5) Za objekat kojem je rješenje ukinuto u skladu sa stavom 2 ovog člana, subjekat mora podnijeti novi zahtjev za odobravanje objekta prije ponovnog otpočinjanja djelatnosti.

Registri Veterinarskog informacionog sistema

Član 89

(1) Veterinarski informacioni sistem (VIS) vodi i ažurira Uprava.

(2) VIS sadrži i registre:

- 1) objekata i subjekata registrovanih u skladu sa članom 81 ovog zakona;
- 2) objekata odobrenih u skladu sa čl. 85 i 87 ovog zakona.

(3) Registre iz stava 2 ovog člana Uprava stavlja na raspolaganje Evropskoj komisiji i nadležnim organima drugih država članica u onoj mjeri u kojoj su podaci sadržani u njima relevantni za premještanje držanih kopnenih životinja i njihovog reproduktivnog materijala između država članica.

(4) Registar odobrenih objekata iz stava 2 tačka 2 ovog člana Uprava objavljuje na svojim internet stranicama u onoj mjeri u kojoj su podaci sadržani u njima relevantni za premještanje držanih kopnenih životinja i njihovog reproduktivnog materijala, u skladu sa zahtjevima za zaštitu podataka.

(5) Ako je potrebno i relevantno, registracija iz stava 2 tačka 1 i odobrenje iz stava 1 tačka 2 ovog člana može se kombinovati sa registracijom u druge svrhe.

(6) Detaljne podatke koje mora da sadrže registri iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana i dostupnost javnosti registara objekata iz stava 2 tačka 2 ovog člana utvrđuje Vlada.

Obaveza vođenja evidencije za subjekte koji su odgovorni za objekte osim za objekte za reproduktivni materijal

Član 90

(1) Subjekt koji je odgovoran za objekat koji podliježe obavezi registracije u skladu sa članom 81 ovog zakona ili odobravanja u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona, dužan je da vodi i čuva evidencije koje sadrži minimalno podatke o:

1) vrstama, kategorijama, broju i, gdje je primjenjivo, o identifikaciji držanih kopnenih životinja u objektu;

2) premještanju držanih kopnenih životinja u i izvan objekta, navodeći prema potrebi:
- mjesto porijekla ili odredišta životinja;
- datume premještanja;

3) dokumentima koji moraju da prate držane kopnene životinje koje dolaze u, ili odlaze iz objekta u skladu sa članom 99 tačka 1, članom 100 stav 1 tačka 2, članom 101 stav 1 tačka 3, članom 102 tačka 2, članom 103 tačka 2, članom 125 stav 1 i 2; članom 140 stav 2 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 i članom 125 stav 4 tač. 2 i 3 ovog zakona;

4) mortalitetu držanih kopnenih životinja u objektu;

5) mjerama biosigurnosti, nadzoru, liječenju, rezultatima ispitivanja i druge relevantne podatke odgovarajuće za:

- vrstu i kategoriju kopnenih životinja koje se drže u objektu;
- vrstu proizvodnje;
- vrstu i veličinu objekta;

6) rezultatima posjeta povezanih sa zdravljem životinja u skladu sa članom 25 stav 1 ovog zakona.

(2) Evidencije iz stava 1 ovog člana subjekat je dužan da vodi i čuva u papirnom ili u elektronskom obliku.

(3) Izuzetno, subjektu koji je odgovoran za objekat koji predstavlja nizak rizik za širenje bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju, mogu se dozvoliti odstupanja od zahtjeva za vođenje evidencije za sve ili neke podatke iz stava 1 ovog člana.

(4) Za svaki objekat pojedinačno, subjekat odgovoran za objekat dužan je da vodi evidencije iz st. 1 i 2 ovog člana u objektu i:

- da ih bez odlaganja stavi na raspolaganje Upravi na zahtjev;
- da ih čuva najmanje tri godine od dana posljednjeg zapisa.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, subjekat može biti izuzet od obaveze vođenja evidencije o pojedinim ili svim podacima iz stava 1 ovog člana kada subjekat:

- ima pristup računarskoj bazi podataka iz člana 97 ovog zakona za odgovarajuće vrste životinja i baza podataka već sadrži podatke koji moraju biti sadržani u evidenciji; i

- posjeduje ažurne podatke unijete direktno u računarsku bazu podataka.

Obaveza vođenja evidencije u objektima za reproduktivni materijal

Član 91

(1) Subjekt koji je odgovoran za objekat za reproduktivni materijal dužan je da vodi i čuva evidencije koje sadrže minimalno podatke o:

- 1) rasi, starosti, identifikaciji i zdravstvenom statusu životinja davalaca koje se korištene za proizvodnju reproduktivnog materijala;
- 2) vremenu i mjestu sakupljanja, kao i obradi i skladištenja reproduktivnog materijala sakupljenog, proizvedenog ili prerađenog;
- 3) identifikaciji reproduktivnog materijala i podatke o odredištu, ako je poznato;
- 4) dokumentima koji moraju da prate reproduktivni materijal koji dolazi ili napušta objekat u skladu sa članom 138 i članom 140 stav 2 ovog zakona, i u skladu s propisima donijetim u skladu sa članom 138 stav 3 i 4 ovog zakona;
- 5) rezultatima kliničkih i laboratorijskih ispitivanja, kada je relevantno;
- 6) korišćenim laboratorijskim tehnikama.

(2) Objekti koji predstavljaju nizak rizik od širenja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju mogu biti izuzeti od obaveze da vode evidenciju pojedinih ili svih podataka iz stava 1 ovog člana.

(3) Subjekt odgovoran za objekat za reproduktivni materijal dužan je da vodi evidencije u objektu i:

- da ih bez odlaganja stavi na raspolaganje Upravi na zahtjev;
- čuva ih u periodu koji propiše Uprava, a koji ne može biti kraći od tri godine.

Obaveze prevoznika u pogledu vođenja evidencije

Član 92

- (1) Prevoznik je dužan da vodi i održava evidencije koje sadrže minimalno podatke o:
  - 1) posjećenim objektima;
  - 2) vrstama, kategorijama i broju držanih kopnenih životinja koje je prevezio;
  - 3) čišćenju, dezinfekciji i dezinfekciji prevoznih sredstava;
  - 4) detaljima dokumenata koji prate životinje, uključujući brojeve dokumenata.

(2) Evidencije iz stava 1 ovog člana prevoznik je dužan da vodi i čuva u papirnom ili u elektronskom obliku.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, prevoznik može biti izuzet od obaveze vođenja evidencije o pojedinim ili svim podacima iz stava 1 ovog člana pod uslovima da aktivnosti koje obavlja predstavljaju nizak rizik od širenja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju.

- (4) Prevoznik je dužan da vodi i čuva evidencije iz stava 1 ovog člana:

- na način da se iste bez odlaganja stavi na raspolaganje Upravi i drugim nadležnim organima na zahtjev; i
- čuva ih u periodu koji propiše Uprava, a koji ne može biti kraći od tri godine.

Obaveza subjekata koji obavljaju postupke okupljanja životinja u pogledu vođenja evidencije

Član 93

(1) Subjekt odgovoran za organizaciju i postupke okupljanja životinja koji podliježe obavezi registracije u skladu sa članom 81 ovog zakona, dužan je da vodi i čuva evidencije koje sadrže minimalno podatke o:

1) vrstama, kategorijama, broju i identifikaciji držanih kopnenih životinja pod njihovom odgovornošću;

2) premještanju držanih kopnenih životinja pod njihovom odgovornošću, navodeći prema potrebi:

- mjesto porijekla i mjesto odredišta životinja;

- datume premještanja životinja;

3) dokumentima koji moraju da prate držane kopnene životinje koje se premještaju pod njihovom odgovornošću u skladu sa članom 99 tačka 2, članom 100 stav 1 tačka 2, članom 100 stav 1 tačka 3, članom 101 tačka 2, članom 102 tačka 2; članom 103, članom 125, st. 1 i 2, članom 140 stav 2 ovog zakona i sa propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 i članom 125 stav 4 tač. 2 i 3 ovog zakona;

4) mortalitetu držanih kopnenih životinja pod njihovom odgovornošću;

5) biosigurnosnim mjerama, nadzoru, liječenju, rezultatima ispitivanja i druge relevantne podatke odgovarajuće za vrste i kategorije držanih kopnenih životinja pod njihovom odgovornošću.

(2) Evidencije iz stava 1 ovog člana subjekat je dužan da vodi i čuva u papirnom ili u elektronskom obliku.

(3) Izuzetno, subjekat čija djelatnost predstavlja nizak rizik od širenja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju može biti izuzet od obaveze da vodi evidencije pojedinih ili svih podataka iz stava 1 ovog člana.

(4) Subjekt je dužan da čuva evidencije iz stava 1 ovog člana i:

- da iste bez odlaganja stavi na raspolaganje Upravi na zahtjev;

- čuva ih u periodu koji propiše Uprava, a koji ne može biti kraći od tri godine.

Dodatne odredbe koje se odnose na vođenje evidencije

Član 94

(1) Vlada propisuje bliža pravila kojima se dopunjuju zahtjevi za vođenje evidencije iz čl. 90 do 93 ovog zakona, i to u pogledu:

1) podataka koje treba evidentirati pored podataka iz člana 90 stav 1, člana 91 stav 1, člana 92 stav 1 i člana 93 stav 1 ovog zakona;

2) dodatnih zahtjeva za vođenje evidencije u vezi sa reproduktivnim materijalom, prikupljenim, proizvedenim ili prerađenim u objektu za reproduktivni materijal, nakon prestanka rada tog objekta;

3) vrste objekata i subjekata koji mogu biti izuzeti od obaveze vođenja evidencija iz čl. 90, 91, 92 i 93 ovog zakona, i to za:

- objekte koji drže, ili subjekte koji postupaju sa ili prevoze mali broj držanih kopnenih životinja ili malu količinu ili volumen reproduktivnog materijala;

- vrste ili kategorije držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala.

(2) Pri donošenju propisa iz stava 1 ovog člana uzimaju se u obzir:

1) rizici koje predstavlja objekat ili djelatnost;

2) vrste i kategorije držanih kopnenih životinja ili reproduktivnog materijala u objektu, ili u prevozu do ili iz tog objekta;

3) vrsta proizvodnje u objektu ili vrsta djelatnosti;

- 4) tipični načini premještanja i kategorije tih životinja;
- 5) broj držanih kopnenih životinja ili količina/volumen reproduktivnog materijala za koje je odgovoran subjekt.

Glava II

ZAHTJEVI ZA SLEDLJIVOST ZA DRŽANE KOPNE NE ŽIVOTINJE I REPRODUKTIVNI MATERIJAL

Sistem za identifikaciju i registraciju držanih kopnenih životinja

Član 95

(1) Uprava uspostavlja sistem za identifikaciju i registraciju onih vrsta držanih kopnenih životinja za koje je takav sistem propisan u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa usvojenim na osnovu zakona.

(2) Sistem iz stava 1 ovog člana, prema potrebi, omogućava vođenje evidencije premještanja tih životinja.

(3) Pri uspostavljanju sistema iz stava 1 ovog člana Uprava uzima u obzir:

- vrste ili kategorije držanih kopnenih životinja;
- rizik koji predstavlja vrsta ili kategorija životinja.

(4) Sistem iz stava 1 ovog člana uključuje sljedeće elemente:

- 1) sredstva za identifikaciju držanih kopnenih životinja, pojedinačno ili u grupama;
- 2) identifikacione dokumente, dokumente o premještanju, kao i druge dokumente za identifikaciju i praćenje držanih kopnenih životinja iz člana 97 ovog zakona;
- 3) ažurirane evidencije objekata iz člana 90 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona;
- 4) računarsku bazu podataka držanih kopnenih životinja iz člana 96 stav 1 ovog zakona.

(5) Sistem iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje:

- 1) efikasnu primjenu mjera za prevenciju i kontrolu bolesti propisanih ovim zakonom;
- 2) sledljivost držanih kopnenih životinja i njihovo premještanje;
- 3) efikasnu interoperabilnost, integraciju i kompatibilnost elemenata sistema;
- 4) prilagođenost:

Komisije;

- a) računarskom informacionom sistemu za prijavljivanje i izvještavanje Evropske Komisije;
- b) TRACES sistemu;
- 5) usklađen (koherentan) pristup u pogledu različitih životinjskih vrsta obuhvaćenih sistemom.

(6) Uprava može po potrebi:

- 1) koristiti sistem ili dio sistema iz stava 1 ovog člana u druge svrhe osim onih navedenih u stavu 5 tač. 1 i 2 ovog člana;
- 2) integrisati dokumente o identifikaciji, dokumente o premještanju i druge dokumente iz člana 97 ovog zakona sa sertifikatima o zdravlju životinja ili privatnom izjavom subjekta za premještanje životinja (samodeklaracija) iz člana 125 st. 1 i 2 i člana 130 stav 1 i iz propisa donijetim u skladu sa članom 124 stav 4 tač. 2 i 3 i članom 130 stav 3 i 4 ovog zakona;
- 3) odrediti drugi organ ili ovlastiti drugo pravno ili fizičko lice da obezbijedi praktičnu primjenu sistema identifikacije i registracije iz stava 1 ovog člana, uključujući izdavanje dokumenata o identifikaciji i izradi modela iz člana 97 stav 1 tač. 1 2 i 3 ovog zakona.

Uspostavljanje i održavanje računarske baze podataka o držanim kopnenim životinjama

Član 96

- (1) Uprava uspostavlja i održava računarsku bazu podataka za evidentiranje, najmanje:
- 1) podataka o držanim životinjama vrste goveda i to o:
    - pojedinačnim identifikacionim oznakama iz člana 99 tačka 1 ovog zakona;
    - objektima u kojima su držane životinje;
    - premještanju, u i iz objekata;
  - 2) podataka o držanim životinjama vrsta ovaca i koza i to o:
    - identifikacionim oznakama iz člana 100 stav 1 tačka 1 ovog zakona i broju životinja u objektima u kojima su držane životinje;
    - objektima u kojima su držane životinje;
    - premještanju, u i iz objekata;
  - 3) podataka o držanim životinjama vrste svinja i to o:
    - identifikacionim oznakama iz člana 102 ovog zakona i broju životinja u objektima u kojima su držane životinje;
    - objektima u kojima su držane životinje;
    - premještanju, u i iz objekata;
  - 4) podataka o držanim životinjama vrste kopitari i to o:
    - jedinstvenom kodu iz člana 101 ovog zakona;
    - metodi identifikacije iz člana 101 stav 1 tačka 2 ovog zakona, koja povezuje životinju sa identifikacionim dokumentom iz alineje 3 ove tačke, kada je to potrebno;
    - detaljima o identifikaciji sadržanim u identifikacionom dokumentu iz člana 101 stav 1 tačka 1 i propisima donijetim u skladu sa čl. 105 i 107 ovog zakona;
    - objektima u kojima su životinje uobičajeno držane;
  - 5) podataka koji se odnose na druge držane kopnene životinje osim vrsta iz tač. 1 do 4 ovog stava, u skladu sa ovim zakonom.
  - 6) Ministarstvo propisuje bliže zahtjeve koje se odnose na evidentiranje podataka u vezi sa vrstama životinja, koje ne pripadaju vrstama iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana, u računarsku bazu podataka iz stava 1 ovog člana, ako je potrebno, zbog specifičnih i značajnih rizika koje te vrste predstavljaju, kako bi se:
    - obezbijedila efikasna primjena mjera prevencije i kontrole bolesti u skladu sa ovim zakonom;
    - olakšala sledljivost držanih kopnenih životinja i premještanje životinja unutar Crne Gore i ulazak životinja u Crnu Goru.

Identifikacioni dokumenti, dokumenti o premještanju i drugi dokumenti za identifikaciju i sledljivost držanih kopnenih životinja

Član 97

- (1) Uprava odnosno nadležni organ ili ovlašćeno lice iz člana 95 stav 6 tačka 3 ovog zakona:
- 1) izdaje identifikacioni dokument za držane kopnene životinje u skladu sa članom 101 stav 1 tačka 3 i članom 103 tačka 2 ovog zakona i propisa donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona;

2) izdaje identifikacioni dokument za goveda u skladu sa članom 99 tačka 2 ovog zakona, osim ako je obezbjeđena puna operativnost sistema elektronske razmjene, priznata od strane Evropske komisije;

3) izrađuje obrasce dokumenata za premještanje i drugih dokumenata za identifikaciju i sledljivost držanih kopnenih životinja, kada se to zahtjeva u skladu sa članom 100 stav 1 tačka 2, članom 102 stav 1 tačka 2, članom 103 tačka 2, kao i propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona.

Javna dostupnost podataka o sredstvima za identifikaciju

Član 98

(1) Uprava na internet stranici javno objavljuje informacije o:

1) kontaktnoj tački za računarske baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 96 stav 1 ovog zakona;

2) organima ili pravnim ili fizičkim licima na koje su prenesena ovlašćenja za izdavanje identifikacionih dokumenata, dokumenata o premještanju i drugih dokumenata u skladu sa članom 97, uključujući i podatke iz člana 95 stav 5 tačka 3 ovog zakona;

3) sredstvima za identifikaciju za svaku vrstu i kategorije držanih kopnenih životinja u skladu sa članom 99 tačka 1, članom 100 stav 1 tačka 1, članom 101 stav 1, članom 102 tačka 1, članom 103 tačka 1, i propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona;

4) propisanom obrascu za izdavanje identifikacionih dokumenata i drugih dokumenata iz člana 97 ovog zakona.

(2) Uprava o podacima iz stava 1 ovog člana obavještava Evropsku Komisiju.

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom držanih životinja vrste goveda

Član 99

(1) Subjekt koji drži držane životinje vrste goveda dužan je da obezbijedi i omogućiti da:

1) je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju;

2) je za životinje izdat identifikacioni dokument od strane Uprave ili imenovanog nadležnog organa ili ovlašćenog tijela države porijekla, osim ako su ispunjeni uslovi iz člana 97 stav 1 tačka 2 ovog zakona;

3) je dokument o identifikaciji:

- čuvan, ispravno popunjen i ažuriran; i

- da prati životinje prilikom premještanja,

- su podaci o premještanju životinja, iz i u objekt, kao i o svim rođenim i uginulim životinja u objektu, uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona.

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom držanih životinja vrsta ovaca i koza

Član 100

(1) Subjekt koji drži držane životinje vrsta ovaca i koza dužan je da obezbijedi i omogućiti da:

1) je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju;

2) životinje u premještanju prati ispravno popunjen dokument iz propisa donijetog u skladu sa članom 97 ovog zakona;

3) su podaci o premještanju životinja, i u i iz objekata uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona.

(2) Uprava može izuzeti subjekata od obaveze iz stava 1 tačka 2 ovog člana pod uslovom da:

1) su podaci sadržani u dokumentu o premještanju prethodno uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;

2) sistem za identifikaciju i registraciju držanih životinja vrsta ovaca i koza obezbjeđuje nivo sledljivosti ekvivalentan onom predviđenom dokumentima o premještanju.

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom i registracijom držanih životinja vrste kopitara
Član 101

(1) Subjekat koji drži držane životinje vrste kopitari dužan je da obezbijedi i omogući da:

1) je svaka životinja pojedinačno identifikovana jedinstvenim kodom koji je unesen u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;

2) je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvom za identifikaciju ili drugom metodom koja nedvosmisleno povezuje životinju sa identifikacionim dokumentom iz tačke 3 ovog stava koji izdaje nadležni organ u skladu sa članom 97 ovog zakona;

3) za svaku životinju posjeduje ispravno popunjen jedinstveni doživotni identifikacioni dokument.

(2) Subjekat koji drži životinje vrste kopitari dužan je da obezbijedi da su podaci o životinjama uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona.

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom i registracijom držanih životinja vrste svinja
Član 102

(1) Subjekat koji drži držane životinje vrste svinje dužan je da obezbijedi i omogući da:

1) je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvom za identifikaciju;

2) životinje u premještanju iz objekta u kojem se drže prati ispravno popunjen dokument za premještanje koji je usaglašen sa modelom iz člana 97 tačka 2 ovog zakona;

3) su podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona.

(2) Uprava može izuzeti subjekat od obaveze da držane životinje vrste svinja prati ispravno popunjen dokument za premještanje koji je usaglašen sa modelom iz člana 97 tačka 3 ovog zakona, pod uslovom da:

1) su podaci sadržani u dokumentu o premještanju prethodno sadržani u računarskoj bazi podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;

2) sistem za identifikaciju i registraciju držanih životinja vrste svinja obezbjeđuje nivo sledljivosti ekvivalentan onome predviđenom dokumentima o premještanju.

Obaveza subjekata u vezi sa identifikacijom držanih kopnenih životinja, vrsta koje nijesu goveda, ovce, koze, svinje i kopitari
Član 103

Subjekat koji drži kopnene životinje vrsta koje nijesu goveda, ovce, koze, svinje i kopitari dužan je da obezbijedi da te držane životinje ispunjavaju sljedeće zahtjeve, kada je to propisano pravilima usvojenim u skladu s čl. 104 i 105 ovog zakona:

1) identifikovane su, pojedinačno ili u grupama;

2) praćene su ispravno popunjenim i ažuriranim identifikacionim dokumentima, dokumentima o premještanju ili drugim dokumentima za identifikaciju i sledljivost životinja, odgovarajućim za životinjsku vrstu.

Dodatni zahtjevi i pravila koje se odnose na identifikaciju i registraciju

Član 104

(1) Propis koji donosi Vlada, a kojim se utvrđuju pravila za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice i pravila o sledljivosti određenih držanih kopnenih životinja i jaja za priplod, a koji sadrži i:

1) detaljne zahtjeve za sredstva za identifikaciju i metode identifikacije držanih kopnenih životinja iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 1, člana 101 stav 1 tačka 1, člana 102 tačka 1 i člana 103 tačka 1 ovog zakona, uključujući njihovu aplikaciju i upotrebu;

2) pravila o podacima ukljućenim u:

- računarsku bazu podataka iz člana 96 tač. 1 do 4 ovog zakona;

- dokumentima o identifikaciji i premještanju životinja iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 2, člana 101 stav 1 tačka 3, i člana 102 tačka 2 ovog zakona;

3) pravila o razmjeni elektronskih podataka u skladu sa članom 97 stav 1 tačka 2 ovog zakona;

4) detaljne zahtjeve za alternativna sredstva i metode identifikacije, u odnosu na one iz stava 1 tačka 1 ovog člana, kao i izuzeća i posebne odredbe za određene kategorije životinja ili posebne slućajeve i uslove za izuzeća;

5) dokumente o identifikaciji ili dokumente za premještanje koji prate životinje pri premještanju iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 2, člana 101 stav 1 tačka 3, člana 102 tačka 2 i člana 103 tačka 2 ovog zakona;

6) detaljne zahtjeve za identifikaciju i registraciju držanih kopnenih životinja, osim vrsta goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara, kada je potrebno, uzimajući u obzir rizike koje vrsta predstavlja:

- kako bi se obezbijedila efikasna primjena mjera za prevenciju i kontrolu bolesti propisanih ovim zakonom i

- olakšala sledljivost držanih kopnenih životinja i njihovo premještanje;

7) pravila o podacima ukljućenim u:

- računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 tačka 5 ovog zakona;

- identifikacione dokumente i dokumente o premještanju životinja ili drugi dokumenti za identifikaciju iz člana 103 tačka 2 ovog zakona;

8) pravila o identifikaciji i registraciji držanih kopnenih životinja iz čl. 99 do 103 ovog zakona, nakon ulaska u Crnu Goru;

(2) Pri donošenju propisa iz stava 1 ovog člana uzimaju se u obzir odstupanja za subjekte od zahtjeva za identifikaciju i registraciju predviđenih u čl. 99, 100, 101 i 102 ovog zakona:

a) u slućajevima kada jedan ili više elemenata navedenih u članu 95 stav 3 ovog zakona nijesu neophodni za ispunjavanje zahtjeva predviđenih u članu 108 stav 4 tač. 1 i 2 ovog zakona; i

b) kada druge mjere sledljivosti koje su na snazi u Crnoj Gori garantuju da nivo sledljivosti tih životinja nije ugrožen, kao i prelazne mjere potrebne za praktićnu primjenu takvih odstupanja.

(3) Prilikom utvrđivanja pravila iz stava 2 ovog člana uzimaju se u obzir:

- a) vrste i kategorije držanih kopnenih životinja;
- b) rizici povezani sa tim držanim kopnenim životinjama;
- c) broj životinja u objektima;
- d) vrsta proizvodnje u objektima u kojima su držane te kopnene životinje;
- e) uobičajeni načini premještanja za vrste i kategorije držanih kopnenih životinja;
- f) uzimajući u obzir zaštitu i očuvanje tih vrsta držanih kopnenih životinja;
- g) funkcionalnost ostalih elemenata sledljivosti sistema za identifikaciju i registraciju držanih kopnenih životinja iz člana 95 stav 3 ovog zakona.

Pravila koja se odnose na sledljivost držanih kopnenih životinja

Član 105

- (1) Vlada utvrđuje pravila koje se odnose na:
  - 1) jednoobrazan pristup podacima sadržanim u računarskim bazama podataka, kao i njihovim tehničkim specifikacijama i operativnim pravilima iz člana 96 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona;
  - 2) tehničkim uslovima i načinu razmjene elektronskih podataka između računarske baze podataka koju vodi Uprava i računarske baze podataka drugih država članica kao i priznavanju potpune operativnosti sistema razmjene iz člana 97 stav 1 tačka 2 ovog zakona;
  - 3) jednoobraznu primjenu sistema identifikacije i registracije iz člana 95 stav 1 ovog zakona za različite vrste ili kategorije držanih kopnenih životinja, kako bi se obezbijedio efikasan rad;
  - 4) jednoobraznu primjenu člana 95 stav 6 tačka 3 ovog zakona vezano za ovlašćena pravna ili fizička lica i uslove za njihovo ovlašćenje;
  - 5) tehničke specifikacije i procedure, format, dizajn i operativna pravilima za sredstva i metode identifikacije, uključujući:
    - vremenski period za primjenu sredstava i metoda identifikacije;
    - uklanjanje, mijenjanje ili zamjenu sredstava i metoda identifikacije i rokove za takve operacije; i
    - konfiguraciju identifikacionog koda;
  - 6) tehničke specifikacije, format i operativna pravila za identifikacione dokumente i dokumente za premještanje životinja iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 2, člana 101 stav 1 tačka 3, člana 102 tačka 2 i člana 103 tačka 2 ovog zakona;
  - 7) jednoobrazan pristup podacima sadržanim u računarskim bazama podataka i njihovim tehničkim specifikacijama i operativnim pravilima iz člana 96 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
  - 8) rokove, obaveze i način unosa podataka od strane subjekata ili drugih pravnih ili fizičkih lica za registraciju držanih kopnenih životinja u računarske baze podataka;
  - 9) vodiče i procedure za elektronsku identifikaciju životinja, kada je to primjenjivo;
  - 10) primjenu izuzeća od obaveze identifikacije i registracije u skladu sa propisom donijetim u skladu sa članom 104 stav 2 ovog zakona.

Zahtjevi za sledljivost reproduktivnog materijala držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara

Član 106

(1) Subjekat koji proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal dužan je da reproduktivni materijal od držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara označi na način da se jasno mogu pratiti:

- a) životinje donori;
- b) datum sakupljanja; i
- c) objekti u kojima je reproduktivni materijal sakupljen, proizveden, prerađen i skladišten.

(2) Oznaka iz stava 1 ovog člana mora da bude osmišljena na način da obezbijedi:

- a) efikasnu primjenu mjera za prevenciju i kontrolu bolesti u skladu sa ovim zakonom;
- b) sledljivost reproduktivnog materijala i njegovo premještanje.

Dodatne odredbe koje se odnose na obavezu sledljivosti reproduktivnog materijala

Član 107

(1) Vlada utvrđuje:

1) zahtjeve sledljivosti reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara;

2) zahtjeve sledljivosti reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja, osim vrsta goveda, koza, ovaca, svinja i kopitara, ako je potrebno, i to za:

a) efikasnu primjenu mjera za prevenciju i kontrolu bolesti u skladu sa ovim zakonom i

b) obezbjeđivanja sledljivosti reproduktivnog materijala i njegovog premještanja unutar i između Crne Gore iz država članica i unosa;

3) podatke koje subjekti moraju da dostave uz zahtjev za odobravanje objekata za reproduktivni materijal goveda, svinja, ovaca, koza i kopitara, rokove za dostavljanje tih podataka kao i rokove za obavještanje Uprave o svakom prestanku djelatnosti objekata za reproduktivni materijal koje je Uprava odobrila;

4) tehničke zahtjeve i specifikacije za označavanje reproduktivnog materijala goveda, svinja, ovaca, koza i kopitara;

5) i operativne zahtjeve za njihovu sljedivost.

(2) Pri donošenju propisa iz stava 1 tačka 1 ovog člana uzimaju se u obzir:

- 1) vrste držanih kopnenih životinja od kojih potiče reproduktivni materijal;
- 2) zdravstveni status životinja donora;
- 3) rizik povezan sa tim reproduktivnim materijalom;
- 4) vrsta reproduktivnog materijala;
- 5) vrsta sakupljanja, proizvodnje, prerade ili skladištenja reproduktivnog materijala;
- 6) uobičajeni načini premještanja relevantni za vrstu i kategoriju držanih kopnenih životinja i njihovog reproduktivnog materijala;

7) uzimajući u obzir zaštitu i očuvanje vrsta držanih kopnenih životinja;

8) drugi elementi koji mogu pridonijeti sledljivosti reproduktivnog materijala.

Glava III

PREMJESHTANJE DRŽANIH KOPNENIH ŽIVOTINJA

Opšti zahtjevi za premještanje držanih kopnenih životinja

Član 108

(1) Subjekat je dužan da preduzima odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje držanih kopnenih životinja ne ugrožava zdravstveni status u mjestu odredišta s obzirom na:

- 1) bolesti sa liste kategorije D;
- 2) bolesti u nastajanju.

(2) Subjekat može da vrši premještanje držanih kopnenih životinja iz svojih objekata i da primaju takve životinje u svoje objekte, samo ako životinje ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) potiču iz objekata koji:
  - a) su registrovani u skladu sa članom 81 ovog zakona; ili
  - b) su odobreni u skladu sa članom 85 stav 1 i članom 86 ovog zakona, a kada se to zahtjeva članom 82 stav 1 ili članom 83 ovog zakona; ili
  - c) imaju odobreno odstupanje od obaveze registracije u skladu sa članom 75 ovog zakona;
- 2) identifikovane su i registrovane u skladu sa čl. 99, 100, 101, 102 i 103 ovog zakona, kao i u skladu sa propisom donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona.

Mjere za prevenciju/sprječavanje bolesti u prevozu

Član 109

(1) Subjekat je dužan da preduzme neophodne i odgovarajuće mjere za prevenciju/sprječavanje bolesti u transportu kako bi obezbijedio da:

- 1) zdravstveni status držanih kopnenih životinja nije ugrožen tokom prevoza;
- 2) aktivnosti pri prevozu držanih kopnenih životinja ne dovode do potencijalnog širenja bolesti sa liste kategorije D na ljude i životinje;
- 3) se sprovodi čišćenje i dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija opreme i prevoznih sredstava, kao i druge odgovarajuće biosigurnosne mjere, u skladu sa rizicima koji su povezani sa tim aktivnostima u prevozu.

(2) Vlada utvrđuje:

- 1) uslove i zahtjeve za čišćenje i dezinfekciju, kao i za dezinsekciju i deratizaciju u pogledu opreme i prevoznih sredstava i upotrebe biocidnih proizvoda;
- 2) druge odgovarajuće biosigurnosne mjere iz stava 1 tačka 3 ovog člana.

Opšti zahtjevi za premještanje držanih kopnenih životinja

Član 110

(1) Subjekat može da premješta držane kopnene životinje samo pod uslovom da životinje:

- 1) ne pokazuju simptome bolesti;
- 2) potiču iz registrovanog ili odobrenog objekta:
  - a) u kojem nema neuobičajenih uginuća neutvrđenog uzroka;
  - b) na koji se ne primjenjuju ograničenja premještanja za vrstu koja se premješta u skladu sa pravilima iz člana 48 stav 1, člana 54 stav 1 tačka 1, člana 55, člana 57 stav 1 tačka 3, člana 65 stav 1 i člana 70 ovog zakona ili hitnim mjerama iz čl. 222 i 223 ovog zakona, osim ako su odobrena izuzeća od ograničenja premještanja u skladu s tim pravilima;
  - c) koji se ne nalazi u zoni ograničenja u skladu sa pravilima iz člana 48 stav 1 tačka 6, alineja dva, čl. 56 i 57, člana 65 stav 1, člana 70, kao i propisa donijetim u skladu sa članom 58

st. 3 i 4, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4 i članom 74 stav 2 ovog zakona ili hitnim mjerama iz čl. 222 i 223 ovog zakona, osim ako tim odredbama nijesu odobrena izuzeća;

3) nijesu bile u kontaktu sa držanim kopnenim životinjama koje podliježu ograničenjima kretanja iz stava 1 tačka 2 podtač. b i c ovog člana ili držanim kopnenim životinjama vrsta sa liste nižeg zdravstvenog statusa, tokom odgovarajućeg vremenskog perioda prije datuma planiranog premještanja, čime se smanjuje mogućnost širenja bolesti, uzimajući u obzir:

- a) period inkubacije i puteve prenosa bolesti sa liste i bolesti u nastajanju;
  - b) vrstu objekta;
  - c) vrstu i kategorije držanih kopnenih životinja koje se premještaju;
  - d) druge epidemiološke faktore;
- 4) ispunjavaju zahtjeve iz čl. 114 do 132 stav 2 ovog zakona.

(2) Subjekat je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da se držane kopnene životinje premjeste direktno na određište, osim kada se moraju da se zaustave na mjestu odmorišta radi dobrobiti životinja.

Obaveze subjekata na mjestu određišta

Član 111

(1) Subjekat koji je odgovoran za objekat za držanje životinja i objekat za klanje životinja koji prima držane kopnene životinje iz druge države članice dužan je da:

1) provjeri da:

a) su životinje označene na propisan način odnosno jesu li prisutna sredstva ili metode označivanja, predviđena članom 99 tačka 1, članom 100 stav 1 tačka 1, članom 101 stav 1 tač. 1 i 2, članom 102 tačka 1 i članom 103 tačka 1 i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona i da su metode pravilno sprovedene;

b) postoje i da li su ispravno popunjeni identifikacioni dokumenti iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 2, člana 101 stav 1 tačka 3, člana 103 tačka 2 i propisa donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona;

2) da li postoje sertifikati za zdravlje životinja u skladu sa članom 125 i propisima donijetim u skladu sa članom 125 stav 4 tač. 2 i 3 ovog zakona ili privatna izjava subjekta za premještanje životinja (samodeklaracije) iz člana 130, kao i propisa donijetim u skladu sa članom 130 st. 3 i 4 ovog zakona;

3) nakon provjere primljenih držanih kopnenih životinja obavijesti nadležnog službenog veterinaru na mjestu određišta o svakoj nepravilnosti u vezi sa:

- a) primljenim držanim kopnenim životinjama;
- b) identifikacionim oznakama iz tačke 1 podtačka a ovog stava;
- c) dokumentima iz tačke 1 podtačka b i tačke 2 ovog stava.

(2) U slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz stava 1 tačka 3 ovog člana, subjekat je dužan da izoluje životinje za koje je uočena nepravilnost, a životinje ostaju u izolaciji sve dok nadležni službeni veterinar ne donese odluku o daljem postupanju sa tim životinjama.

Zabrana premještanja držanih kopnenih životinja na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja bolesti van teritorije Crne Gore

Član 112

(1) Zabranjeno je premještanje držanih kopnenih životinja namijenjenih klanju radi iskorjenjivanja bolesti u okviru programa iskorjenjivanja, u skladu sa članom 29 st. 1 ili 2 ovog zakona van teritorija Crne Gore.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, subjekat može da premješta životinje iz stava 1 ovog člana u drugu državu članicu ili treću državu, samo ako je država odredišta i, kada je primjenjivo, država provoza unaprijed odobrila premještanje životinja.

Opšti zahtjevi za premještanje držanih kopnenih životinja koje prolaze kroz države članice a namijenjene su za izvoz u treće države

Član 113

Subjektat je dužan da obezbijedi da držane kopnene životinje namijenjene za izvoz u treće države ili teritorije trećih država, a koje prolaze preko teritorije druge države članice ispunjavaju zahtjeve iz čl. 108, 109, 110 i 112 ovog zakona.

Premještanje držanih kopitara, papkara i živine u druge države članice

Član 114

(1) Subjektat može da premješta držane kopitare, papkare i živinu iz objekta u Crnoj Gori u drugu državu članicu samo pod uslovom da životinje ispunjavaju sljedeće uslove u odnosu na bolesti sa liste iz kategorije D:

1) ne pokazuju kliničke simptome ili znakove bolesti sa liste kategorije D u vrijeme premještanja;

2) bile su izolovane tokom propisanog perioda boravka koji je odgovarajući za bolesti sa liste kategorije D, a uzimajući u obzir vrstu i kategoriju držanih kopitara, papkara i živine koji se premještaju;

3) u vremenskom periodu koji je odgovarajući za bolesti sa liste kategorije D, za vrste i kategorije držanih kopitara, papkara ili živine koji su namijenjeni premještanju, u objekat porijekla nisu uvedeni drugi držani kopitari, papkari ili živina, u skladu sa stavom 2 ovog člana ili članom 117 ovog zakona;

4) ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na mjestu odredišta, na osnovu:

a) zdravstvenog statusa za relevantne bolesti za vrste ili kategorije držanih kopitara, papkara i živine koji se premještaju, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu odredišta;

b) rezultata laboratorijskih ili drugih ispitivanja neophodnih da bi se pružile garancije u pogledu zdravstvenog statusa potrebnog za premještanje;

c) primjene mjera vakcinacije ili ostalih mjera prevencije bolesti ili ublažavanja rizika čiji je cilj ograničavanje širenja bolesti na mjesta odredišta ili tokom provoza.

(2) Vlada donosi bliže odredbe koje se odnose na:

1) period boravka životinja iz stava 1 tačka 2 ovog člana;

2) vremenski period iz člana stava 1 tačka 3 ovog člana, tokom kojeg je zabranjeno uvođenje drugih držanih kopitara, papkara ili živine u objekat porijekla u kojem su životinje namijenjene premještanju;

3) dodatne zahtjeve kojima se obezbjeđuje da držani kopitari, papkari i živina ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D, u skladu sa stavom 1 tačka 4 ovog člana ;

4) druge neophodne mjere za ublažavanje rizika kojima se dopunjuju zahtjevi iz stava 1 ovog člana.

(3) Pri donošenju propisa iz stava 2 ovog člana uzimaju se u obzir:

- a) bolesti sa liste kategorije D relevantne za vrste ili kategorije držanih kopitara, papkara ili živine koje se premještaju;
- b) zdravstveni status u pogledu bolesti sa liste kategorije D u objektima, kompartmentima, zonama i državama članicama, trećim državama porijekla i odredišta;
- c) vrsta objekta i vrsta proizvodnje na mjestima porijekla i odredišta;
- d) vrsta premještanja;
- e) vrste i kategorije držanih kopitara, papkara ili živine koje se premještaju;
- f) starost držanih kopitara, papkara ili živine koji se premještaju;
- g) drugi epidemiološki faktori.

Premještanje držanih kopitara, papkara i živine namijenjenih klanju iz drugih država članica

Član 115

Subjekt u poslovanju hranom odgovoran za objekat u kojem se obavlja djelatnost klanja životinja u koji dolaze držani kopitari, papkari i živina iz druge države članice na klanje, dužan je da obavi klanje životinja što je moguće prije nakon dolaska, i to najkasnije u roku koji će Ministarstvo propisati u skladu sa članom 114 stav 2 ovog zakona.

Odstupanje u pogledu premještanja životinja i sprovođenje postupaka okupljanja

Član 116

(1) Izuzetno od člana 110 stav 2 ovog zakona, subjekat može tokom premještanja držanih kopitara, papkara i živine iz Crne Gore u drugu državu članicu organizovati/sprovesti postupak okupljanja tih životinja najviše tri puta tokom premještanja.

(2) Postupak okupljanja iz stava 1 ovog člana, može da se odvija samo u objektu koji je za tu namjenu odobren u skladu sa članom 85 stav 1 i članom 87 st. 6 i 7 ovog zakona.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Uprava može da odobri, da se držani kopitari, papkari ili živina mogu sakupljati u prevoznom sredstvu direktno iz objekata porijekla životinja, pod uslovom da se te životinje ne istovaraju ponovo tokom sakupljanja i prije dolaska:

- 1) u objekat ili na konačno mjesto odredišta; ili
- 2) u objekat u kojem će se sprovesti dalji postupak okupljanja životinja, a koji je odobren za okupljanje životinja u skladu sa članom 97 stav 1 i članom 87 st. 7 i 8 ovog zakona.

Zahtjevi za prevenciju bolesti tokom postupka okupljanja životinja

Član 117

(1) Subjekt koji obavlja postupke okupljanja dužan je da:

1) obezbijedi da sakupljeni kopitari, papkari i živina imaju isti zdravstveni status, a u slučaju kada sakupljene životinje nemaju isti zdravstveni status, na njih se primjenjuje niži zdravstveni status;

2) obezbijedi da se držani kopitari, papkari i živina sakupljaju i premještaju na konačno mjesto odredišta u drugoj državi članici što je prije moguće nakon napuštanja objekta porijekla, a najkasnije u roku iz propisa donijetim u skladu sa stavom 2 tačka 3 ovog člana;

3) preduzme neophodne biosigurnosne mjere kako bi se obezbijedilo da sakupljeni držani kopitari, papkari i živina:

a) ne dolaze u kontakt sa držanim kopitarima, papkarima, ili živinom nižeg zdravstvenog statusa;

b) ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na držane kopitare, papkare ili živinu na mjestu gdje se sprovode postupci okupljanja životinja;

4) obezbijedi da su držani kopitari, papkari i živina, kada se to zahtjeva ovim zakonom, identifikovani i da ih prate:

a) dokumenti o identifikaciji i premještanju životinja, u skladu sa članom 99 tačka 2, članom 100 stav 1 tačka 2; članom 101 stav 1 tačka 3; članom 102 tačka 2 i članom 103 ovog zakona i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona, osim ako nijesu predviđena izuzeća u skladu sa članom 100 stav 2 i članom 104 st. 2 i 3 ovog zakona;

b) sertifikati o zdravlju životinja u skladu sa članom 125 i članom 126 stav 1 tačka 3 ovog zakona, osim kada nijesu predviđena izuzeća za pravila usvojena u skladu sa članom 126 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

c) privatne izjave subjekta za premještanje životinja (samodeklaracije) u skladu sa članom 130 ovog zakona.

(2) Vlada utvrđuje:

1) posebna pravila za postupke okupljanja, gde su na snazi druge mere za ublažavanje rizika, pored onih iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, a koje primjenjuju subjekti koji obavljaju okupljanje životinja;

2) kriterijume prema kojima se može da se dozvoli da se postupci okupljanja obavljaju u prevoznim sredstvima, u skladu sa članom 116 st. 2 i 3 ovog zakona;

3) vremenski period između vremena odlaska držanih kopitara, papkara ili živine iz objekta porijekla i vremena premještanja do postupka okupljanja i do konačnog odredišta u državi članici u skladu sa stavom 1 tačka 2 ovog člana;

4) detaljna pravila koja se odnose na biosigurnosne mjere iz stava 1 tačka 3 ovog člana.

Premještanje držanih kopnenih životinja, osim kopitara, papkara i živine

Član 118

(1) Subjekt može da premješta držane kopnene životinje koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima ili živini iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici, pod uslovom: da te životinje ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti kategorije D na mjestu odredišta i da ispunjavaju druga propisana pravila i zahtjeve.

(2) Vlada utvrđuje detaljna pravila kako bi se obezbjedilo da držane kopnene životinje koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima ili živini, ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D u skladu sa stavom 1 ovog člana, uzimajući u obzir:

1) bolesti sa liste kategorije D relevantne za vrste životinja sa liste ili kategoriju držanih životinja koje se premještaju;

2) zdravstveni status u pogledu bolesti sa liste kategorije D u objektima, kompartmentima, zonama i državi porijekla i mjesta odredišta;

3) vrstu objekta i vrstu proizvodnje na mjestu porijekla i mjestu odredišta;

4) vrstu premještanja, u odnosu na konačnu upotrebu životinje na mjestu odredišta;

5) vrste i kategorije držanih kopnenih životinja koje se premještaju;

6) starost držanih kopnenih životinja koje se premještaju;

7) druge epidemiološke faktore.

Držane kopnene životinje namijenjene zatvorenim objektima

Član 119

(1) Subjekt može da premješta držane kopnene životinje u zatvoreni objekat samo pod uslovom da životinje:

- 1) potiču iz drugog zatvorenog objekta;
- 2) ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste (prijemčive) ili na kategorije životinja u zatvorenom objektu na mjestu odredišta, osim ako je premještanje odobreno u naučne svrhe; i

- 3) ispunjavaju druga propisana pravila i zahtjeve.

(2) Vlada utvrđuje:

- 1) detaljna pravila za premještanje držanih kopnenih životinja u zatvorene objekte pored onih iz stava 1 ovog člana; i

- 2) posebna pravila za premještanje držanih kopnenih životinja u zatvorene objekte, kada postojeće mjere za ublažavanje rizika garantuju da takvo premještanje ne predstavlja značajan rizik za zdravlje držanih kopnenih životinja unutar tog zatvorenog objekta i okolnih objekata.

Premještanje držanih kopnenih životinja u naučne svrhe

Član 120

(1) Uprava može, uz saglasnost nadležnog organa države porijekla, da odobri premještanje držanih kopnenih životinja u naučne svrhe ako je mjesto odredišta na teritoriji Crne Gore iako nijesu ispunjeni svi zahtjevi za premještanje životinja iz člana 110 i čl. 112 do 118 ovog zakona, sa izuzetkom člana 110 stav 1 tačka 2 podtačka 2 ovog zakona.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana se izdaje samo pod uslovom da:

- 1) su Uprava i nadležni organ države članice porijekla:

- a) prethodno usaglasili uslove za takvo premještanje;

- b) usaglasili i uspostavili potrebne mjere za ublažavanje rizika kako premještanje životinja ne bi ugrozilo zdravstveni status u mjestima na ruti puta, kao i na mjestu odredišta za bolesti sa liste kategorije D; i

- c) obavijestili nadležne organe država članica preko čijih se teritorija odvija provoz o odobrenom premještanju životinja iz stava 1 ovog člana i uslovima pod kojim je odobreno premještanje, kada je primjenjivo;

- 2) se premještanje životinja iz stava 1 ovog člana obavlja pod nadzorom nadležnih organa mjesta porijekla i odredišta, i nadležnih organa država članica preko čijih se teritorija odvija provoz, kada je primjenjivo.

- 3) Vlada donosi bliže odredbe koje se odnose na uslove za izuzeća iz stava 1 i 2 ovog člana.

Izuzeci za držane kopnene životinje držane u rekreativne svrhe, sportske i kulturne događaje, rad u blizini državne granice i ispaše

Član 121

(1) Uprava može da odobri premještanje držanih kopnenih životinja ako je mjesto odredišta na teritoriji Crne Gore iako nijesu ispunjeni svi zahtjevi za premještanje životinja iz čl. 108 do 118 ovog zakona, sa izuzetkom člana 110 stav 1 tač. 1, 2 i 3, i čl. 111 i 112 ovog zakona između država članica, ako su takva premještanja namijenjena za:

- 1) rekreativne svrhe u blizini granice;
  - 2) izložbe i sportske, kulturne i slične događaje, organizovane u blizini granice;
  - 3) ispašu držanih kopnenih životinja na područjima ispaše u pograničnim područjima koje dijele države članice; ili
  - 4) poslove koje obavljaju držane kopnene radne životinje u blizini granice.
- (2) Izuzeća iz stava 1 ovog člana koja se odnose na premještanje držanih kopnenih životinja, Uprava prethodno usaglašava sa nadležnim organom države članice porijekla ili odredišta i preduzimaju se odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika tokom premještanja životinja.
- (3) Uprava obavještavaja Evropsku komisiju o odobravanju premještanja iz stava 1 ovog člana.

Zahtjevi u vezi sa cirkusima, izložbama, sportskim događajima i korišćenjem u rekreativne svrhe, zoološkim vrtovima, prodavnicama kućnih ljubimaca, skloništima za životinje i veleprodajom

Član 122

Subjekat koji je odgovoran za premještanje životinja za: potrebe cirkusa, zooloških vrtova, prodavnica kućnih ljubimaca i veleprodaja, izložbi i sportskih, kulturnih i sličnih događaja za životinje i veleprodaju dužan je da premještanje vrši u skladu sa čl. 110 do 118 ovog zakona i dozvoljenim izuzecima od čl. 110 do 118 ovog zakona, osim člana 110 stav 1 tač. 1, 2 i 3 i čl. 111 i 112 ovog zakona i posebnim zahtjevima koji se utvrđuju propisom Vlade Crne Gore.

Privremene mjere za premještanje određenih vrsta ili kategorija držanih kopnenih životinja

Član 123

(1) Ministarstvo može, na predlog Uprave da propiše privremena pravila, dodatno ili kao alternativu pravilima utvrđenim glavom III ovog dijela u pogledu premještanja određenih vrsta ili kategorija držanih kopnenih životinja ako:

1) zahtjevi za premještanje iz člana 114, člana 115 stav 1, čl. 116 i 117, člana 118 stav 1, člana 119 stav 1, člana 120 stav 1 i 2 i člana 121 ovog zakona, kao i iz propisa donijetim u skladu sa članom 114 stav 1, članom 115 stav 2, članom 117 stav 2, članom 118 stav 2, članom 119 stav 2, članom 120 stav 3, članom 129 stav 4 i članom 122 ovog zakona nijesu efikasni za smanjenje rizika koje predstavlja premještanje tih životinja; ili

2) ako se bolest sa liste kategorije D širi uprkos ispunjenim zahtjevima za premještanje životinja utvrđenim čl. 108 do 124 ovog zakona.

(2) U slučaju hitnosti, kada se radi o bolesti sa liste koja predstavlja rizik sa veoma značajnim uticajem, a uzimajući u obzir član 124 ovog zakona, Ministarstvo naređuje hitne mjere.

Pitanja od značaja pri donošenju propisa

Član 124

(1) Prilikom utvrđivanja pravila iz člana 104 stav 2 i 3, 105 stav 3 i 106 stav 4, član 107 ovog zakona uzimaju se u obzir:

- 1) rizici povezani s premještanjem na koja se odnose te odredbe;
- 2) zdravstveni status u pogledu bolesti sa liste kategorije D u mjestima porijekla, tranzita i odredišta;
- 3) vrste životinja sa liste za bolesti sa liste kategorije D;

- 4) biosigurnosne mjere na mjestu porijekla, tranzita i odredišta;
- 5) svi posebni uslovi u objektima u kojima se drže držane kopnene životinje;
- 6) posebni načini premještanja za vrstu objekta i vrste i kategorije držanih kopnenih životinja;
- 7) drugi epidemiološki faktori.

Obaveza subjekata u odnosu na sertifikat o zdravlju koji prati životinju

Član 125

(1) Subjekt može da premješta sljedeće vrste i kategorije držanih kopnenih životinja iz Crne Gore u drugu državu članicu pod uslovom da životinje prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdat od strane Uprave u skladu sa članom 128 stav 1 ovog zakona, i to:

- 1) kopitare i papkare;
- 2) živinu;
- 3) kopnene životinje, koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima ili živini, a koje su namijenjene za zatvoreni objekat;
- 4) držane kopnene životinje osim onih iz tač. 1, 2 i 3 ovog stava, kada je to propisano članom 125stav 4 tačka 3 ovog zakona.

(2) U slučajevima kada je za držane kopnene životinje odobreno premještanje izvan zone ograničenja predviđene članom 48 stav 1 tački 6 alineja 2, čl. 49 i 56 stav 1 ovog zakona i kada podliježu mjerama za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1, člana 57 stav 1, člana 65 stav 1, člana 70 ili člana 71 ovog zakona ili pravilima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 58 st. 3 i 4, članom 62 stav 3 i članom 65 stav 4, članom 74 ovog zakona, subjekti te držane kopnene životinje mogu da premještaju unutar Crne Gore ili iz Crne Gore u drugu državu članicu samo ako životinje koje se premještaju prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao nadležni službeni veterinar u mjestu porijekla životinja u skladu sa članom 128 stav 1 ovog zakona.

(3) Subjekt je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana prati držane kopnene životinje od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta, osim ako su pravilima donesenima u skladu s članom 126 stav 2 tačka 3 ovog zakona predviđene posebne mjere.

(4) Vlada donosi bliže odredbe koje se odnose na:

1) odstupanja od obaveze za izdavanje sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana za premještanje držanih kopnenih životinja koje ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti, zbog:

- a) vrste ili kategorije držanih kopnenih životinja koje se premještaju i bolesti sa liste kategorije D za koje su te vrste prijemčive;
- b) načina držanja i vrstu proizvodnje tih vrsta i kategorija držanih kopnenih životinja;
- c) predviđenu namjenu držanih kopnenih životinja; ili
- d) mjesto odredišta držanih kopnenih životinja, uključujući slučajeve kada im je mjesto odredišta u Crnoj Gori koja je i mjesto porijekla, ali prolaze kroz drugu državu članicu da bi stigle do svog mjesta odredišta;

2) posebna pravila za izdavanje sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana kada se preduzimaju posebne mjere za ublažavanje rizika u vezi sa nadzorom ili biosigurnošću, uzimajući u obzir pitanja iz stava 2 ovog člana, kojima se obezbjeđuje:

- a) sledljivost držanih kopnenih životinja koje se premještaju;
- b) ispunjenost zahtjeva za zdravlje životinja koje se premještaju, iz čl. 108 do 124 ovog zakona;

3) obavezu za izdavanje sertifikata o zdravlju vrsta i kategorija držanih kopnenih životinja, osim onih iz stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana, u slučajevima kada je obavezno izdavanje sertifikata o zdravlju životinja kojim se garantuje da je premještanje u skladu sa zahtjevima zdravlja životinja iz čl. 108 do 124 ovog zakona.

(5) Pri donošenju propisa iz stava 1 ovog člana uzimaju se u obzir:

1) procjena biosigurnosnih mjera uspostavljena od strane subjekata u skladu sa članom 11 stav 1 i propisima donijetim u skladu sa članom 11 stav 6 ovog zakona, sprovedena od strane Uprave;

2) sposobnost Uprave, u onoj mjeri u kojoj to može da bude potrebno i primjereno, da poduzme mjere i sprovede aktivnosti iz člana 14 ovog zakona;

3) nivo znanja o zdravlju životinja iz člana 12 i podsticanje znanja o zdravlju životinja iz člana 14 stav 5 ovog zakona;

4) sprovođenje veterinarske posjete povezane sa zdravljem životinja iz člana 25 ovog zakona ili drugog relevantnog nadzora ili službene kontrole;

5) izvršavanje obaveza nadležnog organa vezano za prijavljivanje i izvještavanje o bolestima Evropskoj komisiji, iz čl. 20 do 23 ovog zakona i propisa donijetim u skladu sa članom 21 i članom 22 ovog zakona;

6) spovođenju nadzora iz člana 26 i programa nadzora iz člana 28 i svih propisa donijetim u skladu s članom 28 stav 5 ovog zakona.

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja

Član 126

(1) Sertifikat o zdravlju životinja iz člana 125 ovog zakona mora da sadrži najmanje sljedeće podatke:

1) objekat ili mjesto porijekla, objekat ili mjesto odredišta i, kada je primjenjivo, objekat za okupljanje ili za odmor držanih kopnenih životinja;

2) prevozno sredstvo i prevoznik;

3) opis držanih kopnenih životinja;

4) broj držanih kopnenih životinja;

5) identifikacija i registracija držanih kopnenih životinja u skladu sa čl. 99, 100, 101, 102 i 103 ovog zakona i pravilima donijetim u skladu s posebnim propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona, osim ako nijesu omogućena izuzeća u skladu sa članom 104 st. 2 i 3 ovog zakona, i

6) podatke kojima se dokazuje da držane kopnene životinje ispunjavaju zahtjeve zdravlja za premještanje životinja iz čl. 108 do 124 ovog zakona.

(2) Propisom iz člana 125 stav 4 utvrđuje se i:

1) detaljni sadržaj sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana za različite vrste i kategorije držanih kopnenih životinja, kao i za posebne vrste premještanja u skladu sa članom 128 ovog zakona;

2) dodatne podatke koje treba da sadrži sertifikat o zdravlju životinja stava 1 ovog člana;

3) izuzeci ili dodatne obaveze subjekata u vezi obezbeđivanja da životinje prati sertifikat o zdravlju iz člana 125 ovog zakona i pravilima propisanim u skladu sa članom član 125 st. 4 i 5 ovog zakona, a za sljedeća premještanja držanih kopnenih životinja:

- a) premještanje držanih kopitara, papkara i živine, koji prolaze kroz postupke okupljanja, prije dolaska na krajnje mjesto odredišta;
  - b) premještanje držanih kopnenih životinja koje se moraju vratiti u mjesto porijekla ili biti premještene na drugo mjesto odredišta, iz jednog ili više razloga:
    - planirano putovanje je neočekivano prekinuto zbog dobrobiti životinja;
    - neočekivana nezgoda ili neočekivani događaj tokom putovanja;
    - odbijene su na mjestu odredišta u drugoj državi članici ili na spoljnoj granici Evropske Unije;
    - odbijene su na mjestu okupljanja ili odmora;
    - odbijene su od strane treće države ili teritorija;
  - c) premještanje držanih kopnenih životinja koje su namijenjene za izložbe, sportske, kulturne i slične događaje i njihov naknadni povratak u mjesto porijekla.
- (3) Ministarstvo propisuje obrasce sertifikata o zdravlju životinja.
- (4) Sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana može da sadrži i druge podatke u skladu sa posebnim propisom.

Obaveze subjekata na saradnju u svrhu izdavanja sertifikata za zdravlje životinja

Član 127

Subjekt je dužan da:

- 1) obezbijedi Upravi sve podatke potrebne za popunjavanje sertifikata o zdravlju životinja iz člana 125 st. 1 i 2 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 126 st. 2 i 3 ovog zakona, prije planiranog premještanja;
- 2) omogućiti, za držane kopnene životinje, vršenje pregleda dokumentacije, identifikacijski i fizički pregled iz člana 128 stav 3 ovog zakona, kada je to potrebno.

Odgovornost Uprave za sertifikovanje zdravlja životinja

Član 128

(1) Na zahtjev subjekta, Uprava izdaje sertifikat o zdravlju životinja za premještanje držanih kopnenih životinja kada se to zahtjeva članom 125 ovog zakona ili propisima donesenim u skladu sa članom 125 stav 4 ovog zakona, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi za premještanje životinja propisani ovim zakonom, i to:

- 1) iz člana 108, člana 109 stav 1, čl. 110, 112, 113, 114, 116 i 117, člana 118 stav 1, člana 119 stav 1, čl. 120 i 121 ovog zakona;
- 2) zahtjevima utvrđenim propisima iz člana 109 stav 2, člana 114 stav 2, člana 117 stav 2, člana 118 stav 2, člana 119 stav 2, člana 120 stav 3, člana 121 stav 4 i čl. 122 i 123 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja:

- a) provjerava, ovjerava pečatom i potpisom službeni veterinar;
- b) ostaju važeći u vremenskom periodu propisanom u stavu 4 tačka 3 ovog člana, tokom kojeg za držane kopnene životinje obuhvaćene sertifikatom važe garancije za zdravlje životinja.

(3) Prije potpisivanja sertifikata o zdravlju životinja, nadležni službeni veterinar pregledom dokumentacije, identifikacijskim i fizičkim pregledom, u skladu sa propisom iz stava 4 ovog člana, provjerava ispunjenost zahtjeva iz glave III ovog dijela za držane kopnene životinje obuhvaćene sertifikatom.

(4) Propisom Vlade utvrđuju se pravila koje se odnose na:

1) pregled dokumenata, identifikacijski i fizički pregled u odnosu na vrstu i kategoriju držanih kopnenih životinja, koje službeni veterinar mora da sprovede u skladu sa stavom 3 ovog člana, kako bi potvrdio usaglašenost sa zahtjevima iz glave III ovog dijela;

2) rokove za vršenje pregleda dokumenata, identifikacijskog i fizičkog pregleda, uključujući kliničkog pregleda i izdavanja sertifikata o zdravlju životinja od strane službenog veterinara, prije početka premještanja pošiljaka držanih kopnenih životinja;

3) period važenja sertifikata o zdravlju životinja.

Elektronski sertifikati o zdravlju životinja

Član 129

Elektronski sertifikati o zdravlju životinja, koji se izrađuju, obrađuju i prenose putem TRACES-a, mogu da zamjene sertifikate o zdravlju životinja koji prate životinje tokom premještanja, u skladu sa članom 125 stav 1 ovog zakona, pod uslovom da:

1) elektronski sertifikati o zdravlju životinja sadrže sve podatke koje sadrži obrazac sertifikata o zdravlju životinja u skladu sa članom 126 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 126 stav 2 ovog zakona;

2) je obezbjeđena sledljivost držanih kopnenih životinja i veza između tih životinja i elektronskog sertifikata o zdravlju životinja;

3) nadležni organ na mjestu porijekla, provoza i odredišta imaju pristup elektronskim dokumentima tokom trajanja prevoza.

Privatna izjava subjekta za premještanje životinja (samodeklaracija)

Član 130

(1) Subjekti na mjestu porijekla izdaju dokument o samodeklaraciji za premeštanje držanih kopnenih životinja iz Crne Gore do njihovog odredišta u državi članici i obezbjeđuju da prati te životinje, gde se ne zahtjeva da ih prati sertifikat o zdravstvenom stanju životinja kako je predviđeno članom 125 st. 1 i 2 ovog zakona.

(2) Životinje iz stava 1 ovog člana mogu da se premještaju pod uslovom da je subjekat u mjestu porijekla životinja izdao privatnu izjavu za premještanje (u daljem tekstu: dokument samodeklaracije), i obezbijedio da isti prati životinje do mjesta odredišta u drugoj državi članici.

(3) Dokument samodeklaracije mora da sadrži sljedeće podatke o držanim kopnenim životinjama:

1) mjesto porijekla, mjesto odredišta i mjesto okupljanja ili odmora, kada je primjenjivo;

2) prevozno sredstvo i prevoznik;

3) opis držanih kopnenih životinja: vrsta, kategorija i količina;

4) o identifikaciji i registraciji životinja, u skladu sa čl. 99, 100, 101, 102, 103 tačka 1 i propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona;

5) podatke kojima se dokazuje da držane kopnene životinje ispunjavaju zahtjeve zdravlja za premještanje životinja iz čl. 108 do 124 ovog zakona.

(4) Ministarstvo propisuje bliže odredbe koje se odnose na:

1) detaljan sadržaj dokumenta “samodeklaracije” iz stava 2 ovog člana za različite vrste i kategorije životinja;

2) dodatne podatke koje treba da sadrži dokument samodeklaracije, pored podataka iz stava 3 ovog člana;

3) obrazac dokumenta samodeklaracije iz stava 2 ovog člana.

Odgovornost subjekata za prijavu premještanja držanih životinja

Član 131

(1) Subjekt koji nije prevoznik dužan je da obavijesti nadležnog službenog veterinaru prije planiranog premještanja držanih kopnenih životinja iz Crne Gore u državu članicu najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za pregled dokumentacije, identifikacijske i fizičke provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja utvrđenog propisom iz člana 132 stav 4 ovog člana, u slučaju kada:

- 1) životinje mora pratiti sertifikat o zdravlju životinja, izdat u skladu sa čl. 128 i 129 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 128 stav 4 ovog zakona;
- 2) životinje mora da prati sertifikat o zdravlju životinja kada se premještaju iz zone ograničenja i podliježu mjerama kontrole bolesti iz člana 125 stav 2 ovog zakona;
- 3) je životinjama odobreno izuzeće od obaveze izdavanja sertifikata o zdravlju životinja u skladu sa članom 126 stav 1 tačka 1 ili podliježu posebnim pravilima iz člana 126 stav 1 tačka 2 ovog zakona;
- 4) je prijavljivanje potrebno u skladu sa propisima donijetim u skladu sa članom 132 stav 4 ovog zakona.

(2) Prilikom prijavljivanja iz stava 1 ovog člana subjekt na mjestu porijekla je dužan da dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju držanih kopnenih životinja, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice EU odredišta u skladu sa članom 132 stav 1 ovog zakona.

Odgovornost Uprave za prijavu premještanja držanih kopnenih životinja

Član 132

(1) Uprava iz člana 131 ovog zakona je dužna da prijavi nadležnom organu države članice odredišta premještanje držanih kopnenih životinja iz člana 131 ovog zakona.

(2) Prijava iz stava 1 ovog člana vrši se prije premetnog premještanja iz stava 1 ovog člana i, kad god je to moguće, putem TRACES-a.

(3) Subjekt iz člana 131 stav 1 ovoga člana dužan je da dostavi Upravi iz stava 1 ovog člana sve potrebne podatke kako bi se o premještanjima obavijestio nadležni organ države članice, putem TRACES-a ili u drugoj pisanoj formi koja sadrži sve podatke neophodne za obavještanje države članice odredišta putem TRACES-a.

(4) Vlada utvrđuje:

1) detaljna pravila o zahtjevu za prijavljivanje od strane subjekata, prije planiranog premještanja između država članica u skladu sa članom 131 ovog zakona, držanih kopnenih životinja vrsta ili kategorija osim onih iz čl. 131 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona, kada je sljedivost premještanja tih vrsta ili kategorija neophodna, kako bi se obezbjedila usklađenost sa zahtjevima zdravlja životinja za premještanja iz čl. od 108. do 124 ovog zakona;

2) podatke koji su potrebni za prijavljivanje premještanja držanih kopnenih životinja u skladu sa članom 131 i stavom 1 ovog člana;

3) hitnim postupcima za obavještanje o premještanjima držanih kopnenih životinja u slučaju nestanka struje i drugih smetnji u TRACES-u;

4) zahtjevima za određivanje regiona za upravljanje obavještanjima o premještanjima predviđenim stavom 3 ovog člana;

- 5) pravila o:
  - a) detaljima o obavještanju koje o premještanjima držanih kopnenih životinja vrše:
    - subjekti prema Upravi kada je Crna Gora zemlja porijekla tj. iz koje se životinje premještaju u drugu državu članici u skladu sa članom 131 ovog zakona;
    - Uprava odnosno nadležni službeni veterinar (kada je Crna Gora država porijekla) prema državi članici odredišta u skladu sa ovim članom;
  - 6) rokovima za:
    - a) dostavljanje potrebnih podataka iz člana 131 ovog zakona koje subjekt treba da pruži Upravi odnosno nadležnom službenom veterinaru (kada je Crna Gora država porijekla);
    - b) obavještanje o premještanjima držanih kopnenih životinja od strane Uprave odnosno nadležnog službenog veterinara iz člana iz stava 1 ovog člana (kada je Crna Gora država porijekla).
- (5) Izuzetno od stava 3 ovog člana, Uprava može da ovlasti subjekta da, delimično ili u potpunosti, prijavi premještanje akvatičnih životinja putem TRACES nadležnom organu države odredišta.

Glava IV

PREMJEŠTANJE DIVLJIH KOPNENIH ŽIVOTINJA

Divlje kopnene životinje

Član 133

- (1) Subjekat može da premješta divlje životinje iz staništa na teritoriji Crne Gore u stanište ili objekat druge države članice ili iz staništa druge države članice u stanište ili objekat na teritoriji Crne Gore, pod uslovom da:
  - 1) se premještanje divljih životinja iz njihovog staništa vrši na takav način da životinje ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D, ili bolesti u nastajanju na ruti puta ili na mjestu odredišta;
  - 2) divlje životinje ne potiču iz staništa koje se nalazi u zoni ograničenja i podliježe ograničenjima premještanja za vrste životinja kojima pripadaju zbog pojave bolesti sa liste kategorije D, ili bolesti u nastajanju, iz člana 61 stav 2 ovog zakona i iz propisa donijetim u skladu sa članom 61 stav 3 tačka 2 ovog zakona, članom 62 stav 3 i članom 74 stav 3 ovog zakona ili hitnim mjerama u skladu sa čl. 222 i 223 ovog zakona, osim ako tim odredbama nijesu odobrena izuzeća;
  - 3) divlje životinje prati sertifikat o zdravlju životinja ili drugi dokumenti kada je sertifikovanje zdravlja životinja obavezno radi obezbijedivanja usaglašenosti sa zahtjevima zdravlja životinja za premještanja predviđena tač. 1 i 2 ovog stava i pravilima donesenim u skladu sa stavom 4 tač. 3 i 4 ovog člana;
  - 4) nadležni organ mjesta porijekla životinja prijavi nadležnom organu države članice na mjestu odredišta premještanje životinja, kada je sertifikovanje zdravlja životinja obavezno u skladu sa pravilima donesenim u skladu sa stavom 4 tačka 3 ovog člana; i
  - 5) Uprava i nadležni organ države članice porijekla odnosno odredišta su saglasani sa tim premještanjem.
- (2) Ako je sertifikovanje zdravlja životinja obavezno u skladu sa pravilima utvrđenim stavom 4 tačka 3 ovog člana, zahtjevi propisani čl. 125 i 127, člana 128 st. 1, 2 ili 3 i člana 129 ovog zakona, kao i pravilima donesenim u skladu sa čl. 127 i 126 stav 2 i članom 128 stav 5 ovog zakona, primjenjuju se na premještanje divljih kopnenih životinja.

(3) Ako je prijavljivanje premještanja obavezno u skladu sa stavom 1 tačka 4 ovog člana, zahtjevima propisanim u čl. 131, 132 kao i pravilima donesenim u skladu sa čl. 132 stav 2 ovog zakona primjenju se na premještanje divljih kopnenih životinja.

(4) Vlada utvrđuje:

1) zahtjeve za zdravlje životinja za premještanje divljih kopnenih životinja iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana;

2) zahtjeve za zdravlje životinja za premještanje divljih kopnenih životinja koji se iz divljine unose i u objekte;

3) vrste premještanja divljih kopnenih životinja, za koje, ili situacije u kojima sertifikat o zdravlju životinja ili drugi dokument obavezno mora pratiti životinje, i zahtjevi koji se odnose na sadržaj tih sertifikata ili drugih potrebnih dokumenata;

4) prijavljivanje premještanja divljih kopnenih životinja nadležnom organu države članice odredišta, u slučaju premještanja između držaca članica, i podataka koji treba da budu uključeni u takvu prijavu;

5) obrasce sertifikata o zdravlju životinja i drugih dokumenata potrebnih za praćenje premještanja divljih kopnenih životinja, kada je to propisano posebnim propisom donijetim u skladu sa stavom 1 tačka 3 ovog člana;

6) sadržaj obavještenja odnosno podatke koju su obavezni da pruže nadležni organi država članica porijekla i rokovi za obavješćavanje ako je to propisano pravilima donetim na osnovu stava 1 tačka 3 ovog člana.

Glava V

PREMJESTANJE REPRODUKTIVNOG MATERIJALA

Opšti zahtjevi za premještanje reproduktivnog materijala

Član 134

(1) Subjektat je dužan da preduzme odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje reproduktivnog materijala ne ugrožava zdravstveni status držanih kopnenih životinja u mjestu odredišta s obzirom na:

1) bolesti sa liste kategorije D;

2) bolesti u nastajanju.

(2) Subjektat može da premješta reproduktivni materijal iz svojih objekata i prima reproduktivni materijal samo pod uslovom da:

1) je reproduktivni materijal porijeklom iz:

a) registrovanih objekata od strane Uprave u skladu sa članom 81 stav 1 tačka 1 ovog zakona i za koji nije odobreno izuzeće u skladu sa članom 76 ovog zakona;

b) odobrenih objekata od strane Uprave u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona, kada se takvo odobrenje zahtjeva u skladu sa članom 82 stav 1 ili članom 83 ovog zakona;

2) reproduktivni materijal ispunjava zahtjeve sledljivosti iz člana 106 stav 1 ovog zakona i iz propisa donijetog u skladu sa članom 107 stav 1 ovog zakona.

(3) Subjektat je dužan da obezbijedi usklađenost sa zahtjevima za prevoz reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja iz člana 109 ovog zakona.

(4) Subjektat ne smije da premješta reproduktivni materijal iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici bez izričite (eksplicitne) pisane saglasnosti nadležnog organa države odredišta niti da doprema reproduktivni material iz druge države članice u objekat u Crnoj Gori bez izričite (eksplicitne) pisane saglasnosti Uprave, u slučajevima kada je naređeno uništenje

reproduktivnog materijala u svrhu iskorjenjivanja bolesti u okviru programa iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 i 2 ovog zakona.

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

Član 135

(1) Subjekt odgovoran za objekte na mjestu odredišta pri prijemu reproduktivnog materijala iz objekta iz druge države članice, dužan je da:

1) provjeri da:

a) je reproduktivni materijal označen u skladu sa članom 106 ovog zakona i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa članom 107 ovog zakona;

b) reproduktivni materijal prati sertifikat o zdravlju životinja iz člana 137 ovog zakona;

2) nakon provjere zaprimljenog reproduktivnog materijala, obavijesti nadležnog službenog veterinaru o nepravilnostima u vezi sa:

a) primljenim reproduktivnim materijalom;

b) oznakama iz tačke 1 podtačke 1 ovog stava;

c) sertifikatima o zdravlju životinja iz tačke tačke 1 podtačke 2 ovog stava.

(2) U slučaju utvrđenih nepravilnosti iz stava 1 tačka 2 ovog člana, subjekat je dužan da reproduktivni materijal odvojeno uskladišti, do donošenja odluke o daljem postupanju sa pošiljkom od strane Uprave.

Obaveze subjekata u vezi sa premještanjem reproduktivnog materijala držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivnog materijala živine

Član 136

(1) Subjekt može da premješta reproduktivni materijal držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivni materijal živine, u drugu državu članicu samo pod uslovom da je reproduktivni materijal:

1) sakupljen, proizvođen, obrađen i uskladišten u objektima za reproduktivni materijal, odobrenim za tu namjenu u skladu sa članom 85 stav 1 i članom 87 ovog zakona;

2) sakupljen od životinja donora koje ispunjavaju propisane zahtjeve za zdravlje životinja, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa liste putem reproduktivnog materijala;

3) sakupljen, proizvođen, obrađen, uskladišten i prevezen na način kojim se sprječava širenje bolesti sa liste kategorije D.

(2) Subjekt ne smije da premješta reproduktivni materijal držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivni materijal živine, iz objekata za reproduktivni materijal koji podliježe ograničenjima premještanja za vrste životinja sa liste, u skladu sa:

1) članom 48 stav 1 tač. 1, 3, 5 i 6 alineja 2, članom 49, članom 54 stav 1 tačka 1, članom 55 stav 1, članom 57 stav 1 tačka 3, članom 65 stav 1 i čl. 70 i 71 ovog zakona;

2) propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, čl. 55 st. 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4, i članom 62 stav 3, članom 65 stav 4 i članom 74 stav 2 ovog zakona; i

3) hitnim mjerama iz čl. 222, i 223, osim ako članom 223 ovog zakona nijesu predviđena odstupanja.

(3) Zabrana iz stava 2 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju kada je reproduktivni materijal sakupljen prije datuma izbijanja bolesti i taj reproduktivni materijal je bio uskladišten odvojeno od ostalog reproduktivnog materijala.

(4) Propisom Vlade o pravilima za odobravanja objekata za reproduktivni materijal i zahtjevima u pogledu sljedivosti i zdravlja životinja za premještanja reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala živine u skladu sa ovim članom, utvrđuju se i:

1) pravila za sakupljanje, proizvodnju, obradu i skladištenje reproduktivnog materijala držanih životinja u odobrenim objektima u skladu sa stavom 1 tačka 1 ovog člana;

2) zahtjevi za zdravlje životinja u skladu sa stavom 1 tačka 2 ovog člana za držane životinje donore od kojih se sakuplja reproduktivni materijal, i zahtjeve za izolaciju ili karantin tih životinja;

3) laboratorijske i druge testove koji se vrše na držanim životinjama donorima i reproduktivnom materijalu;

4) zahtjevi za zdravlje životinja za sakupljanje, proizvodnju, preradu, skladištenje ili druge postupke i prevoz u skladu sa stavom 1 tačka 3 ovog člana;

5) dozvoljena izuzeća od zahtjeva za zdravlje životinja za subjekte koji premještaju reproduktivni materijal držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivni materijal živine iz člana st. 1 do 3 ovog člana, a uzimajući u obzir rizike povezane sa reproduktivnim materijalom i postojeće mjere za ublažavanje rizika.

**Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja životinja za premještanje
reproduktivnog materijala držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara,
kao i reproduktivnog materijala živine**

Član 137

(1) Subjekat može da premješta reproduktivni materijal držanih životinja koji pripada vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivni materijal živine, samo pod uslovom da taj materijal prati sertifikat o zdravlju životinja izdat u skladu sa stavom 3 ovog člana.

(2) Kada je za reproduktivni materijal držanih životinja odobreno premještanje izvan zone ograničenja, a taj reproduktivni materijal pripada vrstama životinja koje podliježu:

1) mjerama za kontrolu bolesti iz člana 48, stav 1 tačka 6 alineja 2, čl. 49, 56 i 57, člana 65 stav 1 i člana 70 ovog zakona, i iz propisa donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 58 st. 3 i 4 ovog zakona, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4, i članom 74 stav 2 ovog zakona, ili

2) hitnim mjerama iz čl. 222 i 223 ovog zakona, a taj reproduktivni materijal pripada vrsti koja podliježe tim mjerama za kontrolu bolesti ili hitnim mjerama, subjekti takav reproduktivni materijal može da premješta u Crnoj Gori ili iz Crne Gore u drugu državu članicu samo ako pošiljku prati sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 128 stav 1 ovog zakona, osim ako su odobrena izuzeća od obaveze sertifikovanja, u skladu sa propisima iz ovog stava.

(3) Subjekat je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana prati reproduktivni materijal od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta.

(4) Službeni veterinar na zahtjev subjekta, izdaje sertifikat o zdravlju životinja za premještanje reproduktivnog materijala iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi iz čl. 134 do 141 ovog zakona.

(5) Čl. 127, 128 i 129 ovog zakona, i propisi donijeti u skladu sa čl. 126 stav 2 tač. 1 i 2 i stav 3, član 128 stav 4 ovog zakona, primjenjuju se na sertifikat o zdravlju životinja za reproduktivni materijal iz stava 1 ovog člana.

(6) Član 130 stav 1, kao i propisi donijeti u skladu sa članom 130 stav 3 ovog zakona primjenjuju se na dokument samodeklaracije subjekta za premještanje reproduktivnog materijala.

(7) Propisom iz člana 136 stav 4 utvrđuju se dodatna pravila za odobravanje izuzeća od obaveze izdavanja sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana za premještanje reproduktivnog materijala držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala živine, koji ne predstavlja značajan rizik za širenje bolesti sa liste, zbog:

- 1) prirode reproduktivnog materijala ili vrste životinja od kojih proizvodi potiču;
- 2) metode proizvodnje i prerade u objektu za reproduktivni materijal;
- 3) namjeravane upotrebe reproduktivnog materijala;
- 4) postojećih alternativnih mjera za ublažavanje rizika za vrstu i kategoriju reproduktivnog materijala i objekata za reproduktivni materijal;
- 5) mjesta odredišta reproduktivnog materijala.

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja

Član 138

(1) Sertifikat o zdravlju životinja za reproduktivni materijal iz člana 137 ovog zakona mora da sadrži najmanje podatke:

- 1) objektu porijekla reproduktivnog materijala i objektu ili mjestu odredišta;
- 2) o vrsti reproduktivnog materijala i vrsti držanih životinja donora;
- 3) o količini ili broju reproduktivnog materijala;
- 4) o načinu identifikacije reproduktivnog materijala, kada je to propisano članom 106 stav 1 i propisima donijetim u skladu sa članom 107 stav 1 ovog zakona;

5) kojima se potvrđuje da reproduktivni materijal iz pošiljke ispunjava zahtjeve za premještanje za odgovarajuće vrste životinja, u skladu sa čl. 134 i 136 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 136 stav 4 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja za reproduktivni materijal iz člana 137 ovog zakona, može da sadrži i druge podatke u skladu s propisima.

(3) Propisom iz člana 136 stav 4 utvrđuju se i:

- 1) dodatni podaci koji treba da budu sadržani u sertifikatu o zdravlju životinja, u skladu sa stavom 1 ovog člana;
- 2) zahtjevi za sertifikovanje zdravlja životinja za različite vrste reproduktivnog materijala i od različitih vrsta životinja.

(4) Ministarstvo propisuje obrasce sertifikata o zdravlju životinja za reproduktivni materijal.

Prijavljivanje premještanja reproduktivnog materijala od držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala živine

Član 139

(1) Subjekt je dužan da:

1) prije planiranog premještanja reproduktivnog materijala držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara kao i reproduktivnog materijala živine, obavijesti Upravu, najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za izdavanje sertifikata, kada:

a) je propisano da reproduktivni materijal mora da prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat u skladu sa članom 137 st. 1 i 2 ovog zakona;

b) je prijavljivanje premještanja reproduktivnog materijala potrebno u skladu sa propisima donijetim u skladu sa stavom 5 tačka 1 ovog člana, a uzimajući u obzir stav 3 ovog člana.

(2) Prilikom prijavljivanja iz stava 1 ovog člana subjekat na mjestu porijekla je dužan da dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju reproduktivnog materijala, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice odredišta u skladu sa propisima donijetim u skladu sa st. 6 i 7 ovog člana.

(3) Nadležni službeni veterinar prije premetnog premještanja iz stava 1 ovog člana i, kad god je to moguće, putem TRACES-a prijava iz stava 1 ovog člana obavještava nadležni organ države članice odredišta o svakom premještanju reproduktivnog materijala držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara kao i reproduktivnog materijala živine u skladu sa pravilima donesenim u skladu sa st. 6. i 7 ovog člana.

(4) Za upravljanje obaviještenjima koriste se regioni određeni u skladu sa članom 132 stav 6 ovog zakona.

(5) Na obavještavanje o reproduktivnom materijalu iz stava 1 ovog člana od strane subjekata primjenjuje se član 132 stav 4 ovog zakona.

(6) Vlada utvrđuje bliža pravila koje se odnose na:

1) zahtjev za prijavljivanje prije premještanja reproduktivnog materijala, od strane subjekata, u skladu sa stavom 1 tačka 1 podtačka b ovog člana, kada je sledljivost takvog premještanja potrebna kako bi se obezbijedila usaglašenost sa zahtjevima zdravlja životinja za premještanje iz čl. 134 do 136 ovog zakona;

2) podatke potrebne za prijavljivanje premještanja reproduktivnog materijala, u skladu sa stavom 1 ovog člana;

3) hitne postupke za obavještavanje o premještanjima reproduktivnog materijala u slučaju nestanka struje i drugih smetnji u TRACES-u;

4) prijavljivanje Upravi od strane subjekata o premještanju reproduktivnog materijala;

5) prijavljivanje nadležnim organima države članice odredišta o premještanju reproduktivnog materijala;

6) rokove za pružanje potrebnih podataka u skladu sa ovim članom.

(7) Uprava sprovodi propisane provjere i preglede i izdaje certifikat o zdravlju životinja iz stava 1 tačka 1 podtačka a ovog člana u roku od 72 sata prije otpreme pošiljke reproduktivnog materijala.

Reproduktivni materijal od držanih kopnenih životinja, osim vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala od živine

Član 140

(1) Subjekt može da premješta reproduktivni materijal držanih kopnenih životinja, vrsta koje ne pripadaju držanim govedima, ovcama, kozama, svinjama, kopitarima i reproduktivnom materijalu živine samo ako ti proizvodi ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste na mjestu odredišta, uzimajući u obzir zdravstveni status na mjestu odredišta.

(2) Vlada utvrđuje zahtjeve za zdravlje životinja, za sertifikovanje zdravlja životinja i za prijavljivanje premještanja reproduktivnog materijala držanih kopnenih vrsta životinja vrsta koje ne pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivnog materijala živine, uzimajući u obzir:

1) bolesti sa liste kategorije D za vrste životinja sa liste;

2) vrste životinja od kojih je prikupljen reproduktivni materijal i vrstu reproduktivnog materijala;

3) zdravstveni status na mjestima porijekla i odredišta;

- 4) način sakupljanja, proizvodnje, prerade i skladištenja;
  - 5) druge epidemiološke faktore.
- (3) Ako je sertifikovanje zdravlja životinja i obaveštavanje o premještanju reproduktivnog materijala obavezno u skladu sa stavom 2 ovog člana, sledeća pravila primjenjuju se na premještanje reproduktivnog materijala:
- 1) za sertifikaciju: pravila iz člana 137 st. 1 do 5, člana 138 st. 1 i 2 ovog zakona kao i pravila iz propisa donijetim u skladu sa članom 137 stav 9 ovog zakona i članom 138 st. 3 i 4 ovog zakona;
  - 2) za obavještenje o premještanju: pravila iz člana 139 st. 1, 2, 3 i 5 ovog zakona, kao i iz propisa donijetim u skladu sa članom 139 stav 6 ovog zakona.

Reproduktivni materijal namijenjen u naučne svrhe

Član 141

(1) Izuzetno, Uprava može, na zahtjev subjekta, uz saglasnost nadležnog organa mjesta porijekla, da odobri premještanje reproduktivnog materijala u naučne svrhe ako je mjesto odredišta na teritoriji Crne Gore iako nijesu ispunjeni svi zahtjevi za premještanje reproduktivnog materijala iz čl. 136 do 140 ovog zakona.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana se izdaje samo pod uslovom da:

a) su Uprava i nadležni organ države porijekla:

- prethodno usaglasili uslove za takvo premještanje;
- usaglasili i uspostavili potrebne mjere za ublažavanje rizika kako premještanje ne bi ugrozilo zdravstveni status u mjestima na ruti puta, kao i na mjestu odredišta za bolesti sa liste kategorije D; i

- obavijestili nadležne organe država preko čijih se teritorija odvija provoz o odobrenom premještanju i uslovima pod kojim je odobreno premještanje, kada je primjenjivo;

b) se premještanje obavlja pod nadzorom nadležnih organa mjesta porijekla i odredišta, i nadležnih organa država preko čijih se teritorija odvija provoz, kada je primjenjivo.

(3) Propisom iz člana 136 stav 4 ovog zakona utvrđuju se i pravila za odobravanje izuzeća koja odobrava Uprava, a kojima se dopunjuje st. 1 i 2 ovog člana.

Glava VI

PROIZVODNJA, PRERADA I DISTRIBUCIJA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Opšte obaveze subjekata u pogledu zdravlja životinja

Član 142

(1) Subjektat je dužan da preduzme odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da tokom svih faza proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda životinjskog porijekla, ti proizvodi ne uzrokuju širenje:

- 1) bolesti sa liste kategorije D, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu proizvodnje, prerade ili odredišta;
- 2) bolesti u nastajanju.

(2) Subjektat je dužan da obezbijedi da proizvodi životinjskog porijekla nijesu porijeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji podliježu:

a) hitne mjere kako je predviđeno u članovima 222 i 223, osim ako nijesu predviđena izuzeća od zahtjeva;

b) ograničenjima premještanja koja se primjenjuju na držane kopnene životinje i proizvode životinjskog porijekla, u skladu sa članom 31 stav 1, članom 48 stav 1 tačka 5, članom 49, članom 54 stav 1 tačka 1, članom 55 stav 2, članom 57 stav 1 tačka 3, članom 61 stav 1 tačka 2, članom 65 stav 1 tačka 1, članom 67 stav 2 tačka 2, članom 67 stav 3, članom 70, 72 i 73 st. 2 i 3 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 55 st. 4 i 5, i članom 58 st. 3 i 4, 61 stav 3, 62 stav 3, član 65 stav 4, član 67 stav 5 i članom 74 stav 2 ovog zakona, osim ako su istima odobrena izuzeća od ograničenja premještanja.

(3) Propisom Vlade kojim se utvrđuju zahtjevi za zdravlja životinja, sertifikovanje i obavještanja za premještanja proizvoda životinjskog porijekla od kopnenih životinja utvrđuju se i dodatni zahtjevi kojima se dopunjuju zahtjevi:

1) za mjere prevencije, uključujući mjere za ublažavanje rizika iz stava 1 ovog člana, i

2) iz stava 2 ovog člana, a u vezi sa ograničenjem premještanja proizvoda životinjskog porijekla.

(4) Propisom iz stava 3 ovog člana utvrđuju se i:

1) zahtjevi u pogledu informacija za sertifikate o zdravlju životinja iz člana 143, stava 1 ovog zakona (sertifikovanje zdravlja životinja);

2) informacije potrebne za obaveštavanje o kretanju proizvoda životinjskog porekla kako je predviđeno u članu 145 stav 1 ovog zakona (prethodno obavještanje);

3) hitni postupci za prethodno obavještanje o premještanjima tih pošiljaka, u skladu sa članom 145 stav 1 u slučaju nestanka struje i drugih smetnji u TRACES-u.

(5) Pri donošenju propisa iz st. 3 i 4 ovog člana uzimaju se u obzir:

a) bolest sa liste kategorije D i vrste prijemčivih životinja na koje se odnose i

b) povezani rizici.

Obaveze subjekata u pogledu sertifikata o zdravlju životinja

Član 143

(1) Subjektat može da premješta sljedeće proizvode životinjskog porijekla na teritoriji Crne Gore, i u Crnu Goru izdržave članice EU samo ako te proizvode prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat od Uprave u skladu sa stavom 3 ovog člana:

1) proizvode životinjskog porijekla:

a) za koje je dozvoljeno premještanje iz zone ograničenja koja podliježe hitnim mjerama u skladu sa propisom iz članova 222 i 223 ovog zakona;

b) porijeklom od vrsta životinja koje podliježu tim hitnim mjerama;

2) proizvode životinjskog porijekla:

a) za koje je dozvoljeno premještanje iz zone ograničenja koja podliježe mjerama kontrole bolesti u skladu sa članom 32 stav 1 članom 48 stav 1 tačka 6 alineja 2, članom 49, članom 54 stav 1, članom 55 stav 1, članom 56, članom 61 stav 1 i 2, članom 65 stav 1 tačka 1, čl. 70 i 71 ovog zakona, kao i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 3, članom 55 st. 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4 i 74 stav 4 ovog zakona, i

b) koji su porijeklom od vrsta životinja koje podliježu tim mjerama kontrole bolesti.

(2) Subjekt je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana prati proizvode životinjskog porijekla od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta.

(3) Uprava na zahtjev subjekta, izdaje sertifikat o zdravlju životinja za premještanje proizvoda životinjskog porijekla iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da su ispunjeni odgovarajući zahtjevi iz ovog člana.

(4) Čl. 127, 128 i 129 ovog zakona, kao i pravila utvrđena propisom iz čl. 126 stav 2 tačka 1 i 2 i stav 3, 128 stav 4 ovog zakona, primjenjuju se na sertifikovanje zdravlja životinja za premještanje proizvoda životinjskog porijekla iz stava 1 ovog člana.

(5) Vlada utvrđuje bliže pravila koje se odnose na izuzeća od obaveze izdavanja sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana, i uslovima za primjenu tih izuzeća u pogledu premještanja proizvoda životinjskog porijekla koji ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti, uzimajući u obzir:

- a) vrste proizvoda životinjskog porijekla;
- b) mjere za ublažavanje rizika koje se primjenjuju na proizvode životinjskog porijekla, čime se smanjuju rizici od širenja bolesti;
- c) namjeravanu upotrebu proizvoda životinjskog porijekla;
- d) mjesto odredišta proizvoda životinjskog porijekla.

(6) Nadležni organ može odlučiti da se takav sertifikat iz stava 1. ovog člana ne mora izdati za kretanje proizvoda životinjskog porekla kada je na snazi alternativni sistem koji obezbeđuje da se pošiljke takvih proizvoda mogu pratiti i da ti proizvodi ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja za takva kretanje.

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla

Član 144

(1) Sertifikat o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla iz člana 143 stav 1 ovog zakona mora da sadrži najmanje sledeće podatke:

- 1) o objektu ili mjestu porijekla i objektu ili mjestu odredišta;
- 2) opis proizvoda životinjskog porijekla;
- 3) količinu proizvoda životinjskog porijekla;
- 4) oznaku proizvoda životinjskog porijekla, kada je to propisano članom 57 stav 1 tačka 8 ili propisima donijetim u skladu sa članom 58 stav 3 i 4 tačka 1 ovog zakona;
- 5) kojima se potvrđuje da proizvodi životinjskog porijekla ispunjavaju zahtjeve vezano za ograničenje premještanja, u skladu sa članom 142 stav 2 ovog zakona, i propisima donijetim u skladu sa članom 142 stav 3 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana može da sadrži i druge podatke u skladu s pravilima utvrđenim stavom 3 ovog člana.

(3) Ministarstvo propisuje obrasce sertifikata o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla iz člana 1 ovog stava.

Prijavljivanje premještanja proizvoda životinjskog porijekla

Član 145

(1) Subjekt je dužan da:

- 1) prije planiranog premještanja proizvoda životinjskog porijekla obavijesti službenog veterinaru, i to najmanje jedan radni dan prije planiranog premještanja, kada je propisano da te

pošiljke mora da prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat u skladu sa članom 143 stav 1 ovog zakona;

2) dostavi službenom veterinaru sve podatke u svrhu prijave premještanja u skladu sa stavom 2 ovog člana, uz obavještenje iz stava 1 ovog člana.

(2) Uprava je dužna da, prije premetnog premještanja iz stava 1 ovog člana i, kad god je to moguće, putem TRACES-a, prijavi nadležnom organu države članice odredišta premještanje proizvoda životinjskog porijekla, u skladu sa propisima donijetim u skladu sa članom 142, stav 4 tačka 3 i stava 4 ovog člana.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Uprava može da ovlasti subjekta da, delimično ili u potpunosti, prijavi premještanje proizvoda životinjskog porijekla putem TRACES nadležnom organu države odredišta.

(4) Ministarstvo propisuje pravila za:

1) informacije potrebne za prijavljivanje premještanja proizvoda životinjskog porijekla u skladu sa stavom 1 ovog člana;

2) prijavljivanja premještanja proizvoda životinjskog porijekla u skladu sa stavom 2 ovog člana;

3) rokove za pružanje potrebnih podataka u skladu sa stavom 1 i prijavu premještanja u skladu sa stavom 2 ovog člana.

(5) Za upravljanje obaveštenjima koriste se regioni određeni u skladu sa članom 134 stav 6 ovog zakona.

Glava VII DODATNE MJERE

Dotatne mjere koje se odnose na kontrolu bolesti i premještanje životinja i reproduktivnog materijala

Član 146

Uprava može preduzeti i dodatne mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije D i E, u vezi sa premještanjem kopnenih životinja i reproduktivnog materijala, uzimajući u obzir:

a) pravila o premještanju životinja i reproduktivnog materijala iz čl. 108 do 132 stav 2 ovog zakona, čl. 133 i 155 ovog zakona i čl. 134 do 141 ovog zakona tako da neće biti u suprotnosti sa tim odredbama;

b) da nepotrebno ne ometaju premještanje životinja i proizvoda;

c) da ne prelaze / prekoračuju granice onoga što je odgovarajuće i neophodno kako bi se spriječilo unošenje i širenje bolesti sa liste kategorija D i E.

Mjere koje se odnose na bolesti koje nijesu na listi

Član 147

Kada bolest koja ne pripada bolestima sa liste predstavlja značajan rizik za zdravlje držanih kopnenih životinja u Crnoj Gori, Ministarstvo naređuje odgovarajuće i potrebne mjere za sprječavanje unošenja, ili za kontrolu širenja te bolesti kojima se može ograničiti premještanje držanih kopnenih životinja i reproduktivnog materijala, pod uslovom da mjere budu srazmjerne rizicima i da ne:

a) dodatno ometaju premještanje životinja i proizvoda;

b) da ne prekoračuju granice onog što je odgovarajuće i neophodno za kontrolu te bolesti.

DIO PETI
VODENE ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA OD VODENIH
ŽIVOTINJA

Glava I
REGISTRACIJA, ODOBRAVANJE, VOĐENJE EVIDENCIJE I REGISTRI

Registar objekata

Član 148

(1) Subjekt odgovoran za objekat u kome se drže životinje akvakulture, dužan je da djelatnost obavlja samo u registrovanom odnosno odobrenom objektu u skladu sa ovim zakonom.

(2) Objekti koji su registrovani odnosno odobreni upisuju se u registar iz člana 160 ovog zakona koji uspostavlja i vodi Uprava.

Obaveza subjekata da registruju objekte akvakulture

Član 149

(1) Subjekt odgovoran za objekat akvakulture u kome se drže životinje akvakulture, a koji se registruje, pre otpočinjanja djelatnosti u objektu dužan je da:

- 1) obavijesti Upravu o svim objektima akvakulture pod njegovom odgovornošću;
- 2) dostavi Upravi zahtjev za registraciju objekta akvakulture sa navedenim sljedećim

podacima:

- naziv i adresa subjekta;
- lokacija objekta i opis postrojenja;
- vrste, kategorije, i količine (broj, volumen ili masa) životinja akvakulture koje namjeravaju da drže u objektu akvakulture, i kapacitetu objekta;
- vrsta objekta akvakulture; i
- drugim podacima značajnim za utvrđivanje rizika.

3) dostavi važeću licencu za akvakulturu izdatu od strane organa državne uprave nadležnog za poslovanje akvakulture, osim za objekte akvakulture u kojima se životinje iz akvakulture drže u dekorativne svrhe u zatvorenim objektima.

(2) Subjekt odgovoran za objekat iz stava 1 ovog člana dužan je da obavijesti unaprijed Upravu o:

- 1) svakoj značajnoj promjeni u objektu akvakulture, vezanoj za podatke iz stava 1 tačka 2 ovog člana; i
- 2) svakom prestanku aktivnosti subjekta ili objekta akvakulture.

(3) Za objekte akvakulture koji podliježu odobravanju u skladu s članom 152 stav 1 ovog zakona ne zahtijeva se dostavljanje podataka iz stava 1 ovog člana.

Obaveza nadležnog organa u vezi sa registracijom objekata akvakulture

Član 150

(1) Uprava registruje objekat akvakulture, donošenjem odluke, kada je subjekt odgovoran za objekat akvakulture, uz zahtjev dostavio i potrebne podatke u skladu sa članom 149 stav 1 ovog zakona i stavom 3 ovog člana, i upusuje ga u registar objekata akvakulture iz člana 160 stav 1 ovog zakona.

(2) O registraciji objekata iz stava 1 ovog člana Uprava odlučuje riješenjem i dodjeljuje mu jedinstveni registarski broj.

(3) Obrazac zahtjeva za registraciju objekata akvakulture, dodatne podatke i dokumentaciju koji se prilažu uz zahtjev iz člana 149 stav 1 tačka 2 ovog zakona, izmjenu podataka o objektu, načinu dostavljanja zahtjeva, strukturu jedinstvenog registarskog broja, i rokove za dostavljanje podataka propisuje Ministarstvo.

Izuzeća od obaveze subjekata da registruju objekte akvakulture

Član 151

(1) Izuzetno od člana 149 stav 1 ovog zakona, objekti akvakulture koji ne predstavljaju značajan rizik, na osnovu: vrste, kategorije i količine (broj, zapremina ili težina/masa) životinja akvakulture u objektu akvakulture i kapacitete objekta i premještanja životinja akvakulture do i iz objekta akvakulture, ne podliježu obavezi registracije, i to:

1) objekti akvakulture koji su zatvoreni prostori ili koji otpadne vode ne ispuštaju direktno u prirodne vode i ne premještaju životinje akvakulture u druge objekte akvakulture niti ih puštaju u divljinu te pripadaju jednoj od sledećih vrsta objekata akvakulture:

a) prostor u kojem su ukrasne životinje izložene u akvarijumu ili ribnjaku kao kućni ljubimci;

b) restorani u kojima su životinje akvakulture izložene u akvarijumu ili ribnjaku dok ih gosti ne kupe i ne konzumiraju;

c) objekti u kojima se životinje akvakulture drže radi zdravstvene nege i u druge slične svrhe;

d) maloprodajni objekti u kojima se drže životinje akvakulture namijenjene u ukrasne svrhe, koje direktno isporučuje objekt akvakulture, odobren u skladu sa članom 153 ovog zakona („odobreni objekat akvakulture”), a koje se prodaju direktno krajnjem vlasniku kućnih ljubimaca;

e) spoljašnji prostori za rekreaciju u kojima se životinje akvakulture drže u ribnjacima iz estetskih razloga ili radi poboljšanja kvaliteta vode, a direktno ih isporučuje odobreni objekt akvakulture.

f) domaćinstva u kojima se životinje akvakulture drže na otvorenom u ribnjacima ili rezervoarima isključivo za sopstvenu potrošnju, a direktno ih isporučuje odobreni objekt akvakulture.

2) objekti akvakulture koji se sastoje od mrežastih kaveza ili drugih struktura u kojima se prethodno ulovljene divlje akvatične životinje privremeno drže u prirodnim vodama, u istoj epidemiološkoj jedinici kao i ona u kojoj su ulovljene, dok čekaju izlov za ishranu ljudi.

Odobranje određenih vrsta objekata akvakulture

Član 152

(1) Subjekt odgovoran za obavljanje djelatnosti u objektima akvakulture, dužan je da podnese zahtjev Upravi za odobranje objekta akvakulture u skladu sa članom 156 stav 1 ovog zakona, prije otpočinjanja djelatnosti u objektu, i ne smije započeti djelatnost sve dok objektat ne bude odobren, za sledeće objekte:

1) objekat akvakulture u kojem se drže životinje akvakulture, u cilju njihovog premještanja iz njih, bilo živih ili kao proizvoda porijeklom od životinja akvakulture;

2) ostali objekti akvakulture koji predstavljaju značajan rizik zbog:

a) vrste, kategorije i broja držanih životinja;

b) vrste objekta za akvakulturu;

- c) premještanja životinja akvakulture, u i iz objekta akvakulture.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, određene vrste objekata mogu biti izuzete od obaveze odobravanja, pod uslovom da objekat ne predstavlja značajan rizik:
- 1) objekti akvakulture koji proizvode malu količinu životinja akvakulture za snabdevanje za ishranu ljudi, bilo:
    - a) direktno krajnjem potrošaču; ili
    - b) lokalnim maloprodajnim objektima koji direktno snabdevaju krajnjeg potrošača;
  - 2) ribnjaci i druga postrojenja u kojima se populacija vodenih životinja održava samo u svrhu sportskog ribolova poribljavanjem životinjama akvakulture, u ograničenom okruženju iz kojeg nisu u mogućnosti da pobjegnu;
  - 3) objekti akvakulture koji drže životinje akvakulture u ukrasne svrhe u zatvorenim postrojenjima.
- (3) Subjekt ne smije započeti obavljanje djelatnosti u objektu akvakulture iz stava 1 ovog člana prije nego što je taj objekt odobren u skladu sa članom 157 stav 1 ovog zakona i prekinuće takvu aktivnost u objektu za akvakulturu iz stava 4. ovog člana kada:
- a) Uprava ukine rješenje ili suspenduje rješenje o odobrenju u skladu sa članom 159 stav 2 ovog zakona; ili
  - b) u slučaju uslovnog odobrenja, izdatog u skladu sa članom 158 stav 5 ovog zakona, predmetni objekat za akvakulturu ne ispunjava preostale zahtjeve iz člana 158 stav 6 ovog zakona i ne dobija konačno odobrenje u skladu sa članom 158 stav 5 ovog zakona..
- (4) Vlada utvrđuje dodatna pravila za objekte akvakulture, uključujući i:
- 1) izuzeća od obaveze podnošenja zahtjeva za odobrenje za subjekte koji su odgovorni za vrste objekata akvakulture iz stava 1 tačka 1 ovog člana, a u vezi sa vrstama objekata osim onih iz stava 2 tačka 1 podtačka a i b ovog člana, kada ti objekti ne predstavljaju značajan rizik;
  - 2) vrste objekata akvakulture koji moraju biti odobreni u skladu sa stavom 1 tačka 2 ovog člana.
- (5) Pri donošenju propisa iz stava 4 ovog člana uzimaju se u obzir sljedeći kriterijumi:
- 1) vrste i kategorije životinja akvakulture držanih u objektu akvakulture;
  - 2) vrsta objekta za akvakulturu i vrsta proizvodnje; i
  - 3) tipični načini premještanja za vrstu objekta akvakulture u odnosu na vrste ili kategorije životinja akvakulture.

Odobrenje statusa zatvorenih objekata akvakulture

Član 153

(1) Subjekt odgovoran za objekat akvakulture, a za koji želi da dobije status zatvorenog objekata akvakulture, je dužan da:

- 1) Upravi podnese zahtjev za odobrenje statusa zatvorenog objekta u skladu sa članom 155 stav 1 ovog zakona;
- 2) životinje akvakulture premješta do ili iz objekta u skladu sa zahtjevima iz člana 177 stav 1 ovog zakona i odredbama propisa donijetim u skladu sa članom 177 stav 2 ovog zakona, tek nakon dobijanja rješenja o odobrenju statusa zatvorenog objekta u skladu sa čl. 156 ili 158 ovog zakona, koji izdaje Uprava.

Odobrovanje objekata za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti

Član 154

Da bi dobili odobrenje, operateri odgovorni za kontrolu bolesti u objektima za hranu porjeklom od vodenih životinja dužni su :

a) imaju važeće odobrenje kao objekat za poslovanje sa hranom kojima je uređena bezbjednosti hrane životinjskog porijekla; i

b) Upravi podnese zahtjev u skladu sa članom 155 stav 1 ovog zakona, za odobrenje djelatnosti klanja ili prerade vodenih životinja u svrhu kontrole bolesti u skladu sa članom 54 stav 1 tačka 2, članom 55 i članom 59 stav 1, čl. 70 i 71 ovog zakona, kao i propisima donijetim u skladu sa članom 55 st. 4 i 5, članom 61 stav 3 i članom 62 stav 3 ovog zakona.

Obaveza subjekata da dostave podatke u cilju dobijanja odobrenja

Član 155

(1) Subjekat uz zahtjev za odobrenje iz člana 152 stav 1, člana 153 tačka 1 i člana 154 ovog zakona, koji podnosi Upravi, dužan je da dostavi sljedeće podatke:

1) naziv i adresa subjekta;

2) lokacija objekta i opis postrojenja;

3) vrste, kategorije i količina (broj, zapremina ili težina) životinja akvakulture relevantnih za odobrenje;

4) vrsta objekta;

5) drugi aspekti načina rada predmetnog objekta za akvakulturu, koji su relevantni za utvrđivanje rizika koji iz njega proizlazi;

6) podatke o snabdevanju vodom i ispuštanju vode iz objekta;

7) uspostavljene biosigurnosne mjere u objektu.

(2) Subjekat iz stava 1 ovog člana dužan je da unaprijed obavijesti Upravu o:

a) svakoj promjeni u objektu u vezi sa podacima iz stava 1 ovog člana;

b) svakom prestanku djelatnosti od strane subjekta ili objekta u roku od 15 dana od prekida obavljanja djelatnosti.

(3) Obrazac zahtjeva za odobravanje, dodatne podatke i dokumentaciju koji se prilažu uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, način dostavljanja podataka, i rokove za dostavljanje podataka propisuje Ministarstvo.

Postupak odobravanja i uslovi za odobravanje objekata

Član 156

(1) Uprava donosi rješenje o odobravanju objekata akvakulture iz člana 152 stav 1 i člana 153 tačka 1 ovog zakona, kao i objekti koji posluju sa hranom, i odobreni su za kontrolu bolesti vodenih životinja iz člana 154 ovog zakona, pod uslovom da objekti:

1) ispunjavaju sljedeće zahtjeve, prema potrebi, vezano za:

a) karantin, izolaciju i druge biosigurnosne mjere, uzimajući u obzir zahtjeve iz člana 11 stav 1 tačka 2 ovog zakona, kao i zahtjeve iz propisa donijetim u skladu sa članom 11 stav 6 ovog zakona;

b) zahtjeve za nadzor iz člana 24 ovog zakona, ako je to relevantno za vrstu objekta i rizik koji objekat predstavlja u skladu sa članom 25 ovog zakona;

c) vođenje evidencije iz čl. 161 do 163 i iz propisa donijetim u skladu sa članom 164 ovog zakona;

2) imaju postrojenja i opremu koji su:

a) odgovorajući za smanjenje rizika od unošenja i širenja bolesti na prihvatljiv nivo, uzimajući u obzir vrstu objekta;

b) odgovorajućeg kapaciteta za vrste, kategorije i količinu (broj, zapremina ili težina) vodenih životinja;

3) ne predstavljaju neprihvatljiv rizik u pogledu širenja bolesti, uzimajući u obzir postojeće mjere za ublažavanje rizika;

4) imaju uspostavljen sistem koji omogućava subjektu da dokaže Upravi usaglašenost sa tač. 1, 2 i 3 ovog stava.

(2) Propisom iz člana 152 stav 4 ovog zakona utvrđuju se i zahtjevi za:

1) karantin, izolaciju i druge biosigurnosne mjere iz stava 1 tačka 1 podtačka a ovog člana;

2) nadzor iz stava 1 tačka 1 podtačka b ovog člana;

3) postrojenje i opremu iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

(3) Prilikom utvrđivanja pravila koja će biti propisana aktom iz člana 152. stav 4, uzeće se u obzir sledeće:

a) rizici povezani sa vrstom objekta;

b) vrste i kategorije životinja akvakulture ili vodenih životinja relevantnih za odobrenje;

c) vrsta proizvodnje;

d) tipični načini premještanja za vrstu objekta akvakulture te vrste i kategorije životinja koje se drže u tim objektima.

Obim odobravanja objekata

Član 157

U rješenju o odobrenju objekta akvakulture ili objekta za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti, iz člana 156 stav 1 ovog zakona, izdatog nakon podnošenja zahtjeva u skladu sa članom 152, članom 153 tačka 1 ili članom 154 ovog zakona, izričito se navodi:

a) na koje vrste objekata akvakulture iz člana 152 stav 1 i člana 153 tačka 1 ovog zakona i objekata porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti iz člana 154 ovog zakona, kao i na sva pravila usvojena na osnovu člana 152 stav 4 tačka 2 ovog zakona, se odobrenje odnosi;

b) na koje vrste i kategorije životinja akvakulture se odobrenje odnosi.

Procedura za dobijanje odobrenja objekta

Član 158

(1) Uprava utvrđuje procedure koje subjekti treba da slijede prilikom podnošenja zahtjeva za odobrenje svojih objekata u skladu sa članom 152 stav 1, članom 153 i članom 154 ovog zakona..

(2) Po prijemu zahtjeva za odobrenje od subjekta u skladu sa članom 152 stav 1, članom 153 ili članom 154 ovog zakona, Direktor Uprave formira komisiju za posjetu objektu, radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za odobrenje.

(3) Komisija iz stava 2 ovog člana sastoji se od najmanje tri člana, od kojih dva moraju biti službenici Uprave, a jedan član mora biti službeni veterinar.

(4) Nakon pregleda objekta i utvrđivanja ispunjenosti propisanih zahtjeva, komisija iz stava 2 ovog člana, nakon najmanje jednog obavljenog neposrednog pregleda objekta, sačinjava zapisnik o pregledu i izvještaj o rezultatima pregleda objekta za koji je podnesen zahtjev za odobrenje iz stava 2 ovoga člana.

(5) Ako su ispunjeni zahtjevi iz člana 156 ovog zakona, Direktor Uprave, na osnovu predloga komisije iz stava 4 ovog člana, rješenjem odobrava objekat, dodjeljuje jedinstveni odobreni broj i objekat se upisuje u Registar objekata akvakulture.

(6) Kada objekat ne ispunjava sve zahtjeve za dobijanje odobrenja iz člana 156 ovog zakona, ali ispunjava sve glavne zahtjeve koji pružaju dovoljne garancije da objekat ne predstavlja značajan rizik, Direktor Uprave, na osnovu predloga komisije iz stava 4 ovog člana, izdaje uslovno odobrenje na tri mjeseca i objekat se upisuje objekat u Registar objekata akvakulture.

(7) U slučaju kada je direktor Uprave izdao uslovno odobrenje u skladu sa stavom 6 ovog člana, konačno odobrenje se izdaje samo kada je na osnovu dostavljenog zahtjeva subjekta i ponovnog pregleda komisije u vrijeme obavljanja odobrene djelatnosti ili na osnovu dostavljene dokumentacije od strane subjekta prije isteka roka iz stava 6 ovog člana, utvrđeno da objekat ispunjava sve zahtjeve za odobrenje iz člana 156 stav 1 ovog zakona i iz propisa donijetim u skladu sa članom 156 stav 2 ovog zakona.

(8) U slučaju kada je neposrednim pregledom objekta ili na osnovu dostavljene dokumentacije utvrđen jasan napredak, ali objekat i dalje ne ispunjava sve propisane zahtjeve, Direktor Uprave može produžiti uslovno odobrenje na period ne duži od ukupno šest mjeseci.

(9) Ako subjekt ne ispuni uslove u roku utvrđenom u stavovima 7 i 8 ovog člana, Direktor Uprave odbacuje zahtjev iz stava 2 ovog člana rješenjem.

Preispitivanje, suspenzija i oduzimanje rješenja o odobrenju

Član 159

(1) Uprava vrši pregled i kontrolu objekata odobrenih u skladu sa članom 156 stav 1 ovog zakona, u odgovarajućim vremenskim intervalima koji se određuju u odnosu na rizik koji taj objekat predstavlja, a u skladu sa planom službenih kontrola.

(2) Kada se pregledom iz stava 1 ovog člana u objektu utvrde ozbiljni nedostaci u pogledu usaglašenosti sa zahtjevima iz člana 156 stav 1 ovog zakona i propisa donijetim u skladu sa članom 156 stav 2 ovog zakona, a subjekat odgovoran za objekat ne može da garantuje da će otkloniti nedostatke, Uprava na osnovu predloga službenog veterinarara pokreće postupak povlačenja odobrenja za objekat.

(3) Kada se pregledom iz stava 1 ovog člana u objektu utvrde ozbiljni nedostaci u pogledu usaglašenosti sa zahtjevima iz člana 156 stav 1 ovog zakona, i propisa donijetim u skladu sa članom 156 stav 2 ovog zakona, a subjekat odgovoran za objekat garantuje da će otkloniti nedostatke u razumnom roku, Uprava na osnovu predloga službenog veterinarara suspenduje odobrenje za objekat.

(4) Odobrenje se obnavlja nakon suspenzije u skladu sa stavom 2 samo kada je Uprava utvrdila da objekat u potpunosti ispunjava sve zahtjeve ove uredbe koji su prikladni za tu vrstu objekta.

(5) Za objekat kojem povučeno odobrenje u skladu sa stavom 2 ovog člana, subjekat podnosi novi zahtjev za odobravanje objekta prije ponovnog otpočinjanja djelatnosti.

(6) Za odobrene objekte za koje je utvrđeno da ne ispunjavaju sve zahtjeve utvrđene ovim zakonom, Uprava donosi rješenje o brisanju objekta iz registra iz člana 160 ovog zakona.

Registar objekata za akvakulturu i objekta za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti

Član 160

(1) VIS iz člana 89 sadrži i Registre:

- 1) objekata akvakulture registrovanih u skladu sa članom 150 ovog zakona;
- 2) objekata akvakulture odobrenih u skladu sa članom 156 stav 1 ovog zakona;
- 3) objekta za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti u skladu sa članom 156 stav 1 ovog zakona.

(2) Za potrebe Registra iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana iz VIS-a se može preuzeti Registar registrovanih objekata akvakulture uspostavljen od strane ministarstva nadležnog za poslove ribarstva.

(3) Registri objekata akvakulture iz stava 1 ovog člana sadrže sljedeće podatke:

- 1) naziv i adresa subjekta i registracioni broj predmetnog objekta;;
- 2) lokacija objekta akvakulture;
- 3) vrsta proizvodnje u objektu;
- 4) snabdevanje vodom i ispuštanje voda iz objekta, kada je to relevantno;
- 5) vrste životinja akvakulture koje se drže u objektu;
- 6) ažurirane podatke o zdravstvenom stanju u registrovanom objektu akvakulture u pogledu bolesti sa liste kategorije D.

(4) Registri objekata odobrenih u skladu sa članom 156 stav 1 Uprava objavljuje javno, na svojim internet stranicama i to najmanje podatke iz stava 3 tač. 1, 3 5 i 6 ovog člana, u skladu sa zahtjevima za zaštitu podataka.

(5) Gdje je to odgovarajuće i relevantno, Uprava može kombinovati registraciju iz stava 1 ovog člana sa registracijom u druge svrhe.

(6) Vlada utvrđuje:

- 1) relevantne detaljne podatke koje treba da sadrže registri iz stava 1 ovog člana ; i
- 2) dostupnost registara objekata javnosti.

Obaveza vođenja evidencije subjekata odgovornih za objekte akvakulture

Član 161

(1) Subjekti odgovorni za registrovane ili odobrene objekte akvakulture dužni su da vode i održavaju evidenciju..

(2) Evidencije iz stava 1 ovog člana, moraju da sadrže namjanje podatke o:

1) vrstama, kategorijama i količini (broj, zapremina ili težina) životinja akvakulture u objektu;

2) premještanju životinja akvakulture i proizvoda životinjskog porijekla dobijenih od tih životinja, u i izvan objekta, navodeći prema potrebi:

- a) njihovo mjesto porijekla ili odredišta;
- b) datum premještanja;

3) sertifikat o zdravlju životinja, u papirnom ili elektronskom obliku koji prati životinje kada dolaze u objekat akvakulture, u skladu sa članom 182 i propisom donijetim u skladu sa članom 183 stav 5 tač. 1 i 3 i članom 185 stav 4 ovog zakona;

4) mortalitetu u svakoj epidemiološkoj jedinici, kao i ostale podatke u vezi sa bolestima u objektu akvakulture, koji su relevantni za vrstu proizvodnje;

5) biosigurnosnim mjerama, nadzoru, liječenju, rezultatima ispitivanja i druge relevantne podatke odgovarajuće za:

- a) vrste i kategorije životinja akvakulture u objektu;
- b) vrstu proizvodnje;
- c) vrstu i veličinu objekta akvakulture;

6) rezultatima veterinarskih posjeta povezanih sa zdravljem životinja u skladu sa članom 25 stav 1 ovog zakona;

7) druge podatke u skladu s propisom iz člana 164 ovog zakona.

(3) Evidencije iz stava 2 ovog člana subjekti su dužni da vode i ažuriraju u papirnom ili u elektronskom obliku.

(4) Subjekti odgovorni za objekte akvakulture koji predstavljaju nizak rizik od širenja bolesti sa liste ili novih bolesti mogu biti izuzeti od obaveze vođenja evidencije za sve ili neke od podataka iz stava 1. tač. 3, 4. i 5. ovog člana, pod uslovom da je obezbeđena sledljivost, u skladu sa aktom iz člana 164. ovog zakona..

(5) Subjekti objekata za akvakulturu vode evidenciju predviđenu stavom 2. ovog člana o svom objektu za akvakulturu i: moraju :

1) čuvaju ih na način koji garantuje sljedivost od mjesta porijekla do mjesta odredišta vodenih životinja;

2) bez odlaganja stave na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru na zahtjev;

3) posjeduju ih tokom minimalnog perioda koji propisuje nadležni organ, a koji ne može biti kraći od tri godine.

(6) Izuzetno od zahtjeva da se evidencije čuvaju u objektu iz stava 5 ovog člana, kada fizički ne postoji mogućnost čuvanja evidencije u tom objektu, subjekti su dužni da istu čuvaju u prostorijama iz koje se vodi poslovanje.

Obaveza vođenja evidencije u objektima za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti

Član 162

(1) Subjekti odgovorni za objekte za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti, a koji podliježu obavezi odobravanja u skladu sa članom 154 ovog zakona, dužni su da vode i ažuriraju evidenciju o:

1) sva premještanja u i iz objekta životinja akvakulture i proizvoda životinjskog porijekla dobijenih od takvih životinja;

2) ispuštanju vode i odgovarajućim biosigurnosnim mjerama; i

3) druge podatke u skladu s propisom iz člana 164 ovog zakona.

(2) Subjekti odgovorni za objekte za kontrolu bolesti vodenih životinja dužni su da:

1) evidencije iz stava 1 ovog člana čuvaju u objektu, kao i da je bez odlaganja stave na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru na zahtjev;

2) čuvaju te evidencije u vremenskom periodu od najmanje tri godine ako drugačije nije propisano.

(3) Evidencije iz stava 1 ovog člana subjekti su duži da čuvaju i ažuriraju u papirnom ili u elektronskom obliku.

Obaveza vođenja evidencije za prevoznike

Član 163

(1) Prevoznici vodenih životinja namijenjenih objektima akvakulture ili puštanju u prirodu, dužni su da vode i ažuriraju evidencije o:

1) vrstama, kategorijama i količini (broj, zapremina ili težina) životinja koje su prevozili;

2) stopi mortaliteta životinja akvakulture i divljih vodenih životinja tokom prevoza, u mjeri u kojoj je to izvodljivo za vrstu prevoza i vrste životinja akvakulture i divljih vodenih životinja koje se prevoze;

3) objektima akvakulture i objektima koji posluju hranom odobrenim za kontrolu bolesti vodenih životinja, koje su posjetili svojim prevoznim sredstvom;

4) svakoj razmjeni/promjeni vode tokom prevoza, navodeći izvore nove vode i mjesta ispuštanja vode;

5) čišćenju i dezinfekciji prevoznih sredstava;

6) druge podatke u skladu s propisom iz člana 164 ovog zakona.

(2) Prevoznici su dužni da evidencije iz stava 1 ovog člana vode i ažuriraju u papirnom ili u elektronskom obliku.

(3) Prevoznici koji predstavljaju nizak rizik od širenja bolesti sa liste ili novih bolesti mogu biti izuzeti od obaveze vođenja evidencije o nekim ili svim informacijama iz stava 1. ovog člana, pod uslovom da je obezbeđena sledljivost..

(4) Prevoznici su dužni da evidencije iz stava 1 ovog člana čuvaju:

1) na način da istu bez odlaganja stave na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru, na zahtjev; i

2) u vremenskom periodu od najmanje tri godine ako drugačije nije propisano.

Dodatne odredbe koje se odnose na vođenje evidencije

Član 164

(1) Propisom iz člana 152 stav 4 ovog zakona utvrđuju se i pravila kojima se dopunjuju zahtjevi za vođenje evidencije iz čl. 161, 162 i 163 ovog zakona, a koji se tiču podataka koje subjekti treba da evidentiraju (beleže) pored onih predviđenih u čl. 161 stav 1, 162 stav 1 i 163. stav 1 ovog zakona

(2) Pri donošenju propisa iz stava 1 ovog člana uzimaju se u obzir:

1) rizici koje predstavlja vrsta objekta akvakulture ili prevoza;

2) vrste i kategorije vodenih životinja koje se drže u objektu za akvakulturu ili prevoze do ili iz tog objekta;

3) vrsta proizvodnje u objektu;

4) tipični načini premješanja za vrstu objekta akvakulture ili objekta za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti;

5) broj, volumen ili težina vodenih životinja koje se drže u objektu ili prevoze do ili iz njega.

(3) Od obaveze vođenja evidencija iz članova 161 i 163 ovog zakona, sledeći vrste objekta akvakulture odnosno subjekti mogu biti izuzeti:

a) subjekti odgovorni za određene kategorije objekata akvakulture i prevoznici;

b) objekti akvakulture koji drže ili prevoznici koji prevoze mali broj životinja akvakulture ili mali broj vodenih životinja;

c) određene vrste i kategorije vodenih životinja.

(4) Ministarstvo propisuje vrste objekata akvakulture i prevoznika koji mogu biti izuzeti od određenih zahtjeva u pogledu vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana.

(5) Pri donošenju propisa iz stava 4 ovog člana uzimaju se u obzir kriterijumi iz stava 2 ovog člana.

Glava II PREMJEŠTANJE VODENIH ŽIVOTINJA

Opšti zahtjevi za premještanje vodenih životinja

Član 165

(1) Subjekti su dužni da preduzmu sve potrebne mjere kako bi obezbijedili da premještanje vodenih životinja ne ugrožava zdravstveni status mjesta odredišta, i to za:

- 1) bolesti sa liste kategorije D;
- 2) bolesti u nastajanju.

(2) Subjekti mogu da premještaju vodene životinje u objekte akvakulture ili za ishranu ljudi ili za puštanje u prirodu samo pod uslovom da te životinje:

- 1) osim divljih vodenih životinja, potiču iz objekata:
  - a) koji je registrovala Uprava, u skladu sa članom 150 ovog zakona; ili
  - b) koji je odobrila Uprava u skladu sa čl. 156 i 157 ovog zakona, kada je to zahtjevano članom 152 stav 1 ovog zakona ; ili
  - c) na koje se primjenjuje izuzeće od zahtjeva za registracijom utvrđenog u članu 150 ovog zakona.
- 2) ne podliježu:

- a) ograničenjima za premještanje koja se odnose na određene vrste i kategorije, u skladu sa pravilima utvrđenim članom 48 stav 1, članom 49, članom 54 stav 1, čl. 55, 56 i 57, članom 61 stav 1 podtačka 2, članom 65 stav 1, i čl. 70 i članom 72 ovog zakona, kao i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 3, čl. 55 st. 4 i 5, 58 st. 3 i 4, kao i članom 61 stav 3, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4 i članom 74 stav 4 ovog zakona; ili

- b) hitnim mjerama utvrđenim u čl. 222 i 223 ovog zakona.

(3) Međutim, subjekti mogu da premještaju te vodene životinje za koje su odstupanja od ograničenja premještanja propisana u Dio treći Glava IV (čl. 46 do 74 ovog zakona) ili su odstupanja od hitnih mjera predviđena pravilima donijetim u skladu sa čl. 222 i 223 ovog zakona.

(4) Subjekti su dužni da preduzmu sve neophodne mjere kako bi obezbijedili da se vodene životinje, nakon što napuste mjesta porijekla, premjeste direktno na krajnje mjesto odredišta.

Mjere prevencije bolesti u odnosu na prevoz

Član 166

(1) Subjekti su dužni da preduzmu odgovarajuće i neophodne mjere prevencije kako bi obezbijedili da:

- 1) zdravstveni status vodenih životinja nije ugrožen tokom prevoza;
- 2) aktivnosti pri prevozu vodenih životinja ne uzrokuju potencijalno širenje bolesti sa liste kategorije D, na ljude ili životinje na ruti puta i na mjestima odredišta;
- 3) se preduzimaju mjere čišćenja i dezinfekcije opreme i prevoznih sredstava, i druge odgovarajuće biosigurnosne mjere, u skladu sa rizicima povezanim sa aktivnostima pri prevozu;
- 4) se mijenjanje i ispuštanje vode tokom prevoza vodenih životinja namijenjenih akvakulturi ili puštanju u prirodu obavlja pod uslovima koji ne ugrožavaju zdravstveni status u odnosu na bolest sa liste kategorije D:
  - a) vodenih životinja koje se prevoze;
  - b) vodenih životinja na ruti puta do mjesta odredišta;

c) vodenih životinja na mjestu odredišta.

(2) Propisom Vlade kojim se utvrđuju dodatni zahtjevi za zdravlje životinja i sertifikaciju za premještanja akvatičnih životinja i proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja utvrđuju se i:

1) uslovi i zahtjevi za čišćenje i dezinfekciju opreme i prevoznih sredstava u skladu sa stavom 1 tačka 3 ovog člana, kao i upotrebu biocidnih proizvoda u te svrhe;

2) druge odgovarajuće biosigurnosne mjere tokom prevoza, u skladu sa stavom 1 tačka 3 ovog člana;

3) zamene vode i ispuštanja vode tokom transporta u skladu sa stavom 1 tačkom 4 ovog člana.

Promjena predviđene upotrebe

Član 167

(1) Zabranjeno je korišćenje u bilo koju drugu svrhu vodenih životinja koje se premještaju radi uništenja ili klanja u skladu sa sljedećim mjerama:

a) bilo koja od mjera za suzbijanje bolesti iz člana 31 stav 1 tačka 3, člana 48 stav 1, čl. 49, 54, 55, 56, 57 i 61, člana 65 st. 1 i 2 i čl. 70, 71, 72 i 73, kao i iz propisa donijetim u skladu sa članom 48 stav 3, članom 55 st. 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4, članom 61 stav 3, članom 62 stav 3 i članom 65 stav 4 i članom 74 stav 4 ovog zakona;

b) hitne mjere iz članova 222 i 223 ovog zakona.

(2) Vodene životinje koje se premeštaju radi upotrebe za ishranu ljudi, akvakulturu, puštanje u prirodu ili bilo koju drugu namjenu, ne smeju se koristiti ni u koju drugu svrhu osim one za koju su prvobitno namenjene.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Uprava na mjestu odredišta može da odobri promjenu upotrebe vodenih životinja u drugu svrhu od one za koje su prvobitno namijenjene, pod uslovom da nova upotreba ne predstavlja viši rizik po zdravstveni status vodenih životinja na mjestu odredišta od prvobitno predviđene namjene.

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

Član 168

(1) Subjekat koji je odgovoran za objekat akvakulture i za za objekte za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti, i subjekat koji prima vodene životinje radi puštanja u prirodu, prije istovara vodenih životinja dužan je da:

1) provjeravi da li je prisutan i da li je ispravno popunjen jedan od sljedećih dokumenata, ako je propisan:

a) sertifikat za zdravlje životinja iz člana 182 stav 1 i člana 183, člana 194 stav 1, i iz propisa donijetim u skladu sa čl. 164, 183 st. 5 i 6 i 185 st. 3 i 4 ovog zakona;

b) dokument samodeklaracije (privatna izjava) subjekta za premještanje životinja iz člana 190 stav 1 ovog zakona, i iz propisa donijetim u skladu sa članom 190, st. 3 i 4 ovog zakona.

1) obavijesti nadležnog službenog veterinara na mjestu odredišta, nakon provjere primljenih vodenih životinja, o svakoj nepravilnosti u vezi sa:

a) primljenim vodenim životinjama;

b) dokumentima iz tačke a ovog stava.

(2) U slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz stava 1 tačka b ovog člana, subjekat je dužan da izoluje vodene životinje kod kojih je uočena nepravilnost, sve dok nadležni službeni veterinar ne donese odluku o daljem postupanju sa tim životinjama.

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

Član 168

(1) Subjekat koji je odgovoran za objekat akvakulture i za objekte za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlaštenjem za kontrolu bolesti, i subjekat koji prima vodene životinje radi puštanja u prirodu, prije istovara vodenih životinja dužan je da:

- 1) provjeravi da li je prisutan i da li je ispravno popunjen jedan od sljedećih dokumenata, ako je propisan:
    - a) sertifikat za zdravlje životinja iz člana 182 stav 1 i člana 183, člana 194 stav 1, i iz propisa donijetim u skladu sa čl. 164, 183 st. 5 i 6 i 185 st. 3 i 4 ovog zakona;
    - b) dokument samodeklaracije (privatna izjava) subjekta za premještanje životinja) iz člana 190 stav 1 ovog zakona, i iz propisa donijetim u skladu sa članom 190, st. 3 i 4 ovog zakona.
  - 2) obavijesti nadležnog službenog veterinarara na mjestu odredišta, nakon provjere primljenih vodenih životinja, o svakoj nepravilnosti u vezi sa:
    - a) primljenim vodenim životinjama;
    - b) dokumentima iz tačke a ovog stava.
- (2) U slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz stava 1 tačka b ovog člana, subjekat je dužan da izoluje vodene životinje kod kojih je uočena nepravilnost, sve dok nadležni službeni veterinar ne donese odluku o daljem postupanju sa tim životinjama.

Opšti uslovi za izvoz životinja akvakulture u države članice i treće države ili teritorije trećih država

Član 169

Subjekti su dužni da obezbijede da životinje akvakulture namijenjene za izvoz u državu članicu ili treće države ili teritorija trećih država ispunjavaju zahtjeve iz čl. 165, 166 i 167 ovog zakona.

Abnormalni mortalitet ili drugi ozbiljni simptomi bolesti

Član 170

(1) Subjekti smeju da premještaju vodene životinje iz objekta akvakulture ili iz prirode u drugi objekat akvakulture ili ih puštati u prirodu samo ako te životinje:

- 1) ne pokazuju simptome bolesti; i
- 2) potiču iz objekta akvakulture ili životne sredine u kojima nema abnormalnih mortaliteta čiji uzrok nije utvrđen.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Uprava može, na osnovu procjene rizika, da odobri premještanje ili puštanje vodenih životinja iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da životinje potiču iz djela objekta akvakulture ili iz prirode, koji je nezavisan od epidemiološke jedinice u kojoj se utvrđeni abnormalni mortaliteti ili drugi simptomi bolesti.

(3) U slučaju kada se premještanje iz stava 2 ovog člana odnosi na premještanje ili puštanje vodenih životinja u prirodu iz Crne Gore u drugoj državi članici, Uprava izdaje odobrenje iz stava 2 ovog člana samo pod uslovom da je nadležni organ države članice odredišta, i kada je primjenjivo, države članice provoza, dali pisanu saglasnost za takvo premeštanje ili puštanje.

Premještanje životinja akvakulture namijenjenih objektima, zonama ili kompartmentima koji su proglašeni slobodni od bolesti ili koji su predmet programa iskorjenjivanja

Član 171

(1) Subjektat može da premješta životinje akvakulture koje pripadaju vrstama sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C u drugi objekat akvakulture ili ih puštati u prirodu u Crnoj Gori, zoni ili kompartmentu, a koji su proglašeni slobodnim za te bolesti sa liste u skladu sa članom 34 stav 5 ili članom 35 stav 5 ovog zakona, samo pod uslovom da su životinje porijeklom iz države članice, objekta, zone ili kompartmenta proglašenim slobodnim od tih bolesti.

(2) Subjektat može da premješta životinje akvakulture koje pripadaju vrstama sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C u drugi objekat akvakulture ili ih puštati u prirodu, u Crnoj Gori, zoni ili kompartmentu koji podliježe programu iskorjenjivanja jedne ili više bolesti sa liste, u skladu sa članom 29 st. 1 ili 3 ovog zakona, ako životinje potiču iz države članice, zone ili kompartmenta, koji su proglašeni slobodnim od tih bolesti sa liste.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i bliža pravila za odstupanja od zahtjeva za premještanje ili puštanje u prirodu, utvrđenih u st. 1 i 2 ovog člana, koji ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D naročito zbog:

- 1) vrste, kategorije i razvojnog stadijuma životinja akvakulture;
- 2) vrste objekta porijekla i objekta odredišta;
- 3) namjeravane upotrebe životinja akvakulture;
- 4) mjesta odredišta životinja akvakulture;
- 5) tretmani, metode obrade i druge posebne mjere za smanjenje rizika, koje se primjenjuju u mjestu porijekla ili odredišta.

Izuzeci u vezi sa obavezom subjektata za premještanje životinja akvakulture između objekata, zona ili kompartmenta koji su predmet programa iskorjenjivanja bolesti

Član 172

(1) Izuzetno od člana 171 stavovi 1 i 2 ovog zakona, Uprava može da odobri subjektima da premještaju životinje akvakulture u objekte, zonu ili kompartment za koje je uspostavljen programom iskorjenjivanja u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije B i C, iz drugog objekta, zone ili kompartmenta za koje je takođe uspostavljen takav program za iste bolesti sa liste, pod uslovom da to premještanje neće ugroziti zdravstveni status objekta, zone ili kompartmenta odredišta.

(2) Ako se premještanje iz stava 1 ovog člana vrši iz Crne Gore u drugu državu članicu, Uprava to premještanje može da odobri samo uz prethodno dobijenu pisanu saglasnost nadležnog organa države odredišta i kada je primjenjivo, nadležnog organa države provoza.

Mjere koje se odnose na puštanje akvatičnih životinja u prirodu

Član 173

Bez obzira na zdravstveni status objekta, zone ili kompartmenta na koje će vodene životinje biti puštene, a ne isključujući primjenu odredbe posebnog propisa kojim je uređena akvakultura i odredbe posebnog propisa o stranim invazivnim vrstama, Uprava može odobriti puštanje vodenih životinja u prirodu na teritoriju Crne Gore samo ako potiču iz objekta, zone ili kompartmenta proglašenim slobodnim u skladu sa članom 34 stav 1 ili članom 35 stav 2 od jedne ili više bolesti sa liste kategorije B ili C, za vrstu vodenih životinja koja se premještaju, a koje pripadaju vrstama sa liste.

Premještanje divljih vodenih životinja u objekte, zone ili kompartimente proglašene slobodnim od bolesti, ili su predmet programa iskorjenjivanja bolesti

Član 174

(1) Članovi 170, 171 i 172 ovog zakona primjenjuju se na premještanje divljih vodenih životinja namijenjenih objektima akvakulture ili puštanju u prirodu.

(2) Subjekat je dužan da preduzme odgovarajuće i neophodne mjere prevencije bolesti prilikom premještanja divljih vodenih životinja između staništa kako bi se obezbijedilo da:

1) takvo premještanje ne predstavlja značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vodene životinje u mjestu odredišta; i

2) ako je potrebno, mjere za ublažavanje rizika ili druge odgovarajuće biosigurnosne mjere su na snazi, kako bi se obezbijedila usaglašenost sa tačkom 1 ovog stava.

(3) Ministarstvo propisuje bliže zahtjeve za mjere prevencije bolesti i mjere za ublažavanje rizika koje mora da preduzme subjekt u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Premještanje živih životinja akvakulture namijenjenih za ishranu ljudi u objekte, zone ili kompartimente proglašene slobodnim od bolesti ili koji podliježu programu iskorjenjivanja bolesti

Član 175

(1) Subjekat može da premješta žive životinje akvakulture vrsta sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C, a koje su namijenjene za ishranu ljudi na teritoriju Crne Gore ili u zonu ili kompartiment:

1) koji su proglašeni slobodnim od te bolesti sa liste u skladu sa članom 34 stav 5 ili članom 35 stav 5 ovog zakona; ili

2) za koje je uspostavljen program iskorjenjivanja za te bolesti u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona u pogledu jedne ili više bolesti sa liste kategorije B ili C, samo pod uslovom da su životinje porijeklom iz objekta, zone ili kompartimenta koji su proglašeni slobodnim od tih bolesti u skladu sa članom 34 stav 5 ili člana 35 stav 5 ovog zakona.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Uprava može da odobri subjektima da uvode žive životinje akvakulture u zonu ili kompartiment obuhvaćen programom iskorjenjivanja koji je uspostavljen u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona za bolesti sa liste kategorije B i C, iz drugog objekta, zone ili kompartimenta za koje je takođe uspostavljen program iskorjenjivanja za te bolesti, pod uslovom da takvo premještanje neće ugroziti zdravstveni status države, zone ili kompartimenta.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i bliža pravila za odstupanja od zahtjeva za premještanje živih životinja akvakulture koja ne predstavljaju značajan rizik od širenja bolesti u odnosu na:

a) vrste, kategorije i razvojni stadijum životinja akvakulture;

b) načine držanja životinja akvakulture i vrstu proizvodnje u objektima akvakulture porijekla i odredišta;

c) namjeravanu upotrebu životinja akvakulture;

d) mjesta odredišta životinja akvakulture;

e) tretman, metode obrade i prerade i druge posebne mjere za ublažavanje rizika koje se primjenjuju u mjestu porijekla ili mjestu odredišta.

Premještanje živih divljih vodenih životinja namijenjenih objektima, zonama ili kompartimentima proglašenim slobodnim od bolesti ili koji podliježu programu iskorjenjivanja bolesti

Član 176

(1) Član 175 st. 1 i 2 ovog zakona i propisi donijeti u skladu sa članom 175 stav 3 ovog zakona primjenjuju se na premještanje živih divljih vodenih životinja koje su namijenjene ishrani ljudi i koji su namijenjeni za Crnu Goru, objekte, zonu ili kompartment:

1) koji su proglašeni slobodnim od te bolesti sa liste u skladu sa članom 34 stav 5 ili članom 35 stav 5 ovog zakona; ili

2) za koje je uspostavljen program iskorjenjivanja za te bolesti u skladu sa članom u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona;

3) u pogledu jedne ili više bolesti sa liste kategorije B ili C, kada su mjere usvojene u skladu sa tim neophodne kako bi se obezbijedilo da životinje ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vodene životinje na mjestu odredišta.

(2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i na žive vodene životinje koje nijesu obuhvaćene definicijom životinja akvakulture iz člana 4 stav 7 ovog zakona.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i bliži zahtjeve za premještanje divljih vodenih životinja namijenjenih za ishranu ljudi, u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana.

Vodne životinje namijenjene za zatvorene objekte akvakulture

Član 177

(1) Subjektat može da premješta vodene životinje u zatvoreni objekat akvakulture samo pod uslovom da životinje:

a) potiču iz drugog zatvorenog objekta akvakulture;

b) ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste u zatvorenom objektu akvakulture na mjestu odredišta, osim kada je to premještanje dozvoljeno u naučne svrhe.

(2) Propisom Vlade utvrđuju se:

1) detaljna pravila za premještanje životinja akvakulture u zatvorene objekte akvakulture, pored onih iz stava 1 ovog člana;

2) posebna pravila za premještanje životinja akvakulture u zatvorene objekte akvakulture, gdje postojeće mjere za ublažavanje rizika garantuju da takvo premještanje ne predstavlja značajan rizik za zdravlje životinja u tom zatvorenom objektu akvakulture, kao i za okolne objekte.

Premještanje vodenih životinja u naučne svrhe

Član 178

(1) Uprava može, uz saglasnost nadležnog organa mjesta porijekla, da odobri premještanje vodenih životinja u naučne svrhe ako je mjesto odredišta na teritoriji Crne Gore, kada nisu ispunjeni svi zahtjevi za premještanje iz čl. 165 do 176 ovog zakona, osim zahtjeva iz člana 165 stav 1 i 3 i čl. 166, 167 i 168 ovog zakona.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana se izdaje samo pod uslovom da:

1) su Uprava i nadležni organ države članice porijekla:

a) prethodno usaglasili uslove za takvo premještanje;

b) usaglasili i obezbjedili potrebne mjere za ublažavanje rizika kako premještanje ne bi ugrozilo zdravstveni status u mjestima na ruti puta, kao i na mjestu odredišta za bolesti sa liste kategorije D; i

- c) obavijestili nadležne organe država članica preko čijih se teritorija odvija provoz o odobrenom premještanju i uslovima pod kojim je odobreno premještanje, kada je primjenjivo;
- 2) se premještanje obavlja pod nadzorom nadležnih organa mjesta porijekla i odredišta, i nadležnih organa država članica preko čijih se teritorija odvija provoz, kada je primjenjivo.
- (3) Vlada utvrđuje dodatne uslove za odobravanje odstupanja osim uslova iz st. 1 i 2 ovog člana.

Korišćenje vodenih životinja u druge svrhe, specifični zahtjevi i izuzeci

Član 179

(1) Subjektat je dužan da preduzme neophodne preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje vodenih životinja za posebne namjene ili korišćenja iz stava 2 tačka 1 podtač. a do f ovog člana, ne predstavlja rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vodene životinje na mjestu odredišta.

(2) Propisom Vlade utvrđuju se:

1) specifični zahtjevi kojima se dopunjuju pravila iz čl. 165 do 176 ovog zakona vezano za premještanje vodenih životinja za posebne namjene, i to za:

a) zoološke vrtove, prodavnice za kućne ljubimce, veleprodaje i ribnjake u baštama/vrtovima;

b) izložbe;

c) sportski ribolov, uključujući mamce za ribolov;

d) kulturne i slične događaje;

e) komercijalne akvarijume; ili

f) za zdravstvenu zaštitu i za druga slična korišćenja.

2) dozvoljeni izuzeci od čl. 165 do 176 ovog zakona, osim zahtjeva iz člana iz člana 165 stav 1 i 3 i čl. 166, 167 i 168 ovog zakona koji se odnose na premještanje akvatičnih životinja iz tačke 1 ovog stava, pod uslovom da su uspostavljene odgovarajuće biosigurnosne mjere kako bi se obezbijedilo da ta premještanja ne predstavljaju značajan rizik po zdravstveni status mjesta odredišta.

Privremena pravila za premještanje određenih vrsta ili kategorija vodenih životinja

Član 180

(1) Ministarstvo može, na predlog Uprave, da propiše privremena pravila, dodatno ili kao alternativu pravilima utvrđenim u glavi II ovog dijela u pogledu premještanja određenih vrsta ili kategorija vodenih životinja ako:

1) zahtjevi za premještanje iz člana 170, člana 171 stav 1, čl. 172 i 173, člana 174 st. 1 i 2, člana 175, člana 176 stav 1, člana 177 stav 1 i člana 178 st. 1 i 2 ovog zakona kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 171 stav 3, član 174 stav 3, član 177 stav 2, član 178 stav 3 i član 179 ovog zakona nijesu efikasni za smanjenje rizika koje predstavlja premještanje tih životinja; ili

2) izgleda da se bolest sa liste kategorije D širi uprkos ispunjenim zahtjevima za premještanje životinja utvrđenim čl. 165 do 181 ovog zakona.

(2) U slučaju hitnosti, kada se radi o bolesti sa liste koja predstavlja rizik sa veoma značajnim uticajem, a uzimajući u obzir član 179 ovog zakona Ministarstvo naređuje hitne mjere.

Pitanja od značaja za donošenje propisa

Član 181

Pri donošenju propisa iz člana 177 stav 2, člana 178 stava 3 i čl. 179 i 180 ovog zakona uzimaju se u obzir:

- 1) rizici povezani sa premještanjem;
- 2) zdravstveni status u pogledu bolesti sa liste kategorije D, na mjestima porijekla, provoza i odredišta;
- 3) vrste vodenih životinja sa liste za bolesti sa liste kategorije D;
- 4) primjenjene biosigurnosne mjere na mjestima porijekla, provoza i odredišta;
- 5) posebni uslovi pod kojima se drže životinje akvakulture;
- 6) posebni način premještanja za vrstu objekta za akvakulturu i vrstu ili kategoriju vodenih životinja;
- 7) drugi epidemiološki faktori.

Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja životinja akvakulture

Član 182

(1) Subjektat može da premješta životinje akvakulture samo pod uslovom da životinje prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao službeni veterinar u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona, kada se radi o životinjama koje pripadaju vrstama sa liste za bolesti sa liste kategorije B i C, i namijenjene su unošenju u državu članicu, njenu zonu ili kompartmenet proglašenim slobodnim od bolesti u skladu sa članom 34 stav 5 i članom 35 stav 5 ovog zakona ili za koje je uspostavljen program iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 i 2 ovog zakona, za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B i C.

(2) U slučajevima kada je odobreno premještanje životinja akvakulture koje pripadaju vrstama sa liste za relevantnu bolest ili relevantne bolesti sa liste kategorije A i B iz zone ograničenja koja podliježe mjerama za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1 tački 6 alineja 2, članova 49 i 56, stav 1 ovog člana i kada podliježu mjerama za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1, člana 56 stav 1, člana 65 stav 1, člana 70 ili člana 71 ovog zakona ili pravilima usvojenih u skladu sa članom 48 stav 2, članom 58 st. 3 i 4, članom 62 stav 3 i članom 65 stav 4, članom 74 stav 3 ili članom 222 i 223 ovog zakona, za jednu ili više bolesti sa liste kategorije A i B, subjekti te životinje akvakulture mogu da premještaju unutar Crne Gore ili iz Crne Gore u drugu državu članicu samo ako životinje koje se premještaju prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao nadležni službeni veterinar u mjestu porijekla životinja u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona.

(3) Subjektat je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja prati životinje akvakulture od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta, osim ako su pravilima donesenim u skladu sa članom 186 ovog zakona predviđene posebne mjere.

Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja drugih vodenih životinja

Član 183

(1) U slučajevima kada se, zbog rizika povezanog sa premještanjem vodenih životinja, osim onih koje pripadaju životinjama akvakulture, zahtjeva izdavanje sertifikata o zdravlju životinja, u skladu sa propisom iz stava 3 tačka 1 ovog člana, subjektat može da premješta samo one vodene životinje za koje je izdat sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona od strane službenog veterinara na mjestu porijekla.

(2) Član 182 ovog zakona primjenjuje se i na vodene životinje koje nijesu životinje akvakulture, ako su namijenjene objektu akvakulture ili puštanju u prirodu.

(3) U slučaju da izdavanje sertifikata o zdravlju životinja nije moguće zbog prirode mjesta porijekla, Uprava može se odobriti premješanje ovih vrsta životinja u drugu državu članicu samo uz prethodnu saglasnost nadležnog organa države članice odredišta.

(4) Ovaj član se ne primjenjuje na divlje vodene životinje izlovljene ili sakupljene za direktnu ishranu ljudi.

(5) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i:

1) zahtjevi za sertifikaciju zdravlja životinja za premještanje vodenih životinja koje ne pripadaju životinjama akvakulture iz stava 1 ovog člana, u slučajevima kada je sertifikat neophodan kako bi se obezbijedilo da je premještanje u skladu sa sljedećim zahtjevima za zdravlje životinja za vrste životinja sa liste:

a) zahtjevima iz čl. 165 do 181 ovog zakona i pravilima donesenim u skladu sa tim članovima;

b) mjerama za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1, člana 49, člana 54 stav 1, čl. 55 i 56, kao i člana 57 stav 1, člana 65 stav 1 i čl. 70 i 71 ovog zakona ili iz propisa donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 55 st. 4 i 5, članom 58 st. 3 i 4, članom 59 stav 2, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4 i članom 74 stav 4 ovog zakona;

c) hitne mjere u skladu sa članom 224 ovog zakona;

2) posebna pravila za sertifikaciju zdravlja životinja u skladu sa čl. 182 ovog zakona i st. 1 do 4 ovog člana, kada se preduzimaju posebne mjere za ublažavanje rizika kako bi se obezbijedilo sljedeće:

a) sledljivost vodenih životinja koje se premještaju;

b) da vodene životinje koje se premještaju ispunjavaju zahtjeve zdravlja životinja za premještanje u skladu sa čl. 165 do 181 ovog zakona;

3) izuzeci od obaveze izdavanja sertifikata o zdravlju životinja iz čl. 182 ovog zakona i st. 1 i 2 ovog člana, kao i uslove za te izuzetke za premještanje vodenih životinja koje ne predstavljaju značajan rizik od širenja bolesti, zbog:

a) vrste, kategorije ili razvojnog stadijuma vodenih životinja;

b) načina držanja i vrste proizvodnje za vrstu i kategoriju životinja akvakulture;

c) namjeravane upotrebe vodenih životinja; ili

d) mjesta odredišta vodenih životinja.

(6) Ministarstvo propisuje bliže zahtjeve koje se odnose na obavezu subjekata u skladu sa stavom 2 ovog člana, kako bi obezbijedili da divlje vodene životinje namijenjene za objekte akvakulture budu praćene sertifikatom o zdravlju životinja.

Odstupanja za premještanja unutar Crne Gore

Član 184

Odstupajući od zahteva za sertifikaciju zdravlja životinja, Uprava može da odobri odstupanja za kretanja određenih pošiljki vodenih životinja bez sertifikata o zdravlju životinja unutar Crne Gore, pod uslovom da imaju uspostavljen alternativni sistem kojim se obezbjeđuje da se pošiljke takvih životinja mogu pratiti i da te pošiljke ispunjavaju zahteve za zdravlje životinja za takva kretanja iz čl. 165 do 181.

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja

Član 185

(1) Sertifikat o zdravlju životinja iz čl. 182, 183 i 184 ovog zakona mora da sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) objekat ili mjesto porijekla, objekat ili mjesto odredišta i, kada je primjenjivo za širenje bolesti, bilo koji objekat ili mjesto koje je posjećeno na ruti puta;
- 2) opis, uključujući vrstu i kategoriju dotičnih vodenih životinja;
- 3) količina (broj, zapremina ili težina) vodenih životinja;
- 4) podatke kojima se dokazuje da vodene životinje ispunjavaju zahtjeve zdravlja za premještanje životinja iz čl. 165 do 181 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana može da sadrži i druge podatke u skladu sa posebnim propisom.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuje se i:

1) detaljna pravila o sadržaju sertifikata o zdravlju životinja predviđenih u stavu 1 ovog člana za različite vrste i kategorije vodenih životinja;

2) dodatne informacije koje treba da sadrži sertifikat o zdravlju životinja predviđen u stavu 1. ovog člana.

(4) Ministarstvo propisuje obrasce sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana.

Mjere za posebne vrste premještanja vodenih životinja do mjesta odredišta

Član 186

Propisom Vlade utvrđuju se posebne mjere kojima se dopunjuju zahtjevi za sertifikaciju zdravlja životinja iz čl. 182 i 183 ovog zakona za sljedeća premještanja:

1) premještanje vodenih životinja za koje se moraju vratiti u mjesto porijekla ili biti premještene na drugo mjesto odredišta, iz jednog ili više razloga:

- a) planirano putovanje je neočekivano prekinuto zbog dobrobiti životinja;
- b) neočekivana nezgoda ili neočekivani događaj tokom putovanja;
- c) odbijene su na mjestu odredišta u drugoj državi članici ili na spoljnoj granici Evropske Unije;
- d) odbijene su od strane treće države ili teritorije.

2) premještanje životinja akvakulture koje su namijenjene za izložbe, sportske, kulturne i slične događaje, i njihov naknadni povratak u mjesto porijekla.

Obaveze subjekata na saradnju u svrhu izdavanja sertifikata za zdravlje životinja

Član 187

Subjekt je dužan da službenom veterinaru:

a) obezbijedi sve podatke potrebne za popunjavanje sertifikata o zdravlju životinja iz čl. 182 i 183 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 183 stav 5 i 6, čl. 185 i 186 ovog zakona, prije planiranog premještanja;

b) omogućiti da je za vodene životinje izvršen pregled dokumentacije, identifikacijski i fizički pregled iz člana 188 stav 3 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 188 stav 5 ovog zakona, kada je potrebno.

Odgovornost Uprave za sertifikovanje zdravlja životinja

Član 188

(1) Na zahtjev subjekta, službeni veterinar izdaje sertifikat o zdravlju životinja za premještanje vodenih životinja kada se to zahtjeva čl. 182 i 183 ovog zakona ili propisima donijetim u skladu sa čl. 183 st. 5 i 6 i članom 186 ovog zakona, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi za zdravlje životinja, propisani ovim zakonom, kada je relevantno, i to:

1) iz člana 165, člana 166 stav 1, čl. 167, 169 i 170, člana 171 stav 1, čl. 172 i 173, člana 174 st. 1 i 2, člana 175, člana 177 stav 1 i člana 178 st. 1 i 2 ovog zakona;

2) utvrđenim propisima iz člana 166 stav 2, članom 171 stav 3, članom 174 stav 3, članom 175 stav 3, članom 176 stav 3, članom 177 stav 2, kao i članom 178 stav 4 i članom 179 ovog zakona;

3) iz propisa kojim se utvrđuju privremena pravila za premještanje određenih vrsta ili kategorija vodenih životinja u skladu sa članom 180 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja:

a) provjerava, ovjerava pečatom i potpisom službeni veterinar;

b) ostaje važeći u vremenskom periodu utvrđenom propisom iz stava 5 tačka 3 ovog člana, tokom kojeg za vodene životinje obuhvaćene sertifikatom važe garancije za zdravlje životinja.

(3) Prije potpisivanja sertifikata o zdravlju životinja, službeni veterinar pregledom dokumentacije, identifikacijskim i fizičkim pregledom, u skladu sa propisom iz stava 5 ovog člana, prema potrebi, provjerava ispunjenost zahtjeva iz glave II ovog dijela za vodene životinje obuhvaćene sertifikatom uzimajući u obzir vrste i kategorije vodenih životinja i zahtjeve za zdravlje životinja.

(4) Službeni veterinar će odbiti zahtjev za izdavanje sertifikata o zdravlju životinja iz stava 1 ovoga člana i člana 189 ovog zakona ako na osnovu pregleda dokumentacije i/ili identifikacijskog i fizičkog pregleda životinja, u skladu sa ovim zakonom i propisom iz stava 5 ovog člana, utvrdi da nijesu ispunjeni propisani uslovi premještanja i u slučaju kada subjekt:

1) ne obezbjedi sve podatke potrebne za izradu sertifikata o zdravlju životinja u skladu s članom 187 ovog zakona i u roku propisanom članom 191 stav 1 ovog zakona ; ili

2) ne obezbjedi da držane kopnene životinje budu podvrgnute pregledu dokumentacije, identifikacijskim i fizičkim provjerama i pregledima predviđenim stavom 3 ovog člana.

(5) Propisom Vlade iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i pravila o:

a) vrstama provjera i pregleda dokumenata, identifikacijskih i fizičkih provjera i pregleda u odnosu na vrstu i kategoriju vodenih životinja koje službeni veterinar mora da sprovede u skladu sa stavom 3 ovog člana, kako bi potvrdio usaglašenost zahtjeva iz glave II ovog dijela;

b) rokove za vršenje pregleda i provjera dokumentacije, identifikacijskih i fizičkih provjera i pregleda, i izdavanja sertifikata o zdravlju životinja od strane službenog veterinara, prije početka premještanja pošiljaka vodenih životinja;

c) trajanje važenja sertifikata o zdravlju životinja.

Elektronski sertifikat o zdravlju životinja

Član 189

Elektronski sertifikati o zdravlju životinja, koji se izrađuju, obrađuju i prenose putem TRACES-a, mogu da zamjene sertifikate o zdravlju životinja koji prate životinje tokom premještanja, u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona, pod uslovom da:

- 1) elektronski sertifikati o zdravlju životinja sadrže sve podatke koje sadrži obrazac sertifikata o zdravlju životinja u skladu sa članom 185 stav 1 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 185 st. 3 i 4 ovog zakona;
- 2) je obezbjeđena sledljivost vodenih životinja i veza između tih životinja i elektronskog sertifikata o zdravlju životinja;
- 3) službeni veterinari na mjestu porijekla, provoza i odredišta imaju pristup elektronskim dokumentima tokom trajanja prevoza.

Dokument samodeklaracije za premještanje životinja akvakulture

Član 190

(1) U slučajevima kada za premještanje iz Crne Gore u drugu državu članicu nije zahtijevano da vodene životinje prati sertifikat o zdravlju životinja iz čl. 182 i 183 i propisa donijetim u skladu sa čl. 183 st. 5 i 6 i člana 186 ovog zakona, vodene životinje se mogu premještati pod uslovom da je subjekat u mjestu porijekla životinja izdao dokument samodeklaracije, i obezbijedio da isti prati životinje do mjesta odredišta u drugoj državi članici.

(2) Dokument samodeklaracije iz stava 1 ovog člana mora da sadrži sljedeće podatke o životinjama akvakulture:

- a) mjesto porijekla, mjesto odredišta i, kada je primjenjivo, mjestima na ruti putu;
- b) prevozno sredstvo;
- c) opis životinja akvakulture: vrsta, kategorija i količina (broj, zapremina ili težina), relevantni za životinje;
- d) podatke kojima se dokazuje da životinje akvakulture ispunjavaju zahtjeve zdravlja za premještanje životinja iz čl. 165 do 181 ovog zakona.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuje se i:

- 1) detaljan sadržaj dokumenta samodeklaracije iz stava 2 ovog člana za različite vrste i kategorije životinja akvakulture;
- 2) dodatne podatke koje treba da sadrži dokument samodeklaracije, pored podataka iz stava 2 ovog člana.

(4) Ministarstvo propisuje obrazac dokumenta samodeklaracije iz stava 2 ovog člana.

Obaveza subjekata u vezi sa prijavljivanjem premještanja vodenih životinja

Član 191

(1) Subjekt koji nije prevoznik dužan je da obavijesti službenog veterinara prije planiranog premještanja vodenih životinja iz Crne Gore u drugu državu članicu najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za pregled dokumentacije, identifikacijske i fizičke provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja, u slučaju kada:

- 1) vodene životinje mora da prati sertifikat o zdravlju životinja, izdan u skladu sa čl. 182 i 183 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 183 st. 5 i 6 i članom 185 st. 3i 4 ovog zakona;
- 2) vodene životinje mora da prati sertifikat o zdravlju životinja kada se premještaju iz zone ograničenja u skladu sa članom 182 stav 2 ovog zakona;
- 3) se životinje akvakulture i divlje vodene životinje premještaju, a namijenjene su za:
  - a) objekat registrovan u skladu sa članom 150 ili odobren u skladu sa čl. 152 do 154 ovog zakona;
  - b) puštanje u prirodu;

c) je prijavljivanje potrebno u skladu sa propisom donijetim u skladu sa članom 192 ovog zakona.

(2) Prilikom prijavljivanja iz stava 1 ovog člana subjekat na mjestu porijekla je dužan da dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju vodenih životinja, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice odredišta u skladu sa članom 192 stav 1 ovog zakona.

Odgovornost Uprave za prijavljivanje premještanja vodenih životinja

Član 192

(1) Službeni veterinar iz člana 191 ovog zakona je dužan da prijavi nadležnom organu države članice odredišta premještanje vodenih životinja iz člana 191 ovog zakona, osim ako nije odobreno izuzeće u skladu sa stavom 3 tačka 3 ovog člana u pogledu prijavljivanja.

(2) Prijava iz stava 1 ovog člana vrši se prije premještanja, i kada je to moguće putem TRACES-a.

(3) Vlada utvrđuje:

1) detaljna pravila o zahtjevu za prijavljivanje od strane subjekata, prije planiranog premještanja iz člana 191 ovog zakona vrsta ili kategorija vodenih životinja koje ne pripadaju vrstama i kategorijama iz člana 191 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona, kada je sledljivost premještanja vrsta ili kategorija životinja neophodna, kako bi se obezbijedila usaglašenost sa zahtjevima zdravlja životinja za premještanje iz glave II ovog dijela;

2) podatke koji su potrebni za prijavljivanje premještanja vodenih životinja iz člana 191 i člana 192 stav 1 ovog zakona;

3) izuzetke od obaveze prijavljivanja iz člana 191 stav 1 tačka 3 ovog zakona, za vrste i kategorije vodenih životinja ili vrste premještanja koji ne predstavljaju značajan rizik;

4) hitne postupke za obavještanje o premještanjima akvatičnih životinja u slučaju nestanka struje ili drugih smetnji u TRACES-u;

5) zahtjeve za regione za upravljanje prijavama premještanja životinja, u skladu sa članom 192 stav 3 ovog zakona.

(4) Ministarstvo propisuje pravila o:

1) detaljima o obavještanju koje o premještanjima držanih kopnenih životinja vrše:

a) subjekti prema Upravi kada je Crna Gora zemlja porijekla tj. iz koje se životinje premještaju u drugu državu članicu u skladu sa članom 191 ovog zakona;

b) Uprava odnosno nadležni službeni veterinar (kada je Crna Gora država porijekla) prema državi članici odredišta u skladu sa ovim članom;

2) rokovima za:

a) dostavljanje potrebnih podataka iz člana 191 stav 2 ovog zakona koje subjekt treba da pruži Upravi odnosno nadležnom službenom veterinaru (kada je Crna Gora država porijekla);

b) obavještanje o premještanjima držanih kopnenih životinja od strane Uprave odnosno nadležnog službenog veterinara iz stava 1 ovog člana (kada je Crna Gora država porijekla).

(5) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Uprava može da ovlasti subjekta da, delimično ili u potpunosti, prijavi premještanje akvatičnih životinja putem TRACES nadležnom organu države odredišta.

Glava III

PROIZVODNJA, PRERADA I DISTRIBUCIJA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA OD VODENIH ŽIVOTINJA, OSIM ŽIVIH VODENIH ŽIVOTINJA

Opšte obaveze subjekata u vezi sa zdravljem životinja

Član 193

(1) Subjektat je dužan da preduzme odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da tokom svih faza proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, ti proizvodi ne uzrokuju širenje:

1) bolesti sa liste kategorije D, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu proizvodnje, prerade i odredišta;

2) bolesti u nastajanju.

(2) Subjektat je dužan da obezbijedi da proizvodi životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, nijesu porijeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji podliježu:

1) hitnih mjera iz čl. 222 i 223 ovog zakona, i propisima donijetim u skladu sa članom 224 ovog zakona, osim ako su u Dijelu osmim ovog zakona (čl. 222 do 262) propisani izuzeci;

2) ograničenjima premještanja koja se primjenjuju na vodene životinje i proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, u skladu sa članom 31 stav 1 tačka 3, članom 48 stav 1 tačka 5, članom 49, članom 54 stav 1 tačka 1, članom 55 stav 1, članom 57 stav 1 tačka 3, članom 61 stav 1 tačka 2, članom 65 stav 1 tačka 1, članom 67 stav 2 tačka 2, članom 67 stav 3, čl. 70 i 72, članom 73 st. 2 i 3 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 55 st. 4 i 5, i članom 58 st. 3 i 4, članom 61 stav 3, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4, članom 67 stav 5 i 74 stav 4 ovog zakona, osim ako su istima odobrena izuzeća od ograničenja premještanja.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog utvrđuju se i dodatni zahtjevi kojima se dopunjuju zahtjevi iz stava 2 ovog člana za premještanjem proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, u pogledu:

1) bolesti, i vrste vodenih životinja prijemčivih za bolest, na koje se primjenjuju hitne mjere ili ograničenje premještanja iz stava 2 ovog člana;

2) vrsta proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja;

3) mjera za ublažavanje rizika koje se primjenjuju na proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja u mjestima porijekla i mjestima odredišta;

4) namjeravane upotrebe proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja;

5) mjesta odredišta za proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja.

(4) Ovaj član se ne primjenjuje na proizvode životinjskog porijekla koji su porijeklom od divljih vodenih životinja koje su izlovljene ili sakupljene za direktnu ishranu ljudi.

Sertifikati o zdravlju životinja

Član 194

(1) Subjektat može da premješta sljedeće proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, na teritoriju Crne Gore ili u drugu državu članicu samo ako te proizvode prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat od službenog veterinaru u skladu sa stavom 3 ovog člana:

1) proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja:

a) za koje je dozvoljeno premještanje iz zone ograničenja koja podliježe hitnim mjerama u skladu sa propisom iz članova 222 i 223 ovog zakona;

b) porijeklom od vrsta vodenih životinja koje podliježu tim hitnim mjerama;

2) proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja:

a) za koje je dozvoljeno premještanje iz zone ograničenja koja podliježe mjerama kontrole bolesti, u skladu sa članom 31 stav 1 tačka 3, članom 55 stav 1 tačka 3, članom 49, članom 54 stav 1 tačka 1, članom 55 stav 1, članom 57 stav 1, članom 61 stav 1 tačka 2, članom 65 stav 1 i članom 70 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2, članom 55 st. 4 i 5, i članom 58 st. 3 i 4, članom 62 stav 3, članom 65 stav 4, i 74 stav 2 ovog zakona;

b) porijeklom od vrsta vodenih životinja koje podliježu tim mjerama kontrole bolesti.

(2) Subjekt je dužan da preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana prati proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta.

(3) Službeni veterinar na zahtjev subjekta, izdaje sertifikat o zdravlju životinja za premještanje proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi iz ovog člana.

(4) Član 185 i čl. 186 do 189 ovog zakona, kao i propisi donijeti u skladu sa članom 185 st. 5 i 6 ovog zakona i članom 188 stav 5 ovog zakona, primjenjuju se na sertifikovanje zdravlja životinja za premještanje proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja iz stava 1 ovog člana.

(5) Propisom Vlade iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i dodatni zahtjevi i detaljna pravila za sertifikat za zdravlje životinja koji prati proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir:

1) vrste proizvoda životinjskog porijekla;

2) mjere za ublažavanje rizika koje se primjenjuju na određene proizvode, čime se smanjuju rizici od širenja bolesti;

3) namjeravanu upotrebu tih proizvoda;

4) mjesto odredišta tih proizvoda.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog člana, takav sertifikat se ne zahtijeva za kretanja proizvoda životinjskog porijekla dobijenih od divljih vodenih životinja, pod uslovom da:

1) su na snazi alternativne mjere za ublažavanje rizika koje je odobrila Direktorat, a kojima se obezbjeđuje da ta kretanja ne predstavljaju rizik od širenja navedenih bolesti;

2) su pošiljke takvih proizvoda sledljive.

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja

Član 195

(1) Sertifikat o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, mora da sadrži najmanje sledeće podatke:

1) o objektu ili mjestu porijekla i objektu ili mjestu odredišta;

2) opis proizvoda životinjskog porijekla;

3) o količini (broj, zapremina ili težina) proizvoda životinjskog porijekla;

4) o identifikaciji proizvoda životinjskog porijekla, kada je to propisano članom 57 stav 1 tačka 8 ili propisima donijetim u skladu sa članom 58 st. 3 i 4 ovog zakona;

5) kojima se potvrđuje da proizvodi ispunjavaju zahtjeve vezano za ograničenje premještanja, u skladu sa članom 193 stav 2 ovog zakona, i propisima donijetim u skladu sa članom 193 stav 3 ovog zakona.

(2) Sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 ovog člana može da sadrži i druge podatke u skladu sa propisima Evropske unije.

(3) Propisom iz člana 166 stav 2 ovog zakona utvrđuje se i dodatni podatke koje treba da sadrži sertifikat iz stava 1 ovog člana.

(4) Ministarstvo propisuje obrasce sertifikata o zdravlju životinja za proizvode iz stava 1 ovog člana.

Prijavljivanje premještanja proizvoda životinjskog porijekla

Član 196

(1) Subjekt je dužan da:

1) obavijesti službenog veterinaru prije planiranog premještanja proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, iz Crne Gore u drugu državu članicu, kada pošiljke mora pratiti sertifikat o zdravlju životinja, u skladu sa članom 194 stav 1 ovog zakona, najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja;

2) dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice odredišta u skladu sa stavom 2 ovog člana.

(2) Nadležni službeni veterinar na mjestu porijekla je dužan da prijavi nadležnom organu države članice odredišta premještanje proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, u skladu sa članom 192 stav 1 ovog zakona.

(3) Čl. 191 i 192 ovog zakona, kao i propisi donijeti u skladu sa članom 193 st. 3 i 4 ovog zakona primjenjuju se na prijavljivanje premještanja proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja.

Glava IV

DODATNE MJERE

Dodatne mjere za ograničavanje uticaja bolesti koje nijesu bolesti sa liste

Član 197

(1) Kada bolest koja ne pripada bolestima sa liste kategorije D predstavlja značajan rizik za zdravlje vodenih životinja u Crnoj Gori, Ministarstvo naređuje odgovarajuće i potrebne mjere za sprječavanje unošenja, ili za kontrolu širenja te bolesti.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana moraju biti srazmjerne riziku i ne smiju da prelaze granice onog što je odgovarajuće i neophodno za kontrolu te bolesti.

(3) Uprava unaprijed obavještava Evropsku Komisiju o predloženim nacionalnim mjerama iz stava 1 ovog člana koje bi mogle imati uticaj na premještanja vodenih životinja i proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja između Crne Gore i država članica.

Zahtjevi zdravlja životinja koji se odnose na druge životinje, kao i reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla od tih životinja

Član 198

(1) Ako druge životinje pripadaju vrstama životinja sa liste za bolesti sa liste kategorije D, a te životinje ili njihov reproduktivni materijal ili proizvodi životinjskog porijekla predstavljaju rizik za javno zdravlje ili zdravlje životinja u Crnoj Gori, primjenjuje se jedan ili više sljedećih zahtjeva:

1) zahtjevi u vezi sa registracijom, odobravanjem, vođenjem evidencije i registrirama za objekte i prevoznike u skladu sa čl. 75 do 89 ovog zakona i čl. 149 do 151 ovog zakona;

2) zahtjevi za sledljivost iz čl. 95 do 98 ovog zakona, člana 103 za druge životinje i člana 107 ovog zakona za reproduktivni materijal;

3) zahtjevi za premještanje:

a) drugih životinja koje uglavnom žive na kopnu ili ih obično pogođaju bolesti kopnenih životinja, uzimajući u obzir kriterijume iz stava 4 tač. 4 i 5 ovog člana, zahtjeve iz čl. 108 i 109 ovog zakona i iz čl. 119 do 124 ovog zakona i člana 133 ovog zakona;

b) drugih životinja koje uglavnom žive u vodenoj sredini ili koje su obično pogođene bolestima vodenih životinja, uzimajući u obzir kriterijume iz stava 3 tač. 4 i 5 ovog člana, zahtjeve iz čl. 165 do 181 ovog zakona;

c) za reproduktivni materijal, opšti zahtjevi za premještanje iz čl. 134 i 135 ovog zakona, kao i posebni zahtjevi za premještanje iz čl. 140 i 141 ovog zakona;

d) za proizvode životinjskog porijekla, opšte obaveze subjekata u pogledu zdravlja životinja u vezi proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda životinjskog porijekla iz čl. 142 i 193 ovog zakona;

4) obaveza sertifikovanja zdravlja životinja od strane subjekata i Uprave i obaveza izdavanja dokumenta samodeklaracije od strane subjekta:

a) za druge životinje u skladu sa odredbama iz čl. 125 do 130 ili čl. 182 do 190 ovog zakona;

b) za reproduktivni materijal, u skladu sa odredbama iz čl. 137 i 138 ovog zakona;

c) za proizvode životinjskog porijekla u skladu sa odredbama iz čl. 143 i 144 ili čl. 194 i 195 ovog zakona;

5) obaveza prijavljivanja premještanja od strane subjekata i službenih veterinarar, uzimajući u obzir zahtjeve iz čl. 131, 132, i propisa iz člana 132 stav 2, 139 i 145, čl. 191 i 192 i člana 196 ovog zakona.

(2) Ministarstvo propisuje posebne uslove u pogledu specifičnih zahtjeva za druge životinje, kao i reproduktivni materijal ili proizvode životinjskog porijekla, a koji su neophodni kako bi se umanjio rizik od bolesti sa liste kategorije D, u skladu sa stavom 1 ovog člana, kao i odredbe za sprovođenje mjera kontrole i prevencije bolesti.

(3) Pri donošenju propisa iz stava 1 ovog člana uzimaju se u obzir sljedeći kriterijumi:

1) vrste ili kategorije drugih životinja sa liste u skladu sa članom 8 stav 2 ovog zakona, a za jednu ili više bolesti sa liste, na koje se primjenjuju određene mjere za prevenciju i kontrolu bolesti u skladu sa ovim zakonom;

2) profil određene bolesti sa liste, koji se odnosi na vrste i kategorije drugih životinja iz tačke 1 ovog stava;

3) izvodljivost, dostupnost i efikasnost mjera za prevenciju i kontrolu bolesti za vrste sa liste na koje se te mjere odnose;

4) preovlađujuće kopneno, odnosno vodeno stanište tih drugih životinja;

5) vrste bolesti koje pogađaju te druge životinje, a koje mogu biti bolesti koje obično pogađaju kopnene ili vodene životinje, bez obzira na prevladavajuće stanište iz tačke 4 ovog stava.

DIO ŠESTI
UNOS U CRNU GORU I IZVOZ

Glava I
UNOS ŽIVOTINJA, REPRODUKTIVNOG MATERIJALA I PROIZVODA
ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA U CRNU GORU

Uslovi za unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u
Crnu Goru
Član 199

(1) Unošenje pošiljaka životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru, dozvoljen je, osim u slučajevima kada je za te životinje, reproduktivni materijal ili proizvode životinjskog porijekla odobren izuzetak u skladu sa članom 205 stav 2 ovog zakona, samo ako te pošiljke ispunjavaju sljedeće uslove:

1) ne isključujući primjenu člana 200 stav 2 ovog zakona, potiču iz treće države ili teritorija te države sa liste u skladu sa članom 200 stav 1 ovog zakona, za određene vrste i kategorije životinja, ili za reproduktivni materijal ili za proizvode životinjskog porijekla, ili iz njihovih zona ili kompartmenta;

2) potiču iz objekata koji su odobreni i nalaze se na listi, kada se takvo odobrenje i lista zahtjevaju u skladu sa članom 203 ovog zakona;

3) ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru iz člana 202 stav 1, kao i propisa donijetih u skladu sa članom 202 stav 2 ovog zakona, kada su takvi zahtjevi propisani za određenu životinju, reproduktivni materijal ili proizvod životinjskog porijekla;

4) praćeni su sertifikatom o zdravlju životinja, deklaracijama i drugim dokumentima kada se to zahtjeva članom 203 stav 1, ili propisima donijetim u skladu sa članom 203 stav 4 ovog zakona.

(2) Subjekt koji je odgovoran za pošiljku iz stava 1 ovog člana dužan je da prijavi i učini dostupnom (u daljem tekstu: da podnese) pošiljku životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili područja tih država radi sprovođenja službenih kontrola u skladu sa posebnim propisom o službenih kontrola životinja i robe koje se uvoze u Crnu Goru.

(3) Do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ulazak u Crnu Goru pošiljki životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz država članica Evropske unije dozvoljava se samo ako te pošiljke potiču iz objekata odobrenih i uvrštenih na liste od strane nadležnih organa država članica Evropske unije, a koji su obuhvaćeni važećom listom države članice Evropske unije.

Liste trećih država i teritorija trećih država iz kojih je dozvoljen unos životinja,
reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru
Član 200

(1) Unos pošiljaka životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru može da se vrši samo iz trećih država i teritorija tih država iz kojih je odobren uvoz u Evropsku Uniju i koje se nalaze na važećoj listi trećih zemalja, područja ili

njihovih zona iz kojih je dozvoljen ulazak u Uniju životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je zaključen bilateralni ili multilateralni sporazum između Crne Gore i države izvoznice, životinje, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla koji ulaze/se unose u Crnu Goru, radi proizvodnje i prometa moraju biti u skladu sa odredbama tog sporazuma.

(3) Crna Gora prestaje da primjenjuje bilateralne i multilateralne sporazume u roku utvrđenom propisom o službenim kontrolama.

Lista objekata iz trećih država i teritorija trećih država

Član 201

(1) Unos kopnenih životinja i njihovog reproduktivnog materijala u Crnu Goru može da se vrši samo iz trećih država i teritorija iz člana 200 stav 1 ovog zakona i samo ako su porijeklom iz objekata koji se nalaze na važećim listama objekata iz trećih zemalja i područja iz kojih je dozvoljen unos u Evropsku uniju, koje sačinjava Evropska komisija.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je zaključen bilateralni ili multilateralni sporazum između Crne Gore i države izvoznice, životinje i reproduktivni materijal koji ulaze/se unose u Crnu Goru, radi proizvodnje i prometa moraju biti u skladu sa odredbama tog sporazuma i poticati iz objekta koji:

1) ispunjava zahtjeve koji se odnose na zdravlje životinja, a koji su ekvivalentni pravilima za objekte te vrste koji se primjenjuju u Crnoj Gori;

2) je odobren i uvršten na listu odobrenih objekata od strane nadležnog organa te države.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Uprava može odobriti uvoz životinja i reproduktivnog materijala i iz drugih objekata kada utvrdi da su propisani uslovi države izvoznice najmanje ekvivalentni propisanim uslovima u Crnoj Gori i da je obezbijeđen jednak nivo zaštite potrošača.

(4) Uprava može izvršiti pregled radi provjere objekata iz stava 3 ovog člana.

(5) Troškove pregleda objekata iz stava 4 ovog člana plaća uvoznik.

(6) Unos pošiljki kopnenih životinja i reproduktivnog materijala koji su porijeklom iz objekata odobrenih od strane nadležnih organa država članica Evropske unije, u skladu sa članom 82 stav 2 ovog zakona, pravilima usvojenim u skladu sa članom 82 stav 3 ovog zakona i članom 83 ovog zakona, a koji ispunjavaju zahteve za sertifikaciju zdravlja životinja i reproduktivnog materijala u skladu sa ovim zakonom može da se vrši ako se ti objekti nalaze se na važećoj listi objekata države članice, a koje su objavljene i na internet stranici Evropske komisije.

Zahtjevi za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru vrsta i kategorija životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla

Član 202

(1) Zahtjevi za zdravlje životinja za unošenje u Crnu Goru vrsta i kategorija životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili teritorija moraju da:

a) budu jednako strogi kao i zahtjevi za zdravlje životinja utvrđeni ovim zakonom i propisima donijetim u skladu sa ovim zakonom, koji se primjenjuju na premještanje tih vrsta i kategorija životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla; ili

b) pruže ekvivalentne garancije koje se odnose na zdravlje životinja primjenjive na vrste i kategorije životinja, reproduktivnog materijala ili na proizvode životinjskog porijekla iz Dijela IV (čl. 75 do 198) ovog zakona.

(2) Propisom Vlade utvrđuju se zahtjevi za zdravlje životinja za:

1) unos u Crnu Goru vrsta i kategorija životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili teritorija;

2) premještanje i postupanje sa tim životinjama, reproduktivnim materijalom i proizvodima životinjskog porijekla, nakon njihovog ulaza u Crnu Goru, kada je to potrebno kako bi se umanjio povezani rizik.

(3) Pri donošenju propisa iz stava 2 ovog člana u odnosu na unos životinja, uzimaju se u obzir:

1) bolesti sa liste kategorije D kao i bolesti u nastajanju;

2) zdravstveni status Crne Gore u vezi sa bolestima sa liste kategorije D, kao i bolestima u nastajanju;

3) vrste sa liste za bolesti sa liste kategorije D i bolesti u nastajanju;

4) starost i pol životinja;

5) porijeklo životinja;

6) vrsta objekta i vrsta proizvodnje u mjestima porijekla i odredišta;

7) predviđeno mjesto odredišta;

8) predviđena upotreba životinja;

9) mjere za ublažavanje rizika koje su na snazi u trećim državama ili teritorijama porijekla ili tranzita, odnosno nakon dolaska životinja na teritoriju Crne Gore;

10) zahtjevi za zdravlje životinja koji se primjenjuju na premještanje tih životinja unutar Crne Gore;

11) drugi epidemiološki faktori;

12) međunarodni trgovinski standardi za zdravlje životinja koji su relevantni za vrste i kategorijama tih životinja.

(4) Pri donošenju propisa iz stava 2 ovog člana u odnosu na unos reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla, uzimaju se u obzir:

1) bolesti sa liste kategorije D kao i bolesti u nastajanju;

2) zdravstveni status životinja od kojih potiče reproduktivni materijal ili proizvodi životinjskog porijekla, kao i zdravstveni status u vezi sa bolestima sa liste kategorije D i bolestima u nastajanju u Crnoj Gori;

3) vrsta i priroda određenog reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla, tretmana, metoda prerade i drugih mjera za ublažavanje rizika koje su primjenjene na mjestima porijekla, otpreme pošiljke ili odredišta;

4) vrsta objekta i vrsta proizvodnje u mjestima porijekla i odredišta;

5) predviđeno mjesto odredišta;

6) predviđena upotreba reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;

7) zahtjevi za zdravlje životinja primjenjivi na premještanje reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla unutar Crne Gore;

8) drugi epidemiološki faktori;

9) međunarodni trgovinski standardi za zdravlje životinja koji su relevantni za reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla.

Sertifikati za zdravlje životinja, izjave i drugi dokumenti za ulaz u Crnu Goru

Član 203

(1) Unos u Crnu Goru pošiljaka životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla dozvoljen je samo ako takve pošiljke prati jedan ili oba dokumenta, i to:

1) sertifikat za zdravlje životinja, izdat od strane nadležnog organa treće države ili teritorije te države porijekla, osim u slučaju izuzetaka iz stava 4 tačka 1 ovog člana;

2) izjava ili drugi dokumenti, ako je tako zahtjevano propisom donijetim u skladu sa stavom 4 tačka 2 ovog člana.

(2) Zabranjeno je unošenje u Crnu Goru pošiljaka životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla ako sertifikat za zdravlje životinja iz stava 1 tačka 1 ovog člana, nije provjerio i potpisao službeni veterinar u trećoj državi ili teritoriji porijekla u skladu sa zahtjevima za sertifikovanje ekvivalentnim onim iz člana 128 stav 3 ili iz člana 188 stav 3, kao i propisima donijetim u skladu sa članom 128 stav 4 ili članom 188 stav 5 ovog zakona.

(3) Elektronski sertifikati za zdravlje životinja, koji se izrađuju, obrađuju i prenose putem TRACES-a, mogu zamijeniti sertifikate za zdravlje životinja iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da:

1) elektronski sertifikati za zdravlje životinja sadrže sve podatke koje sertifikati za zdravlje životinja iz stava 1 tačka 1 ovog člana mora da sadrže u skladu sa članom 204 stav 1 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 204 stav 3 ovog zakona;

2) je obezbjeđena sledljivost tih pošiljaka životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla i veza između tih pošiljaka i elektronskog sertifikata za zdravlje životinja.

(4) Propisom Vlade iz člana 202 stav 2 ovog zakona utvrđuju se i:

1) dozvoljeni izuzeci od zahtjeva za sertifikat o zdravlju životinja iz stava 1 tačka 1 i stava 2 ovog člana, za pošiljke životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla, kao i iz posebnih pravila za sertifikovanje zdravlja životinja tih pošiljaka, kada pošiljke ne predstavljaju značajan rizik po zdravlje životinja ili javno zdravlje zbog jednog ili više faktora, i to:

a) vrste i kategorije životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;

b) način držanja i vrsta proizvodnje životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla;

c) predviđene upotrebe;

d) alternativne mjere za ublažavanje rizika koje su na snazi u trećim državama ili teritorijama porijekla ili tranzita, ili nakon njihovog dolaska na teritoriju Crne Gore, koje pružaju ekvivalentnu/jednaku zaštitu zdravlja životinja i javnog zdravlja u Crnoj Gori, kao što je predviđeno ovim zakonom;

e) garancije treće države ili teritorije o usaglašenosti sa zahtjevima za ulazak u Crnu Goru, koja je dokazana na osnovu drugih sredstava, osim sertifikata za zdravlje životinja;

2) pravila koja zahtjevaju da pošiljke životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla koji se unose u Crnu Goru, prate deklaracije ili druga dokumenta neophodni da se dokaže da životinje, reproduktivni materijal i proizvodi životinjskog porijekla ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru, utvrđeni propisom donijetim u skladu sa članom 202 stav 2 ovog zakona.

Sadržaj sertifikata za zdravlje životinja

Član 204

(1) Sertifikat za zdravlje životinja iz člana 203 stav 1 tačka 1 ovog zakona, sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) naziv i adresa:
  - objekta ili mjesta porijekla;
  - objekta ili mjesta odredišta;
  - gdje je primjenjivo, objekata za okupljanje ili odmor držanih životinja;
- 2) opis životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;
- 3) broj ili zapremina životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;
- 4) gdje je primjenjivo, podatke o identifikaciji i registraciji životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla;
- 5) podatke koji su neophodni za dokazivanje da životinje, reproduktivni materijal i proizvodi životinjskog porijekla ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja za ulaz u Crnu Goru iz člana 199 i člana 202 stav 1 ovog zakona, kao i iz propisa donijetim u skladu sa članom 202 stav 2 i članom 205 stav 2 ovog zakona.

(2) Sertifikat za zdravlje životinja iz člana 203 stav 1 tačka 1 ovog zakona, može da sadrži i druge podatke u skladu sa zakonom.

(3) Ministarstvo propisuje:

- 1) dodatne podatke koje sertifikat za zdravlje životinja iz člana 203 stav 1 tačka 1 ovog zakona treba da sadrži pored podataka iz stava 1 ovog člana;
- 2) podatke koje treba da sadrži izjava ili drugi dokument iz člana 203 stav 1 tačka 2 ovog zakona;
- 3) obrasce sertifikata o zdravlju životinja, izjava i drugih dokumenata iz člana 203 stav 1 ovog zakona.

Izuzeci i dodatni zahtjevi u vezi sa određenim kategorijama životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla

Član 205

(1) Za određene specifične vrste unosa životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla za koje nije odgovarajuća samo primjena pravila iz člana 199 stav 1, čl. 201 i 203 i člana 202 st. 3 i 4 ovog zakona, uzimajući u obzir posebne rizike, krajnje odredište, vrstu krajnje upotrebe i druge okolnosti, Vlada utvrđuje dodatna pravila za unos, i to za:

- 1) životinje:
  - a) namijenjene za cirkuse, priredbe, izložbe, sajmove, manifestacije i zatvorene objekte;
  - b) namijenjene za upotrebu u naučne ili dijagnostičke svrhe;
  - c) za koje Crna Gora nije krajnje mjesto odredišta;
  - d) koje potiču iz Crne Gore i koje se premještaju u treću državu ili teritoriju te države, a zatim se iz te države ili teritorije premještaju natrag u Crnu Goru;
  - e) koje potiču iz Crne Gore, i koje se preko treće države ili teritorije prevoze i ponovo vraćaju u Crnu Goru;
  - f) koje su namijenjene za privremenu ispašu, u blizini granice Crne Gore;
  - g) koje predstavljaju neznatan rizik po status zdravlja životinja u Crnoj Gori;
- 2) proizvode životinjskog porijekla:

- a) namijenjene za ličnu upotrebu;
  - b) za potrošnju posade i putnika na prevoznim sredstvima koja dolaze iz trećih država ili teritorija;
  - 3) reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla:
    - a) namijenjene za upotrebu kao komercijalni uzorci;
    - b) namijenjene za upotrebu kao istraživački i dijagnostički uzorci;
    - c) za koje Crna Gora nije krajnje mjesto odredišta;
    - d) koji potiču iz Crne Gore i koji se premještaju u treću državu ili teritoriju, a zatim se iz te države ili teritorije premještaju natrag u Crnu Goru;
    - e) koji potiču iz Crne Gore, i koji se preko treće države ili teritorije prevoze na ruti puta do drugog dijela Crne Gore;
    - f) koji ne predstavljaju značajan rizik po status zdravlja životinja u Crnoj Gori.
- (2) Ministarstvo propisuje:
- 1) obrasce sertifikata za zdravlje životinja, izjava i drugih dokumenata za kategorije životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz stava 2 ovog člana;
  - 2) za proizvode iz stava 1 ovog člana tarifne oznake iz kombinovane nomenklature, kada te tarifne oznake nijesu propisane drugim relevantnim propisima.

Glava II

UNOS U CRNU GORU ODREĐENIH ROBA KOJE NIJESU ŽIVOTINJE, REPRODUKTIVNI MATERIAL I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Uzročnici bolesti

Član 206

(1) Subjekti, veterinari, stručnjaci za zdravlje vodenih životinja i stručnjaci za životinje, koji unose uzročnike bolesti u Crnu Goru dužni su da preduzmu:

1) odgovarajuće mjere kako bi se obezbijedilo da unošenje uzročnika bolesti u Crnu Goru ne predstavlja rizik po zdravlje životinja ili javno zdravlje u pogledu bolesti sa liste kategorije D, kao i bolesti u nastajanju;

2) odgovarajuće mjere za kontrolu i mjere za prevenciju bolesti kako bi se obezbijedilo da unošenje uzročnika bolesti u Crnu Goru ne predstavlja rizik od bioterorizma.

(2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i na svako drugo fizičko ili pravno lice koje namjerno unosi uzročnike bolesti u Crnu Goru.

(3) Ministarstvo propisuje bliže zahtjeve za unošenje uzročnika bolesti u Crnu Goru u vezi sa:

1) pakovanjem uzročnika bolesti;

2) drugim mjerama za ublažavanje rizika neophodnim za sprječavanje oslobađanja i širenja uzročnika bolesti.

Biljni materijal

Član 207

(1) U slučaju nepovoljne situacije u trećim državama ili teritorijama u odnosu na bolesti sa liste kategorije D, ili bolesti u nastajanju, kada se to zahtjeva propisom iz stava 2 ovog člana, Ministarstvo naređuje preduzimanje odgovarajućih mjera za ograničavanje unosa pošiljki biljnog materijala u Crnu Goru, uključujući i zabranu unosa biljnog materijala.

(2) Ministarstvo propisuje:

- 1) mjere iz stava 1 ovog člana, kojima se utvrđuju:
  - a) posebni zahtjevi za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru biljnog materijala putem kojeg se mogu prenijeti bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju;
  - b) zahtjevi u vezi sa:
    - sertifikacijom zdravlja životinja, uzimajući u obzir član 203 stav 1 tačka 1, st. 2 i 3 ovog zakona ili
    - izjavama ili drugim dokumentima, uzimajući u obzir član 203 stav 1 tačka 2 ovog zakona;
- 2) tarifne oznake iz kombinovane nomenklature za biljni materijal, kada te tarifne oznake nijesu propisane drugim relevantnim propisima.
- (3) Ministarstvo donosi propis iz stava 2 ovog člana, na osnovu sledećih kriterijuma:
  - 1) da li bolest sa liste ili bolest u nastajanju, koja se može prenijeti biljnim materijalom, predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje životinja ili ljudi u Crnoj Gori;
  - 2) vjerovatnoću da će životinje koje pripadaju vrstama sa liste za određenu bolest sa liste ili za bolest u nastajanju, doći u direktan ili indirektan kontakt sa biljnim materijalom iz stava 2 ovog člana;
  - 3) dostupnost i efikasnost alternativnih mjera za ublažavanje rizika u odnosu na biljni materijal, kojima može da se eliminiše ili svede na najmanju moguću mjeru rizik od prenosa iz tačke 1 ovog stava.

Prevozna sredstva, oprema, materijal za pakovanje, voda, hrana i prostirka za životinje tokom prevoza

Član 208

- (1) Subjekti koji životinje i proizvode unose u Crnu Goru dužni su da preduzmu odgovarajuće i neophodne mjere za prevenciju bolesti tokom prevoza, kako je predviđeno članom 109 stav 1 i članom 166 stav 1 ovog zakona.
- (2) Propisom Vlade utvrđuju se:
  - 1) posebni zahtjevi za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru za:
    - a) prevozna sredstva za životinje i proizvode;
    - b) opremu, materijal za pakovanje ili vodu za životinje i proizvode tokom prevoza ili hranu za životinje i prostirku, a kojima se mogu prenijeti bolesti životinja;
  - 2) zahtjevi u vezi sa:
    - a) sertifikacijom zdravlja životinja, uzimajući u obzir član 203 stav 1 tačka 1 i st. 2. i 3 ovog zakona; ili
    - b) izjavama ili drugim dokumentima, uzimajući u obzir član 203 stav 1 tačka 2 ovog zakona.
- (3) Ministarstvo propisuje:
  - 1) zahtjeve za zdravlje životinja iz stava 2 ovog člana, u slučaju nepovoljne situacije u vezi sa jednom ili više bolesti sa liste kategorije D, ili bolesti u nastajanju koje predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje životinja i ljudi u Crnoj Gori, u:
    - a) susjednoj trećoj državi ili teritoriji;
    - b) trećoj državi ili teritoriji porijekla;
    - c) trećoj državi ili teritoriji provoza
  - 2) tarifne oznake iz kombinovane nomenklature za robu iz stava 2 tačka 1 ovog člana navode kada te tarifne oznake nijesu propisane drugim relevantnim propisima.

Glava III IZVOZ

Izvoz iz Crne Gore Član 209

(1) Izvoz i ponovni izvoz iz Crne Gore u treće države ili teritorije, životinja i proizvoda, obavlja se u skladu sa pravilima za premještanje životinja i proizvoda datim u Djelu četvrtom i petom ovog zakona (čl. 71 do 198) ovog zakona, uzimajući u obzir status zdravlja životinja u trećoj državi ili teritoriji odredišta, ili u relevantnim zonama ili kompartmentima, u odnosu na bolesti sa liste kategorije D i bolesti u nastajanju.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako to zatraži nadležni organ treće države ili teritorija koja uvozi životinje i proizvode ili ako je to utvrđeno zakonskim i administrativnim postupcima koji su na snazi u toj trećoj državi ili teritoriju, izvoz i ponovni izvoz iz Crne Gore može se obavljati u skladu sa odredbama na snazi u toj trećoj državi ili teritoriju, pod uslovom da takav izvoz ili ponovni izvoz ne ugrožava javno zdravlje ili zdravlje životinja.

(3) Ako je zaključen bilateralni sporazum između Crne Gore i treće države ili teritorije, životinje i proizvodi koji se izvoze iz Crne Gore u tu treću državu ili teritoriju, moraju biti u skladu sa odredbama tog sporazuma.

(4) Ako je zaključen bilateralni sporazum između Evropske Unije i treće države ili teritorije, životinje i proizvodi koji se izvoze iz Crne Gore u tu treću državu ili teritoriju, moraju biti u skladu sa odredbama tog sporazuma.

DIO SEDMI NEKOMERCIJALNO PREMJEŠTANJE KUĆNIH LJUBIMACA U CRNU GORU IZ DRŽAVE ČLANICE ILI TREĆE DRŽAVE ILI TERITORIJE

Glava I OSNOVNE ODREDBE

Obim primjene Član 210

(1) Ovaj Dio se primjenjuje na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz država članica ili iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru.

(2) Ovaj Dio se primjenjuje ne isključujući primjenu:

- 1) zahtjeva utvrđenih posebnim propisom za zaštićene vrste životinja;
- 2) mjere koje su usvojene, objavljene i dostupne javnosti radi ograničavanja premještanja određenih vrsta ili rasa kućnih ljubimaca na osnovu drugih razloga osim onih koji se odnose na zdravlje životinja, a koje se primjenjuju u Crnoj Gori.

Osnovne odredbe Član 211

(1) Nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca koji ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja utvrđene u ovom Dijelu, ne smije se zabranjivati, ograničavati niti ometati iz razloga vezanih za zdravlje životinja osim kada te zabrane, ograničenja ne proizlaze iz primjene ovog Dijela.

(2) Ovlašćeno lice smije da nekomercijalno premješta kućnog ljubimca u roku od najviše pet dana od kretanja vlasnika tog ljubimca.

(3) Ministarstvo propisuje bliža pravila koja dopunjuju pravila iz stava 2 ovog člana vezano za:

1) dokumentaciju o nekomercijalnom premješanju kućnih ljubimaca od strane ovlašćenog lica;

2) odobravanje izuzeća od perioda iz stava 2 ovog člana;

3) izgled, jezike i validnost izjave kojom se pismenim putem ovlašćuje lice za nekomercijalno premještanje kućnog ljubimca u ime vlasnika kućnog ljubimca.

Maksimalan broj kućnih ljubimaca

Član 212

(1) Broj kućnih ljubimaca iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona, koji mogu da se premještaju tokom jednog nekomercijalnog kretanja ne smije biti veći od pet.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, broj kućnih ljubimaca iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona može biti veći od pet pod uslovom da:

1) je nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca u svrhu učestvovanja na takmičenju, izložbi ili sportskom događaju ili treningu za takav događaj;

2) taj vlasnik kućnog ljubimca ili ovlašćeno lice podnese pisani dokaz da su kućni ljubimci prijavljeni za učešće na događaju iz tačke 1 ovog stava, ili prijavljeni organizaciji koja organizuje te događaje;

3) su kućni ljubimci stariji od šest mjeseci.

(3) Kako bi se spriječilo lažno prikazivanje komercijalnog premještanja kućnih ljubimaca iz člana 5 tačka 11 podtačka b ovog zakona, Ministarstvo propisuje pravila za određivanje maksimalanog broja kućnih ljubimaca tih vrsta koji mogu biti premješteni tokom jednog nekomercijalnog kretanja.

Glava II

USLOVI KOJI SE PRIMJENJUJU NA NEKOMERCIJALNO PREMJEŠTANJE KUĆNIH LJUBIMACA U CRNU GORU IZ DRŽAVA ČLANICA

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca (psi, mačke i pitomi tvorci)

Član 213

(1) Vlasnik kućnog ljubimca iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona odnosno ovlašćeno lice iz člana 5 tačka 15 ovog zakona može da premješta te kućne ljubimce iz država članica u Crnu Goru samo ako:

1) su kućni ljubimci pojedinačno identifikovani fizičkim sredstvom za identifikaciju u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

2) kućni ljubimci ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanje rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije D;

3) kućne ljubimce prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 tačka 4 ovog zakona.

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje ostalih kućnih ljubimaca

Član 214

(1) Nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz države članice u Crnu Goru, mora da ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana, kao i uslove iz člana 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

(2) Vlasnik kućnog ljubimca iz člana 5, stav 1, tačka 11, podtačke b, ovog zakona, odnosno ovlašćeno lice iz člana 5 tačka 15 ovog zakona može da premješta te kućne ljubimce iz država članica u Crnu Goru samo ako:

1) su identifikovani ili opisani, pojedinačno ili u grupama u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

2) ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanja rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona, u vezi sa bolestima sa liste kategorije D;

3) ih prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219, stav 1, tačka 4 ovog zakona.

(3) Ministarstvo propisuje pravila za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz člana 5 tačke 11 podtačke b na teritoriju Crne Gore iz druge države članice, pod uslovom da ta pravila:

1) su srazmjerna riziku po javno zdravlje ili zdravlje životinja koji je povezan sa nekomercijalnim premještanjem kućnih ljubimaca tih vrsta; i

2) nijesu strožija od pravila koja se primjenjuju na premještanja životinja tih vrsta u skladu sa Dijelom šest ovog zakona.

(4) Ministarstvo propisuje pravila za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz člana 5 tačke 11 podtačke a na teritoriju Crne Gore iz država članica, pod uslovom da ta pravila:

1) su srazmjerna riziku po javno zdravlje ili zdravlje životinja koji je povezan sa nekomercijalnim premještanjem kućnih ljubimaca tih vrsta; i

2) nijesu strožija od pravila koja se primjenjuju na premještanja životinja tih vrsta u skladu sa Dijelom šest ovog zakona.

Glava III

USLOVI KOJI SE PRIMJENJUJU NA NEKOMERCIJALNO PREMJEŠTANJE KUĆNIH LJUBIMACA IZ TREĆIH DRŽAVA ILI TERITORIJA U CRNU GORU

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca vrsta psi, mačke i pitomi tvorovi

Član 215

(1) Vlasnik kućnog ljubimca iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona odnosno ovlašćeno lice iz člana 5 tačka 15 ovog zakona može da premješta te kućne ljubimce iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru samo ako:

1) su kućni ljubimci pojedinačno identifikovani fizičkim sredstvom za identifikaciju u skladu sa odredbama donijetim u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

2) kućni ljubimci ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanje rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije D;

3) kućne ljubimce prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 stav 1 tačka 4 ovog zakona.

(2) Kućni ljubimci iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona, mogu da se premještaju u Crnu Goru iz treće države ili teritorije koja nije na listi u skladu sa članom 218 stav 1 tačka 4 ovog zakona, samo kroz ulaznu tačku koja je navedena na listi za tu namjenu.

(3) Ministarstvo propisuje listu ulaznih tačaka u Crnu Goru iz stava 2 ovog člana i objavljuje je na svojim internetskim stranicama.

(4) Bliže uslove za odobravanje izuzeća od stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje ostalih kućnih ljubimaca

Član 216

(1) Nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz treće države ili teritorije u Crnu Goru, mora da ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana.

(2) Vlasnik kućnog ljubimca iz stava 1 ovog člana odnosno ovlašćeno lice iz člana 5 tačka 15 ovog zakona može da premješta te kućne ljubimce u Crnu Goru iz treće države ili teritorije samo ako:

1) su identifikovani ili opisani, pojedinačno ili grupno u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

2) ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanja rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona, u vezi sa bolestima sa liste kategorije D;

3) ih prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 stav 1 tačka 4 ovog zakona;

4) pri dolasku iz treće države ili teritorije koja nije na listi u skladu sa članom 218 stav 1 tačka 4 ovog zakona ulaze kroz ulaznu tačku navedenu na listi za tu namjenu.

(3) Ministarstvo propisuje listu ulaznih tačaka u Crnu Goru iz stava 2 tačka 4 ovog člana i objavljuje je na svojim internetskim stranicama.

(4) Ministarstvo propisuje pravila za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz člana 5 tačke 11 podtačke b na teritoriju Crne Gore iz trećih država ili teritorija, pod uslovom da ta pravila:

1) su srazmjerna riziku po javno zdravlje ili zdravlje životinja koji je povezan sa nekomercijalnim premještanjem kućnih ljubimaca tih vrsta; i

2) nijesu strožija od pravila koja se primjenjuju na premještanja životinja tih vrsta u skladu sa Dijelom šest ovog zakona.

Glava IV

IDENTIFIKACIJA, PREVENTIVNE MJERE I MJERE ZA UBLAŽAVANJE RIZIKA

Dodatne odredbe koje se odnose na identifikaciju kućnih ljubimaca, preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika

Član 217

(1) Ministarstvo propisuje:

1) detaljne zahtjeve, specifične za vrstu, za:

a) sredstva za identifikaciju kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 ovog zakona, koja su predviđena u članu 213 tačka 1, članu 214 stav 2 tačka 1, članu 215 stav 1 tačka 1, kao i članu 216 stav 1 tačka 1 ovog zakona;

b) aplikaciju i upotrebu sredstava za identifikaciju;

2) detaljne zahtjeve, specifične za vrstu, za preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika kako bi se obezbijedilo da kućni ljubimci ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D, zbog premještanja kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 ovog zakona, u skladu sa članom 213 tačka 2, članu 214 stav 2 tačka 2, članu 215 stav 1 tačka 2, kao i članu 216 stav 2 tačka 2 ovog zakona.

(2) Kada se, u slučaju rizika u nastajanju, zahtjeva hitno postupanje, ministarstvo naređuje hitne mjere.

(3) Preventivne mjere i mjere za smanjenje rizika specifične za vrstu kućnog ljubimca utvrđene stavom 1 tačka 2 ovog člana zasnivaju se na odgovarajućim, pouzdanim i potvrđenim naučnim podacima i primjenjuju se proporcionalno riziku po javno zdravlje ili zdravlje životinja povezanim sa nekomercijalnim premještanjem kućnih ljubimaca za koje postoji vjerovatnoća da će oboljeti od bolesti sa liste kategorije D.

(4) Propisom iz stava 1 tačka 2 ovog člana mogu se utvrditi i:

1) pravila za kategorizaciju država ili njihovih djelova u skladu sa njihovim statusom zdravlja životinja i sistemima za nadzor i obavještanjem u vezi sa određenim bolestima za koje postoji vjerovatnoća da će se širiti premješanjem kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 ovog zakona;

2) uslove koje država mora da ispuni kako bi ostala pogodna za primjenjivanje mjera za prevenciju i smanjenje rizika iz stava 1 tačka 2 ovog člana;

3) uslove za primjenu i dokumentovanje preventivnih mjera i mjera za smanjenje rizika iz stava 1 tačka 2 ovog člana;

4) kriterijume za odobravanje i, gdje je primjenjivo, dokumentovanje izuzeća, u određenim posebnim okolnostima, od primjene preventivnih mjera i mjera za smanjenje rizika iz stava 1 tačka 2 ovog člana;

5) kriterijume za odobravanje i dokumentovanje izuzetaka od uslova iz čl. 213 do 216 ovog zakona, u određenim posebnim okolnostima.

Preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika

Član 218

(1) Za kućne ljubimce vrsta iz člana 5 tačka 11 podtačka a ovog zakona Ministarstvo propisuje:

1) format, izgled i jezike na kojima moraju biti dokumenti koji se zahtjevaju u skladu sa članom 217 stav 4 tač. 3 i 4 ovog zakona;

2) listu država članica koje ispunjavaju uslove iz člana 217 stav 4 tačka 4 ovog zakona, u skladu sa važećom listom koju donosi Evropska komisija i sa koje ukidanja države ako dođe do bilo kakve promjene u vezi sa uslovima;

3) listu država članica koje ispunjavaju uslove za kategorizaciju iz člana 217 stav 4 tačka 1 ovog zakona, u skladu sa važećom listom koju donosi Evropska komisija i sa koje ukidanja države ako dođe do bilo kakve promjene u vezi sa uslovima;

4) listu trećih država i teritorija koje ispunjavaju uslove iz člana 217 stav 3 tačka 4 ovog zakona, u skladu sa važećom listom koju donosi Evropska komisija i sa koje ukidanja treće države i teritorije ako dođe do bilo kakve promjene u vezi sa uslovima.

(2) Za kućne ljubimce vrsta iz člana 5 tačka 11 podtačka b ovog zakona, Ministarstvo može propisati listu država i teritorija koje ispunjavaju uslove iz člana 217 stav 4 tačka 4 ovog zakona, u skladu sa važećom listom koju donosi Evropska komisija i sa koje ukidanja treće države i teritorije ako dođe do bilo kakve promjene u vezi sa uslovima.

(2) U slučaju opravdanih hitnih razloga koji se odnose na ozbiljne rizike od širenja bolesti ili opasnosti, Ministarstvo bez odlaganja ažurira liste iz stava 1 tač. 2 i 4 ovog člana.

Glava V IDENTIFIKACIONI DOKUMENTI

Dodatne odredbe koje se odnose na identifikacione dokumente

Član 219

Ministarstvo propisuje bliže odredbe koje se odnose na:

- 1) rubrike za unošenje podataka koje mora da sadrže identifikacioni dokumenti iz člana 213 tačka 3, člana 214 stav 2 tačka 3, člana 215 stav 1 tačka 3 i člana 216 stav 2 tačka 3 ovog zakona;
- 2) distribuciju praznih identifikacionih dokumenata iz člana 213 tačka 3 ovog zakona;
- 3) uslove za odobravanje odstupanja u odnosu na format identifikacionih dokumenata iz člana 213 tačka 3, i člana 215 stav 1 tačka 3 ovog zakona;
- 4) izdavanje, popunjavanje i, gdje je primjenjivo, ovjeravanje identifikacionih dokumenata iz člana 213 tačka 3, člana 214 stav 2 tačka 3, člana 215 stav 1 tačka 3 i člana 216 stav 2 tačka 3 ovog zakona.

Modeli identifikacionih dokumenata

Član 220

Ministarstvo propisuje:

- 1) obrasce identifikacionih dokumenata iz člana 213 tačka 3 i člana 215 stav 1 tačka 3 ovog zakona koji treba da sadrže odgovarajuće rubrike iz člana 219 stav 1 tačka 1 ovog zakona i zahtjeve u vezi sa jezicima, izgledom, rokom važenja (validnost) ili bezbjednosnim karakteristikama identifikacionih dokumenata;
- 2) obrasce identifikacionih dokumenata iz člana 214 stav 2 tačka 3, kao i člana 216 stav 2 tačka 3 ovog zakona koji treba da sadrže odgovarajuće rubrike iz člana 219 stav 1 tačka 1 ovog zakona i zahtjeve u vezi sa jezicima, izgledom, rokom važenja (validnost) ili bezbjednosnim karakteristikama identifikacionih dokumenata;
- 3) pravila za prelazak na obrazac identifikacionog dokumenta iz člana 213 tačka 3 ovog zakona.

Glava VI OBAVEZE OBAVJEŠTAVANJA

Obaveze obavještanja

Član 221

(1) Uprava na svojoj internet stranici javno objavljuje jasne i lako dostupne informacije u vezi sa zahtjevima zdravlja životinja koji se primjenjuju na nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca, uključujući:

- 1) uslove za odobravanje određenih izuzeća iz člana 217 stav 4 tačka 4 ovog zakona;
- 2) uslove za odobravanje izuzeća od člana 217 stav 4 tačka 5 ovog zakona;
- 3) zahtjeve za primjenu sredstava za identifikaciju iz člana 217 stav 1 tačka 1 podtačka b ovog zakona;

4) uslove koji se primjenjuju na nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca vrsta iz člana 5 tačka 11 ovog zakona, u skladu sa članom 214 stav 3 i članom 216 stav 4 ovog zakona;

5) ostale relevantne informacije u vezi sa određenim preventivnim mjerama i mjerama za ublažavanje rizika iz člana 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

(2) Uprava dostavlja Evropskoj Komisiji adresu internet stranice iz stava 1 ovog člana.

(3) Kada je primjenjivo, Uprava će javno dostupne informacije iz stava 1 tač. 1 i 4 ovog člana kao i iz člana 210 stav 2 tačka 2 ovog zakona objaviti i na drugim jezicima.

DIO OSMI HITNE MJERE I PODZAKONSKI AKTI

Hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju izbijanja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju, ili pojave opasnosti

Član 222

(1) U slučaju izbijanja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju, ili pojave opasnosti, a koja bi mogla da predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje životinja ili javno zdravlje, Ministarstvo, u zavisnosti od težine situacije i konkretne bolesti ili opasnosti, bez odlaganja naređuje preduzimanje jedne ili više sljedećih hitnih mjera propisanih ovim zakonom kako bi se spriječilo širenje bolesti ili opasnosti:

1) za bolesti sa liste:

a) kategorije A, mjere za kontrolu bolesti iz čl. 46 do 62 ovog zakona;

b) kategorije B, mjere za kontrolu bolesti iz čl. 63 do 66 i čl. 68 do 72 ovog zakona;

c) kategorije C, mjere za kontrolu bolesti iz čl. 67 do 69 i čl. 71 i 73 ovog zakona;

2) za bolesti u nastajanju i opasnosti:

a) ograničenje premještanja životinja i proizvoda porijeklom iz objekata, ili gdje je to relevantno, zona ograničenja ili kompartmenta, u kojima je došlo do izbijanja bolesti ili se pojavila opasnost, kao i ograničenje premještanja prevoznih sredstava i drugih materijala koji su mogli doći u kontakt sa ovim životinjama ili proizvodima;

b) karantin za životinje i zadržavanje proizvoda u izolaciji;

c) mjere nadzora i sledljivosti;

d) bilo koja druga odgovarajuća hitna mjera za kontrolu bolesti iz čl. 46 do 62 ovog zakona;

3) bilo koje druge hitne mjere koje su odgovarajuće za efektivnu i efikasnu kontrolu i sprječavanje širenja bolesti ili opasnosti.

(2) Uprava obavještava Evropsku Komisiju i nadležne organe država članica:

1) odmah o izbijanju bolesti ili opasnosti od pojave iz stava 1 ovog člana;

2) bez odlaganja o hitnim mjerama preduzetim u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju izbijanja bolesti ili pojave opasnosti u drugoj državi članici

Član 223

(1) U slučaju kada na teritoriju Crne Gore nije došlo do izbijanja bolesti ili opasnosti iz člana 222 stav 1 ovog zakona, a utvrde se životinje ili proizvodi, transportna sredstva ili bilo koji drugi materijal koji je mogao doći u kontakt sa tim životinjama i proizvodima, a koji je porijeklom iz države članice u kojoj je došlo do izbijanja bolesti ili pojave opasnosti, Ministarstvo, u zavisnosti od težine situacije i bolesti ili opasnosti, naređuje jednu ili više hitnih mjera iz člana

222 stav 1 ovog zakona, ako su te mjere neophodne da bi se spriječilo širenje bolesti na teritoriju Crne Gore.

(2) U slučaju kada postoji ozbiljan rizik od izbijanja bolesti na teritoriji Crne Gore, a zbog izbijanja bolesti ili pojave opasnosti u drugoj državi članici, Uprava naređuje jednu ili više hitnih mjera iz člana 222 stav 1 ovog zakona, u zavisnosti od težine situacije u odnosu na životinje ili proizvode porijeklom iz objekata ili kada je relevantno, drugih lokacija, ili zona ograničenja tih država članica, gdje je došlo do izbijanja bolesti ili pojave opasnosti ili na prevozna sredstva ili drugi materijal koji je mogao doći u kontakt sa tim životinjama.

(3) Uprava može preduzeti mjere iz člana 222 stav 1 ovog zakona u slučaju izbijanja bolesti sa liste kategorije A ili bolesti u nastajanju u trećoj državi ili teritoriji koja graniči sa Crnom Gorom ako su te mjere neophodne da bi se spriječilo širenje bolesti na teritoriju Crne Gore.

(5) Uprava obavještava Evropsku Komisiju i nadležne organe država članica:

- a) odmah o izbijanju bolesti ili pojavi opasnosti iz stava 1 ovog člana;
- b) bez odlaganja o hitnim mjerama preduzetim u skladu sa stavom 1 i 2 ovog člana.

Hitne mjere Uprave i Ministarstva

Član 224

(1) U slučaju utvrđivanja da životinje ili proizvodi porijeklom iz treće države ili teritorije, ili prevozna sredstva ili materijali koji su mogli doći u kontakt sa tim životinjama i proizvodima, mogu predstavljati ozbiljan rizik za Crnu Goru zbog moguće infekcije ili kontaminacije bolestima sa liste ili bolestima u nastajanju ili opasnosti, Uprava naređuje bez odlaganja preduzimanje jedne ili više hitnih mjera neophodnih za ublažavanje rizika, u zavisnosti od težine situacije:

1) usmrćivanje životinja odnosno uništavanje proizvoda i njihovo neškodljivo uklanjanje;

2) karantin za životinje i zadržavanje proizvoda u izolaciji;

3) mjere nadzora i sledljivosti;

4) bilo koju drugu mjeru za kontrolu bolesti iz čl. 53 do 71 ovog zakona; i

5) druge hitne mjere koje su odgovarajuće za sprječavanje širenja bolesti ili opasnosti na teritoriju Crne Gore.

(2) Uprava obavještava Evropsku komisiju i nadležne organe država članica o rizicima povezanim sa životinjama i proizvodima i njihovom porijeklu korišćenjem TRACES-a o hitnim mjerama preduzetim u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(3) Uprava obavještava nadležne organe trećih država izvoza i provoza o rizicima povezanim sa životinjama i proizvodima i njihovom porijeklu, te o hitnim mjerama preduzetim u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(4) Kada se u trećoj državi ili teritoriji pojavi bolest sa liste, bolest u nastajanju ili opasnost koja bi mogla predstavljati ozbiljan rizik, pojavi ili se ista proširi, ili kada je zdravlje životinje ili javno zdravlje ugroženo i na bilo koji drugi način, Ministarstvo naređuje jednu ili više sljedećih hitnih mjera, u zavisnosti od težine situacije:

1) suspenduje odnosno zabranjuje ulazak u Crnu Goru pošiljaka životinja i proizvoda, prevoznih sredstava ili drugog materijala koji je mogao doći u kontakt sa tim pošiljkama, a koje bi mogle proširiti tu bolest ili opasnost u Crnu Goru;

2) utvrđuje posebne zahtjeve za ulaz u Crnu Goru životinja i proizvoda te prevoznih sredstava i drugog materijala koji je mogao doći u kontakt s tim životinjama i proizvodima, a koji bi mogli proširiti tu bolest ili opasnost u Crnu Goru; i

3) druge odgovarajuće hitne mjere za kontrolu bolesti kako bi se spriječilo širenje te bolesti ili opasnosti na teritoriju Crne Gore.

Hitne mjere koje preduzima Uprava u slučaju nepostupanja Evropske komisije

Član 225

(1) Kada Uprava Evropskoj komisiji dostavi zahtjev za preduzimanje hitnih mjera, a Evropska komisija to ne učini, Ministarstvo i Uprava:

1) mogu, dok Evropska komisija ne donese hitne mjere u skladu sa stavom 2 ovog člana, privremeno da preduzmu jednu ili više hitnih mjera iz člana 224 stav 1 ovog zakona u pogledu životinja i proizvoda, svakog prevoznog sredstva i drugog materijala koji su mogli doći u kontakt s takvim životinjama i proizvodima koji su porijeklom iz treće države ili teritorije, u zavisnosti od o težini situacije na teritoriji Crne Gore;

2) bez odlaganja obavještavaju Evropsku komisiju i nadležne organe drugih država članica o takvim hitnim mjerama sa obrazloženjem za donošenje istih.

Podzakonski akti

Član 226

(1) Ministarstvo propisuje:

1) podzakonske akte iz člana 3 stav 2 ovog zakona:

- o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija, u skladu sa Regulativom (EZ) 999/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta;
- o praćenju zoonoza i uzročnika zoonoza, u skladu sa direktivom 2003/99/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta;
- o kontroli salmonele i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom;

2) listu bolesti iz člana 6 stav 1 ovog zakona;

3) neophodne mjere koje se sprovode za bolesti u nastajanju koja ispunjava kriterijume iz člana 7 stav 2 ovog zakona;

4) pravila za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz Dijela četvrtog i sedmog ovog zakona, naročito uzimajući u obzir da držaoci drže kućne ljubimce u domaćinstvu;

5) pravila za prevenciju i kontrolu bolesti iz člana 10 stav 1 ovog zakona koja se primjenjuju na određene bolesti sa liste iz člana 5 ovog zakona na osnovu kriterijuma koji se uzimaju u obzir pri utvrđivanju pravila za sprečavanje i kontrolu bolesti koja treba primijeniti na različite kategorije bolesti sa liste iz člana 5 ovog zakona, uzimajući u obzir novodostupne značajne naučne podatke;

6) kriterijume koji se uzimaju u obzir pri utvrđivanju pravila iz člana 10 stav 5 tačka 1 ovog zakona;

7) minimalne zahtjeve za ujednačenu primjenu zahtjeva zdravlja životinja i biosigurnosnih mjera za životinje i proizvode od strane subjekata i stručnih lica za životinje;

8) sadržaj programa osposobljavanja kao i nivo znanja iz člana 12 stav 1 ovog zakona;

9) bliže uslove koje moraju da ispunjavaju fizička ili pravna lica za dobijanje ovlašćenja stručnjaka za zdravlje vodenih životinja, način ovlašćivanja, sadržaj ovlašćenja, vrstu i obim poslova, početak i trajanje ovlašćenja, način i uslove obavljanja poslova za

koji su ovlašćeni, prava, odgovornosti i obaveze, način finansiranja, razloge za oduzimanje ovlašćenja prije isteka perioda ovlašćenja i druga prava i obaveze ovlašćenih stručnjaka za zdravlje akvatičnih životinja;

10) način praćenja, obavještanja i izvještavanja, uključujući i komunikaciju između svih relevantnih organa i organizacija o sumnji odnosno pojavi bolesti životinja;

11) bliže zahtjeve za sigurnosne mjere za sprečavanje i kontrolu bolesti sa liste i bolesti u nastajanju koje se odnose na laboratorije, objekte i druge fizičke ili pravne osobe koje rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima u odnosu na:

- biosigurnosne mjere, mjere biološke bezbjednosti i bioograničenja;
- zahtjeve pri premještanju uzročnika bolesti, vakcina i drugih bioloških proizvoda;
- i druge mjere za prevenciju i kontrolu bolesti životinja.

(2) U slučaju da bolest predstavlja novi rizik sa značajnim negativnim uticajem, Ministarstvo naređuje hitne mjere za nadzor i kontrolu te bolesti.

DIO DEVETI SLUŽBENE KONTROLE

Član 227

Službene kontrole nad sprovođenjem ovog zakona vrši Uprava preko službenog veterinaru, u skladu sa propisom kojim su uređene službene kontrole i druge službene aktivnosti kojima se obezbjeđuje primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja i propisom kojim je uređen inspeksijski nadzor ako nije u suprotnosti sa ovim zakonom i propisom o službenim kontrolama.

Ovlašćenja službenog veterinaru

Član 228

Pored ovlašćenja utvrđenih propisom o službenim kontrolama i propisom kojim je uređen inspeksijski nadzor ako nije u suprotnosti sa ovim zakonom i propisom o službenim kontrolama, službeni veterinar je ovlašćen i da:

1) prati i kontroliše sprovođenje delegiranih službenih aktivnosti iz člana 15 ovog zakona;

2) prati i kontroliše laboratorije, objekti i druga fizička ili pravna lica koja rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima;

3) prati i kontroliše primjenu mjera za prevenciju i kontrolu bolesti utvrđenih ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;

4) prati i kontroliše prijavljivanje i izvještavanje o bolestima,

5) prati i kontroliše sprovođenje programa za nadzor bolesti utvrđenih ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;

6) prati i kontroliše sprovođenje obaveznih i dobrovoljnih/neobaveznih programa iskorjenjivanja bolesti kategorije bolesti sa liste kategorije B i C utvrđenih ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;

7) prati i kontroliše objekte u kojima se drže ciljane populacije životinja, u pogledu sprovođenja opštih zahtjeva u pogledu bolesti i posebnih zahtjeva za pojedine bolesti za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti” za objekte;

- 8) prati i kontroliše sprovođenje programa iskorjenjivanja i uslove za dodjelu, suspenziju i povlačenje statusa “slobodan od bolesti” za određene bolesti sa liste i bolesti u nastajanju;
- 9) prati i kontroliše upotrebu veterinarskih lijekova za prevenciju i kontrolu bolesti;
- 10) prati i kontroliše subjekte i druga relevantna fizička i pravna lice u preduzimanju odgovarajućih mjera za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1 tač. 3 do 5 ovog zakona;
- 11) prati i kontroliše životinje, objekte i druge lokacije pod odgovornošću subjekta, u slučaju sumnje na bolest sa liste;
- 12) u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije A, u cilju istraživanja:
  - sprovodi klinički pregled reprezentativnog uzorka držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste, za bolest sa liste;
  - uzima odgovarajući broj uzoraka od držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste i drugih uzoraka za ispitivanje u laboratorijama ovlašćenim od strane Uprave;
  - dostavlja uzoraka u ovlašćene laboratorije na ispitivanja u cilju potvrde ili isključenja prisustva bolesti sa liste;
- 13) prati i kontroliše objekte za hranu i hranu za životinje, granična kontrolna mjesta, objekte u poslovanju s nusproizvodima životinjskog porijekla i bilo koju drugu relevantnu lokaciju uključujući prevozna sredstva kada je epidemiološkim istraživanjem iz člana 34 ovog zakona utvrđena povezanost s pojavom sumnje;
- 14) prati i kontroliše sprovođenje naređenih mjera za kontrolu bolesti iz člana 47 do 75 ovog zakona;
- 15) prati i kontroliše sprovođenje obaveznih i opštih preventivnih mjera koje sprovode držaoci životinja;
- 16) prati i kontroliše objekte i subjekte odgovorne za objekte u kojima se drže kopnene životinje ili se sakuplja, proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni material;
- 17) prati i kontroliše objekte i subjekte odgovorne za objekte koji podliježu obavezi registracije;
- 18) prati i kontroliše prevoznike držanih kopitara i papkara i drugih životinja, subjekte koji obavljaju poslove okupljanja životinja;
- 19) prati i kontroliše odobrene objekte i subjekte odgovorne za objekte iz člana 82 ovog zakona, objekte i subjekte odgovorne za objekte sa statusom zatvorenog objekta iz člana 83 ovog zakona;
- 20) prati i kontroliše vođenje propisane evidencije;
- 21) prati i kontroliše subjekta odgovornog za držane životinje u vezi sa identifikacijom držanih životinja iz čl. 99 do 104 ovog zakona;
- 22) prati i kontroliše ispunjenost zahtjeva za sledljivost reproduktivnog materijala držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara kod subjekta koji proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal od držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara;
- 23) prati i kontroliše sprovođenje zahtjeva za premještanje i okupljanje držanih kopnenih životinja iz čl. 108 do 124 ovog zakona;
- 24) vrši sertifikaciju i izdaje sertifikat;
- 25) vrši prijavljivanje nadležnom organu države članice odredišta premještanje držanih kopnenih životinja, premještanja reproduktivnog materijala od držanih životinja i premještanja proizvoda životinjskog porijekla iz čl. 124 do 147 ovog zakona;

- 26) prati i kontroliše registrovane i odobrene objekte akvakulture, objekte sa statusom zatvorenog objekata akvakulture i objekte za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlaštenjem za kontrolu bolesti i subjekte odgovorne za ove objekte i prevoznike vodenih životinja, u skladu sa čl. 148 do 160 ovog zakona;
- 27) pregleda poslovne knjige, propisane evidencije i druga dokumenta subjekata u skladu sa ovim zakonom;
- 28) uzima uzorke za laboratorijska ispitivanja;
- 29) obavlja i druge preglede u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, prema ukazanim potrebama.

Upravne mjere i radnje

Član 229

U sprovođenju službenih kontrola službeni veterinari iz tačke 53 člana 5 ovog zakona, pored upravnih mjera i radnji utvrđenih ovim zakonom, propisom o službenim kontrolama i zakonom o inspekcijском nadzoru imaju obaveze i ovlaštenja da:

- 1) naredi jednu ili više mjera za otklanjanje nepravilnosti utvrđenih prilikom sprovođenja delegiranih službenih aktivnosti iz člana 15 ovog zakona;
- 2) privremeno zabrani obavljanje sprovođenja delegiranih službenih aktivnosti iz člana 15 ovog zakona ako u roku određenom za otklanjanje nepravilnosti nepravilnosti nijesu otklonjene;
- 3) zabrani obavljanje delegiranih službenih aktivnosti iz člana 15 ovog zakona ako utvrdi da se obavljaju suprotno ovlaštenju koje izdaje Uprava;
- 4) naredi jednu ili više mjera za otklanjanje nepravilnosti utvrđenih prilikom primjene mjera za prevenciju i kontrolu bolesti utvrđenih ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
- 5) naredi mjere za otklanjanje nepravilnosti pri rukovanju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima u laboratorijama, objektima i kod drugih fizičkih ili pravnih lica;
- 6) naredi usmrćivanje životinja nepoznatog porijekla, životinja nepoznatog zdravstvenog statusa ili životinja koje ne ispunjavaju zahtjeve za sljedivost i uslove za premještanja u skladu s odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona kada se drugim mjerama ne može sa sigurnošću otkloniti rizik za javno zdravlje i za zdravlje životinja;
- 7) naredi sprovođenje veterinarske posjete u objektima sa držanim životinjama učestalošću koju je odredila Uprava;
- 8) prati i kontroliše sprovođenje programa za nadzor bolesti utvrđenih ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
- 9) naredi sprovođenje nadzora radi utvrđivanja prisustva bolesti sa liste kategorije E i relevantnih bolesti u nastajanju iz člana 26 ovog zakona;
- 10) naredi otklanjanje uočenih nepravilnosti kod subjekata koji su odgovorni za objekte u kojima se drže ciljane populacije životinja određene posebnim propisom, a koji nisu objekti u kojima se obavlja djelatnost klanja, u pridržavanju i sprovođenju opštih zahtjeva u pogledu bolesti i posebnih zahtjeva za pojedine bolesti za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti” za objekte tokom sprovođenja program iskorjenjivanja;
- 11) naredi otklanjanje utvrđenih nepravilnosti kod subjekata odgovornih za objekte u kojima se obavlja djelatnost klanja, a u kojima se drže i kolju životinje iz ciljanih populacija

životinja do ispunjavanja opštih zahtjeva utvrđenih propisom iz člana 30 stav 5 ovog zakona;

- 12) naredi otklanjanje utvrđenih nepravilnosti subjektu odgovornom za objekte u kojima se drže ciljane populacije životinja, u pogledu sprovođenja opštih zahtjeva u pogledu bolesti i posebnih zahtjeva za pojedine bolesti za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti”;
- 13) suspenduje ili ograničava premještanje vrsta životinja sa liste za bolest sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti” na drugo područje, zonu ili kompartment sa višim zdravstvenim statusom za tu bolest sa liste u slučaju opravdane sumnje ili saznanja da nijesu ispunjeni neki od uslova za održavanje statusa “slobodan od bolesti” u objektu;
- 14) naređuje, kada je to potrebno za sprječavanje širenja bolesti sa liste za koju je utvrđen status “slobodan od bolesti”, sprovođenje mjere za kontrolu bolesti iz čl. 46 do 62 ovog zakona u slučaju opravdane sumnje ili saznanja da nijesu ispunjeni neki od uslova za održavanje statusa “slobodan od bolesti” u objektu;
- 15) ukida “slobodan od bolesti” objektu;
- 16) naređuje mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije A subjektima i drugim relevantnim fizičkim i pravnim licima kao i na epidemioloki povezanim objektima i lokacijama, u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, u slučaju sumnje odnosno potvrde bolesti sa liste kategorije A kod držanih životinja iz čl. 46 do 62 ovog zakona;
- 17) naređuje mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije B i C subjektima i drugim relevantnim fizičkim i pravnim licima kao i na epidemioloki povezanim objektima i lokacijama, u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, u slučaju sumnje odnosno potvrde bolesti sa liste kategorije A kod držanih životinja iz čl. 63 do 71 ovog zakona;
- 18) naređuje mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije A, B i C kod divljih životinja u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, u slučaju sumnje odnosno potvrde bolesti sa liste kategorije A, B i C kod divljih životinja iz čl. 61, 72 i 73 ovog zakona;
- 19) zabrani obavljanje djelatnosti u objektima u kome se drže kopnene životinje ili se sakuplja, proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal iz člana 75 ovog zakona koji nijesu registrovani i upisani u registar koji je sastavni dio VIS-a, u skladu sa čl. 75 i 81 ovog zakona;
- 20) zabrani obavljanje djelatnosti prevoznicima držanih kopitara i papkara iz člana 77 ovog zakona koji nijesu registrovani i upisani u registar registrovanih objekata u skladu sa čl. 77 i 81 ovog zakona;
- 21) zabrani organizaciju i postupke okupljanja držanih kopitara, papkara i živine, bez obzira na objekat, uključujući i kupovinu i prodaju životinje subjektu koji nije registrovan i upisan u registar registrovanih objekata u skladu sa čl. 79 i 81 ovog zakona;
- 22) zabrani obavljanje djelatnosti u objektima iz tač. 1 do 10 stava 1 člana 82 ovog zakona, koji nijesu odobreni u skladu sa čl. 86 i 87 ovog zakona;
- 23) zabrani obavljanje djelatnosti u objektima iz člana 83 ovog zakona, koji nijesu odobreni u skladu sa čl. 86 i 87 ovog zakona;
- 24) predlaže ukidanja odnosno suspenziju rješenja kojim je objekat odobren, iz člana 88 ovog zakona;

- 25) naredi čuvanje i vođenje propisane evidencije subjektu koji podliježe obavezi registracije u skladu sa članom 81 ovog zakona, ili odobravanja u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona;
- 26) zabrani kretanje svih goveda iz i u objekat, ukoliko jedna ili više životinja nije pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju, i/ili ne posjeduje identifikacioni dokument iz tačke 2 stava 1 člana 99 ovog zakona i/ili goveda ne prati identifikacioni dokument prilikom premještanja i/ili podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, kao i o svim rođenim i uginulim životinja u objektu, nijesu uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;
- 27) zabrani kretanje držanih životinja vrsta ovaca i koza iz i u objekat, ukoliko jedna ili više životinja nije pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju, i/ili životinje u premještanju ne prati ispravno popunjen dokument iz propisa donijetog u skladu sa članom 97 ovog zakona osim u slučaju iz stava 2 člana 100 ovog zakona i/ili podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, nijesu uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;
- 28) zabrani kretanje držanih životinja vrste kopitari iz i u objekat, ukoliko jedna ili više životinja nije pojedinačno identifikovana jedinstvenim kodom koji je unesen u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona, i/ili svaka životinja nije pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvom za identifikaciju ili drugom metodom koja nedvosmisleno povezuje životinju sa identifikacionim dokumentom životinje, i/ili za svaku životinju ne posjeduje ispravno popunjen jedinstveni doživotni identifikacioni dokument i/ili podaci o životinjama uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;
- 29) zabrani kretanje držanih životinja vrste svinje iz i u objekat, ukoliko jedna ili više životinja nije pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju, i/ili životinje u premještanju iz objekta u kojem se drže ne prati ispravno popunjen dokument za premještanje, osim u slučaju iz stava 2 člana 102 ovog zakona i/ili podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, kao i o svim rođenim i uginulim životinja, nijesu uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona;
- 30) zabrani kretanje kopnenih životinja vrsta koje nijesu goveda, ovce, koze, svinje i kopitari iz i u objekat, ukoliko te držane životinje, kada je to propisano pravilima usvojenim u skladu s čl. 104 i 105 ovog zakona, nijesu identifikovane, pojedinačno ili u grupama, i/ili nijesu praćene ispravno popunjenim i ažuriranim identifikacionim dokumentima, dokumentima o premještanju ili drugim dokumentima za identifikaciju i sledljivost životinja, odgovarajućim za životinjsku vrstu;
- 31) naredi klanje i neškodljivo uništavanje životinje o trošku subjekta, ukoliko subjekat iz čl. 99, 100, 101, 102 i 103 ovog zakona ne može da dokaže identitet životinje u roku od dva radna dana od dana izvršene kontrole;
- 32) privremeno zabrani kretanje samo životinjama koje nijesu nijesu identifikovane, odnosno ne posjeduju dokumenta za kretanje, do otklanjanja nepravilnosti;
- 33) privremeno zabrani subjektu da proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal od držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara ako nijesu označene na način iz člana 106 stava 1 ovog zakona;
- 34) privremeno zabrani subjektu premještanje držanih kopnenih životinja ako ne preduzima odgovarajuće preventivne mjere u skladu sa članom 108 stav 1 ovog zakona;

- 35) privremeno zabrani subjektu premještanje držanih kopnenih životinja iz svojih objekata i da primaju takve životinje u svoje objekte, ako ne ispunjavaju uslove u skladu sa članom 108 stav 2 ovog zakona;
- 36) privremeno zabrani subjektu prevoz držanih kopnenih životinja u koliko nije obezbjedilo neophodne i odgovarajuće mjere za prevenciju/sprječavanje bolesti u transportu u skladu sa članom 109 stav 1, i članom 110 ovog zakona;
- 37) privremeno zabrani prijem životinja subjektu koji je odgovoran za objekat za držanje životinja i objekat za klanje životinja koji prima držane kopnene životinje u koliko ne ispunjava propisane uslove iz člana 111 stav 1 ovog zakona;
- 38) privremeno zabrani subjektu premještanje držanih kopitara, papkara i živine iz objekta u Crnoj Gori u drugu državu članicu samo pod uslovom u koliko životinje ne ispunjavaju uslove iz člana 114 stav 1 ovog zakona;
- 39) privremeno zabrani subjektu okupljanje životinja u koliko ne ispunjava zahtjeve za prevenciju bolesti iz člana 117 stav 1 ovog zakona;
- 40) privremeno zabrani subjektu premještanje držanih kopnenih životinja koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima i živini iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici ako ne ispunjava uslove da te životinje ne predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti kategorije D na mjestu odredišta i/ili ne ispunjava druga propisana pravila i zahtjeve;
- 41) privremeno zabrani subjektu da premješta držane kopnene životinje u zatvoreni objekat ako životinje ne ispunjavaju uslove iz člana 119 stava 1 ovog zakona;
- 42) privremeno zabrani subjektu da premješta držane kopnene životinje u koliko životinje ne prati sertifikat o zdravlju životinja i neispunjava uslove iz člana 125 stava 1 i stava 2 ovog zakona;
- 43) privremeno zabrani subjektu da premješta držane kopnene životinje u koliko ne obavjesti službenog veterinara najmanje jedan radni dan prije roka propisanog iz člana 131 stava 1 i stava 2 ovog zakona;
- 44) zabrani subjektu da premješta divlje kopnene životinje iz staništa na teritoriji Crne Gore u stanište ili objekat druge države članice ili u stanište ili objekat na teritoriji crne gore ako ne ispunjava uslove iz člana 133 stav 1 tač. 1, 2. i 3 ovog zakona;
- 45) zabrani subjektu da premješta reproduktivni materijal u koliko ugrožava zdravstveni status držanih kopnih životinja u mjestu odredišta i u koliko ne ispunjava uslove iz člana 134 st. 2, 3, i 4 ovog zakona;
- 46) privremeno zabrani subjektu proizvodnju, preradu i distribuciju proizvoda životinjskog porjekla ako ti proizvodi uzrokuju širenje bolesti sa liste kategorije D i/ili bolesti u nastajanju i/ili ne obezbjedi da proizvodi životinjskog porjekla nijesu porjeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji ne ispunjavaju slove propisane članom 142 stav 2 ovog zakona;
- 47) privremeno zabrani subjektu da premješta proizvode životinjskog porjekla na teritoriji Crne Gore i u Crnu Goru iz države članice Euako te proizvode ne prati sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 143 st. 1, 2, 3, i 4 ovog zakona;
- 48) privremeno zabrani subjektu da premješta proizvode životinjskog porjekla u koliko prije planiranog premještanja ne obavjesti službenog veterinara najmanje jedan radni dan prije roka propisanog iz člana 145 stava 1 ovog zakona;
- 49) zabrani subjektu obavljanje djelatnosti u objektima iz člana 148 ovog zakona, koji nijesu registrovani odnosno odobreni u skladu sa ovim zakonom i upisani u registar iz člana 160 ovog zakona;

- 50) zabrani subjektu odgovornom za objekat akvakulture u kome se drže životinje za akvakulturu obavljanje djelatnosti prije registracije iz člana 149 ovog zakona i prije odobrenja objekta iz člana 152;
- 51) naloži subjektu odgovornom za objekat akvakulture u kome se drže životinje za akvakulturu vođenje evidencije propisane u članu 161 ovog zakona;
- 52) naloži subjektu odgovornom za objekat za hranu porjeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti vođenje evidencije iz člana 162 ovog zakona;
- 53) naloži subjektu odgovornom za prevoz vodenih životinja vođenje evidencije iz člana 163 ovog zakona;
- 54) privremeno zabrani subjektu da premješta vodene životinje u koliko ugrožavaju zdravstveni status mjesta odredišta i to za bolesti sa liste kategorije D i/ili bolesti u nastajanju i/ili premještaju vodene životinje u skladu sa članom 165 stava 2 ovog zakona;
- 55) privremeno zabrani subjektu da premješta vodene životinje u koliko ne ispuni uslove iz člana 170 stav 1 ovog zakona;
- 56) privremeno zabrani subjektu da premješta vodene životinje u koliko ne ispuni uslove iz člana 179 stav 1 ovog zakona;
- 57) privremeno zabrani subjektu da premješta životinje akvakulture u koliko životinje ne prati sertifikat o zdravlju životinja i neispunjava uslove iz člana 182 ovog zakona;
- 58) privremeno zabrani subjektu koji nije prevoznik da premješta životinje akvakulture u koliko prije planiranog premještanja ne obavjesti službenog veterinaru najmanje jedan radni dan prije roka propisanog iz člana 191 stava 1 ovog zakona;
- 59) privremeno zabrani subjektu proizvodnju, preradu i distribuciju proizvoda životinjskog porjeka od vodenih životinja ako ti proizvodi uzrokuju širenje bolesti sa liste kategorije D i/ili bolesti u nastajanju i/ili ne obezbjedi da proizvodi životinjskog porjeka nijesu porjeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji ne ispunjavaju slove propisane članom 193 stav 2 ovog zakona;
- 60) privremeno zabrani subjektu da premješta proizvode životinjskog porjeka od vodenih životinja osim živih vodenih životinja na teritoriji Crne Gore ili u drugu državu članicu ako te proizvode ne prati sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 194 st. 1, 2, 3, i 4 ovog zakona;
- 61) privremeno zabrani subjektu da premješta proizvode životinjskog porjeka od vodenih životinja osim živih vodenih životinja iz Crne Gore drugu državu članicu kada pošiljke mora da prati sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 194 stav ovog zakona, u koliko prije planiranog premještanja ne obavjesti službenog veterinaru najmanje jedan radni dan prije roka propisanog iz člana 196 stava 1 ovog zakona;
- 62) zabrani subjektu ulaz/unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru ako pošiljka ne ispunjava uslove iz člana 199 stav 1 ovog zakona;
- 63) zabrani subjektu koji je odgovoran za pošiljku ulaz/unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru ako ne prijavi i učini dostupnom pošiljku životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili područja tih država radi sprovođenja službenih kontrola;
- 64) zabrani unos pošiljki životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru iz trećih država i teritorija tih država iz kojih nije odobren uvoz u

Evropsku Uniju i koje se ne nalaze na važećoj listi trećih zemalja, područja ili njihovih zona iz kojih je dozvoljen ulazak u Uniju životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla;

- 65) zabrani unos kopnenih životinja i njihovog reproduktivnog materijala u Crnu Goru iz trećih država i teritorija iz člana 200 stav 1 ovog zakona, ako su porjeklom iz objekta koji se ne nalaze na važećim listama objekata iz trećih zemalja i područja iz kojih je dozvoljen ulazak u Evropsku Uniju, koju sačinjava Evropska Komisija;
- 66) zabrani unos u Crnu Goru pošiljki životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla ako takvu pošiljku ne prati sertifikati za zdravlje životinja, izjave i drugi dokumenti za ulaz u Crnu Goru u skladu članom 203 st. 1, 2 i 3 ovog zakona;
- 67) zabrani unos u Crnu Goru pošiljki koje ne ispunjavaju uslove iz člana 206 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 68) zabrani premještanje kućnih ljubimaca iz člana 4 tačka 11 podtačka a ovog zakona, ukoliko se tokom jednog nekomercijalnog kretanja premješta veći broj od pet kućnih ljubimaca, i ukoliko premještanje nije u svrhu učestvovanja na takmičenju, izložbi ili sportskom događaju ili treninga za takav događaj, i ne ispunjavaju uslove iz člana 212 stav 2 tač. 2 i 3;
- 69) zabrani vlasniku kućnog ljubimca iz člana 4 tačka 11 podtačka a, odnosno ovlašćenom licu iz člana 4 tačka 15 ovog zakona, premještanje kućnih ljubimaca iz država članica u Crnu Goru i iz Crne Gore u državu članicu ukoliko ne ispunjavaju uslove iz člana 213 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona;
- 70) zabrani nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca vrsta iz člana 4 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz Crne Gore u države članice i iz država članica u Crnu Goru, u koliko ne ispunjava uslove iz člana 214 stava 2 ovog zakona, kao i uslove iz člana 217 stav 1 tačka b ovog zakona;
- 71) zabrani vlasniku kućnog ljubimca iz člana 4 tačka 11 podtačka a ovog zakona odnosno ovlašćenom licu iz člana 4 tačka 15 ovog zakona premještanje kućnih ljubimce, pasa mačaka i tvorova, iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru ako ne ispunjavaju uslove iz člana 215 stav 1 ovog zakona;
- 72) zabrani nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz člana 4 tačka 11 podtačka a ovog zakona, u Crnu Goru iz treće države ili teritorije, u koliko se premještaju kroz ulaznu tačku koja nije navedena na listi za tu namjenu u skladu sa članom 218 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
- 73) zabrani nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca, vrsta iz člana 4 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz treće države ili teritorije u Crnu Goru, u koliko neispunjava uslove iz člana 216 stav 2 ovog zakona.

DIO DESETI KAZNENE ODREDBE

Prekršaji Član 230

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) svojim postupanjem ugrozi zdravlje držanih životinja, neracionalno i neodgovorno upotrebljava nerazborito veterinarske lijekove, ne svede rizik od širenja bolesti na najmanju moguću mjeru i ne primjenjuje dobru uzgojnu praksu (član 11 stav 1 tačka 1);
- 2) za držane životinje i proizvode za koje je odgovoran, a kada je primjenjivo i za divlje životinje, ne preuzima biosigurnosne mjere, koje su primjerene za odgovarajuće vrste i kategorije držanih životinja i proizvoda; vrstu proizvodnje ipovezane rizike, uzimajući u obzir: geografski položaj i klimatske uslove; i lokalne okolnosti i prakse (član 11 stav 1 tač. 2 i 3) ;
- 3) stručno lice za rad sa životinjama u okviru profesionalne aktivnosti sa životinjama i proizvodima ne preuzima mjere kako bi se rizik od širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru (član 11 stav 2);
- 4) ne saraduje sa veterinarima, službenim veterinarima i Upravom u primjeni mjera za prevenciju i kontrolu bolesti utvrđenih ovim zakonom (član 11 stav 4);
- 5) prodaje ili na drugi način prenosi vlasništvo budućem držaocu kućnih ljubimaca ne pruži osnovne podatke u vezi sa odredbama iz člana 12 stav 1 ovog zakona, koje se odnose na kućnog ljubimca (član 12 stav 4);
- 6) pri obavljanju svojih aktivnosti koje spadaju u područje primjene ovog zakona ne preuzima sve odgovarajuće mjere za sprječavanje unošenja, razvoja i širenja bolesti; i/ili ne preuzima mjere za rano otkrivanje bolesti sprovođenjem pravilne dijagnostike i diferencijalne dijagnostike u cilju potvrđivanja ili isključivanja bolesti; i/ili aktivno ne učestvuje u: prevenciji bolesti, ranom otkrivanju bolesti i brzom odgovoru na bolest; podizanju svijesti o otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju i posljedice rezistencije i/ili ne saraduje sa službenim veterinarima, Upravom, subjektima, stručnim licima za rad sa životinjama, i držaocima kućnih ljubimaca u primjeni mjera prevencije i kontrole bolesti utvrđenih ovim zakonom (član 13 stav 1 tač. 1, 2, 3 alineja 2 i 3 i tačka 4);
- 7) uzimajući u obzir sve relevantne međunarodne standarde, ne sprovode odgovarajuće biosigurnosne mjere, mjere biološke bezbjednosti i bioograničenja kako bi se spriječilo širenje uzročnika bolesti odnosno njihov naknadni kontakt sa životinjama van laboratorija ili drugog postrojenja u kojem se rukuje uzročnicima bolesti u te svrhe i/ili ne obezbjedi premještanje uzročnika bolesti, vakcina i drugih bioloških proizvoda između laboratorija i drugih objekata na način da ne predstavljaju rizik za širenje bolesti sa liste i/ili bolesti u nastajanju (član 17 stav 1);
- 8) u obavljanju svojih zadataka i odgovornosti ne saraduju sa mrežom laboratorija Evropske unije za zdravlje životinja (član 18 stav 1);
- 9) ne obezbjedi da rezultati i izvještaji koje izdaju podliježu principima profesionalne tajne i povjerljivosti i/ili nije obavjestila upravu rezultatima i izvještajima ispitivanja koje su izdali, bez obzira na fizičko ili pravno lice koje je zatražilo laboratorijske analize, testove ili dijagnostiku (član 18 stav 3);
- 10) nije obavjestila upravu o svim rezultatima dijagnostičkih analiza na uzorcima životinja porijeklom iz druge države (član 18 stav 5);
- 11) ovlašćenom veterinaru ili službenom veterinaru, ne prijavi bez odlaganja, u slučaju da postoje razlozi za sumnju na prisustvo bolesti kod životinja sa liste kategorije A, i/ili ne prijavi što je prije moguće: kada se utvrdi prisustvo te bolesti kod životinja ili, u slučaju da postoje razlozi za sumnju na prisustvo bolesti kod životinja sa liste kategorije E, osim onih iz kategorije A i/ili o abnormalnom (neuobičajenom) mortalitetu i drugim znacima ozbiljne

bolesti ili značajnom smanjenju stope proizvodnje sa neutvrđenim uzrokom, radi dalje istrage, uključujući uzimanje uzoraka za laboratorijski pregled kada situacija to zahtjeva (član 19 stav 1);

- 12) ne prati, u cilju utvrđivanja prisustva bolesti sa liste i/ili bolesti u nastajanju:
  - zdravlje i ponašanje životinja za koje je odgovoran; i/ili
  - promjene u proizvodnim parametrima u objektima, kod životinja ili reproduktivnog materijala za koje je odgovoran, a za koje može postojati sumnja da su uzrokovani bolestima sa liste ili bolestima u nastajanju; i/ili
  - abnormalne mortalitete i druge znake ozbiljnih bolesti kod životinja za koje je odgovoran (član 24);
- 13) ne omogući posjetu veterinaru objektima za koje je odgovoran radi veterinarske posjete objekata, kada je to potrebno, u skladu sa rizikom (član 25 stav 1);
- 14) veterinarska posjeta se ne sprovodi se učestalošću koju je odredila Uprava (član 25 stav 2 i 5);
- 15) ne omogući sprovođenje nadzora iz člana 26 stav 1 ovog zakona (član 26 stav 6);
- 16) za sprovođenje nadzora iz člana 26 stav 1 ovog zakona ne obezbjedi:
  - nesmetan i siguran pristup životinjama pod njihovom odgovornošću što uključuje njihovo prikupljanje, sputavanje i držanje; i/ili
  - tehničku pomoć za sigurno i ekonomično sprovođenje nadzora; i/ili
  - sve potrebne informacije i evidencije relevantne za dati nadzor (član 26 stav 7);
- 17) ne sprovodi mjere iz programa iskorjenjivanja iz člana 29 stav 3 ovog zakona koji je uspostavila Uprava (član 29 stav 7) ;
- 18) se ne pridržavaju se i/ili ne sprovode opšte zahtjeve u pogledu bolesti i/ili posebne zahtjeve za pojedine bolesti za dobijanje i održavanje statusa „slobodan od bolesti” za objekte za koje su odgovorni u kojima se drže ciljane populacije životinja određene posebnim propisom, a koji nisu objekti u kojima se obavlja djelatnost klanja tako da se program iskorjenjivanja može sprovesti do njegovog uspješnog završetka ili ukidanja (član 26 stav 8);
- 19) ne ispunjavaju opšte zahtjeve utvrđene propisom iz člana 30 stav 5 ovog zakona, a odgovorni su za objekte u kojima se obavlja djelatnost klanja, a u kojima se drže i kolju životinje iz ciljanih populacija životinja (član 29 stav 9);
- 20) ne preduzimaju odgovarajuće preventivne mjere radi zaštite zdravlja životinja i zdravlja ljudi pri upotrebi veterinarskih lijekova za naučne studije ili za potrebe njihovog razvoja i ispitivanja pod kontrolisanim uslovima, a uključeno je u izvođenje naučnih studija ili aktivnosti za razvoj i ispitivanja pod kontrolisanim uslovima veterinarskih lijekova (član 42 stav 4);
- 21) banka antigena, vakcina i dijagnostičkih sredstava iz člana 44 stav 2 ovog zakona ne ispunjava zahtjeve u vezi biosigurnosnim mjerama, mjerama biološke bezbjednosti i bioograničenja u skladu sa tačkom 1 stavom 1 člana 17 ovog zakona (član 44 stav 4);
- 22) ne skladišti dovoljne zalihe odgovarajuće vrste antigena, vakcina, matičnih zaliha sjemena za vakcine i dijagnostičkih reagensa za određenu bolest s liste, uzimajući u obzir potrebe Crne Gore procijenjene u kontekstu kriznih planova iz člana 40 ovog zakona; i/ili redovno ne prima zalihe i pravovremene zamjene antigena, vakcina, matičnih zaliha sjemena za vakcine i dijagnostičkih reagensa; i/ili ne održavaju se i premještaju u skladu s odgovarajućim zahtjevima u vezi biosigurnosnih mjera, mjera biološke bezbjednosti i

bioograničenja utvrđenim u stavu 1 člana 17 i u skladu sa propisom iz člana 17 stav 3 ovog zakona (član 44 stav 5);

- 23) na zahtjev odnosno uz saglasnost Uprave, ne obezbjeđuje isporuku bioloških proizvoda iz člana 44 stav 2 ovog zakona, pod uslovom da su zalihe dostupne: na prvom mjestu za Crnu Goru; državama članicama Evropske unije; i trećim državama ili teritorijama, pod uslovom da je primarna namjena takve isporuke sprječavanje širenja bolesti na teritoriju Crne Gore ili Evropske unije (član 44 stav 6);
- 24) ne preduzimaju odgovarajuće mjere za kontrolu bolesti iz člana 48 stav 1 tač. 3 do 5 ovog zakona, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa zahvaćenih životinja, objekata i drugih lokacija pod njihovom odgovornošću na druge životinje ili na ljude (član 46 stav 1);
- 25) u slučaju sumnje na bolest s liste kategorije A kod držanih životinja bez odlaganja ne obavijesti službenog veterinar koji sprovodi odnosno pod čijim se nadzorom sprovodi istraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti (član 47 stav 1);
- 26) ne sprovede klinički pregled reprezentativnog uzorka držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste, za bolest sa liste; i/ili ne uzima odgovarajući broj uzoraka od držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste i drugih uzoraka za ispitivanje u laboratorijama ovlašćenim od strane Uprave i/ili ne dostavlja uzoraka u ovlašćene laboratorije na ispitivanja u cilju potvrde ili isključenja prisustva bolesti sa liste za potrebe istraživanja u slučaju sumnje na bolest s liste kategorije A kod držanih životinja (član 47 stav 2);
- 27) ne prijavi, u skladu sa propisom iz člana 16 stav 5 ovog zakona, bez odlaganja sumnju odnosno istraživanje iz člana 47 stav 1 ovog zakona (član 47 stav 5);
- 28) ne sprovode naređene mjere iz člana 57 stav 1 ovog zakona (član 57 stav 3);
- 29) premješta držane životinje i proizvode životinjskog porijekla u zonama ograničenja suprotno uslovima određenim članom 56 ovog zakona (član 58 stav 1);
- 30) ne obavijesti nadležnog službenog veterinar o namjeravanom premještanju držanih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, unutar ili iz zone ograničenja, u skladu sa članom 57 stav 2 tačka 2 ovog zakona (član 58 stav 2);
- 31) ne preduzima mjere za kontrolu bolesti iz člana 65 stav 1 tačka 1 ovog zakona i propisa iz člana 65 stav 4 ovog zakona, kako bi se spriječilo širenje bolesti sa liste sa zahvaćenih životinja, objekata i drugih lokacija pod njihovom odgovornošću na druge životinje ili na ljude (član 63 stav 1);
- 32) ovlašćeni veterinar bez odlaganja ne obavijesti službenog veterinar koji sprovodi odnosno pod čijim se nadzorom sprovodi istraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti, u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije B kod držanih životinja (član 64 stav 1);
- 33) ovlašćeni veterinar ne sprovode klinički pregled reprezentativnog uzorka držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste, za bolest sa liste i/ili ne uzme odgovarajući broj uzoraka od držanih životinja koje pripadaju vrstama sa liste i drugih uzoraka za ispitivanje u laboratorijama ovlašćenim os strane Uprave i/ili ne dostavi uzoraka u ovlašćene laboratorije na ispitivanja u cilju potvrde ili isključenja prisustva bolesti sa liste (član 64 stav 2);
- 34) ne preduzmu odgovarajuće mjere za kontrolu bolesti iz člana 63 stav 1 ovog zakona, do donošenja mjera za kontrolu bolesti u skladu sa stavom 2 člana 67 ovog zakona, u slučaju sumnje na bolest sa liste kategorije C kod držanih životinja, za koju se sprovodi program iskorjenjivanja za cijelu teritoriju Crne Gore, zone ili kompartimente (član 67 stav 1);

- 35) u slučaju sumnje na bolest iz člana 67 stav 1 ovog zakona, za koju se sprovodi program iskorjenjivanja ne obavijesti bez odlaganja službenog veterinaru i/ili ne sprovede istraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti u skladu sa članom 64 st. 1 i 2 ovog zakona (član 67 stav 2);
- 36) ne sprovode propisane i naređene mjere u skladu sa ovim zakonom (član 70 stav 4 i član 71 stav 6);
- 37) ne obavijesti Upravu o postojanju objekta pod njegovom odgovornošću u kome se drže kopnene životinje ili se sakuplja, proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal, prije otpočinjanja djelatnosti (član 75 stav 1 tačka 1);
- 38) ne dostavi Upravi zahtjev za registraciju objekta sa podacima iz člana 75 stav 1 tačka 2 ovog zakona (član 75 stav 1 tačka 2);
- 39) ne obavijesti Upravu o svakoj značajnoj promjeni u objektu, vezano za podatke iz člana 75 stav 1 tačka 2 ovog zakona i/ili prestanku aktivnosti subjekta ili objekta (član 75 stav 2);
- 40) obavlja prevoz držanih kopitara i papkara prema državama članicama ili trećim državama, a nije registrovan u skladu sa ovim zakonom, prije početka obavljanja te djelatnosti i/ili ne obavijeste Upravu o svojoj djelatnosti (član 77 stav 1 tačka 1);
- 41) ne dostave Upravi zahtjev za registraciju sa podacima iz člana 77 stav 1 tačka 2 ovog zakona (član 77 stav 1 tačka 2);
- 42) ne obavijesti Upravu o svakoj promjeni podataka iz člana 77 stav 1 tačka 2 ovog zakona i/ili svakom prestanku djelatnosti prevoza (član 77 stav 3);
- 43) obavlja prijevoz držanih pasa, mačaka, pitomih tvoriva i živine između država članica ili između Crne Gore i treće države, a nije registrovan u skladu sa ovim zakonom, prije početka obavljanja te djelatnosti i/ili ne obavijesti Upravu o svojoj djelatnosti (član 77 stav 3 tačka 1);
- 44) ne dostave Upravi zahtjev za registraciju sa podacima iz člana 77 stav 3 ovog zakona (član 77 stav 3 tačka 2);
- 45) obavlja prevoz držanih pasa, mačaka i pitomih tvorova iz člana 77 stav 3 ovog zakona, a nije obavijestio Upravu o broju životinja koje namjerava da prevozi (član 77 stav 4);
- 46) obavlja prevoz živine, a nije obavijestio Upravu o kategorijama živine koju namjerava da prevozi (član 77 stav 5);
- 47) ne obavijesti Upravu o svakoj promjeni podataka iz st. 3, 4 i 5 člana 77 ovog zakona i/ili svakom prestanku djelatnosti prevoza (član 77 stav 6);
- 48) obavlja okupljanje životinja odnosno odgovoran je za organizaciju i postupke okupljanja držanih kopitara, papkara i živine, bez obzira na objekat, uključujući i onog koji kupuje i prodaje životinje, a nije registrovan u skladu sa članom 82 ovog zakona, prije otpočinjanja djelatnosti i/ili ne dostavi Upravi podatke iz člana 79 stav 1 ovog zakona (član 79 stav 1);
- 49) ne obavijesti Upravu o svakoj promjeni u vezi sa članom 79 stav 1 ovog zakona i/ili svakom prestanku djelatnosti subjekta (član 79 stav 2);
- 50) ne podnese zahtjev Upravi za odobravanje objekta za obavljanje djelatnosti u objektima iz člana 82 stav 1 tač. 1 do 10 ovog zakona prije otpočinjanja djelatnosti i/ili započne obavljanje djelatnosti prije nego je objekat odobren u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona (član 82 stav 1);
- 51) ne obustavi obavljanje djelatnosti u objektu iz člana 85 stav 1 ovog zakona ako Uprava ukine rješenje o odobrenju ili suspenduje rješenje o odobrenju u skladu sa članom 88 stav 2 ovog zakona, a na osnovu rješenja službenog veterinaru o zabrani ili privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti ili u slučaju uslovnog odobrenja u skladu sa članom 87 stav 3 ovog

- zakona, objekat ne ispunji preostale zahtjeve iz člana 87 stav 3 ovog zakona i ne dobije konačno odobrenje u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona (član 82 stav 2);
- 52) je odgovoran za objekat za koji želi dobiti status zatvorenog objekta, a ne podnese Upravi zahtjev za odobrenje u skladu sa članom 84 stav 1 ovog zakona i/ili premješta držane životinje u svoj objekt ili iz njega, a objektu Uprava nije dodijelila odobrenje tog statusa u skladu sa čl. 85 i 87 ovog zakona (član 83 stav 1);
- 53) ne obavijesti Upravu o svakoj značajnoj promjeni u objektu u vezi sa podacima iz člana 84 stav 1 al. 1, 2 i 3 ovog zakona i/ili prestanku djelatnosti od strane subjekta ili objekta u roku od 15 dana od prestanka djelatnosti (član 84 stav 2);
- 54) obavlja djelatnost u objektu kojem je rješenje ukinuto u skladu sa članom 88 stav 2 ovog zakona, a nije podnio novi zahtjev za odobravanje objekta prije ponovnog otpočinjanja djelatnosti (član 88 stav 5);
- 55) ne vodi i ne čuva evidencije u papirnom ili u elektronskom obliku sa podacima člana 90 stav 1 tač 1 do 6 ovog zakona, a odgovoran je za objekat koji podliježe obavezi registracije u skladu sa članom 81 ovog zakona, ili odobravanja u skladu sa članom 85 stav 1 ovog zakona, osim ako su dozvoljena odstupanja u skladu sa članom 90 stav 3 ovog zakona (član 90 st. 1 i 2);
- 56) ne vodi evidencije iz st. 1 i 2 člana 90 ovog zakona za svaki objekat pojedinačno i ne čuva ih u objektu, osim ako je izuzet u skladu sa članom 90 stav 5 ovog zakona; i/ili ih bez odlaganja ne stavi na raspolaganje Upravi na zahtjev i/ili da ih čuva najmanje tri godine od dana posljednjeg zapisa (član 90 stav 4);
- 57) ne vodi i ne čuva evidencije u objektu koje sadrže podatke iz člana 91 stav 1 ovog zakona, a odgovoran je za objekat za reproduktivni material, osim ako je izuzet u skladu sa članom 91 stav 4 ovog zakona i/ili ih bez odlaganja ne stavi iste na raspolaganje Upravi na zahtjev i/ili ih ne čuva najmanje 3 godine od dana posljednjeg zapisa (član 91 st. 1 i 3);
- 58) ne vodi i ne čuva evidencije koje sadrže podatke iz člana 92 stav 1 ovog zakona, a obavlja djelatnost prevoza, osim ako je izuzet u skladu sa članom 92 stav 3 ovog zakona, i/ili ih bez odlaganja ne stavi iste na raspolaganje Upravi i drugim nadležnim organima na zahtjev i/ili ih ne čuva najmanje 3 godine od dana posljednjeg zapisa (član 92 st. 1, 2 i 4);
- 59) ne vodi i ne čuva evidencije u papirnom ili u elektronskom obliku, a koje sadrže podatke iz člana 93 stav 1 ovog zakona, a odgovoran je za organizaciju i postupke okupljanja životinja koji podliježe obavezi registracije u skladu sa članom 81 ovog zakona, osim ako je izuzet u skladu sa članom 93 stav 3 ovog zakona, i/ili iste bez odlaganja ne stavi na raspolaganje Upravi i drugim nadležnim organima na zahtjev i/ili ih ne čuva najmanje 3 godine od dana posljednjeg zapisa (član 93 st. 1, 2 i 4);
- 60) drži držane životinje vrste goveda, a ne obezbijedi i ne omogući da je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju i/ili je za životinje izdat identifikacioni dokument od strane Uprave ili pravnih lica na koje su prenesena ovlaštenja za izdavanje identifikacionih dokumenata, osim ako su ispunjeni uslovi iz člana 97 stav 1 tačka 2 ovog zakona (član 99 tač. 1 i 2);
- 61) drži držane životinje vrste goveda, a ne obezbijedi i ne omogući da dokument o identifikaciji je čuvan, ispravno popunjen i ažuriran i/ili da prati životinje prilikom premještanja; i/ili su podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, kao i o svim rođenim i uginulim životinja u objektu, uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona (član 99 tač. 3 i 4);

- 62) drži držane životinje vrsta ovaca i koza, a ne obezbijedi i ne omogući da je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvima za identifikaciju i/ili životinje u premještanju prati ispravno popunjen dokument iz propisa donijetog u skladu sa članom 97 ovog zakona osim ako je izuzet u skladu sa članom 100 stav 2 ovog zakona; i/ili su podaci o premještanju životinja, i u i iz objekata, kao i o svim rođenim i uginulim životinja, uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona (član 100 stav 1);
- 63) drži držane životinje vrste kopitari, a ne obezbijedi i ne omogući da je svaka životinja pojedinačno identifikovana jedinstvenim kodom koji je unesen u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona; i/ili je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvom za identifikaciju ili drugom metodom koja nedvosmisleno povezuje životinju sa identifikacionim dokumentom iz člana 101 stav 1 tačka 3 ovog zakona koji izdaje nadležni organ u skladu sa članom 97 ovog zakona (član 101 stav 1 tač. 1 i 2);
- 64) drži držane životinje vrste kopitari, a za svaku životinju ne posjeduje ispravno popunjen jedinstveni doživotni identifikacioni document (član 101 stav 1 tačka 3);
- 65) drži životinje vrste kopitari, a ne obezbjeđuje da su podaci o životinjama uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona (član 101 stav 2);
- 66) drži držane životinje vrste svinje, a ne obezbijedi i ne omogući da je svaka životinja pojedinačno identifikovana fizičkim sredstvom za identifikaciju i/ili životinje u premještanju iz objekta u kojem se drže prati ispravno popunjen dokument za premještanje koji je usaglašen sa modelom iz člana 97 tačka 2 ovog zakona i/ili su podaci o premještanju životinja, iz i u objekat, kao i o svim rođenim i uginulim životinja, uneseni u računarsku bazu podataka iz člana 96 stav 1 ovog zakona, osim ako nije izuzet u skladu sa članom (član 102 stav 1);
- 67) drži kopnene životinje vrsta koje nijesu goveda, ovce, koze, svinje i kopitara, a nije obezbjedio, kada je to propisano pravilima usvojenim u skladu s čl. 104 i 105 ovog zakona, da su identifikovane, pojedinačno ili u grupama i/ili praćene ispravno popunjenim i ažuriranim identifikacionim dokumentima, dokumentima o premještanju ili drugim dokumentima za identifikaciju i sledljivost životinja, odgovarajućim za životinjsku vrstu (član 103);
- 68) proizvodi, prerađuje ili skladišti reproduktivni materijal, a reproduktivni materijal od držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara nije označio na način da se jasno mogu pratiti životinje donori, datum sakupljanja i objekti u kojima je reproduktivni materijal sakupljen, proizveden, prerađen i skladišten (član 106 stav 1);
- 69) ne preduzima odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje držanih kopnenih životinja ne ugrožava zdravstveni status u mjestu odredišta s obzirom na bolesti sa liste kategorije D i/ili bolesti u nastajanju (član 108 stav 1);
- 70) vrši premještanje držanih kopnenih životinja iz svojih objekata i prima takve životinje u svoje objekte, a životinje ne ispunjavaju uslove iz člana 108 stav 2 tačka 1 i/ili 2 ovog zakona (član 108 stav 2);
- 71) ne preduzme neophodne i odgovarajuće mjere za prevenciju/sprječavanje bolesti u transportu kako bi obezbijedio da: zdravstveni status držanih kopnenih životinja nije ugrožen tokom prevoza; i/ili aktivnosti pri prevozu držanih kopnenih životinja ne dovode do potencijalnog širenja bolesti sa liste kategorije D na ljude i životinje i/ili se sprovodi čišćenje i dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija opreme i prevoznih sredstava, kao i druge odgovarajuće biosigurnosne mjere, u skladu sa rizicima koji su povezani sa tim aktivnostima u prevozu (član 109 stav 1);

- 72) premešta držane kopnene životinje koje ne ispunjavaju jedan ili više uslova za premještanje iz člana 110 stav 1 ovog zakona (član 110 stav 1);
- 73) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da se držane kopnene životinje premjeste direktno na odredište, osim kada moraju da se zaustave na mjestu odmorišta radi dobrobiti životinja (član 110 stav 2);
- 74) prima držane kopnene životinje iz druge države članice u objekat za držanje životinja ili objekat za klanje životinja, a ne provjeri da li su životinje označene na propisan način odnosno jesu li prisutna sredstva ili metode označivanja, predviđena članom 99 tačka 1, članom 100 stav 1 tačka 1, članom 101 stav 1 tač. 1 i 2, članom 102 tačka 1 i članom 103 tačka 1 i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona (član 111 stav 1 tačka 1 podtačka a) i/ili postoje i da li su ispravno popunjeni identifikacioni dokumenti i drugi propisani dokumenti iz člana 99 tačka 2, člana 100 stav 1 tačka 2, člana 101 stav 1 tačka 3, člana 103 tačka 2 i propisa donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona (član 111 stav 1 tačka 1 podtačka b) i/ili postoje sertifikati za zdravlje životinja u skladu sa članom 125 i propisima donijetim u skladu sa članom 125 stav 4 tač. 2 i 3 ovog zakona ili privatna izjava subjekta za premještanje životinja (samodeklaracije) iz člana 130, kao i propisa donijetim u skladu sa članom 130 st. 3 i 4 ovog zakona (član 111 stav 1 tačka 2);
- 75) nakon provjere primljenih držanih kopnenih životinja ne obavijesti nadležnog službenog veterinara na mjestu odredišta o svakoj nepravilnosti u vezi sa primljenim držanim kopnenim životinjama i/ili identifikacionim oznakama iz člana 111 stav 1 tačka 1 podtačka a i/ili dokumentima iz člana 111 stav 1 tačka 2 podtačka a ovog zakona (član 111 stav 1 tačka 3);
- 76) u slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz člana 111 stav 1 tačka 3 ovog zakona, ne izoluje životinje za koje je uočena nepravilnost i/ili životinje ne ostanu u izolaciji sve dok nadležni službeni veterinar ne donese odluku o daljem postupanju sa tim životinjama (član 111 stav 2);
- 77) premješta držane kopnene životinje namijenjene klanju radi iskorjenjivanja bolesti u okviru programa iskorjenjivanja, u skladu sa članom 29 st. 1 ili 2 ovog zakona, van teritorija Crne Gore (član 112 stav 1) osim u slučaju odobrenja u skladu sa članom 112 stav 2 ovog zakona (član 112 stav 1);
- 78) premješta životinje iz člana 112 stav 1 ovog zakona u drugu državu članicu ili treću državu, a država odredišta i, kada je primjenjivo, država provoza unaprijed nije odobrila premještanje životinja (član 112 stav 2);
- 79) držane kopnene životinje namijenjene za izvoz u treće države ili teritorije trećih država, a koje prolaze preko teritorije druge države članice ne ispunjavaju zahtjeve iz čl. 108, 109, 110 i 112 ovog zakona (član 113);
- 80) premješta držane kopitare, papkare i živinu iz objekta u Crnoj Gori u drugu državu članicu, a životinje pokazuju kliničke simptome ili znakove bolesti sa liste kategorije D u vrijeme premještanja i/ili nijesu bile izolovane tokom propisanog perioda boravka koji je odgovarajući za bolesti sa liste kategorije D, a uzimajući u obzir vrstu i kategoriju držanih kopitara, papkara i živine koji se premještaju i/ili u vremenskom periodu koji je odgovarajući za bolesti sa liste kategorije D, za vrste i kategorije držanih kopitara, papkara ili živine koji su namijenjeni premještanju, u objekat porijekla su uvedeni drugi držani kopitari, papkari ili živina, u skladu sa stavom 2 ovog člana ili članom 118 ovog zakona i/ili predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na mjestu odredišta,

na osnovu zdravstvenog statusa za relevantne bolesti za vrste ili kategorije držanih kopitara, papkara i živine koji se premještaju, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu odredišta i/ili rezultata laboratorijskih ili drugih ispitivanja neophodnih da bi se pružile garancije u pogledu zdravstvenog statusa potrebnog za premještanje i/ili primjene mjera vakcinacije ili ostalih mjera prevencije bolesti ili ublažavanja rizika čiji je cilj ograničavanje širenja bolesti na mjesta odredišta ili tokom provoza (član 114 stav 1);

- 81) u objektu u kojem se obavlja djelatnost klanja životinja u koji dolaze držani kopitari, papkari i živina iz druge države članice na klanje, ne obavi klanje životinja što je moguće prije nakon dolaska (član 115 stav 1);
- 82) tokom premještanja držanih kopitara, papkara i živine iz Crne Gore u drugu državu članicu organizuje/sprovodi postupak okupljanja tih životinja više od tri puta tokom premještanja (član 116 stav 1);
- 83) postupak okupljanja iz člana 116 stav 1 ovog zakona ne odvija se u objektu koji je za tu namjenu odobren u skladu sa članom 85 stav 1 i članom 87 st. 6 i 7 ovog zakona (član 116 stav 2);
- 84) obavlja postupke okupljanja, a ne obezbijedi da sakupljeni kopitari, papkari i živina imaju isti zdravstveni status i/ili ne obezbijedi da se držani kopitari, papkari i živina sakupljaju i premještaju na konačno mjesto odredišta u drugoj državi članici što je prije moguće nakon napuštanja objekta porijekla, a najkasnije u roku iz propisa donijetim u skladu sa članom 117 stav 2 tačka 3 ovog zakona i/ili ne preduzme neophodne biosigurnosne mjere kako bi se obezbijedilo da sakupljeni držani kopitari, papkari i živina ne dolaze u kontakt sa držanim kopitarima, papkarima, ili živinom-nižeg zdravstvenog statusa i/ili predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na držane kopitare, papkare ili živinu na mjestu gdje se sprovode postupci okupljanja životinja (član 117 st. 1 do 3);
- 85) ne obezbijedi da su držani kopitari, papkari i živina, kada se to zahtjeva ovim zakonom, identifikovani i da ih prate dokumenti o identifikaciji i premještanju životinja, u skladu sa članom 99 tačka 2 ovog zakona, članom 100 stav 1 tačka 2 ovog zakona; članom 101 stav 1 tačka 3 ovog zakona; članom 102 tačka 2 ovog zakona i članom 103 ovog zakona i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa čl. 104 i 105 ovog zakona, osim ako nijesu predviđena izuzeća u skladu sa članom 100 stav 2 i članom 104 st. 2 i 3 ovog zakona i/ili sertifikati o zdravlju životinja u skladu sa članom 125 i članom 126 stav 1 tačka 3 ovog zakona, osim kada nijesu predviđena izuzeća za pravila usvojena u skladu sa članom 126 stav 1 tačka 1 ovog zakona i/ili privatne izjave subjekta za premještanje životinja (samodeklaracije) u skladu sa članom 130 ovog zakona (član 117 stav 1 tačka 4);
- 86) premješta držane kopnene životinje koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima ili živini iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici, a te životinje predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti kategorije D na mjestu odredišta i ne ispunjavaju druga propisana pravila i zahtjeve (član 118 stav 1);
- 87) premješta držane kopnene životinje koje ne pripadaju držanim kopitarima, papkarima ili živini iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici, a te životinje predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti kategorije D na mjestu odredišta i/ili ne ispunjavaju druga propisana pravila i zahtjeve (član 118 stav 1);
- 88) premješta držane kopnene životinje u zatvoreni objekat, a životinje ne potiču iz drugog zatvorenog objekta i/ili predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste (prijemčive) ili na kategorije životinja u zatvorenom objektu na

- mjestu odredišta, osim ako je premještanje odobreno u naučne svrhe i ne ispunjavaju druga propisana pravila i zahtjeve (član 119 stav 1);
- 89) premješta držane kopnene životinje u naučne svrhe a nema odobrenje Uprave (član 120);
  - 90) vrši premještanje životinja za potrebe cirkusa, zooloških vrtova, prodavnica kućnih ljubimaca i veleprodaja, izložbi i sportskih, kulturnih i sličnih događaja za životinje i veleprodaju suprotno članu 122 ovog zakona (član 122);
  - 91) vrši premještanje vrsta i kategorija držanih kopnenih životinja iz stava 1 tač. 1 do 4 iz Crne Gore u drugu državu članicu koje tokom premještanja ne prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao službeni veterinar u skladu sa članom 131 stav 1 ovog zakona (član 125 stav 1);
  - 92) vrši odobreno premještanje izvan zone ograničenja držanih kopnenih životinja koje podliježu mjerama za kontrolu bolesti u skladu sa ovim zakonom a koje pri premještanju ne prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao nadležni službeni veterinar u mjestu porijekla životinja u skladu sa članom 131 stav 1 ovog zakona (član 125 stav 2);
  - 93) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz člana 119 stav 1 ovog zakona prati držane kopnene životinje od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta, osim ako su pravilima donesenima u skladu s članom 129 ovog zakona predviđene posebne mjere (član 125 stav 3);
  - 94) ne obezbijedi službenom veterinaru sve podatke potrebne za popunjavanje sertifikata o zdravlju životinja iz člana 125 st. 1 i 2 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 146 stav 1 ili članom 127 ovog zakona, prije planiranog premještanja (član 130 tačka 1);
  - 95) ne omogući službenom veterinaru, za držane kopnene životinje, da izvrši pregled dokumentacije, identifikacijski i fizički pregled iz člana 129 stav 3 ovog zakona, kada je to potrebno (član 130 tačka 2);
  - 96) premješta kopnene životinje, a u u mjestu porijekla životinja nije izdao dokument samodeklaracije, i obezbijedio da isti prati životinje do mjesta odredišta u drugoj državi članici (član 130 stav 2);
  - 97) ne obavjesti službenog veterinaru prije planiranog premještanja držanih kopnenih životinja iz Crne Gore u drugu državu članicu najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za pregled dokumentacije, identifikacijske i fizičke provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja u slučajevima iz člana 131 stav 1 tač 1 do 4 ovog zakona (član 131 stav 1);
  - 98) prilikom prijavljivanja iz člana 130 stav 1 ovog zakona, subjekat na mjestu ne dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju držanih kopnenih životinja (član 131 stav 2);
  - 99) premješta divlje životinje iz staništa na teritoriji Crne Gore u stanište ili objekat druge države članice ili u stanište ili objekat na teritoriji Crne Gore, a nije ispunjen jedan ili više uslova iz člana 133 stav 1 tač. 1 do 5 ovog zakona (član 133 stav 1);
  - 100) ne preduzima odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje reproduktivnog materijala ne ugrožava zdravstveni status držanih kopnenih životinja u mjestu odredišta s obzirom na bolesti sa liste kategorije D i/ilio bolesti u nastajanju (član 134 stav 1);
  - 101) vrši premještanje reproduktivnog materijala iz svojih objekata i prima reproduktivni materijal, a reproduktivni materijal ne ispunjava uslove iz tačke 1 i/ili 2 člana 134 stav 2 ovog zakona (član 134 stav 2);

- 102) ne obezbijedi usklađenost sa zahtjevima za prevoz reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja iz člana 109 ovog zakona (član 134 stav 3);
- 103) premješta reproduktivni materijal iz objekta u Crnoj Gori u objekat u drugoj državi članici bez izričite pisane saglasnosti nadležnog organa države odredišta i/ili doprema reproduktivni materijal iz druge države članice u objekat u Crnoj Gori bez izričite pisane saglasnosti Uprave, u slučajevima kada je naređeno uništenje reproduktivnog materijala u svrhu iskorjenjivanja bolesti u okviru programa iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 i 2 ovog zakona (član 134 stav 4);
- 104) na mjestu odredišta pri prijemu reproduktivnog materijala iz objekta iz druge države članice, ne provjeri da li je reproduktivni materijal označen u skladu sa članom 106 ovog zakona i u skladu sa propisima donijetim u skladu sa članom 107 ovog zakona i/ili da li reproduktivni materijal prati sertifikat o zdravlju životinja iz člana 137 ovog zakona (član 135 stav 1 tačka 1);
- 105) nakon provjere zaprimljenog reproduktivnog materijala, ne obavijesti nadležnog službenog veterinaru o nepravilnostima u vezi sa primljenim reproduktivnim materijalom i/ili oznakama člana 135 stav 1 tačka 1 podtačka a i/ili sertifikatima o zdravlju životinja iz člana 135 stav 1 tačka 1 podtačka b ovog zakona (član 135 stav 1 tačka 2);
- 106) u slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz člana 135 stav 1 tačka 2 ovog zakona, reproduktivni materijal odvojeno ne uskladišti, do donošenja odluke o daljem postupanju sa pošiljkom od strane službenog veterinaru (član 135 stav 2);
- 107) premješta reproduktivni materijal držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivni materijal živine, u drugu državu članicu, a reproduktivni materijal ne ispunjava jedan ili više uslova iz člana 136 stav 1 tač. 1 do 3 ovog zakona (član 136 stav 1);
- 108) premješta reproduktivni materijal držanih životinja koje pripadaju vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivni materijal živine, iz objekata za reproduktivni materijal koji podliježe ograničenjima premještanja za vrste životinja sa liste (član 136 stav 2);
- 109) premješta reproduktivni materijal držanih životinja koji pripada vrstama goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivni materijal živine koji ne prati sertifikat o zdravlju životinja izdat u skladu sa stavom 5 člana 137 (član 137 stav 1);
- 110) vrši odobreno premještanje izvan zone ograničenja, a taj reproduktivni materijal pripada vrstama životinja koje podliježu mjerama za kontrolu bolesti ili hitnim mjerama iz člana 137 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona, a pošiljku ne prati sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 128 stav 1 ovog zakona, osim ako su odobrena izuzeća od obaveze sertifikovanja, u skladu sa propisima iz člana 137 stav 7 ovog zakona (član 137 stav 2);
- 111) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz člana 137 stav 1 ovog zakona prati držane kopnene životinje od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta (član 137 stav 3);
- 112) ne obavijesti nadležnog službenog veterinaru, najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za izdavanje sertifikata prije planiranog premještanja reproduktivnog materijala držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara kao i reproduktivnog materijala živine (član 139 stav 1);
- 113) prilikom prijavljivanja iz člana 139 stav 1 ovog zakona, subjekat na mjestu porijekla ne dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju reproduktivnog materijala koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom

- organu države članice odredišta u skladu sa propisima donijetim u skladu sa st. 6 i 7 ovog člana (član 139 stav 2);
- 114) premješta reproduktivni materijal držanih kopnenih životinja, vrsta koje ne pripadaju držanim govedima, ovcama, kozama, svinjama, kopitarima i reproduktivnom materijalu živine, a predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste na mjestu odredišta (član 140 stav 1);
- 115) premješta reproduktivni materijal u naučne svrhe, a nema odobrenje Uprave (član 141 stav 1);
- 116) ne preduzme odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da tokom svih faza proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda životinjskog porijekla, ti proizvodi ne uzrokuju širenje bolesti sa liste kategorije D, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu proizvodnje, prerade ili odredišta i/ili bolesti u nastajanju (član 142 stav 1);
- 117) ne obezbijedi da proizvodi životinjskog porijekla nijesu porijeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji podliježu hitnim mjerama iz čl. 222 i 223 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 224 ovog zakona, osim ako su istim propisom odobrena izuzeća i/ili ograničenjima premještanja koja se primjenjuju na držane kopnene životinje i proizvode životinjskog porijekla, u skladu sa članom 31 stav 1 ovog zakona, članom 48 stav 1 tačka 5 alineja 2 ovog zakona, članom 49 ovog zakona, članom 54 stav 1 tačka 1 ovog zakona, članom 55 stav 2 ovog zakona, članom 57 stav 1 tačka 3 ovog zakona, članom 61 stav 1 tačka 2 ovog zakona, članom 65 stav 1 tačka 1 ovog zakona, članom 67 stav 2 tačka 2 ovog zakona, članom 67 stav 3 ovog zakona, članom 70, 72 i 73 st. 2 i 3 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2 ovog zakona, članom 55 st. 4 i 5 ovog zakona, i članom 58 st. 3 i 4, 61 stav 3 ovog zakona, 62 stav 3 ovog zakona, član 65 stav 4 ovog zakona, član 67 stav 5 ovog zakona i članom 74 stav 2 ovog zakona, osim ako su istima odobrena izuzeća od ograničenja premještanja (član 142 stav 2);
- 118) premješta proizvode životinjskog porijekla iz člana 143 stav 1 ovog zakona na teritoriju Crne Gore ili u drugu državu članicu koje ne prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat od službenog veterinarara u skladu sa stavom 3 člana 143 ovog zakona (član 143 stav 1);
- 119) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz člana 143 stav 1 ovog zakona prati proizvode životinjskog porijekla od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta (član 143 stav 2);
- 1) ne obavijesti službenog veterinarara, i to najmanje jedan radni dan prije planiranog premještanja proizvoda životinjskog porijekla, kada je propisano da te pošiljke mora da prati sertifikat o zdravlju životinja i/ili ne dostavi službenom veterinararu sve podatke u svrhu prijave premještanja u svrhu prijave premještanja u skladu sa stavom 2 člana 145 ovog zakona, uz obavještenje iz člana 145 stav 1 ovog zakona (član 145 stav 1);
- 120) obavlja djelatnost u objektu koji nije registrovan odnosno odobren i koji nije upisan u registar koji uspostavlja i vodi Uprava (član 148 stav 1);
- 121) pre otpočinjanja djelatnosti u objektu akvakulture u kome se drže životinje akvakulture, a koji se registruje, ne obavijesti upravu o svim objektima akvakulture pod njegovom odgovornošću i ne dostavi zahtjev za registraciju (član 149 stav 1);
- 122) ne obavijesti upravu o svakoj značajnoj promjeni u objektu akvakulture, vezanoj za podatke iz člana 149 stav 1 tačka 2 ovog zakona i/ili o prestanku aktivnosti subjekta ili objekta akvakulture (član 149 stav 2);

- 123) ne podnese zahtjev Upravi za odobravanje objekta akvakulture iz člana 152 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona prije otpočinjanja djelatnosti u objektu (član 152 stav 1);
- 124) započne obavljanje djelatnosti u objektu akvakulture iz člana 152 stav 1 prije nego što je taj objekt odobren u skladu sa članom 157 stav 1 ovog zakona odnosno ne obustavi obavljanje djelatnosti u objektu iz stava 1 ovog člana u slučajevima iz člana 152 stav 4 tač. 1 i 2 ovog zakona (član 152 stav 4);
- 125) je odgovoran za objekat akvakulture za koji želi dobiti status zatvorenog objekta, a ne podnese Upravi zahtjev za odobrenje u skladu sa članom 155 stav 1 ovog zakona i/ili premješta držane životinje u svoj objekt ili iz njega, a nije dobio rješenje Uprave o odobrenje tog statusa (član 153);
- 126) ne vodi i ne ažurira evidencije u papirnom ili elektronskom obliku sa podacima iz člana 161 stav 2 tač. 1 do 7 ovog zakona, a odgovoran je za objekat akvakulture koji podliježe obavezi registracije ili odobravanja (član 161 st. 1 i 3);
- 127) ne čuvaju evidencije u objektu akvakulture i/ili ne vode na način koji garantuje sljedivost od mjesta porijekla do mjesta odredišta vodenih životinja i/ili ih bez odlaganja ne stave na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru na zahtjev i/ili ih ne čuvaju u vremenskom periodu od najmanje tri godine ako drugačije nije propisano (član 161 stav 5);
- 128) za objekte za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti, a koji podliježu obavezi odobravanja u skladu sa članom 154 ovog zakona, ne vode i ne ažuriraju evidenciju o premještanju u i iz objekta životinja akvakulture i proizvoda životinjskog porijekla dobijenih od tih životinja i/ili ispuštanju vode i odgovarajućim biosigurnosnim mjerama i druge podatke u skladu s propisom iz člana 164 ovog zakona (član 162 stav 1);
- 129) u objektu za kontrolu bolesti vodenih životinja ne čuvaju evidencije i/ili ih bez odlaganja ne stave na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru na zahtjev i/ili ne čuvaju te evidencije u vremenskom periodu od najmanje tri godine ako drugačije nije propisano i/ili ih ne čuvaju i ne ažuriraju u papirnom ili u elektronskom obliku (član 162 st. 2 i 3);
- 130) ne vodi i ne ažurira evidencije u papirnom ili elektronskom obliku koje sadrže podatke iz člana 163 stav 1 ovog zakona, a obavlja djelatnost prevoza vodenih životinja, osim ako je izuzet u skladu sa stavom 3 člana 163 ovog zakona, i/ili ih bez odlaganja ne stavi na raspolaganje Upravi odnosno službenom veterinaru, na zahtjev i/ili ih ne čuva u vremenskom periodu od najmanje tri godine od dana posljednjeg zapisa, ako drugačije nije propisano (član 163 st. 2 i 4);
- 131) ne preduzmu sve potrebne mjere kako bi obezbijedili da premještanje vodenih životinja ne ugrožava zdravstveni status mjesta odredišta, i to za bolesti sa liste kategorije D i bolesti u nastajanju (član 165 stav 1);
- 132) premještaju vodene životinje u objekte akvakulture ili za ishranu ljudi ili za puštanje u prirodu koje ne ispunjavaju uslove iz člana 165 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona osim ako su dozvoljena odstupanja u skladu sa stavom 3 člana 165 ovog zakona (član 165 stav 2);
- 133) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedili da se vodene životinje, nakon što napuste mjesta porijekla, premjeste direktno na mjesto odredišta (član 165 stav 4);
- 134) ne preduzme odgovarajuće i neophodne mjere prevencije kako bi obezbijedili da: zdravstveni status vodenih životinja nije ugrožen tokom prevoza i/ili aktivnosti pri prevozu vodenih životinja ne uzrokuju potencijalno širenje bolesti sa liste kategorije D, na ljude ili životinje na ruti puta i na mjestima odredišta i/ili se preduzimaju mjere čišćenja i

dezinfekcije opreme i prevoznih sredstava, i druge odgovarajuće biosigurnosne mjere, u skladu sa rizicima povezanim sa aktivnostima pri prevozu i/ili se mijenjanje i ispuštanje vode tokom prevoza vodenih životinja namijenjenih akvakulturi ili puštanju u prirodu obavlja pod uslovima koji ne ugrožavaju zdravstveni status u odnosu na bolest sa liste kategorije D vodenih životinja koje se prevoze, vodenih životinja na ruti puta do mjesta odredišta i vodenih životinja na mjestu odredišta (član 166 stav 1);

- 135) koristi vodene životinja koje se premještaju radi uništenja ili klanja u skladu sa mjerama iz člana 167 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona u bilo koju drugu svrhu (član 167 stav 1);
- 136) koristi vodene životinje koje se premeštaju radi upotrebe za ishranu ljudi, akvakulturu, puštanje u prirodu ili bilo koju drugu namjenu, u bilo koju drugu svrhu osim one za koju su prvobitno namenjene, a Uprava nije odobrila promjenu upotrebe vodenih životinja u drugu svrhu od one za koje su prvobitno namijenjene (član 167 st. 2 i 3);
- 137) prije istovara vodenih životinja ne provjeri da li je prisutan i da li je ispravno popunjen sertifikat za zdravlje životinja iz člana 182 stav 1 ovog zakona i člana 183 ovog zakona, člana 194 stav 1 ovog zakona, i iz propisa donijetim u skladu sa čl. 164 ovog zakona, 183 st. 5 i 6 ovog zakona i 185 st. 3 i 4 ovog zakona ili dokument samodeklaracije (privatna izjava) subjekta za premještanje životinja iz člana 190 stav 1 ovog zakona i iz propisa donijetim u skladu sa članom 190, st. 3 i 4 ovog zakona (član 168 stav 1 tačka 1);
- 138) nakon provjere primljenih vodenih životinja, ne obavijesti nadležnog službenog veterinaru o o svakoj nepravilnosti u vezi sa primljenim vodenim životinja i/ili dokumentima iz člana 168 stav 1 tačka 1 ovog zakona (član 168 stav 1 tačka 2);
- 139) u slučaju bilo koje utvrđene nepravilnosti iz člana 168 stav 1 tačka 2 ovog zakona, ne izoluje vodene životinje kod kojih je uočena nepravilnost sve dok nadležni službeni veterinar ne donese odluku o daljem postupanju sa tim životinjama (član 168 stav 2);
- 140) ne obezbijedi da životinje akvakulture namijenjene za izvoz u treće države ili teritorija trećih država, a koje prolaze preko teritorije druge države članice ispunjavaju zahtjeve iz čl. 165, 166 i 167 ovog zakona (član 169);
- 141) premješta vodene životinje iz objekta akvakulture ili iz prirode u drugi objekat akvakulture ili ih pušta u prirodu, a životinje ne ispunjavaju uslove iz člana 170 stav 1 tač. 1 i/ili 2 ovog zakona osim ako je Uprava odobrila premještanje ili puštanje u prirodu u skladu sa članom 170 stav 2 ovog zakona (član 170 st. 1 i 2);
- 142) premješta ili pušta vodene životinje u prirodu iz člana 170 stav 2 ovog zakona iz Crne Gore u drugoj državi članici, a Uprava nije izdala odobrenje za premještanje ili puštanje vodenih životinja (član 170 stav 3);
- 143) premješta životinje akvakulture koje pripadaju vrstama sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C u drugi objekat akvakulture ili ih pušta u prirodu u Crnoj Gori, zoni ili kompartmentu, a koji su proglašeni slobodnim za te bolesti sa liste u skladu sa članom 34 stav 5 ili članom 35 stav 5 ovog zakona, a životinje nijesu porijeklom iz države članice, objekta, zone ili kompartmenta proglašenim slobodnim od tih bolesti i/ili premješta životinje akvakulture koje pripadaju vrstama sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C u drugi objekat akvakulture ili ih pušta u prirodu, u Crnoj Gori, zoni ili kompartmentu koji podliježe programu iskorjenjivanja jedne ili više bolesti sa liste, u skladu sa članom 29 st. 1 ili 3 ovog zakona, a životinje ne potiču iz države članice, zone ili kompartmenta, koji su proglašeni slobodnim od tih bolesti sa liste (član 171 st. 1 i 2);

- 144) premješta životinje akvakulture u objekte, zonu ili kompartment za koje je uspostavljen programom iskorjenjivanja u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije B i C, iz drugog objekta, zone ili kompartmenta za koje je takođe uspostavljen takav program za iste bolesti sa liste, a nema odobrenje Uprave (član 172 stav 1);
- 145) pušta vodene životinja u prirodu na teritoriji Crne Gore a nema odobrenje Uprave (član 173);
- 146) ne preduzme odgovarajuće i neophodne mjere prevencije bolesti prilikom premještanja divljih vodenih životinja između staništa (član 174 stav 2);
- 147) premješta žive životinje akvakulture vrsta sa liste relevantnih za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B ili C, a koje su namijenjene za ishranu ljudi, suprotno odredbama člana 175 stav 1 ovog zakona (član 175 stav 1);
- 148) uvodi žive životinje akvakulture u objekt, zonu ili kompartment obuhvaćen programom iskorjenjivanja koji je uspostavljen u skladu sa članom u skladu članom 29 st. 1 i 2 ovog zakona za bolesti sa liste kategorije B i C, iz drugog objekta, zone ili kompartmenta za koje je takođe uspostavljen program iskorjenjivanja za te bolesti bez odobrenja Uprave (član 175 stav 2);
- 149) premješta vodene životinje u zatvoreni objekat akvakulture, a životinje ne potiču iz drugog zatvorenog objekta akvakulture i/ili predstavljaju značajan rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vrste životinja sa liste u zatvorenom objektu akvakulture na mjestu odredišta, osim kada je to premještanje dozvoljeno u naučne svrhe (član 177 stav 1);
- 150) premješta vodene životinje u naučne svrhe za koje nema odobrenje Uprave (član 178 stav 1);
- 151) ne preduzme neophodne preventivne mjere kako bi obezbijedio da premještanje vodenih životinja za posebne namjene ili korišćenja iz člana 179 stav 2 tačka 1 podtač a do f ovog zakona, ne predstavlja rizik za širenje bolesti sa liste kategorije D na vodene životinje na mjestu odredišta (član 179 stav 1);
- 152) premješta životinje akvakulture koje ne prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao službeni veterinar u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona, a radi se o životinjama koje pripadaju vrstama sa liste za bolesti sa liste kategorije B i C, i namijenjene unošenju u državu članicu, njenu zonu ili kompartmenet proglašenim slobodnim od bolesti u skladu sa članom 34 stav 5 ovog zakona i članom 35 stav 5 ovog zakona ili za koje je uspostavljen program iskorjenjivanja iz člana 29 stav 1 i 2 ovog zakona, za jednu ili više bolesti sa liste kategorije B i C (član 182 stav 1);
- 153) vrši odobreno premještanje životinja akvakulture iz zone ograničenja koja podliježe mjerama za kontrolu bolesti koje ne prati sertifikat o zdravlju životinja koji je izdao nadležni službeni veterinar u mjestu porijekla životinja u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona (član 182 stav 2);
- 154) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja prati životinje akvakulture od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta, osim ako su pravilima donesenima u skladu s članom 186 ovog zakona predviđene posebne mjere (član 182 stav 3);
- 155) premješta vodene životinje za koje nije izdat sertifikat o zdravlju životinja u skladu sa članom 188 stav 1 ovog zakona od strane službenog veterinara na mjestu porijekla u slučajevima kada se, zbog rizika povezanog sa premještanjem vodenih životinja, osim onih

- koje pripadaju životinjama akvakulture, zahtjeva izdavanje sertifikata o zdravlju životinja, u skladu sa propisom iz člana 183 stav 3 tačka 1 ovog zakona (član 183 stav 1);
- 156) službenom veterinaru ne obezbijedi sve podatke potrebne za popunjavanje sertifikata o zdravlju životinja iz čl. 182 i 183 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 183 stav 5 i 6, čl. 185 i 186 ovog zakona, prije planiranog premještanja i/ili ne omogući da je za vodene životinje izvršen pregled dokumentacije, identifikacijski i fizički pregled iz člana 188 stav 3 ovog zakona, kao i iz propisa donijetih u skladu sa članom 188 stav 5 ovog zakona, kada je potrebno (član 187 stav 1);
- 157) premješta vodene životinje iz Crne Gore u drugu državu članicu a nije, u u mjestu porijekla životinja, izdat dokument samodeklaracije i/ili nije obezbijedio da isti prati životinje do mjesta odredišta u drugoj državi članici (član 190 stav 1);
- 158) ne obavijesti službenog veterinara prije planiranog premještanja vodenih životinja iz Crne Gore u drugu državu članicu najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za pregled dokumentacije, identifikacijske i fizičke provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja, u slučajevima iz st. 1, 2 i 3 člana 191 ovog zakona i/ili ne dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju vodenih životinja, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice odredišta u skladu sa članom 192 stav 1 ovog zakona (član 191 st. 1 i 2);
- 159) ne preduzme odgovarajuće preventivne mjere kako bi obezbijedio da tokom svih faza proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, ti proizvodi ne uzrokuju širenje bolesti sa liste kategorije D, uzimajući u obzir zdravstveni status u mjestu proizvodnje, prerade i odredišta i bolesti u nastajanju (član 193 stav 1);
- 160) ne obezbijedi da proizvodi životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, nijesu porijeklom iz objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom ili da nijesu dobijeni od životinja koje potiču iz objekata koji podliježu hitnih mjerama iz čl. 222 i 2223 ovog zakona, i propisima donijetim u skladu sa članom 224 ovog zakona, osim ako su Dijelom VII (čl. 222 do 262 ovog zakona) propisana izuzeci i/ili ograničenjima premještanja koja se primjenjuju na vodene životinje i proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, u skladu sa članom 31 stav 1 tačka 3 ovog zakona, članom 48 stav 1 tačka 5 ovog zakona, članom 49 ovog zakona, članom 54 stav 1 tačka 1 ovog zakona, članom 55 stav 1 ovog zakona, članom 57 stav 1 tačka 3 ovog zakona, članom 61 stav 1 tačka 2 ovog zakona, članom 65 stav 1 tačka 1 ovog zakona, članom 67 stav 2 tačka 2 ovog zakona, članom 67 stav 3 ovog zakona, čl. 70 i 72 ovog zakona, članom 73 st. 2 i 3 ovog zakona i propisima donijetim u skladu sa članom 48 stav 2 ovog zakona, članom 55 st. 4 i 5 ovog zakona, i članom 58 st. 3 i 4 ovog zakona, članom 61 stav 3 ovog zakona, članom 62 stav 3 ovog zakona, članom 65 stav 4 ovog zakona, članom 67 stav 5 ovog zakona i 74 stav 4 ovog zakona, osim ako su istima odobrena izuzeća od ograničenja premještanja (član 193 stav 2);
- 161) premješta proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja iz člana 194 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona, na teritoriju Crne Gore ili u drugu državu članicu koje ne prati sertifikat o zdravlju životinja, izdat od službenog veterinara u skladu sa stavom 3 člana 194 (član 194 stav 1);
- 162) ne preduzme sve neophodne mjere kako bi obezbijedio da sertifikat o zdravlju životinja iz člana 194 stav 1 ovog zakona prati proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja od mjesta porijekla do konačnog mjesta odredišta (član 194 stav 2);

- 163) ne obavijesti službenog veterinara prije planiranog premještanja proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, iz Crne Gore u drugu državu članicu, kada pošiljke mora pratiti sertifikat o zdravlju životinja, u skladu sa članom 194 stav 1 ovog zakona, najmanje jedan radni dan prije roka propisanog za provjere i preglede i izdavanje sertifikata o zdravlju životinja i/ili ne dostavi nadležnom službenom veterinaru sve neophodne podatke o premještanju, koji su potrebni za prijavljivanje premještanja nadležnom organu države članice odredišta u skladu sa stavom 2 člana 196 ovog zakona (član 196 stav 1);
- 1) unosi pošiljke životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru, osim u slučajevima kada je za te životinje, reproduktivni materijal ili proizvode životinjskog porijekla odobren izuzetak u skladu sa članom 205 stav 2 ovog zakona, koje ne potiču iz treće države ili teritorija te države sa liste u skladu sa članom 200 stav 1 ovog zakona, za određene vrste i kategorije životinja, ili za reproduktivni materijal ili za proizvode životinjskog porijekla, ili iz njihovih zona ili kompartmenta, ne isključujući primjenu člana 200 stav 2 ovog zakona, i/ili ne potiču iz objekata koji su odobreni i nalaze se na listi, kada se takvo odobrenje i lista zahtjevaju u skladu sa članom 203 ovog zakona; i/ili ne ispunjavaju zahtjeve za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru iz člana 202 stav 1 ovog zakona, kao i propisa donijetih u skladu sa članom 202 stav 2 ovog zakona, kada su takvi zahtjevi propisani za određenu životinju, reproduktivni materijal ili proizvod životinjskog porijekla i/ili ne prati ih sertifikat o zdravlju životinja, deklaracije i drugi dokumenti kada se to zahtjeva članom 203 stav 1 ovog zakona, ili propisima donijetim u skladu sa članom 203 stav 4 ovog zakona (član 199 stav 1);
- 164) ne prijavi i učini dostupnom (ne podnese) pošiljku životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država ili područja tih država radi sprovođenja službenih kontrola (član 199 stav 2);
- 165) unosi pošiljke životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru iz trećih država i teritorija tih država iz kojih nije odobren uvoz u Evropsku Uniju i koje se ne nalaze na važećoj listi trećih zemalja, područja ili njihovih zona iz kojih je dozvoljen ulazak u Uniju životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla osim pošiljki životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla porijeklom iz država izvoznica sa kojima je zaključen bilateralni ili multilateralni sporazum između Crne Gore i države izvoznice (član 200 st. 1 i 2);
- 166) unosi kopnene životinje i njihov reproduktivni materijal u Crnu Goru iz trećih država i teritorija iz člana 200 stav 1 ovog zakona koje nijesu porijeklom iz objekata koji se nalaze na važećim listama objekata iz trećih zemalja i područja iz kojih je dozvoljen unos u Evropsku uniju, koju sačinjava Evropska komisija (član 201 stav 1);
- 167) unosi životinje i reproduktivni materijal u Crnu Goru iz država izvoznica sa kojima je zaključen bilateralni ili multilateralni sporazum između Crne Gore i države izvoznice, radi proizvodnje i prometa, a ne potiču iz objekta koji ispunjava zahtjeve koji se odnose na zdravlje životinja, a koji su ekvivalentni pravilima za objekte te vrste koji se primjenjuju u Crnoj Gori i/ili nije odobren i uvršten na listu odobrenih objekata od strane nadležnog organa te države (član 201 stav 2);
- 168) unosi pošiljku životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla za koju sertifikat za zdravlje životinja iz člana 203 stav 1 tačka 1 ovog zakona, nije provjerio i potpisao službeni veterinar u trećoj državi ili teritoriji porijekla u skladu sa zahtjevima za

sertifikovanje ekvivalentnim onim iz člana 128 stav 3 ili iz člana 188 stav 3, kao i propisima donijetim u skladu sa članom 128 stav 4 ili članom 188 stav 5 ovog zakona (član 203 stav 2);

- 169) unosi uzročnike bolesti u Crnu Goru a ne preduzma odgovarajuće mjere kako bi se obezbijedilo da unošenje uzročnika bolesti u Crnu Goru ne predstavlja rizik po zdravlje životinja ili javno zdravlje u pogledu bolesti sa liste kategorije D, kao i bolesti u nastajanju; i/ili odgovarajuće mjere za kontrolu i mjere za prevenciju bolesti kako bi se obezbijedilo da unošenje uzročnika bolesti u Crnu Goru ne predstavlja rizik od bioterorizma (član 206 stav 1);
- 170) životinje i proizvode unosi u Crnu Goru a ne preduzma odgovarajuće i neophodne mjere za prevenciju bolesti tokom prevoza kako je predviđeno članom 109 stav 1 i članom 166 stav 1 ovog zakona (član 208 stav 1);
- 171) nekomercijalno premješta kućnog ljubimca više od pet dana od kretanja vlasnika tog ljubimca (član 211 stav 2);
- 172) premješta tokom jednog nekomercijalnog kretanja više od pet kućnih ljubimaca a nijesu ispunjeni uslovi iz člana 212 stav 2 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona (član 212 stav 1);
- 173) nekercijalno premješta kućne ljubimce iz člana 4 tačka 11 podtačka a – Dio A iz država članica u Crnu Goru i iz Crne Gore u države članice koji nijesu pojedinačno identifikovani fizičkim sredstvom za identifikaciju u skladu sa članom 217 stav 1 tačka a ovog zakona i/ili kućni ljubimci ne ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanje rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka b ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije D i/ili kućne ljubimce ne prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 tačka d ovog zakona (član 213 stav 1);
- 174) nekomercijalno premješta kućne ljubimce vrsta iz člana 4 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz Crne Gore u države članice i iz država članica u Crnu Goru, koji ne ispunjavaju uslove iz stava 2 člana 214 stav 2 ovog zakona i člana 217 stav 1 tačka 2 ovog zakona (član 214 stav 1 i 2);
- 175) nekomercijalno premješta kućne ljubimce iz člana 4 tačka 11 podtačka a – Dio A iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru koji nijesu pojedinačno identifikovani fizičkim sredstvom za identifikaciju u skladu sa odredbama donijetim u skladu sa članom 217 stav 1 tačka a ovog zakona; i/ili kućni ljubimci ne ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanje rizika u skladu sa članom 217 stav 1 stav 2 ovog zakona u vezi sa bolestima sa liste kategorije D i/ili ih prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 tačka d ovog zakona (član 215 stav 1);
- 176) nekomercijalno premješta kućne ljubimce vrsta iz člana 4 tačka 11 podtačka b ovog zakona, iz treće države ili teritorije u Crnu Goru, koji ne ispunjavaju uslove iz člana 216 stav 2 ovog zakona, kao i uslove iz člana 217 stav 1 tačka b ovog zakona (član 216 stav 1);
- 177) nekomercijalno premješta kućne ljubimce iz člana 216 stav 1 ovog zakona u Crnu Goru iz treće države ili teritorije koji nijesu identifikovani ili opisani, pojedinačno ili grupno u skladu sa članom 217 stav 1 tačka a ovog zakona; i/ili ne ispunjavaju odgovarajuće mjere za prevenciju i ublažavanja rizika u skladu sa članom 217 stav 1 tačka b ovog zakona, u vezi sa bolestima sa liste kategorije D; i/ili ih ne prati identifikacioni dokument koji je uredno popunjen i izdat u skladu sa članom 219 tačka d ovog zakona; i dolaze iz treće države ili teritorije koja nije na listi u skladu sa članom 218 stav 1 tačka 4 ovog zakona, i ulaze kroz ulaznu tačku navedenu na listi za tu namjenu (član 216 stav 2).

- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice u iznosu od 30 eura do 2.000 eura;
- (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik u iznosu od 150 eura do 6.000 eura.

DIO JEDANAESTI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 231

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su doneseni na osnovu Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25) i Zakona o identifikaciji i registraciji životinja („Službeni list RCG“, broj 48/07 i „Službeni list CG“, br. 73/10 i 48/15),, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Okončanje započelih postupaka

Član 232

Postupci koji do dana početka primjene ovog zakona nijesu pravnosnažno okončani, okončaće se po odredbama Zakona o veterinarstvu („Službeni list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25) i Zakona o identifikaciji i registraciji životinja („Službeni list RCG“, broj 48/07 i „Službeni list CG“, br. 73/10 i 48/15).

Postojeći subjekti i objekti

Član 233

Objekti i subjekti registrovani ili odobreni u skladu sa Zakonom o veterinarstvu i Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja prije datuma primjene ovog zakona, dužni su da usklade svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od 6 mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Odložena primjena

Član 234

Odredbe člana 10 stav 1 tačka 4 alineja 1, , člana 23 stav 3, člana 28 st. 3 i 4, člana 29 st. 2 i 5, člana 33 stav 2, člana 34 stav 2, 3 i 4, člana 35 st. 3, 4 i 5, , člana 38 stav 2, člana 39 st. 4, člana 41 stav 3, člana 44 stav 8, , člana 56 stav 4, člana 61 stav 2, člana 74 stav 1, , člana 78 stav 3, člana 80 stav 2, , člana 89 stav 3, člana 98 stav 2, člana 113, člana 114 stav 1, čl. 115 do 119, člana 121 stav 3, čl. 130 do 135, člana 136 st. 1, 2 i 3, člana 145 stav 3, , člana 172 stav 2, člana 175, člana 189, člana 190, člana 192 st. 1, 2 i 5, člana člana 197 stav 3, člana 209 stav 4, člana 222 stav 2, člana 223 st. 1 i 2, člana 224 stav 2, člana 225 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak primjene

Član 235

Odredbe, člana 9 stav 3, člana 28 stav 5, člana 30 stav 5, člana 33 stav 3, člana 35 stav 7, člana 36 st. 10 i 11, člana 38 stav 3, člana 39 stav 6, člana 40 stav 4, člana 42 stav 8, člana 44 st. 9 alineja 8, člana

47 stav 3, člana 48 stav 2, člana 51 stav 2, člana 55 st. 4 i 5, člana 56 stav 6, člana 58 st. 3 i 4, člana 59 stav 2, člana 61 stav 3, člana 62 stav 4, člana 63 stav 2, člana 64 stav 3, člana 65 stav 4, člana 67 stav i 5, člana 68 stav 2, člana 74 stav 2, člana 77 stav 7, člana 84 stav 3, člana 89 stav 6, čl. 94, 104, 123 i 124, člana 125 st. 4 i 5, člana 126 st. 2 i 3, člana 128 stav 4, člana 129, člana 136 stav 4, člana 137 stav 7, člana 138 st. 3 i 4, člana 139 stav 6, člana 140 stav 2, člana 141 stav 3, člana 142 st. 3, 4 i 5, člana 143 stav 5, člana 145 stav 4, člana 152 stav 4, člana 156 stav 2, člana 160 stav 6, člana 164, člana 166 stav 2, člana 171 stav 3, člana 174 stav 3, člana 175 stav 3, člana 176 stav 3, člana 178 st. 2 i 3, člana 179 stav 2, čl. 180 i 181, člana 183 st. 5 i 6, člana 185 stav 3, člana 186, člana 188 stav 5, člana 189, člana 190 stav 3, člana 192 st. 3 i 4, člana 193 stav 3, člana 194 stav 5, člana 195 st. 3 i 4, člana 196, člana 197 st. 1 do 3, člana 198 st. 2 i 3, člana 200 stav 2, člana 201 st. 2, 3 i 4, člana 202 st. 2, 3 i 4, člana 203 stav 4, člana 204 stav 3, člana 205, člana 206 stav 3, člana 207 st. 2 i 3, člana 208 st. 2 i 3, člana 209 stav 3, člana 211 stav 3, člana 215 stav 4, čl. 217 do 220, člana 221 stav 2, člana 225 stav 4, član 226 st. 1 – 8 i st. 10 i 11 ovog zakona primjenjivaće se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 236

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o identifikaciji i registraciji životinja („Službeni list RCG“, broj 48/07 i „Službeni list CG“, br. 73/10 i 48/15) i čl. 44 do 73, čl. 84 do 91 i član 109 Zakona o veterinarstvu („Službeni list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25).

Stupanje na snagu

Član 237

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. januara 2027. godine.

OBRAZLOŽENJE PREDLOG ZAKONA O ZDRAVLJU ŽIVOTINJA

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

Oblast zdravlja životinja, koja neposredno utiče na zdravlje ljudi, bezbjednost hrane, međunarodnu trgovinu, zaštitu životne sredine i ekonomski razvoj, nesumnjivo predstavlja oblast od javnog interesa u smislu ove ustavne odredbe. Donošenje Zakona o zdravlju životinja u tom smislu predstavlja ustavnu obavezu usklađivanja unutrašnjeg pravnog poretka sa obavezama i potrebama savremenog sistema zaštite zdravlja životinja i posljedično, zaštite zdravlja ljudi i bezbjednosti hrane.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenje Zakona o zdravlju životinja proističe iz potrebe modernizacije postojećeg normativnog okvira u oblasti zdravlja životinja, usklađivanja sa evropskim propisima, zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje i ispunjavanja pretpristupnih obaveza koje Crna Gora ima kao država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, a kao preduslov za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12– Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika.

Iako je crnogorsko zakonodavstvo u oblasti veterinarstva - prvenstveno Zakon o veterinarstvu, a zatim i Zakon o identifikaciji i registraciji životinja, 2015. godine, od strane Evropske komisije ocenjeno kao usklađeno, donošenjem 2016. godine, Regulative o zdravlju životinja (EU) 2016/429 – tzv. „Animal Health Law“, a koji se u EU primjenjuje od 2021. godine, proistekla je potreba za usklađivanjem i donošenjem novog pravnog okvira usklađenog sa ovom regulativom i velikim brojem delegiranih i implementacionih regulativa EU.

U Evropskoj uniji je donošenjem Zakona o zdravlju životinja (Regulativa 2016/429), po prvi put, uspostavljen sveobuhvatan, jedinstven i sistemski uređeni okvir za prevenciju, praćenje, suzbijanje i kontrolu zaraznih bolesti životinja. odnosno konsolidovan je pravni okvir za zajedničku politiku Evropske unije o zdravlju životinja kroz jedinstven i fleksibilan regulatorni okvir za zdravlje životinja koji omogućava direktnu primjenu pojedinih odredbi u oblasti zdravlja životinja.

Zakon o zdravlju životinja (Regulativa 2016/429) je dio novog zakonodavnog paketa Evropske unije u sklopu kojeg je donesena i Uredba (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. marta 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se obezbjeđuje primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja (Uredba o službenim kontrolama). Na ovaj način dobijen je jedinstveni zakonodavni okvir koji zamjenjuje cjelokupno dosadašnje zakonodavstvo Evropske unije iz oblasti zdravlja životinja i povezanih oblasti, kojim se ukida više od 400 evropskih pravnih akata (regulativa, direktiva i odluka) kako bi se ujednačila primjena odredbi o zdravlju životinja u svim državama članicama. Ova Regulativa predstavlja centralni EU pravni akt u oblasti zdravlja životinja i osnov je cjelokupnog evropskog veterinarskog zakonodavstva, zasnovan na principu “Jedno zdravlje”, poštujući “bolje spriječiti nego liječiti”.

Važno je istaći da je zdravlje životinja preduslov za održivu poljoprivredu, zaštitu javnog zdravlja, bezbjednost hrane i stabilnost tržišta. Samim tim, neophodno je uspostaviti pravni okvir koji omogućava identifikaciju, registraciju i praćenje premještanja životinja, upravljanje rizicima, biosigurnost, sljedljivost

i efikasan odgovor na pojavu bolesti. Većina tih pravila i zahtjeva već je postojala, kroz Zakon o veterinarstvu i Zakon o identifikaciji i registraciji životinja i u podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovih zakona, usklađena sa prethodnim zakonodavstvom EU. Ipak, dosadašnji zakonodavni okvir Crne Gore nije u potpunosti odgovarajući u pogledu tih pravila i zahtjeva u odnosu na novi EU Zakon o zdravlju životinja. Prvenstveno, nije obuhvatao sve vrste bolesti i rizika, mjere za nadzor i kontrolu bolesti, obaveze i odgovornosti subjekata i veterinaru kao i savremene informatičke sisteme, bez kojih nije moguće obezbijediti priznat i kontrolisan promet životinja i proizvoda, pri unosu živih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz trećih zemalja kao i unutar Crne Gore i na unutrašnjem tržištu Evropske unije.

Regulativa (EU) 2016/429 daje i neke nove elemente nužne za ujednačeno postupanje u borbi protiv bolesti životinja:

- utvrđeni su jasni kriterijumi za prioritizaciju i kategorizaciju bolesti životinja kao i za popis prijemčivih vrsta životinja te je na osnovu tih kriterijuma uspostavljen novi popis bolesti relevantnih za EU kategorizovanih kao: bolesti kategorije A (bolesti životinja koje nisu prisutne u EU te je u slučaju njihove pojave potrebno preduzeti hitne mjere iskorjenjivanja), bolesti kategorije B (bolesti životinja koje se moraju kontrolisati u svim državama članicama s ciljem njihovog iskorjenjivanja diljem EU), bolesti kategorije C (bolesti životinja koje su relevantne za neke države članice te za koje su potrebne mjere kako bi se spriječilo njihovo širenje u dijelove EU koji su službeno slobodni od tih bolesti), bolesti kategorije D (bolesti životinja za koje su potrebne mjere kako bi se spriječilo njihovo širenje zbog njihova ulaska u EU iz trećih zemalja ili premještanja između država članica) i bolesti kategorije E (bolesti s popisa za koje potrebno nadziranje unutar EU)

- propisuje osnovne odgovornosti subjekata i veterinaru u pogledu zdravlja životinja, mjere biosigurnosti, ranog otkrivanja i kontrole bolesti životinja, redovnog nadziranja zdravstvenog stanja od strane subjekata i veterinarskih posjeta koje su dužni organizovati sami subjekti. - proširuje odredbe o registraciji i odobravanju objekata u kojima se drže životinje ili sakuplja, proizvodi, prerađuje i čuva reproduktivni materijal i na neke druge vrste životinja, odnosno objekata. Ostali novi elementi zakonodavnog paketa povezani su s proširivanjem zakonske mogućnosti za mjere za prevenciju i kontrolu bolesti kod divljih životinja.

Zbog toga je bilo potrebno izraditi novi, sveobuhvatno zakon kojim se harmonizuje nacionalno zakonodavstvo sa Regulativom (EU) 2016/429, kao i sa pratećim delegiranim i implementacionim regulativama EU, naročito Delegiranom regulativom (EU) 2018/1882 o kategorizaciji bolesti, Delegiranom regulativom (EU) 2020/687 o svijesti o bolesti, pripravnosti na bolest i kontroli bolesti, Regulativom 2019/2035 u pogledu pravila za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice te u pogledu pravila o sljedivosti određenih držanih kopnenih životinja i jaja za nasad, Regulativom 2020/691 u pogledu pravila za objekte akvakulture i prevoznike akvatičnih životinja, Regulativom 2020/692 u pogledu pravila za ulazak u Uniju pošiljaka određenih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla te njihovo premještanje i postupanje s njima nakon ulaska kao i Regulativama (EU) 2020/689 i 2020/690, koje se odnose na nadzor i programe iskorjenjivanja bolesti i premještanje životinja i proizvoda životinjskog porijekla.

Novi zakon predstavlja osnov za uspostavljanje modernog i održivog sistema upravljanja zdravljem životinja zasnovanog na procjeni rizika, biosigurnosti i naučnim principima.

Ovaj zakon se odnosi na bolesti životinja koje se mogu prenositi sa životinje na životinju ili sa životinje na ljude, i to kod držanih životinja, divljih životinja, reproduktivnog materijala i određenih proizvoda životinjskog porijekla.

Poseban izazov predstavlja nadzor i kontrola bolesti koje se brzo šire, bez obzira na granice, a za koje uglavnom ne postoji adekvatna terapija niti vakcina, uključujući nove bolesti povezane s klimatskim promjenama i globalizacijom. Samim tim, rano otkrivanje i kontrola bolesti životinja, je preduslov za smanjenje pojave i efekata epidemija kod životinja.

Predlogom zakona o zdravlju životinja, u skladu sa Regulativom (EU) 2016/429 i njenim delegiranim i implementacionim regulativama, uspostavljaju se nove nacionalne odredbe za: prevenciju bolesti, podizanje nivoa svijesti o bolesti, nadzor, kontrolu i iskorjenjivanje bolesti, biosigurnost, sljedivost

životinja i proizvoda životinjskog porijekla u odnosu na zdravlje životinja, uslove za premještanje životinja i proizvoda životinjskog porijekla unutar Crne Gore, između država članica EU (nakon pristupanja Crne Gore) i u treće države, uslove unosa životinja i proizvoda životinjskog porijekla kao i osnove za donošenje hitnih mjera koje se preduzimaju u slučaju vanrednih (hitnih) situacija vezano za bolesti.

Sam Zakon o zdravlju životinja i podzakonski akti koji se donose na osnovu ovog zakona će zamijeniti cjelokupno dosadašnje nacionalno zakonodavstvo vezano za oblast prevencije, iskorjenjivanja i kontrole bolesti životinja, registraciju, identifikaciju i sljedivost životinja i proizvoda životinjskog porijekla, promet životinjama i proizvodima životinjskog porijekla, nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca, koje je do sada bilo na snazi propisano odredbama Zakona o veterinarstvu i Zakona o identifikaciji i registraciji životinja i pravilnicima donesenim na osnovu ovih zakona.

Takođe, ovaj predlog zasnovan je sa međunarodnim standardima Svjetske organizacije za zdravlje životinja - WOAHI) i obavezama prema Sporazumu o sanitarnim i fitosanitarnim mjerama (SPS) u kontekstu Svjetske trgovinske organizacije (WTO) kako bi Crna Gora bila priznata kao pouzdan partner u međunarodnoj trgovini životinjama, reproduktivnim materijalom i proizvodima životinjskog porijekla.

III. USAGLASENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRDENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona je usklađen sa Regulativom (EU) 2016/429, a zakonom je data osnova za donošenje većeg broja podzakonskih akata, usklađenih sa delegiranim i implementacionim regulativama EU kojima se dopunjuju odnosno bliže propisuju pravila za primjenu Regulative (EU) 2016/429. Osim toga, zakon je usklađen sa međunarodnim standardima WOAHI i sa obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU.

IV. OBJASNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Predlog zakona je koncipiran tako da prenosi odredbe Uredbe (EU) 2016/429 I stvara pravni osnov za donošenje većeg broja propisa.

Njegov sadržaj podijeljen je u više cjelina (Djelova) koje obuhvataju:

- ✓ određivanje prioriteta i kategorizaciju bolesti i utvrđivanje odgovornosti za zdravlje životinja (Dio I: čl. 1 do 18 ovog zakona);
- ✓ rano otkrivanje, prijavljivanje i izvještavanje o pojavi bolesti, nadzor, programe iskorjenjivanja i status "slobodan od bolesti" (Dio II: čl. 19 do 39 ovog zakona);
- ✓ podizanje javne svijesti o bolesti (nivo znanja i obavještenosti), stanje spremnosti za bolest i kontrolu bolesti (Dio III: čl. 40 do 71 ovog zakona);
- ✓ registraciju i odobravanje objekata i prevoznika, premještanje i sledljivost životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla (Dio IV: čl. 75 do 198; i Dio VI: čl. 210 do 214 i 217 do 221 ovog zakona);
- ✓ unos životinja, reproduktivnog materijala, proizvoda životinjskog porijekla i ostalih proizvoda na teritoriju Crne Gore i izvoz pošiljaka životinja, proizvoda životinjskog porijekla i ostalih proizvoda sa teritorije Crne Gore (Dio V: čl. 199 do 209; i Dio VI: čl. 210 do 212 i 217 do 221 ovog zakona);
- ✓ nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca (Dio VI: čl. 210 do 221 ovog zakona);
- ✓ hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju vanrednih (hitnih) situacija vezano za bolesti (Dio VII: čl. 222 do 227 ovog zakona).

Posebno je važno naglasiti da zakon uvodi jasne obaveze subjekata, definisane u čl. 24–26, koje predstavljaju polaznu osnovu za cijeli sistem. Te odredbe propisuju dužnost preduzimanja biosigurnosnih mjera, obavezno obavještanje o sumnji na bolest, obavezu saradnje sa službenim veterinarom i zabranu ometanja službenih kontrola. Evropska unija upravo ove obaveze smatra ključnim preventivnim mehanizmom za sprječavanje izbijanja i širenja bolesti. Ove norme čine osnov za primjenu svih kasnijih mehanizama nadzora, izolacije, zoniranja i hitnih mjera.

Dalje, zakon uvodi sistem nadzora i praćenja bolesti životinja u skladu sa Delegiranom regulativom (EU) 2018/1882, koja uređuje kategorizaciju bolesti. Time je omogućeno da Crna Gora primjenjuje standardizovane evropske modele za bolesti kategorija A, B, C, D i E. U skladu s tim, uređeni su postupci utvrđivanja bolesti, preduzimanja mjera ograničenja, te upravljanja zonama ograničenja i nadzora. Ovo je od izuzetnog značaja za sprječavanje širenja bolesti kao što su afrička svinjska kuga, ptičji grip i druge bolesti koje imaju ogroman ekonomski i epidemiološki potencijal.

Izuzetno značajan dio zakona odnosi se na premještanje životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda. U skladu sa Regulativom (EU) 2016/429 i sprovedbenim Regulativama EU 2020/689 i 2020/690, zakon uvodi stroge uslove u pogledu sljedljivosti, sertifikovanja i obaveza subjekata, kao i integraciju sa sistemom TRACES. Posebno su obrađene norme o premještanju životinja koje predstavljaju rizik (član 118), premještanju u zatvorene objekte (član 119) i premještanju životinja u događaje poput izložbi, sajmovi i cirkusa (član 140). Ove odredbe imaju višestruku svrhu: sprečavanje širenja bolesti, obezbjeđivanje prepoznatljive zdravstvene dokumentacije i omogućavanje međunarodne trgovine pod kontrolisanim uslovima.

Značajan doprinos reformi predstavlja i poglavlje o vodenim životinjama i proizvodima životinjskog porijekla porijeklom od vodenih životinja. U skladu sa evropskim zahtjevima, zakon detaljno reguliše nadzor, premještanje, karantin, biosigurnosne mjere, kontrolu objekata akvakulture i upravljanje kriznim situacijama u akvakulturi. Crna Gora je zemlja sa rastućom akvakulturnom industrijom, te je uređivanje ove oblasti u skladu sa propisima EU ključni preduslov za promet između država članica EU, izvoz i kontrolu bolesti koje mogu imati ozbiljne posljedice na ekosistem i privredu.

Najvažnije poglavlje zakona, i normativno i strateški, odnosi se na hitne mjere (čl. 222–225). Njime se uređuje postupanje u slučajevima kada se potvrdi bolest sa visokim ili veoma visokim rizikom, uključujući bolesti kategorije A. Ove odredbe omogućavaju Ministarstvu poljoprivrede, šumarstava i vodoprivrede i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, po uzoru na evropski model, odmah ograniče kretanje životinja i proizvoda, uspostave zone ograničenja, sprovedu mjere uništavanja ili izolacije životinja, te naredbom određuju mjere kojih se subjekti moraju pridržavati u cilju sprječavanja širenja bolesti.

Detaljno obrazloženje

DIO I – OSNOVNE ODREDBE

GLAVA I

Predmet, cilj i značenje izraza

Član 1

Predmet

Ovim članom utvrđuje se predmet zakona, odnosno pravila za prevenciju i kontrolu prenosivih bolesti životinja, uključujući zoonoze. Ova odredba predstavlja normativni temelj cjelokupnog zakona i usklađena je sa principima sadržanim u Regulation (EU) 2016/429, kojim se uspostavlja jedinstveni pravni okvir za zdravlje životinja na nivou Evropske unije.

Član je ključan jer jasno definiše da se sistem zasniva na preventivnom i rizikom vođenom pristupu.

Član 2

Cilj

Ovim članom se precizira cilj zakona kroz sistematizaciju oblasti koje su uređene pojedinim djelovima zakona. Posebno su značajne odredbe koje se odnose na:

- rano otkrivanje, prijavljivanje i nadzor bolesti;
- registraciju i odobravanje objekata;
- premještanje i sledljivost;
- unos i izvoz;
- hitne mjere.

Ovim članom se uspostavlja jasna veza između zdravlja životinja, javnog zdravlja, bezbjednosti hrane, dobrobiti životinja i zaštite životne sredine. Time se potvrđuje pristup „Jedno zdravlje“ (One Health). Za nadležni organ, ovaj član predstavlja osnov za planiranje politika, programa nadzora i kontrola, dok za subjekte potvrđuje njihovu aktivnu ulogu u sistemu upravljanja rizikom.

Član 3

Primjena zakona

Ovim članom definiše se širok obuhvat primjene zakona – na držane i divlje životinje, proizvode, nusproizvode, objekte i puteve prenosa infekcije.

Ključna je odredba kojom se zakon primjenjuje i na zoonoze, uz paralelnu primjenu posebnih propisa o prekograničnim prijetnjama zdravlju i drugim specifičnim oblastima.

Ovim se nadležnom organu daje jasan mandat da djeluje ne samo u odnosu na životinje, već i u odnosu na sve faktore koji mogu predstavljati rizik za širenje bolesti.

Član 4

Područje primjene Dijela Ivčrtvog, petog, šestog i sedmog

Ovim članom se utvrđuje područje primjene pojedinih djelova zakona u odnosu na različite kategorije životinja, njihov reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla. Propisuje se da se odredbe Dijela IV primjenjuju posebno na kopnene životinje, vodene životinje i druge životinje, kao i na njihove proizvode i reproduktivni materijal. Takođe se uređuje poseban režim za premještanje kućnih ljubimaca, pri čemu se razlikuje komercijalno i nekomercijalno premještanje. Za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca primjenjuju se odredbe Dijela VI, dok Ministarstvo bliže propisuje pravila za takva premještanja.

Član 5

Značenje pojedinih izraza

Ovaj član ima sistemski značaj jer definiše osnovne pojmove koji se koriste u zakonu. Posebno su važne definicije:

- „subjekat (operator)“
- „biosigurnost (biosecurity)“
- „službena kontrola (official control)“
- „nadležni organ (competent authority)“
- „službeni veterinar (official veterinarian)“

Definicija službene kontrole upućuje na primjenu propisa usklađenih sa Regulation (EU) 2017/625, čime se obezbjeđuje integracija sistema zdravlja životinja u širi okvir službenih kontrola u “agri food” lancu. Precizne definicije su ključne za pravnu sigurnost i pravilnu raspodjelu odgovornosti između subjekata i nadležnog organa.

Glava II

Lista bolesti, bolesti u nastajanju i vrste životinja sa liste

Stavljanje bolesti na listu bolesti

Ovaj član je jedan od ključnih normativnih stubova zakona. Njime se:

- utvrđuju bolesti sa liste;
- daje ovlaštenje Ministarstvu da propiše listu bolesti;
- utvrđuju kriterijumi za dodavanje novih bolesti;
- propisuje nadležnost službenog veterinara za naređivanje mjera.

Od posebnog značaja je sistem kriterijuma zasnovan na procjeni rizika, uključujući zoonotski karakter, ekonomski uticaj i uticaj na biodiverzitet.

Ključna obaveza nadležnog organa: sprovođenje procjene rizika i predlaganje mjera. Ključna obaveza subjekata: sprovođenje naređenih mjera.

Član 7

Bolesti u nastajanju

Ovim članom se uvodi mehanizam za reagovanje na bolesti u nastajanju (emerging diseases).

Ova odredba je ključna za krizno upravljanje i fleksibilan odgovor sistema.

Član 8

Parametri za procjenu za stavljanje bolesti na listu

Ovim članom detaljno se propisuje metodologija procjene rizika.

Član 9

Stavljanje na listu vrsta životinja

Ovim članom uspostavlja se veza između bolesti i vrsta koje predstavljaju rizik za njihovo širenje.

Odredba je ključna za ciljano sprovođenje mjera i efikasno upravljanje resursima.

Član 10

Pravila prema kategorijama bolesti

Ovaj član uvodi sistem kategorizacije bolesti (A–E) u skladu sa evropskim modelom iz Regulation (EU) 2016/429.

Posebno su značajne obaveze:

- hitno iskorjenjivanje bolesti kategorije A;
- obavezni programi za iskorjenjivanje bolesti kategorije B;
- dobrovoljni programi za iskorjenjivanje bolesti kategorije C;
- mjere vezane za premještanje (kategorija D).
- nadzor za bolesti kategorije E;

Ministarstvo donosi propise i odluke, dok Uprava sprovodi mjere i nadzor.

Ovaj član je centralni mehanizam diferenciranog pristupa riziku.

Glava III – Odgovornosti za zdravlje životinja

Član 11

Odgovornost za zdravlje životinja i biosigurnost

Ovo je jedna od najvažnijih odredbi za subjekte.

Subjekti su primarno odgovorni za:

- zdravlje životinja;
- sprovođenje biosigurnosnih mjera;
- smanjenje rizika od širenja bolesti.

Nadležni organ propisuje minimalne zahtjeve, ali odgovornost za svakodnevnu primjenu mjera je na subjektima.

Ovim članom se potvrđuje princip da je odgovornost za zdravlje životinja prvenstveno na operatorima, dok je nadležni organ odgovoran za nadzor i kontrolu.

Član 12

Znanje o zdravlju životinja

Ovim članom uvodi se obaveza posjedovanja odgovarajućeg znanja.

Subjekti i stručna lica moraju imati znanja o bolestima, biosigurnosti i antimikrobnoj rezistenciji.

Ova odredba je ključna za preventivni pristup i dugoročnu održivost sistema.

Član 13

Odgovornost veterinarara i stručnjaka za zdravlje vodenih životinja

Veterinari imaju ključnu profesionalnu ulogu u ranom otkrivanju i sprečavanju širenja bolesti.

Uprava može ovlastiti stručnjake za zdravlje vodenih životinja kada nema dovoljan broj veterinarara.

Ovim se obezbjeđuje kontinuitet sistema i funkcionalnost nadzora.

Član 14

Nadležnosti i odgovornosti

Ovaj član predstavlja temelj institucionalnog sistema.

Vlada obezbjeđuje kapacitete Uprave.

Ministarstvo donosi propise i programe.

Uprava:

- sprovodi službene kontrole;
- organizuje nadzor;
- vodi registre;
- izvještava Evropsku komisiju;

- vrši analizu rizika;
- određuje zone ograničenja.

Ovaj član jasno razdvaja normativnu i operativnu funkciju i definiše odgovornost države za funkcionisanje sistema.

Član 15

Povjeravanje (delegiranje) službenih aktivnosti

Ovim članom omogućava se fleksibilnost sistema kroz delegiranje određenih aktivnosti veterinarima koji nijesu službeni veterinari.

Međutim, odgovornost za sistem i dalje ostaje na Upravi kao nadležnom organu.

Ova odredba je značajna za efikasnost sistema, posebno u kriznim situacijama i u sprovođenju programa nadzora i iskorjenjivanja.

Član 16

Informisanje javnosti

Ovim članom se uređuje transparentnost i krizna komunikacija u slučaju postojanja ozbiljnog rizika po zdravlje ljudi ili životinja.

Uprava je dužna da, u slučaju sumnje ili potvrde rizika, pravovremeno informiše javnost o:

- prirodi rizika;
- preduzetim mjerama;
- mjerama koje će se preduzeti.

Odredba je zasnovana na principima transparentnosti i upravljanja rizikom, u skladu sa sistemom službenih kontrola definisanim u Regulation (EU) 2017/625 i pravilima prijavljivanja bolesti prema Regulation (EU) 2016/429.

Posebno je značajno:

- obavezno obavještanje drugih nadležnih organa (zdravlje, stočarstvo, zaštita životne sredine, civilna zaštita);
- međunarodno prijavljivanje Evropskoj komisiji i World Organisation for Animal Health (WOAH);
- obaveza službenog veterinara da obavijesti zdravstvenu ustanovu u slučaju zoonoze.

Ova odredba jača međusektorsku saradnju i primjenu pristupa „Jedno zdravlje“.

Član 17

Obaveze laboratorija i drugih subjekata koji rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i drugim biološkim proizvodima

Ovim članom se uređuju obaveze laboratorija i drugih pravnih i fizičkih lica koja rukuju uzročnicima bolesti, vakcinama i biološkim proizvodima.

Ključne obaveze su:

- sprovođenje biosigurnosnih mjera i mjera biološke bezbjednosti;
- sprječavanje nekontrolisanog širenja patogena;
- bezbjedno premještanje uzročnika bolesti i bioloških proizvoda.

Posebno je značajna obaveza laboratorija da usklađuju metode ispitivanja sa:

- propisima donesenim na osnovu zakona;
- smjernicama referentnih laboratorija Evropske unije;
- važećim priručnicima WOAH-a;
- međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima validacije.

Ovom odredbom se obezbjeđuje naučna pouzdanost i međunarodna uporedivost dijagnostike.

Član 18

Laboratorije za zdravlje životinja

Ovim članom se uređuje sistem službenih i nacionalnih referentnih laboratorija.

Laboratorije su dužne da saraduju sa mrežom referentnih laboratorija EU pod koordinacijom Evropske komisije, čime se obezbjeđuje:

- harmonizovan nadzor;
- pouzdana dijagnostika;
- priznavanje statusa „slobodan od bolesti“.

Uređuje se i obaveza međunarodnog obavještanja u slučaju dijagnostike uzoraka iz drugih država, čime se obezbjeđuje pravovremena razmjena informacija i prekogranična kontrola rizika. Propisivanje profesionalne tajne i obaveze obavještanja Uprave garantuje balans između povjerljivosti i javnog interesa.

DIO DRUGI PRIJAVLJIVANJE I IZVJEŠTAVANJE O BOLESTIMA, NADZOR, PROGRAMI ISKORJENJIVANJA, STATUS „SLOBODAN OD BOLESTI“

Glava I – Prijavljivanje i izvještavanje

Član 19

Prijavljivanje bolesti

Ovim članom se uspostavlja sistem ranog upozoravanja.

Subjekti su dužni da:

- bez odlaganja prijave sumnju ili potvrdu bolesti kategorije A;
- što je prije moguće prijave bolesti kategorije E;
- prijave neuobičajeni mortalitet ili pad proizvodnje.

Ova odredba potvrđuje princip primarne odgovornosti subjekta za zdravlje životinja, dok Uprava obezbjeđuje dalje istraživanje i kontrolu.

Član 20

Prijava Evropskoj komisiji i WOAAH-u

Ovim članom se propisuje međunarodno izvještavanje o bolestima kategorije E i A.

Uprava je dužna da bez odlaganja obavijesti:

- Evropsku komisiju;
- države članice EU;
- susjedne države;
- WOAAH.

Sistem prijavljivanja omogućava koordinisano upravljanje rizikom na regionalnom i međunarodnom nivou.

Član 21

Izvještavanje

Ovim članom se uređuje redovno i dodatno izvještavanje o:

- rezultatima nadzora;
- programima nadzora;
- programima iskorjenjivanja;
- dodatnim zahtjevima za izvještavanje.

Time se obezbjeđuje kontinuirano praćenje epidemiološke situacije i evaluacija mjera.

Član 22

Regioni za prijavljivanje i izvještavanje

Regioni za prijavljivanje su jedinice lokalne samouprave, čime se uspostavlja teritorijalna organizacija sistema.

Član 23

Informacioni sistem (VIS i ADIS)

Uprava uspostavlja i upravlja Veterinarskim informacionim sistemom (VIS), koji je povezan sa sistemom Evropske komisije – ADIS (Animal Disease Information System).

Ova odredba obezbjeđuje:

- digitalizaciju sistema;
- standardizovan unos podataka;
- pravovremenu međunarodnu razmjenu informacija;
- transparentnost i sledljivost podataka.

Ministarstvo propisuje detaljna pravila o rokovima, formatima i procedurama.

Glava II– Nadzor

Član 24

Obaveza subjekta

Subjekti su dužni da kontinuirano prate:

- zdravstveno stanje životinja;
- promjene u proizvodnim parametrima;
- abnormalne mortalitete.

Ova odredba predstavlja osnov pasivnog nadzora.

Član 25

Veterinarske posjete

Veterinarske posjete su zasnovane na procjeni rizika i imaju preventivnu svrhu.

Uprava određuje učestalost, a Ministarstvo minimalne zahtjeve i način finansiranja.

Ova mjera jača preventivni sistem i ranu detekciju bolesti.

Član 26

Obaveza sprovođenja nadzora

Uprava je dužna da uspostavi i sprovedi nadzor za bolesti kategorije E i relevantne bolesti u nastajanju.

Nadzor obuhvata:

- sistematsko praćenje;
- istraživanja;
- epidemiološke studije;
- procjene rizika;
- veterinarske posjete.

Subjekti su obavezni da omogućе pristup i pruže tehničku podršku.

Član 27

Metodologija nadzora

Metodologija mora biti proporcionalna riziku, uzimajući u obzir:

- profil bolesti;
- epidemiološku situaciju;
- zdravstveni status države i susjednih zemalja;
- rezultate nadzora subjekata.

Član 28

Posebni programi nadzora

Za relevantne bolesti Uprava uspostavlja posebne programe nadzora i dostavlja ih Evropskoj komisiji.

Programi sadrže:

- plan nadzora;
- kriterijume potvrde slučaja;
- trajanje programa;
- način izvještavanja.

Time se obezbjeđuje međunarodno priznavanje rezultata.

Glava III – Programi iskorjenjivanja

Član 29

Obavezni i dobrovoljni programi

Za bolesti kategorije B obavezno se uspostavlja program iskorjenjivanja.

Za bolesti kategorije C može se uspostaviti dobrovoljni program.

Programi se dostavljaju Evropskoj komisiji na odobravanje radi priznavanja statusa „slobodan od bolesti“.

Član 30

Strategija kontrole bolesti

Programi se zasnivaju na strategiji koja uključuje:

- ciljanu populaciju;
- teritorijalni obuhvat;
- trajanje;
- posebne mjere kontrole;
- prekograničnu koordinaciju.

Vlada propisuje detaljne zahtjeve.

Član 31

Mjere u okviru programa

Programi moraju sadržati:

- mjere iskorjenjivanja;
- mjere sprečavanja ponovne infekcije;
- nadzor radi dokazivanja efikasnosti;
- kriterijume vakcinacije (ako je primjenjivo).

Mjere su obavezujuće za sve subjekte na području primjene programa.

Član 32

Sadržaj programa

Program mora sadržati:

- epidemiološku situaciju;
- geografsko područje;
- organizaciju sprovođenja;
- procijenjeno trajanje;
- srednjoročne i konačne ciljeve.

Ovo obezbjeđuje transparentnost i mjerljivost rezultata.

Član 33

Izveštavanje o programima

Uprava:

- priprema redovne izvještaje;
- dostavlja ih Evropskoj komisiji;
- sačinjava završni izvještaj po okončanju programa.

Ovim se omogućava ocjena uspješnosti i eventualno priznavanje statusa „slobodan od bolesti“.

Glava IV – Status “slobodan od bolesti”

Član 34

Teritorija i zone slobodne od bolesti

Ovim članom se definiše kada država ili određene teritorijalne zone mogu biti priznate kao “slobodne od bolesti”. Uslovi obuhvataju odsustvo životinjskih vrsta koje mogu biti nosioci bolesti, nepreživljavanje uzročnika ili vektora bolesti, te dokazivanje statusa kroz program iskorjenjivanja ili istorijske podatke. Takođe, omogućeno je da se status traži i za bolesti kategorije A, posebno “bez vakcinacije”, ukoliko je to ekonomski opravdano. Član obezbjeđuje pravni okvir za zahtjeve prema Evropskoj komisiji i WOAH-u, čime se podržava međunarodno priznanje zdravstvenog statusa države ili zone.

Član 35

Kompartimenti

Ovim članom se uvodi koncept kompartmenta – kontrolisanih sistema (farme, akvakultura, objekti) kojima se može dodijeliti status slobodan od bolesti. Postavljeni su kriterijumi za sprječavanje unošenja bolesti i za primjenu biosigurnosnih mjera. Takođe se definiše procedura za odobrenje i priznavanje statusa od strane Uprave i Evropske komisije, uključujući zahtjeve za razmjenu informacija i međunarodno priznanje. Ovaj pristup omogućava da i unutar teritorije koja možda nije potpuno slobodna od bolesti, određeni objekti ili sistemi budu zaštićeni i međunarodno priznati.

Član 36

Odstupanja

Član predviđa fleksibilnost u dodjeli statusa “slobodan od bolesti” unutar objekata ili epidemioloških jedinica, u skladu sa posebnim programima iskorjenjivanja i propisanim kriterijumima. Omogućava različite zdravstvene statuse unutar iste epidemiološke jedinice i uvodi postupke za evidenciju i kontrolu tih statusa. Ovaj član je ključan za precizno i fleksibilno upravljanje rizicima, omogućavajući da objekti sa posebnim uslovima budu priznati kao slobodni od bolesti.

Član 37

Lista država članica, zona ili kompartmenata slobodnih od bolesti

Član definiše obavezu Uprave da vodi ažuriranu listu teritorija, zona i kompartimenta slobodnih od bolesti i da je učini javno dostupnom. Takođe, uključuje saradnju sa Evropskom komisijom kako bi informacije bile transparentne i lako dostupne javnosti. Ovo omogućava sigurnost u međunarodnom prometu životinja i proizvoda te jača povjerenje u zdravstveni status države.

Član 38

Održavanje statusa “slobodan od bolesti”

Član naglašava da status slobodan od bolesti nije trajna oznaka, već da se održava kontinuiranim ispunjavanjem kriterijuma: nadzor, biosigurnosne mjere i kontrola premještaja životinja. Propisuje obaveze Uprave i subjekata da kontinuirano provjeravaju status i preduzimaju potrebne mjere za očuvanje statusa. Ovim se obezbjeđuje dugoročna zaštita od bolesti i očuvanje međunarodnog povjerenja u zdravstveni status Crne Gore.

Član 39

Suspenzija, povlačenje i obnavljanje statusa “slobodan od bolesti”

Član definiše mjere koje nadležni službeni veterinar preduzima u slučaju sumnje na neispunjavanje uslova. Predviđeni su koraci za suspenziju premještaja životinja, kontrolu bolesti, te procedura za povlačenje ili obnavljanje statusa. Ovim se omogućava brza reakcija u kriznim situacijama i minimiziranje rizika od širenja bolesti, čime se štite životinje, ekonomija i javno zdravlje.

DIO III – Svijest o bolesti, spremnost za bolest i kontrola bolesti

GLAVA I

Svijest o bolesti i spremnost za bolest

Član 40

Krizni planovi

Član propisuje donošenje i sprovođenje kriznih planova za bolesti kategorije A i bolesti u nastajanju. Planovi uključuju komandni lanac, koordinaciju sa nadležnim organima, resurse, krizne centre i mjere kontrole bolesti. Cilj je da država bude spremna na brzu i koordinisanu reakciju, minimizirajući ekonomske i zdravstvene posljedice.

Član 41

Vježbe simulacije

Član obezbjeđuje da krizni planovi budu praktično testirani putem vježbi simulacije. Omogućava redovno provjeravanje funkcionalnosti planova, uključivanje susjednih država i dostavljanje izvještaja Evropskoj komisiji. Vježbe pomažu identifikaciji slabih tačaka i unapređenju spremnosti sistema za prevenciju i kontrolu bolesti.

Glava II – Upotreba veterinarskih lijekova za prevenciju i kontrolu bolesti

Član 42

Upotreba veterinarskih lijekova za prevenciju i kontrolu bolesti

Ovaj član reguliše kako se veterinarski lijekovi koriste za prevenciju i kontrolu zaraznih bolesti.

- Uprava donosi odluke o upotrebi lijekova u skladu sa neophodnim mjerama za zaštitu zdravlja životinja i sprječavanje širenja bolesti.
- Mjere mogu biti obavezne (primjena vakcina/lijekova) ili restriktivne (zabrana upotrebe).
- Prilikom odlučivanja, uzima se u obzir profil bolesti, epidemiološka situacija u Crnoj Gori i inostranstvu, dostupnost i efikasnost lijekova, dijagnostički kapaciteti, ekonomski, socijalni i ekološki uticaj.
- Za naučna istraživanja ili testiranja lijekova, odgovorna lica moraju preduzeti preventivne mjere radi zaštite životinja i ljudi.
- Propisuju se procedure i kriterijumi za predloge upotrebe lijekova, uključujući hitne mjere (npr. hitna vakcinacija kod bolesti A i harmonizaciju mjera radi ujednačene primjene).

Uprava može brzo reagovati u slučaju izbijanja bolesti, koristeći lijekove i vakcine na osnovu naučno utemeljenih kriterijuma.

Glava III– Banke antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa

Član 43 Pristup međunarodnim bankama antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa

Uprava može tražiti pristup međunarodnim bankama bioloških proizvoda kada nema nacionalnih zaliha.

- To obezbjeđuje brzu reakciju u kriznim situacijama i sprječava širenje bolesti zbog nedostatka potrebnih vakcina ili reagensa.

Član 44

Nacionalna banka antigena, vakcina i dijagnostičkih reagensa

Regulacija nacionalnih banaka antigena, vakcina i reagensa.

- Predviđa se osnivanje banaka i određivanje odgovorne institucije za upravljanje njima.
- Banke moraju zadovoljiti biosigurnosne standarde i redovno održavati zalihe.
- Prioritet pristupa zalihama je Crna Gora, EU i treće države, uz kriterijum hitnosti i raspoloživosti.
- Uprava i Ministarstvo imaju obavezu izvještavanja i propisivanja pravila upravljanja bankama.

Banke omogućavaju spremnost države za hitne epidemije i koordinaciju sa međunarodnim partnerima.

Član 45

Podaci o količinama i podvrstama bioloških proizvoda

Povjerljivost podataka o zalihama bioloških proizvoda.

- Sprečava zloupotrebu informacija o količinama i vrstama vakcina i antigena.

GLAVA IV – Mjere za kontrolu bolesti

Mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije A

Član 46

Obaveze subjekata i drugih relevantnih fizičkih i pravnih lica

Obaveze subjekata i pravnih lica u slučaju sumnje na bolest.

- Podrazumijeva prijavu bolesti, preduzimanje mjera kontrole, te sprječavanje širenja bolesti do zvanične odluke Uprave.
- Propisi Vlade detaljno određuju mjere za različite kategorije bolesti i vrste životinja.

Član 47

Istraživanje u slučaju sumnje na bolest sa liste A

Istraživanje bolesti.

- Ovlašćeni veterinar odmah obavještava službenog veterinara i provodi kliničke preglede i laboratorijska ispitivanja.
- Cilj je potvrditi ili isključiti prisustvo bolesti što je brže moguće.

Član 48

Preliminarne mjere za kontrolu bolesti

Preliminarne mjere kontrole bolesti.

- Službeni veterinar može staviti pod nadzor objekat, ograničiti kretanje, izolovati životinje, provesti biosigurnosne mjere i preduzeti druge mjere za sprječavanje širenja bolesti prije potvrde.

Član 49

Revizija i proširenje preliminarnih mjera za kontrolu bolesti

Revizija i proširenje preliminarnih mjera.

- Uprava može prilagoditi mjere nakon dobijanja laboratorijskih rezultata ili epidemiološkog istraživanja, uključujući proširenje mjera na druge lokacije.

Član 50

Epidemiološko ispitivanje

Epidemiološko ispitivanje.

- Sprovodi se kako bi se odredilo porijeklo, vrijeme prisustva bolesti, potencijalni kontakti i putevi širenja te prisustvo vektora.

Član 51

Službena potvrda bolesti sa liste kategorije A

Službena potvrda bolesti.

- Temelji se na laboratorijskim i epidemiološkim podacima, što omogućava formalno pokretanje mjera za kontrolu bolesti.

Član 52

Ukidanje preliminarnih mjera.

- Mjere ostaju na snazi dok se bolest ne isključi.

Mjere za kontrolu bolesti u slučaju potvrđivanja bolesti kod držanih životinja

Član 53–57

Mjere nakon potvrđene bolesti.

- **Član 53** – Proglašavanje objekata zaraženim i aktiviranje kriznog plana.
- **Član 54–55** – Primjena mjera u zahvaćenim i epidemiološki povezanim objektima: ograničenja, vakcinacija, uništavanje zaraženih životinja, biosigurnosne mjere, laboratorijsko ispitivanje.
- **Član 56** – Uspostavljanje zona ograničenja prema epidemiološkim i ekološkim kriterijumima.
- **Član 57** – Mjere unutar zona ograničenja: inspekcija objekata, ograničenje kretanja, vakcinacija, biosigurnosne mjere, kontrola premještaja životinja i proizvoda.

Ovaj okvir omogućava brzo i efikasno reagovanje na izbijanje bolesti, smanjujući širenje zaraze i štetu po zdravlje životinja, ljude i ekonomiju.

Član 58

Premještanje životinja u zonama ograničenja

Subjekti u zonama ograničenja dužni su da premještaju životinje i proizvode životinjskog porijekla u skladu sa propisanim uslovima i da o planiranom premještanju obavijeste službenog veterinara. Dodatna pravila za kontrolu bolesti uključuju mjere poput čišćenja, dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, nadzor i laboratorijska ispitivanja, kao i specifične mjere za sprječavanje širenja bolesti kategorije A.

Član 59

Održavanje mjera u zonama ograničenja

Mjere kontrole bolesti ostaju na snazi dok se ne ispune uslovi poput sprovođenja kontrolnih mjera, završnih higijenskih procedura i nadzora koji potvrđuje iskorjenjivanje bolesti. Detaljna pravila uključuju procedure čišćenja i dezinfekcije, nadzor, repopulaciju i druge potrebne mjere za vraćanje statusa “slobodan od bolesti”.

Član 60

Hitna vakcinacija

Uprava izrađuje plan hitne vakcinacije i uspostavlja zone vakcinacije za efikasnu kontrolu bolesti kategorije A, uzimajući u obzir krizne planove i propise o upotrebi vakcina. U zonama vakcinacije primjenjuju se mjere za smanjenje rizika i nadzor nakon primjene vakcina.

Član 61

Divlje životinje

U slučaju sumnje ili potvrde bolesti kod divljih životinja, Uprava sprovodi nadzor i preduzima mjere prevencije i kontrole, koje mogu uključivati iste mjere kao i kod držanih životinja, prilagođene profilu bolesti, vrsti životinja i riziku prenošenja na ljude.

Član 62

Dodatne mjere za kontrolu bolesti i privremena posebna pravila za kontrolu bolesti Ministarstvo može propisati dodatne mjere kontrole bolesti, proporcionalne riziku i epidemiološkim okolnostima. Uprava obavještava Evropsku komisiju o svim preduzetim mjerama, preispituje stanje bolesti i može predložiti posebne mjere u ograničenom periodu ako osnovne mjere nisu dovoljne.

ODJELJAK B

Mjere za kontrolu bolesti sa liste kategorije b i c

Članovi 63–73 - Mjere za bolesti kategorije B i C

- **Sumnja na bolest kod držanih životinja:** Subjekti i relevantna lica dužni su da prijave bolest i preduzmu preliminarnu mjere kontrole (npr. sprječavanje širenja bolesti, epidemiološko ispitivanje). Detaljna pravila propisuje Vlada.
- **Preliminarne mjere:** Nadležni službeni veterinar sprovodi mjere proporcionalne riziku bolesti i može ih proširiti na druge lokacije po potrebi.
- **Službena potvrda bolesti:** Uprava potvrđuje prisustvo bolesti na osnovu kliničkih, laboratorijskih i epidemioloških podataka. Preliminarne mjere ostaju na snazi dok se bolest ne isključi.

- **Potvrđena bolest:** Primjenjuju se mjere iz programa iskorjenjivanja ili proporcionalne mjere iz zakona. Subjekti su obavezni da ih sprovedu.
- **Divlje životinje:** Uprava određuje mjere kontrole bolesti proporcionalne riziku, uključujući obavezne programe iskorjenjivanja ili druge mjere, u zavisnosti od statusa teritorije i prisustva bolesti.

Član 74

Privremena posebna pravila za kontrolu bolesti

Uprava obavještava Evropsku komisiju i druge države o preduzetim mjerama kontrole bolesti B i C. Mjere se preispituju, a Ministarstvo može narediti dodatne mjere ako osnovne mjere nisu dovoljne ili ako bolest i dalje postoji.

DIO ČETVRTI

REGISTRACIJA, ODOBRAVANJE, SLEDLJIVOST I PREMJEŠTANJE

GLAVA I Kopnene životinje, reproduktivni materijal i proizvodi životinjskog porijekla od kopnenih životinja

Članovi 75–84

- **Objekti i subjekti:** Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže životinje ili reproduktivni materijal moraju obavijestiti Upravu, dostaviti zahtjev za registraciju i dostaviti relevantne podatke o objektu, vrstama životinja i kapacitetu.
- **Odstupanja:** Objekti sa neznatnim rizikom mogu biti izuzeti od obaveze registracije.
- **Prevoznici životinja:** Moraju biti registrovani prije početka djelatnosti i obavještavati Upravu o podacima, promjenama i prestanku djelatnosti. Izuzeci su mogući za prevoznike sa niskim rizikom.
- **Subjekti koji obavljaju poslove okupljanja životinja:** Dužni su da se registruju i dostave podatke o vrsti i kategoriji životinja. Moguća su odstupanja za subjekte sa niskim rizikom.
- **Odobrovanje objekata:** Odobrenje Uprave je obavezno prije početka rada za objekte poput sabirnih centara, objekata za reproduktivni materijal, inkubatorskih stanica i karantinskih objekata. Subjekti ne smiju obavljati djelatnost dok odobrenje nije izdano.
- **Zatvoreni objekti:** Subjekti koji žele status zatvorenog objekta podnose zahtjev i premještaju životinje u skladu sa propisanim procedurama, uz prethodno odobrenje Uprave.

Član 85

Postupak odobravanja i uslovi za odobravanje objekata

Ovaj član definiše osnovne uslove koje objekat mora da ispuni da bi dobio odobrenje.

1. **Zahtjevi vezani za biosigurnost i nadzor:** Objekti moraju imati mjere za karantin, izolaciju i druge biosigurnosne mjere kako bi se spriječilo unošenje i širenje bolesti. Nadležni organ prati objekat prema vrsti i riziku. Evidencija mora biti uredna i dostupna za kontrolu.
2. **Postrojenja i oprema:** Objekat mora imati odgovarajuću infrastrukturu da spriječi širenje bolesti i odgovarajući kapacitet za životinje ili reproduktivni materijal.
3. **Procjena rizika:** Objekat ne smije predstavljati neprihvatljiv rizik, uzimajući u obzir postojeće mjere ublažavanja rizika.
4. **Obučeno osoblje:** Samo obučeni radnici mogu rukovati životinjama ili reproduktivnim materijalom.
5. **Sistem usklađenosti:** Subjekat mora moći dokazati da zadovoljava sve zahtjeve.

Detaljnije odredbe će se donijeti propisima i zavise od vrste objekta, vrsta životinja, vrste proizvodnje i tipičnih premještanja životinja.

Član 86

Obim odobrenja objekata

Ovim članom se precizira šta odobrenje obuhvata: vrste objekata i vrste/kategorije životinja ili reproduktivnog materijala. To obezbjeđuje jasnu i transparentnu primjenu odobrenja.

Član 87

Procedura za dobijanje odobrenja

Utvrđuje način podnošenja zahtjeva, formiranje komisije za pregled objekta i izdavanje rješenja.

- Komisija provjerava ispunjenost uslova.
- Ako objekat zadovoljava sve uslove → izdaje se konačno odobrenje.
- Ako objekat djelimično zadovoljava → može se izdati uslovno odobrenje na tri do šest mjeseci. Ovo omogućava fleksibilnost, ali i kontrolu nad rizikom.

Član 88

Pregled i kontrola, suspenzija i povlačenje odobrenja

Uprava kontinuirano nadzire odobrene objekte.

- Ako postoje ozbiljni nedostaci → može se suspendovati ili ukinuti odobrenje.
- Nova odobrenja se izdaju samo kada objekt zadovoljava sve propisane zahtjeve. Ovo obezbjeđuje da objekti stalno ispunjavaju zdravstvene i biosigurnosne standarde.

Član 89 – Registri Veterinarskog informacionog sistema (VIS)

VIS vodi i ažurira Uprava i sadrži registre objekata i subjekata.

- Omogućava razmjenu informacija sa Evropskom komisijom i drugim državama članicama.
- Podaci o odobrenim objektima su javno dostupni, uz zaštitu podataka.

Cilj: transparentnost i praćenje premještanja životinja i reproduktivnog materijala.

Obaveza vođenja evidencije evidencije

Član 90–94

Obavezna evidencija za sve objekte.

Sadrži podatke o vrstama životinja, premještanju, dokumentaciji, mortalitetu, biosigurnosti i zdravlju.

Evidencija mora biti dostupna Upravi i čuvana najmanje 3 godine.

Evidencija za objekte za reproduktivni materijal.

Prati identitet davalaca, proces sakupljanja, skladištenja i rezultate ispitivanja.

Evidencija za prevoznike i subjekte koji okupljaju životinje.

Prate posjete, premještanja, higijenske mjere i dokumentaciju.

Propisi dodatno mogu definisati detalje vođenja evidencije, izuzeća i specifične podatke, uzimajući u obzir rizik i vrstu životinja.

Vođenje evidencije omogućava nadzor, sprječava širenje bolesti i obezbjeđuje sljedivost životinja i reproduktivnog materijala.

POGLAVLJE 2

Glava II Zahtjevi za sledljivost za držane kopnene životinje i reproduktivni materijal

Član 95

Sistem za identifikaciju i registraciju držanih kopnenih životinja

Ovim članom uređuje se uspostavljanje sistema za identifikaciju i registraciju određenih vrsta držanih kopnenih životinja. Sistem uspostavlja Uprava radi obezbjeđivanja sljedljivosti životinja, praćenja njihovog premještanja i efikasne primjene mjera za prevenciju i kontrolu bolesti. Takođe se propisuju osnovni elementi sistema, kao što su sredstva identifikacije, identifikacioni i prateći dokumenti, evidencije objekata i računarska baza podataka.

Član 96

Uspostavljanje i održavanje računarske baze podataka o držanim kopnenim životinjama

Ovim članom propisuje se obaveza Uprave da uspostavi i održava računarsku bazu podataka o držanim kopnenim životinjama. Baza sadrži podatke o identifikaciji životinja, objektima u kojima se drže i njihovom premještanju. Takođe se predviđa mogućnost vođenja evidencije i o drugim vrstama životinja kada je to potrebno zbog specifičnih rizika.

Član 97

Identifikacioni dokumenti i dokumenti o premještanju životinja

Ovim članom uređuje se izdavanje identifikacionih dokumenata za određene vrste životinja i izrada obrazaca dokumenata koji prate životinje prilikom premještanja. Za ove poslove nadležna je Uprava, odnosno nadležni organ ili ovlašćeno lice.

Član 98

Javna dostupnost podataka o sredstvima za identifikaciju

Ovim članom propisuje se obaveza Uprave da na svojoj internet stranici objavljuje informacije o sistemu identifikacije životinja, uključujući podatke o nadležnim organima, sredstvima identifikacije i obrascima dokumenata. Takođe je propisana obaveza obavještanja Evropske komisije o tim podacima.

Član 99

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom goveda

Ovim članom propisuju se obaveze subjekata koji drže goveda u pogledu njihove identifikacije i evidencije. Subjekti su dužni da obezbijede pojedinačnu identifikaciju životinja, posjedovanje identifikacionog dokumenta i unos podataka o premještanju, rođenju i uginuću životinja u računarsku bazu podataka.

Član 100

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom ovaca i koza

Ovim članom propisuje se obaveza identifikacije ovaca i koza, kao i vođenja evidencije o njihovom premještanju. Predviđena je i mogućnost izuzeća od obaveze korišćenja dokumenata o premještanju ako su podaci već evidentirani u računarskoj bazi podataka.

Član 101

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom kopitara

Ovim članom propisuje se obaveza pojedinačne identifikacije kopitara jedinstvenim identifikacionim kodom i posjedovanje doživotnog identifikacionog dokumenta. Takođe se propisuje obaveza unosa podataka o životinjama u računarsku bazu podataka.

Član 102

Obaveze subjekata u vezi sa identifikacijom svinja

Ovim članom uređuje se obaveza identifikacije svinja, vođenja evidencije o njihovom premještanju, kao i unosa podataka o rođenju, uginuću i premještanju životinja u računarsku bazu podataka. Predviđena je i mogućnost izuzeća od obaveze dokumenata o premještanju u određenim slučajevima.

Član 103

Identifikacija drugih vrsta držanih kopnenih životinja

Ovim članom propisuju se osnovne obaveze subjekata koji drže druge vrste kopnenih životinja. U zavisnosti od propisanih pravila, te životinje moraju biti identifikovane i praćene odgovarajućim dokumentima radi obezbjeđivanja njihove sljedljivosti.

Član 104

Dodatni zahtjevi i pravila za identifikaciju i registraciju životinja

Ovim članom daje se ovlašćenje Vladi da donese detaljniji propis kojim se uređuju tehnički i operativni aspekti identifikacije i registracije životinja, uključujući sredstva identifikacije, podatke koji se vode u bazama podataka i pravila o dokumentima koji prate životinje.

Član 105

Pravila o sljedljivosti držanih kopnenih životinja

Ovim članom propisuje se da Vlada utvrđuje tehnička i operativna pravila koja se odnose na funkcionisanje sistema identifikacije i registracije životinja, uključujući vođenje baza podataka, razmjenu elektronskih podataka i primjenu sredstava identifikacije.

Reproduktivni materijal

Član 106

Zahtjevi za sljedljivost reproduktivnog materijala držanih životinja

Ovim članom propisuje se obaveza subjekata koji proizvode, prerađuju ili skladište reproduktivni materijal da taj materijal bude označen na način koji omogućava njegovu sljedljivost. Označavanje mora omogućiti identifikaciju životinja donora, datuma sakupljanja i objekata u kojima je reproduktivni materijal sakupljen, proizveden, prerađen ili skladišten. Cilj ovih zahtjeva je obezbjeđivanje efikasne primjene mjera za prevenciju i kontrolu bolesti, kao i praćenje premještanja reproduktivnog materijala.

Član 107

Dodatne odredbe koje se odnose na obavezu sljedljivosti reproduktivnog materijala

Ovim članom daje se ovlašćenje Vladi da donese detaljnija pravila koja se odnose na sljedljivost reproduktivnog materijala držanih kopnenih životinja. Propisom se utvrđuju zahtjevi za sljedljivost reproduktivnog materijala određenih vrsta životinja, tehnički zahtjevi za njegovo označavanje, kao i podaci

koje subjekti dostavljaju prilikom odobravanja objekata za reproduktivni materijal. Prilikom donošenja ovih pravila uzimaju se u obzir vrsta životinja, zdravstveni status životinja donora, rizici povezani sa reproduktivnim materijalom i drugi relevantni faktori koji doprinose obezbjeđivanju njegove sljedljivosti.

Glava III Premještanje držanih kopnenih životinja

Član 108

Opšti zahtjevi za premještanje držanih kopnenih životinja

Subjekt mora spriječiti širenje bolesti sa liste kategorije D i bolesti u nastajanju pri premještanju životinja. Premještanje se dozvoljava samo iz registrovanih/odobrenih objekata uz pravilnu identifikaciju i registraciju životinja.

Član 109

Subjekt mora osigurati zdravlje životinja tokom transporta, spriječiti širenje bolesti i provesti čišćenje, dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju transportnih sredstava. Vlada propisuje detaljne biosigurnosne mjere.

Član 110

Opšti zahtjevi za premještanje držanih kopnenih životinja

Ovim članom propisuju se opšti uslovi pod kojima se mogu premještati držane kopnene životinje. Propisano je da životinje moraju biti zdrave, da potiču iz registrovanih ili odobrenih objekata na koje se ne primjenjuju ograničenja zbog bolesti i da nijesu bile u kontaktu sa životinjama nižeg zdravstvenog statusa. Takođe se propisuje obaveza subjekta da obezbijedi da se životinje premještaju direktno do odredišta, uz eventualno zaustavljanje na mjestima odmorišta radi njihove dobrobiti.

Član 111

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

Ovim članom propisuju se obaveze subjekata koji primaju držane kopnene životinje iz druge države. Subjekti su dužni da provjere identifikaciju životinja, prateću dokumentaciju i sertifikate o zdravlju životinja ili odgovarajuće izjave subjekta. U slučaju utvrđenih nepravilnosti dužni su da o tome obavijeste nadležnog službenog veterinaru i da životinje privremeno izoluju do donošenja odluke o daljem postupanju.

Član 112

Zabrana premještanja životinja obuhvaćenih mjerama iskorjenjivanja bolesti

Ovim članom propisuje se zabrana premještanja držanih kopnenih životinja koje su namijenjene klanju u okviru programa iskorjenjivanja bolesti van teritorije Crne Gore. Izuzetno, premještanje u drugu državu članicu ili treću državu moguće je samo uz prethodno odobrenje države odredišta, a kada je primjenjivo i države provoza.

Član 113

Premještanje životinja namijenjenih izvozu u treće države

Ovim članom propisuje se obaveza subjekta da obezbijedi da držane kopnene životinje koje se izvoze u treće države, a prolaze kroz teritoriju država članica, ispunjavaju propisane zahtjeve za premještanje životinja utvrđene ovim zakonom.

Član 114

Premještanje držanih kopitara, papkara i živine u drugu državu članicu

Ovim članom propisuju se zdravstveni uslovi za premještanje držanih kopitara, papkara i živine iz objekata u Crnoj Gori u drugu državu članicu. Propisano je da životinje ne smiju pokazivati simptome bolesti sa liste kategorije D, da moraju boraviti u objektu porijekla tokom propisanog perioda i da ne predstavljaju rizik za širenje bolesti na mjestu odredišta. Takođe se daje ovlaštenje Vladi da propiše bliže uslove koji se odnose na period boravka životinja, zabranu uvođenja novih životinja u objekat porijekla i druge mjere za smanjenje rizika od širenja bolesti.

Član 115

Premještanje životinja namijenjenih klanju iz drugih država članica

Ovim članom propisuje se obaveza subjekta u poslovanju hranom koji je odgovoran za objekat za klanje da držane kopitare, papkare i živinu koji dolaze iz druge države članice na klanje zakolje što je prije moguće

nakon njihovog dolaska, odnosno u roku koji će propisati Ministarstvo. Cilj ove odredbe je smanjenje rizika od širenja bolesti i obezbjeđivanje kontrole nad prometom životinja namijenjenih klanju.

Član 114

Premještanje držanih kopitara, papkara i živine u druge države članice

Ovim članom propisuju se uslovi pod kojima se držani kopitari, papkari i živina mogu premještati iz objekata u Crnoj Gori u druge države članice. Propisano je da životinje moraju biti bez kliničkih znakova bolesti sa liste kategorije D, da su boravile u objektu tokom propisanog perioda i da ne predstavljaju rizik za širenje bolesti. Takođe se daje ovlašćenje Vladi da propiše bliže uslove i mjere za smanjenje rizika od širenja bolesti prilikom premještanja.

Član 115

Premještanje životinja namijenjenih klanju iz drugih država članica

Ovim članom propisuje se obaveza subjekta odgovornog za objekat za klanje da držane kopitare, papkare i živinu koji dolaze iz druge države članice zakolje u najkraćem roku nakon dolaska, odnosno u roku koji će propisati Ministarstvo. Cilj je smanjenje rizika od širenja bolesti.

Odstupanje u pogledu premještanja životinja i sprovođenje postupaka okupljanja i zahtjevi za prevenciju bolesti tokom postupka okupljanja životinja

Član 116 – 117:

- Okupljanje životinja tokom transporta može biti maksimalno tri puta i samo u odobrenim objektima ili pod posebnim odobrenjem Uprave.
- Subjekt mora osigurati isti zdravstveni status životinja i primijeniti biosigurnosne mjere.

Član 118

Premještanje držanih kopnenih životinja, osim kopitara, papkara i živine

- Premještanje životinja osim kopitara, papkara i živine dozvoljeno je ako ne predstavlja značajan rizik širenja bolesti.
- Vlada propisuje detaljna pravila za ublažavanje rizika.
- **Član 119 – 123**
  - Posebna pravila za premještanje držanih kopnenih životinja u zatvorene objekte, premještanje u naučne svrhe, rekreativne, sportske, kulturne svrhe i privremene mjere u hitnim slučajevima.
  - Ministarstvo može propisati privremena pravila kada postojeći zahtjevi nisu efikasni ili se bolest širi uprkos mjerama.
- **Član 125 – 130**
  - Premještanje zahtijeva sertifikat o zdravlju životinja ili, u izuzetnim slučajevima, privatnu izjavu (samodeklaraciju).
  - Sertifikat uključuje podatke o porijeklu, odredištu, transportu, vrsti, količini i ispunjenju zdravstvenih zahtjeva.
  - Elektronski sertifikati preko TRACES sistema mogu zamijeniti papirne.
- **Član 131 – 132**
  - Subjekti moraju prijaviti premještanje nadležnom službenom veterinaru najmanje jedan radni dan prije planiranog transporta.
  - Veterinar prijavljuje premještanje nadležnom organu države članice odredišta, po mogućnosti putem TRACES-a.

Glava IV – Premještanje divljih kopnenih životinja

Član 133

Premještanje divljih kopnenih životinja

Ovim članom propisuju se uslovi za premještanje divljih kopnenih životinja iz njihovog staništa na teritoriji Crne Gore u drugo stanište ili objekat u Crnoj Gori ili u drugu državu članicu. Premještanje je dozvoljeno samo ako životinje ne predstavljaju rizik za širenje bolesti, ako ne potiču iz zona u kojima su na snazi ograničenja zbog bolesti i ako su, kada je to potrebno, praćene sertifikatom o zdravlju životinja ili drugim odgovarajućim dokumentima. Takođe se daje ovlašćenje Vladi da propiše detaljnije zahtjeve koji se odnose na zdravlje životinja, dokumentaciju i postupak prijavljivanja premještanja divljih kopnenih životinja.

Glava V – Premještanje reproduktivnog materijala

Odjeljak 1 – Opšti zahtjevi

Član 134

Opšti zahtjevi za premještanje reproduktivnog materijala

- Subjekt mora preduzeti preventivne mjere da premještanje reproduktivnog materijala ne ugrozi zdravlje životinja na odredištu.
- Materijal se može premještati samo iz registrovanih ili odobrenih objekata i mora ispunjavati zahtjeve sledljivosti.
- Premještanje u druge države članice zahtijeva izričitu saglasnost nadležnih organa, naročito ako je u pitanju materijal pod programima iskorjenjivanja bolesti.

Član 135

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

- Subjekt u objektu na odredištu mora provjeriti identifikaciju i sertifikate reproduktivnog materijala i obavijestiti službenog veterinarara o nepravilnostima.
- Do odluke veterinarara, materijal se čuva odvojeno.

Član 136

Obaveze subjekata u vezi sa premještanjem reproduktivnog materijala držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i reproduktivnog materijala živine

- Premještanje je moguće samo iz odobrenih objekata i uz poštovanje mjera za sprječavanje širenja bolesti.
- Zabranjeno je premještanje iz objekata pod ograničenjima zbog bolesti, osim ako je materijal sakupljen prije izbijanja bolesti i odvojeno čuvan.
- Vlada propisuje detaljna pravila: izolacija donora, laboratorijski testovi, uslovi skladištenja i prevoza, kao i moguća izuzeća od zahtjeva.

Član 137

Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja životinja za premještanje reproduktivnog materijala držanih životinja vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala živine

- Reproductivni materijal mora pratiti sertifikat o zdravlju životinja.
- Za materijal izvan zona ograničenja, sertifikat je obavezan osim ako su propisana izuzeća.
- Veterinar izdaje sertifikat na zahtjev subjekta, a Vlada može dodatno propisati pravila za izuzeća.

Član 138

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja

- Sertifikat mora sadržavati podatke o porijeklu, odredištu, vrsti i količini materijala, identifikaciji i potvrdu da materijal ispunjava zahtjeve.
- Vlada i Ministarstvo utvrđuju dodatne detalje i obrasce.

Član 139

Prijavljivanje premještanja reproduktivnog materijala od držanih životinja vrste goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala živine

- Subjekt mora obavijestiti službenog veterinarara najmanje jedan radni dan prije premještanja i dostaviti sve potrebne podatke.
- Veterinar preko TRACES sistema obavještava nadležni organ države odredišta.

Član 140

Reproductivni materijal od držanih kopnenih životinja, osim vrsta goveda, ovaca, koza, svinja i kopitara, kao i reproduktivnog materijala od živine

- Premještanje je dozvoljeno samo ako ne postoji značajan rizik za širenje bolesti sa liste D.
- Vlada propisuje uslove, uključujući sakupljanje, skladištenje i epidemiološke faktore.
- Sertifikovanje i prijava premještanja primjenjuju se u skladu sa Članovima 137–139.

Član 141

Reproductivni materijal namijenjen u naučne svrhe

- Premještanje u naučne svrhe može biti odobreno čak i ako nisu ispunjeni svi standardni zahtjevi, uz saglasnost nadležnih organa i pod posebnim mjerama za ublažavanje rizika.

Glava VI – Proizvodnja, prerada i distribucija proizvoda životinjskog porijekla

Član 142

Opšte obaveze subjekata u pogledu zdravlja životinja

- Subjekt mora preduzeti preventivne mjere da proizvodi životinjskog porijekla ne šire bolesti sa liste D ili bolesti u nastajanju.
- Proizvodi ne smiju dolaziti iz objekata pod hitnim mjerama ili ograničenjima premještanja.
- Vlada propisuje dodatna pravila za sertifikovanje i prijavljivanje.

Član 143–145

- Proizvodi životinjskog porijekla mogu se premještati samo uz sertifikat o zdravlju životinja.
- Sertifikat sadrži podatke o porijeklu, opisu i količini proizvoda.
- Prijava premještanja mora se izvršiti najmanje jedan radni dan ranije, a veterinar koristi TRACES sistem za obavještanje nadležnog organa.

Glava VII – Dodatne mjere

Član 146

Dodatne mjere koje se odnose na kontrolu bolesti i premještanje životinja i reproduktivnog materijala

- Uprava može preduzeti dodatne mjere za kontrolu bolesti sa liste D, ali moraju biti proporcionalne, ne smiju nepotrebno ometati premještanje i ne smiju prekoračiti ono što je neophodno.

Član 147

- Za bolesti koje nisu na listi, Ministarstvo može narediti mjere za kontrolu, ali one moraju biti proporcionalne riziku i ne smiju ometati premještanje između država članica.

DIO PETI VODENE ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA OD VODENIH ŽIVOTINJA

Glava I Registracija, odobravanje, vođenje evidencije i registri

Član 148

Registar objekata

Ovim članom se uspostavlja osnovna obaveza da svi subjekti koji se bave akvakulturom moraju raditi isključivo u objektima koji su prethodno registrovani ili odobreni. Cilj je uvođenje potpune kontrole nad svim mjestima gdje se drže vodene životinje, čime se omogućava sljedivost i brza reakcija u slučaju pojave bolesti. Registar vodi Uprava kao centralnu evidenciju.

Član 149

Obaveza subjekata da registruju objekte akvakulture

Preciziraju se koraci koje vlasnik objekta mora preduzeti prije početka rada. Podnošenje zahtjeva sa podacima o lokaciji, vrstama i kapacitetu životinja omogućava Upravi da procijeni epidemiološki rizik. Važna je i obaveza prijavljivanja svih promjena ili prestanka rada, kako bi registar uvijek bio ažuran. Takođe, propisuje se povezanost sa dozvolom za akvakulturu koju izdaje nadležno ministarstvo za ribarstvo.

Član 150

Obaveza nadležnog organa u vezi sa registracijom objekata akvakulture

Definiše se administrativni postupak. Uprava je dužna da izda rješenje o registraciji i dodijeli jedinstveni broj objektu ako su ispunjeni svi formalni uslovi. Ovim se obezbjeđuje pravna sigurnost za subjekte i standardizuje izgled dokumentacije koju propisuje Ministarstvo.

Član 151

Izuzeca od obaveze registracije

Ovaj član prepoznaje objekte koji predstavljaju zanemarljiv rizik za širenje bolesti. To su npr. kućni akvarijumi, restorani sa živom ribom za trenutnu konzumaciju, mali ukrasni ribnjaci ili privremeni kavezi u kojima se drži divlja riba na mjestu ulova. Izuzecom ovih subjekata smanjuje se administrativni teret i fokusira nadzor na objekte sa većim rizikom.

Odjeljak 2

Odobrovanje određenih vrsta objekata akvakulture

Član 152

Odobrovanje određenih vrsta objekata

Za razliku od registracije, "odobrovanje" je stroži proces za objekte visokog rizika (npr. oni koji premještaju žive životinje van objekta). Subjekt ne smije početi sa radom bez rješenja o odobrenju. Član takođe predviđa mogućnost da Vlada propiše dodatna izuzeća za male proizvođače koji snabdijevaju samo lokalno tržište, čime se štiti mala privreda uz očuvanje biosigurnosti.

Član 153

Odobrenje statusa zatvorenih objekata

Uvodi se posebna kategorija "zatvorenih objekata" koji rade pod specifičnim biosigurnosnim uslovima (bez direktnog kontakta sa prirodnim vodama). Ovim se omogućava subjektima koji investiraju u visoku zaštitu da dobiju poseban status koji olakšava određene aspekte prometa, uz prethodnu strogu verifikaciju Uprave.

Član 154

Odobrovanje objekata za hranu sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti

Ovaj član se odnosi na klanice ili objekte za preradu ribe koji su ključni u kriznim situacijama. Da bi objekat mogao vršiti klanje bolesnih životinja radi suzbijanja zaraze, mora imati posebno odobrenje koje potvrđuje da proces prerade neće dalje širiti patogene u okolinu.

Član 155

Podaci za dobijanje odobrenja

Propisuje se sadržaj zahtjeva za odobrovanje. Naglasak je na opisivanju biosigurnosnih mjera, načinu vodosnabdijevanja i ispuštanja otpadnih voda, jer su to glavni putevi širenja vodenih bolesti. Subjekti su dužni da prijave prestanak rada u roku od 15 dana.

Član 156

Postupak i uslovi za odobrovanje

Postavljaju se materijalni uslovi koje objekat mora ispuniti: adekvatan karantin, sistem vođenja evidencije i oprema koja sprečava unos bolesti. Objekat mora dokazati da posjeduje sistem kojim garantuje usaglašenost sa ovim zahtjevima, što predstavlja uvođenje principa samokontrole.

Član 157

Obim odobrovanja objekata

Rješenje o odobrenju mora biti vrlo precizno. Ono tačno navodi koje se djelatnosti smiju obavljati i sa kojim vrstama životinja. Time se sprečava da subjekat koji je odobren za jednu vrstu (npr. pastrmku) samoinicijativno uvede drugu vrstu (npr. šarana) koja nosi drugačije zdravstvene rizike.

Član 158

Procedura za dobijanje odobrenja

Detaljno se opisuje rad stručne komisije koja vrši neposredni pregled objekta na terenu. Uvodi se institut "uslovnog odobrenja" na tri mjeseca (maksimalno šest), što omogućava subjektima da ispune manje nedostatke dok su već u procesu rada, pod uslovom da ne predstavljaju rizik.

Član 159

Preispitivanje, suspenzija i oduzimanje odobrenja

Daje se ovlašćenje Upravi da vrši redovne kontrole. Ako se utvrde ozbiljni nedostaci, odobrenje se suspenduje (privremeno) ili oduzima (trajno). Ovo je ključni mehanizam za održavanje visokog nivoa zdravstvene zaštite i odgovornosti subjekata.

Član 160

Registar objekata za akvakulturu i objekta za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlašćenjem za kontrolu bolesti

Propisuje se da su svi ovi podaci dio Veterinarskog informacionog sistema (VIS). Radi transparentnosti i sigurnosti trgovine, dio registra (osnovni podaci o objektima i njihovom zdravstvenom statusu) mora biti javno dostupan na internet stranici Uprave.

Član 161

Obaveza vođenja evidencije subjekata odgovornih za objekte akvakulture Subjektu se postavlja se obaveza vođenja dnevnika o uginućima, kretanju životinja, biosigurnosnim mjerama i veterinarskim

posjetama. Evidencija se mora čuvati najmanje tri godine i biti dostupna inspekciji. Ovo je osnova sljedivosti – u svakom trenutku se mora znati odakle je riba došla i gdje je otišla.

Član 162

Obaveza vođenja evidencije u objektima za hranu porijeklom od vodenih životinja sa ovlaštenjem za kontrolu bolesti Specifična obaveza za objekte iz člana 154. Fokus je na strogoj evidenciji ispuštanja vode i kretanju proizvoda dobijenih od bolesnih životinja ili životinja pod sumnjom, kako bi se eliminisao rizik od kontaminacije prirodnih vodotoka.

Član 163

Obaveza vođenja evidencije za prevoznike Prevoznici su često predstavljaju rizik u širenju bolesti. Obavezuju se da bilježe uginuća tokom transporta, mjesta gdje su mijenjali vodu i dokaze o dezinfekciji vozila. Ovo sprečava da se patogeni prenesu iz jednog ribnjaka u drugi putem transportnih sredstava.

Član 164

Dodatne odredbe koje se odnose na vođenje evidencije Daje ovlaštenje Ministarstvu da detaljnije propiše pravila, ali i da izuzme male prevoznike ili objekte niskog rizika od pretjerane administracije, vodeći računa o proporcijalnosti rizika i opterećenja subjekata.

Glava II Premještanje vodenih životinja

Član 165

Opšti zahtjevi za premještanje vodenih životinja

Uvodi se osnovno pravilo: životinje se smiju premještati samo ako to ne ugrožava zdravstveni status odredišta. One moraju poticati iz registrovanih/odobrenih objekata i ne smiju biti pod mjerama zabrane zbog bolesti. Ovo je ključna barijera širenju epidemija.

Član 166

Mjere prevencije bolesti u odnosu na prevoz Fokusira se na biosigurnost tokom puta. Zabranjuje se ispuštanje vode iz transportnih rezervoara na način koji bi mogao zaraziti divlje populacije ili druge ribnjake duž rute. Vlada će detaljnije propisati uslove dezinfekcije opreme i biocidne proizvode koji se koriste.

Član 167

Promjena predviđene upotrebe

Sprečava zloupotrebe. Ako je riba namijenjena klanju (npr. zbog sumnje na bolest), ona se ne smije naknadno koristiti za poribljavanje ili bilo koju drugu svrhu. Uprava može odobriti promjenu namjene samo ako se dokaže da novi cilj ne nosi veći rizik od prvobitnog.

Ovo je nastavak obrazloženja za preostale članove (168–189) koji se odnose na premještanje vodenih životinja, sertifikaciju i obaveze na mjestu odredišta.

Član 168

Obaveze subjekata na mjestu odredišta

Ovim članom propisuju se obaveze subjekata koji primaju vodene životinje na mjestu odredišta. Subjekti su dužni da prije istovara provjere prateću dokumentaciju, odnosno sertifikat o zdravlju životinja ili dokument samodeklaracije, kada je to propisano. U slučaju utvrđenih nepravilnosti obavezni su da o tome obavijeste nadležnog službenog veterinaru i da životinje privremeno izoluju do donošenja odluke o daljem postupanju.

Član 169

Opšti uslovi za izvoz životinja akvakulture u države članice EU i treće države ili teritorije trećih država

Član obezbjeđuje da vodene životinje koje se iz Crne Gore izvoze u treće zemlje (npr. van EU), a prolaze preko teritorije država članica EU, ispunjavaju sve visoke zdravstvene standarde tranzita. Cilj je spriječiti da pošiljka u tranzitu ugrozi zdravstveni status zemalja kroz koje prolazi.

Član 170

Abnormalni mortalitet ili simptomi bolesti

Uvodi se stroga zabrana premještanja životinja koje pokazuju simptome bolesti ili potiču iz okruženja gdje je zabilježeno uginuće nepoznatog uzroka. Izuzetak je moguć samo uz strogu procjenu rizika Uprave, ako se dokaže da su životinje izolovane u nezavisnoj epidemiološkoj jedinici (npr. poseban bazen koji ne dijeli vodu sa zaraženim dijelom).

Član 171

Premještanje životinja akvakulture namijenjenih državama članicama, zonama ili kompartmentima koji su proglašeni slobodni od bolesti ili koji su predmet programa iskorjenjivanja Ovo je ključna odredba za očuvanje statusa "područja slobodnog od bolesti". Ako je određena zona u Crnoj Gori proglašena slobodnom od npr. VHS-a (virusna hemoragična septikemija), u nju se smije dopremiti riba samo iz drugih zona koje imaju isti ili viši zdravstveni status. Time se garantuje da se u slobodna područja ne unose patogeni iz zaraženih ili sumnjivih zona.

Član 172

Izuzeci u vezi sa obavezom subjekata za premještanje životinja akvakulture između objekata, zona ili kompartmenta koji su predmet programa iskorjenjivanja bolesti

Omogućava se fleksibilnost u trgovini između dva područja koja još nisu slobodna od bolesti, ali oba sprovode zvanični program iskorjenjivanja te iste bolesti. Premještanje je moguće samo uz pisanu saglasnost nadležnih organa obje strane, čime se obezbjeđuje da premještanje životinja akvakulture ne uspori proces suzbijanja zaraze.

Član 173

Mjere koje se odnose na puštanje akvatičnih životinja u prirodu

Puštanje životinja akvakulture u rijeke i jezera (poribljavanje) nosi najveći rizik za biodiverzitet. Ovaj član propisuje da životinje namijenjene puštanju u prirodu moraju poticati iz područja slobodnih od bolesti (kategorije B ili C). Cilj je trajna zaštita divljih populacija i ekosistema Crne Gore od unosa bolesti iz uzgoja.

Član 174

Premještanje divljih vodenih životinja u objekte, zone ili kompartmente proglašene slobodnim od bolesti, ili su predmet programa iskorjenjivanja bolesti Pravila koja važe za uzgojene životinje akvakulture ovim članom se proširuju i na divlje životinje koje se sele iz jednog staništa u drugo ili unose u ribnjake. Subjekti su dužni preduzeti mjere biosigurnosti kako divlji primjerci ne bi postali izvor zaraze za uzgojenu ribu ili druge vodotoke.

Član 175

Premještanje živih životinja akvakulture namijenjenih za ishranu ljudi Čak i kada su životinje akvakulture namijenjena prodaji u ribarnicama ili restoranima (ishrana ljudi), ona mora ispunjavati zdravstvene uslove ako se premješta u "slobodne zone". Razlog je taj što voda u kojoj se takva riba drži u prodavnicama ili otpad nakon obrade može završiti u prirodnim vodama i tako prenijeti zarazu.

Član 176

Premještanje divljih životinja za ishranu ljudi

Slično prethodnom članu, pravila se primjenjuju i na ulovljenu divlju ribu (npr. iz mora ili jezera) koja se živa transportuje do tržišta u zonama koje su slobodne od bolesti, kako bi se spriječio svaki rizik od kontaminacije tih specifičnih područja.

Član 177

Vodene životinje za zatvorene objekte akvakulture

Zatvoreni objekti su visokobezbjedni. Ovaj član dopušta unos životinja u njih pod specifičnim uslovima, jer se smatra da izolacija objekta sprečava širenje bolesti na okolinu. Ipak, primarni uslov je da životinje dolaze iz drugog zatvorenog objekta ili da ne predstavljaju rizik.

Član 178

Premještanje vodenih životinja u naučne svrhe

Prepoznaje se potreba za istraživanjima. Uprava može odobriti premještanje životinja koje ne ispunjavaju sve standardne uslove ako su namijenjene laboratorijama ili institutima, ali uz ekstremno stroge mjere nadzora i prethodnu saglasnost svih zemalja kroz koje riba prolazi (provod).

Član 179

Korišćenje vodenih životinja u druge svrhe, specifični zahtjevi i izuzeci

Ovaj član pokriva specifične situacije poput izložbi riba, prodavnica kućnih ljubimaca ili korišćenja živih mamaca u sportskom ribolovu. Subjekti moraju osigurati da ove aktivnosti ne postanu izvor širenja bolesti na komercijalnu akvakulturu ili prirodu.

Član 180

Privremena pravila za premještanje određenih vrsta ili kategorija vodenih životinja Daje se zakonski osnov Ministarstvu i Upravi da u slučaju izbijanja nove, nepoznate bolesti ili naglog širenja postojeće, odmah uvedu privremena ograničenja prometa. Ovo omogućava brzu reakciju države u kriznim situacijama.

Član 181

Faktori od značaja za donošenje propisa Propisuje listu faktora koje država mora uzeti u obzir (rizik, zdravstveni status, vrsta proizvodnje) prilikom pisanja podzakonskih akata. Time se obezbjeđuje da budući propisi budu stručno utemeljeni i srazmjerni stvarnoj opasnosti.

Član 182

Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja životinja akvakulture

Uvodi se obaveza da službeni veterinar izda zdravstveni sertifikat za pošiljke koje idu u slobodne zone ili zone pod programom iskorjenjivanja. Sertifikat je zvanična garancija države da je riba zdrava i da ne nosi opasne viruse ili bakterije.

Član 183

Obaveze subjekata u vezi sa sertifikovanjem zdravlja drugih vodenih životinja Pravila o sertifikatima se proširuju i na životinje koje nisu u striktnom uzgoju (npr. divlje životinje za poribljavanje), ali se izuzima riba koja je već ulovljena i sakupljena isključivo za direktnu, trenutnu ishranu ljudi (npr. na pijacama).

Član 184

Odstupanja za premještanja unutar Crne Gore

Uprava može da odobri odstupanja za kretanja određenih pošiljki vodenih životinja bez sertifikata o zdravlju životinja unutar Crne Gore, pod uslovom da imaju uspostavljen alternativni sistem kojim se obezbjeđuje da se pošiljke takvih životinja mogu pratiti i da te pošiljke ispunjavaju zahteve za zdravlje životinja.

Član 185

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja

Precizira se šta sertifikat mora da sadrži: porijeklo, odredište, opis vrsta, količinu i dokaze o zdravstvenom pregledu. Ovi podaci omogućavaju potpunu sljedivost i identifikaciju odgovornih lica u lancu prometa.

Član 186

Mjere za posebne vrste premještanja vodenih životinja do mjesta odredišta

Regulišu se nepredviđene situacije – npr. ako je kamion sa ribom imao udes, ako je granica zatvorena ili ako kupac odbije pošiljku. Propisuje se kako se te životinje bezbjedno vraćaju u mjesto porijekla ili šalju na drugu lokaciju bez ugrožavanja zdravlja drugih životinja.

Član 187

Obaveza saradnje subjekata

Vlasnik ribe ne može dobiti sertifikat ako ne saraduje. Dužan je da najavi premještanje na vrijeme, obezbijedi tačne podatke i omogući službenom veterinaru da fizički pregleda ribu i dokumentaciju.

Član 188

Odgovornost Uprave za sertifikovanje

Definiše se uloga službenog veterinara. On je taj koji potvrđuje da su svi zakonski uslovi ispunjeni. Član takođe propisuje situacije u kojima veterinar mora odbiti izdavanje sertifikata (npr. ako riba nije zdrava ili podaci nisu potpuni), čime se obezbjeđuje integritet veterinarskog nadzora.

Član 189

Elektronski sertifikat – TRACES

Modernizacija procesa. Omogućava se korišćenje digitalnih sertifikata kroz EU sistem TRACES. Elektronski dokumenti zamjenjuju papirne, što ubrzava trgovinu, smanjuje mogućnost falsifikovanja i omogućava nadležnim organima uvid u pošiljku u realnom vremenu (čak i dok je kamion na putu).

Član 190

Dokument samodeklaracije

U određenim situacijama sa manjim rizikom, umjesto zvaničnog veterinarskog sertifikata, dozvoljeno je da sam subjekat (vlasnik) izda dokument – **samodeklaraciju**. Ovim dokumentom on pod punom odgovornošću potvrđuje porijeklo ribe, način transporta i ispunjenost zdravstvenih uslova. Ovo olakšava promet, ali zadržava odgovornost na proizvođaču.

Članovi 191 i 192 Prijavlivanje premještanja i TRACES

Subjekti su dužni da najave svako premještanje vodenih životinja van granica Crne Gore (ka EU) najmanje jedan radni dan unaprijed.

- TRACES sistem: Naglašava se obaveza korišćenja evropskog digitalnog sistema za praćenje pošiljaka. Time se omogućava kolegama u državi odredišta da u realnom vremenu znaju da pošiljka stiže, što je ključno za brzu reakciju u slučaju pojave bolesti.

Glava III Proizvodnja, prerada i distribucija proizvoda životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja

Član 193

Opšte obaveze subjekata u vezi sa zdravljem životinja Ovaj član se ne odnosi na žive ribe, već na proizvode (filete, očišćenu ribu, ikru itd.). Subjekti moraju garantovati da ovi proizvodi ne potiču iz objekata koji su pod zabranom zbog bolesti. Cilj je spriječiti da se patogeni (koji mogu preživjeti u prerađenom mesu ili vodi) prenesu u nove objekte ili prirodne vodotoke putem otpada ili na druge načine.

Član 194

Sertifikati o zdravlju životinja

Ovim članom propisuju se uslovi pod kojima se proizvodi životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja, mogu premješati na teritoriji Crne Gore ili u drugu državu članicu. Propisano je da takve proizvode mora pratiti sertifikat o zdravlju životinja koji izdaje službeni veterinar, naročito kada proizvodi potiču iz zona u kojima se primjenjuju mjere kontrole bolesti ili hitne mjere. Takođe se propisuje obaveza subjekta da obezbijedi da sertifikat prati proizvode od mjesta porijekla do mjesta odredišta, kao i mogućnost izuzeća u određenim slučajevima kada su obezbijeđene alternativne mjere za smanjenje rizika od širenja bolesti.

Član 195

Sadržaj sertifikata o zdravlju životinja za proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja

Ovim članom propisuje se minimalni sadržaj sertifikata o zdravlju životinja koji prati proizvode životinjskog porijekla od vodenih životinja, osim živih vodenih životinja. Sertifikat mora da sadrži podatke o mjestu porijekla i odredišta, opisu i količini proizvoda, kao i podatke o identifikaciji proizvoda i potvrdu da proizvodi ispunjavaju propisane zdravstvene zahtjeve. Takođe se propisuje mogućnost utvrđivanja dodatnih podataka i obrazaca sertifikata posebnim propisima.

Član 196

Prijavlivanje premještanja proizvoda životinjskog porijekla Isto kao i za žive životinje, promet proizvoda koji zahtijevaju sertifikat mora se unaprijed prijaviti nadležnim organima države u koju se šalju.

Glava IV Dodatne mjere

Član 197

Dodatne mjere za ograničavanje uticaja bolesti nijesu bolesti sa liste

Ovo je važna odredba koja daje pravo Crnoj Gori da reaguje na "nove" ili specifične bolesti koje još nisu na zvaničnoj listi EU/zakona, a predstavljaju rizik za domaće ribarstvo. Uprava može uvesti hitne mjere, ali o njima mora obavijestiti Evropsku komisiju kako bi se osiguralo da te mjere nisu samo prikrivena prepreka trgovini.

Član 198

Zahtjevi zdravlja životinja koji se odnose na druge životinje, kao i reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla od tih životinja

Ovim članom propisuje se da se na druge životinje, njihov reproduktivni materijal i proizvode životinjskog porijekla mogu primjenjivati određeni zahtjevi kada postoji rizik od širenja bolesti sa liste kategorije D. Ti zahtjevi obuhvataju registraciju i odobravanje objekata i prevoznika, sledljivost, pravila za premještanje, sertifikovanje zdravlja životinja i obavezu prijavljivanja premještanja. Takođe se daje ovlašćenje

Ministarstvu da propiše posebne uslove i mjere za smanjenje rizika od širenja bolesti, uzimajući u obzir vrste životinja, karakteristike bolesti i način njihovog držanja.

DIO ŠESTI

UNOS U CRNU GORU I IZVOZ

Glava I Unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru

Član 199

Uslovi za ulaz/unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru

Da bi pošiljka bila unešena, mora:

1. Poticati iz odobrene države.
2. Poticati iz odobrenog objekta.
3. Imati uredan veterinarski sertifikat.
4. Biti podvrgnuta službenoj kontroli na granici.

Član 200

Liste trećih država i teritorija trećih država iz kojih je dozvoljen unos životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla u Crnu Goru

Crna Gora se usklađuje sa listama Evropske unije. Uvoz je dozvoljen samo iz onih zemalja koje imaju dokazan sistem veterinarske kontrole koji je ekvivalentan našem. Time se sprječava uvoz iz rizičnih regija gdje ima egzotičnih bolesti.

Član 201

Lista objekata iz trećih država i teritorija trećih država

Nije dovoljno da je država na listi; mora biti i konkretan objekat (npr. farma). Crna Gora priznaje objekte koje je odobrila Evropska komisija, ali zadržava pravo da putem bilateralnih sporazuma sama kontroliše i odobrava objekte u drugim zemljama o trošku uvoznika.

Član 202

Zahtjevi za zdravlje životinja za unos u Crnu Goru vrsta i kategorija životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla Uvozni uslovi ne smiju biti manji od onih koji važe za promet unutar Crne Gore. Ovim se štiti domaći proizvođač od nelojalne konkurencije iz zemalja sa nižim standardima i sprečava unos novih bolesti u državu.

Sertifikati o zdravlju životinja, izjave i drugi dokumenti

Članovi 203 i 204

Svaka pošiljka mora imati originalni sertifikat potpisan od strane zvaničnog veterinara zemlje izvoznice. Digitalni sertifikati kroz TRACES se uvode kao prioritet jer ih je teže falsifikovati i omogućavaju bržu proceduru na granici.

Evo detaljnog obrazloženja preostalih članova Zakona koji se fokusiraju na specifične izuzetke pri uvozu, kontrolu ne životinjskih materijala (poput biljaka i opreme) koji mogu prenositi bolesti, te pravila za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Član 205

Izuzeci i dodatni zahtjevi u vezi sa određenim kategorijama životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla

Postoje situacije u kojima pravila uvoza nisu primjenjiva ili bi bila previše restriktivna. Ovaj član omogućava Vladi da propiše posebna pravila za:

- **Specifične namjene:** Životinje za cirkuse, izložbe, naučna istraživanja ili dijagnostiku.
- **Tranzit i povratak:** Životinje koje samo prolaze kroz Crnu Goru ili se vraćaju u nju nakon boravka u trećoj državi (npr. nakon takmičenja).
- **Ličnu upotrebu:** Proizvodi koje putnici nose u prtljagu ili hrana za posadu na brodovima/avionima.

Glava II Unos u Crnu Goru određenih roba koje nijesu životinje, reproduktivni material i proizvodi životinjskog porijekla iz trećih država i teritorija trećih država

Član 206

Uzročnici bolesti

Subjekti koji unose uzročnike bolesti u Crnu Goru moraju osigurati da unošenje ne predstavlja rizik za zdravlje životinja, ljudi ili bioterorizam. Ministarstvo propisuje pravila o pakovanju i mjerama za sprječavanje širenja bolesti.

Član 207

Biljni materijal

Ako biljni materijal može prenijeti bolesti sa liste kategorije D ili bolesti u nastajanju, Ministarstvo može ograničiti ili zabraniti njegov unos u Crnu Goru. Utvrđuju se posebni zahtjevi, sertifikati, dokumentacija i tarifne oznake, uzimajući u obzir rizik i dostupne mjere ublažavanja.

Član 208

Prevozna sredstva, oprema i ostalo tokom prevoza

Subjekti moraju preduzeti sve mjere za prevenciju širenja bolesti tokom transporta životinja i proizvoda. Vlada i Ministarstvo propisuju posebne zahtjeve za prevoz, opremu, pakovanje, hranu, vodu i prostirku, uključujući sertifikate ili druge dokaze, posebno u slučaju rizika od bolesti sa liste kategorije D ili bolesti u nastajanju.

Glava III Izvoz

Član 209

Izvoz iz Crne Gore

Izvoz i ponovni izvoz iz Crne Gore u treće države ili teritorije mora poštovati pravila premještanja iz Djela IV zakona, uzimajući u obzir zdravstveni status životinja i prisustvo bolesti sa liste kategorije D ili bolesti u nastajanju. Izuzeci su mogući ako treća država zahtijeva drugačije propise, uz očuvanje zdravlja ljudi i životinja. U slučaju bilateralnih sporazuma sa trećim državama ili EU, izvoz se provodi u skladu sa odredbama tih sporazuma.

DIO SEDMI

NEKOMERCIJALNO PREMJEŠTANJE KUĆNIH LJUBIMACA U CRNU GORU IZ DRŽAVE ČLANICE ILI TREĆE DRŽAVE ILI TERITORIJE

Glava I Osnovne odredbe

Član 210

Obim primjene

Ovaj dio reguliše nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz EU i trećih država u Crnu Goru, uzimajući u obzir posebne propise za zaštićene vrste i druge javno dostupne mjere koje ograničavaju kretanje određenih vrsta ili rasa.

Član 211

Osnovne odredbe

Nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca koji ispunjavaju zdravstvene zahtjeve ne smije biti zabranjeno ili ograničeno, osim prema pravilima ovog dijela. Ovlašćeno lice može premjestiti ljubimca u roku do 5 dana od kretanja vlasnika, uz dokumentaciju i odobrenja propisana od strane Ministarstva.

Član 212

Maksimalan broj kućnih ljubimaca

U jednom nekomercijalnom premještanju može se premjestiti najviše pet kućnih ljubimaca. Izuzeci su mogući za učešće na takmičenjima, izložbama ili sportskim događajima, uz dokaz o prijavi i za životinje starije od šest mjeseci. Ministarstvo propisuje dodatna pravila da se spriječi prikriveno komercijalno premještanje.

Glava II

Član 213

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca (psi, mačke i pitomi tvorovi)

Vlasnik ili ovlašćeno lice može premještati kućne ljubimce samo ako:

1. Su pojedinačno označeni fizičkim sredstvom identifikacije.
2. Ispunjavaju mjere za prevenciju bolesti sa liste kategorije D.
3. Prati ih uredno popunjen identifikacioni dokument.

Član 214

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje ostalih kućnih ljubimaca

1. Kućni ljubimci moraju biti identifikovani ili opisani pojedinačno ili u grupama.
2. Ispunjavaju mjere za prevenciju bolesti sa liste kategorije D.
3. Prati ih uredno popunjen identifikacioni dokument.
4. Ministarstvo može propisati dodatna pravila proporcionalna riziku i ne strožija od onih iz Dijela V.

Glava III Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru

Član 215

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca vrsta psi, mačke i pitomi tvorovi

Propisuje pravila za nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca, prvenstveno pasa, mačaka i pitomih tvorova, iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru. Vlasnici ili ovlašćena lica mogu premještati ove životinje samo ako su pojedinačno identificirane fizičkim sredstvom identifikacije, zaštićene odgovarajućim mjerama prevencije i ublažavanja rizika u vezi sa bolestima sa liste kategorije D, i prate ih uredno popunjeni identifikacioni dokumenti. Premještanje kućnih ljubimaca iz država ili teritorija koje nisu na odobrenoj listi dopušteno je samo kroz specifične ulazne tačke, koje Ministarstvo propisuje i objavljuje na svojoj web-stranici. Takođe, Ministarstvo određuje pravila za odobravanje izuzeća od obaveze korišćenja određenih ulaznih tačaka.

Član 216

Uslovi koji se primjenjuju na nekomercijalno premještanje ostalih kućnih ljubimaca

Odnosi se na nekomercijalno premještanje kućnih ljubimaca iz podtačke b člana 4, iz trećih država ili teritorija u Crnu Goru. Ovdje se primjenjuju slični zahtjevi: životinje moraju biti identifikovane ili opisane pojedinačno ili grupno, zaštićene mjerama prevencije i ublažavanja rizika za bolesti sa liste kategorije D, i pratiti ih uredno popunjeni identifikacioni dokumenti. Kućni ljubimci koji dolaze iz država ili teritorija koje nisu na odobrenoj listi smiju ući samo kroz ulazne tačke koje Ministarstvo propisuje i objavljuje. Ovim se obezbjeđuje da premještanje kućnih ljubimaca iz trećih država bude bezbjedno za javno zdravlje i zdravlje životinja u Crnoj Gori, te u skladu sa propisanim epidemiološkim mjerama.

Glava IV Identifikacija, preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika

Član 217

Dodatne odredbe koje se odnose na identifikaciju kućnih ljubimaca, preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika

Propisuje identifikaciju kućnih ljubimaca, preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika pri nekomercijalnom premještanju. Ministarstvo propisuje detaljne zahtjeve za vrstu kućnog ljubimca, uključujući sredstva za identifikaciju, njihovu upotrebu, kao i preventivne mjere koje smanjuju rizik od širenja bolesti sa liste kategorije D. Ove mjere moraju se zasnivati na pouzdanim naučnim podacima i primjenjivati proporcionalno stvarnom riziku po zdravlje životinja i ljudi. U slučaju hitnih situacija, Ministarstvo može narediti brze mjere, a Direktor Uprave ih odmah sprovodi do formalnog donošenja naredbe. Takođe, propisuje se kategorizacija država prema zdravstvenom statusu životinja, pravila za primjenu i dokumentovanje preventivnih mjera, te kriterijumi za odobravanje izuzeća u posebnim okolnostima.

Član 218

Preventivne mjere i mjere za ublažavanje rizika

Fokusira se na praktičnu primjenu ovih mjera. Ministarstvo određuje format i jezik dokumenata za premještanje kućnih ljubimaca, listu država članica i trećih zemalja koje ispunjavaju uslove za prevenciju i ublažavanje rizika, uključujući one koje su kategorizovane prema zdravstvenom statusu. Ove liste se ažuriraju u skladu sa odlukama Evropske komisije, a u slučaju hitnih i ozbiljnih rizika, Ministarstvo ih može odmah promijeniti bez odlaganja.

Glava V Identifikacioni dokumenti

Član 219 i 220 Obrasci dokumenata - Pasoši

Propisuje se tačan izgled "Pasoša za kućne ljubimce". On mora imati zaštitne elemente (naljepnice, pečate) kako bi se spriječilo falsifikovanje.

Glava VI Obaveze obavještanja

Član 221 Obaveze obavještanja Uprava je dužna da na svojoj internet stranici drži ažurne i jasne instrukcije za građane i turiste, kako bi svako ko ulazi u Crnu Goru znao šta mu je potrebno za ljubimca.

DIO OSMI

HITNE MJERE

Član 222

Hitne mjere koje se preduzimaju u slučaju izbijanja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju, ili pojave opasnosti Ovaj član omogućava Ministarstvu da bez odlaganja preduzme hitne mjere kada dođe do izbijanja bolesti sa liste ili bolesti u nastajanju, ili pojave opasnosti koja ozbiljno ugrožava zdravlje životinja ili javno zdravlje. Mjere se biraju proporcionalno riziku i uključuju kontrolu i karantin životinja, izolaciju proizvoda, ograničenje premještanja, nadzor i sledljivost, kao i druge mjere koje su potrebne za kontrolu širenja bolesti.

Član 223

Hitne mjere u slučaju izbijanja bolesti ili opasnosti u drugoj državi članici

Ovaj član reguliše postupanje kada bolest ili opasnost izbije u drugoj državi članici, a još nije zabilježena u Crnoj Gori. Ministarstvo može narediti hitne mjere (kao u članu 222) kako bi se spriječilo unošenje bolesti na teritoriju Crne Gore. Uključuje mjere prema životinjama, proizvodima, transportnim sredstvima i materijalima koji su mogli doći u kontakt sa zaraženim životinjama. Takođe, Uprava može preduzeti mjere kada postoji ozbiljan rizik od širenja bolesti sa susjednih teritorija ili trećih država koje graniče sa Crnom Gorom. Evropska komisija i nadležni organi država članica se odmah obavještavaju o rizicima i mjerama.

Član 224

Hitne mjere Uprave i Ministarstva Ovaj član definiše mjere koje se preduzimaju kada životinje, proizvodi ili materijali iz trećih država predstavljaju ozbiljan rizik po Crnu Goru. Uprava bez odlaganja naređuje mjere kao što su usmrćivanje ili uništavanje proizvoda, karantin životinja i izolacija proizvoda, nadzor i sledljivost, te druge hitne mjere predviđene zakonima o kontroli bolesti. Ministarstvo može suspendovati ulazak pošiljki i utvrditi posebne zahtjeve za ulaz životinja, proizvoda, transportnih sredstava i materijala kako bi spriječilo širenje bolesti. Uprava obavještava Evropsku komisiju i nadležne organe država članica, kao i nadležne organe trećih država izvoza i provoza, koristeći sistem TRACES.

Član 225

Hitne mjere koje preduzima Uprava u slučaju nepostupanja Evropske komisije Ako Evropska komisija ne preduzme tražene hitne mjere, Ministarstvo i Uprava mogu privremeno same preduzeti hitne mjere iz člana 224. O tome odmah obavještavaju Evropsku komisiju i nadležne organe drugih država članica sa obrazloženjem. Evropska komisija zatim preispituje situaciju i može donijeti implementacione akte kojima potvrđuje ili prilagođava mjere. U slučaju ozbiljnog rizika, Komisija može odmah donijeti potrebne mjere bez odlaganja, u skladu sa regulativom 182/2011 Evropskog parlamenta i Savjeta.

DIO DEVETI

SLUŽBENE KONTROLE

Član 226 – Službene kontrole

Ovaj član definiše ko je nadležan za sprovođenje službenih kontrola u oblasti zdravlja životinja, bilja i hrane.

- Uprava, preko službenih veterinarara, vrši službene kontrole nad primjenom zakona.
- Kontrole se sprovode u skladu sa važećim propisima o službenim kontrolama i inspekcijском nadzoru, kao i pravilima o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja.
- Ako postoji nesklad između ovog zakona i drugih propisa, primjenjuje se ovaj zakon.

Član 227 – Ovlašćenja službenog veterinara

Ovaj član detaljno opisuje sva ovlašćenja službenog veterinara u kontroli i nadzoru.

Ključne funkcije i ovlašćenja službenog veterinara:

1. Praćenje i kontrola sprovođenja delegiranih službenih aktivnosti.
2. Nadzor laboratorija, objekata i lica koja rukovode uzročnicima bolesti, vakcinama i biološkim proizvodima.
3. Kontrola primjene preventivnih i kontrolnih mjera bolesti propisanih zakonom.
4. Praćenje prijavljivanja i izvještavanja o bolestima.
5. Kontrola programa nadzora i iskorjenjivanja bolesti (obaveznih i dobrovoljnih).
6. Praćenje objekata sa ciljanim populacijama životinja i održavanje statusa "slobodan od bolesti".
7. Nadzor upotrebe veterinarskih lijekova i sprovođenja mjera kontrole bolesti kod subjekata.
8. Epidemiološko praćenje i uzorkovanje životinja u slučaju sumnje na bolest sa liste, uključujući laboratorijska ispitivanja.
9. Kontrola objekata za hranu, prevoznih sredstava, akvakulture i drugih relevantnih lokacija.
10. Pregled propisanih evidencija, uzimanje uzoraka i druge preglede u skladu sa zakonom.
11. Sertifikacija i prijavljivanje premještanja životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla.

DIO DESETI:

KAZNENE ODREDBE (Obrazloženje člana 229)

Novčanom kaznom od 500 do 20.000 eura kazniće se pravno lice za prekršaje koji se odnose na nepoštovanje zakonskih obaveza u oblasti zdravlja i dobrobiti životinja, biosigurnosti, kontrole bolesti i vođenja evidencija. Prekršaji obuhvataju:

- Neodgovorno postupanje prema životinjama – ugrožavanje zdravlja, neprimjena dobre uzgojne prakse, nepravilna upotreba veterinarskih lijekova i nepreduzimanje mjera za smanjenje rizika od širenja bolesti (čl. 11, 12, 13).
- Nepostupanje po biosigurnosnim i kontrolnim mjerama – neprimjena propisanih preventivnih, dijagnostičkih i kontrolnih mjera u laboratorijama, objektima za držanje životinja i pri transportu (čl. 17, 18, 24–26, 29, 42, 44).
- Nepridržavanje propisa o registraciji, odobrenju i evidencijama objekata – neprijavljivanje objekata, promjena u objektima, vođenje evidencija i podnošenje zahtjeva za odobrenje ili status zatvorenog objekta (čl. 75–85, 90–93).
- Nepravilnosti u identifikaciji i praćenju životinja – neosiguravanje identifikacije, vođenja dokumenata i baze podataka o premještanju i zdravstvenom statusu životinja različitih vrsta (čl. 96–106, 108–111).
- Nepravilnosti u transportu i premještanju životinja – nepoštovanje pravila za premještanje životinja unutar zemlje i u inostranstvo, neizdavanje i neupotreba sertifikata o zdravlju životinja, neosiguravanje biosigurnosnih mjera i izolacije životinja u slučaju nepravilnosti ili bolesti (čl. 108–131, 133).
- Nepridržavanje programa iskorjenjivanja bolesti i kontrolnih mjera – neprimjena naredbi, neizvršavanje kliničkih pregleda i laboratorijskih analiza, te nepreduzimanje preventivnih mjera za sprječavanje širenja bolesti (čl. 29, 46–48, 57–67).
- Nepostupanje u skladu sa preventivnim mjerama za sprječavanje širenja bolesti (čl. 134, 135, 136, 142, 143). Premještanje reproduktivnog materijala bez sertifikata o zdravlju ili saglasnosti nadležnog organa (čl. 134–137, 139–141, 145). Nepravilnosti u prijemu i skladištenju reproduktivnog materijala (čl. 135, 136, 137). Premještanje reproduktivnog materijala u naučne svrhe bez odobrenja (čl. 141, 150).
- Neprovođenje mjera prevencije širenja bolesti (čl. 142, 193, 194).
- Premještanje proizvoda bez sertifikata o zdravlju životinja (čl. 143, 145, 194–196).
- Nepostupanje prema propisanim evidencijama i prijavama premještanja.
- Obavljanje djelatnosti bez registracije/odobrenja (čl. 148–152).
- Nepreduzimanje biosigurnosnih mjera u objektima akvakulture (čl. 161, 162, 165, 166, 170).

- Nepravilnosti u premještanju i puštanju vodenih životinja, uključujući premještanje u objekte, prirodu ili za naučne svrhe bez odobrenja (čl. 165–179).
- Korišćenje vodenih životinja za drugu svrhu od odobrene (čl. 167, 178).
- Unošenje životinja, reproduktivnog materijala ili proizvoda životinjskog porijekla iz trećih država bez ispunjavanja zdravstvenih i sertifikacionih zahtjeva (čl. 199–203, 206).
- Unošenje uzročnika bolesti bez mjera prevencije (čl. 206).
- Nepravilnosti u praćenju i prijavljivanju pošiljki iz trećih zemalja (čl. 199–200, 203–206).
- Premještanje kućnih ljubimaca bez identifikacije i propisanih mjera prevencije bolesti (čl. 211–217).
- Prekoračenje broja kućnih ljubimaca u nekomercijalnom premještanju (čl. 212).
- Neposjedovanje ili nepravilno vođenje identifikacionog dokumenta (čl. 213–216).
- Novčane kazne se kreću u zavisnosti od statusa subjekta:
  - Fizičko lice: 30–2.000 €
  - Odgovorno lice u pravnom licu: 30–2.000 €
  - Preduzetnik: 150–6.000 €

DIO JEDANAESTI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 230 Rok za donošenje podzakonskih akata

- Svi propisi za sprovođenje zakona moraju biti donijeti u roku od 1 godine od stupanja zakona na snagu.
- Do donošenja novih propisa, primjenjuju se stari propisi, ali samo ako nisu u suprotnosti sa novim zakonom.

Član 231 Okončanje započetih postupaka

Postupci započeti prije primjene ovog zakona, a još nisu pravnosnažno okončani, završiče se prema prethodnim zakonima:

- Zakon o veterinarstvu
- Zakon o identifikaciji i registraciji životinja

Član 232

Postojeći subjekti i objekti

- Objekti i subjekti registrovani ili odobreni po starim zakonima moraju uskladiti poslovanje sa novim zakonom u roku od 6 mjeseci od početka primjene zakona.

Član 233

Početak primjene određenih članova

- Neki članovi zakona (navedeni detaljno u čl. 233) će se primjenjivati tek od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.
- Ovo se odnosi uglavnom na odredbe koje su direktno povezane sa standardima EU za premještanje životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla.

Član 234

Prestanak primjene određenih članova

- Neki članovi zakona (navedeni detaljno u čl. 234) će važiti do dana pristupanja EU.
- To znači da će se nakon pristupanja EU njihova primjena prekinuti i zamijeniti EU regulativom ili novim odredbama zakona.

Član 235

Prestanak važenja prethodnih zakona

Danom početka primjene novog zakona prestaju da važe:

- Zakon o identifikaciji i registraciji životinja
- Određeni članci Zakona o veterinarstvu (čl. 44–73, 84–91, 109)

Član 236

Stupanje na snagu i primjena

- Zakon stupa na snagu 8 dana od objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.
- Zakonom će se primjenjivati od 1. januara 2027. godine.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVODENJE ZAKONA

Sprovođenje zakona zahtijeva dodatna budžetska sredstva. Ista će se planirati i obezbjeđivati kroz godišnje finansiranje iz budžeta Crne Gore.

Administrativni teret za privredu ostaje u granicama zahtjeva EU i ne generiše nove nepremostive finansijske obaveze.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje zakona po hitnom postupku neophodno je zbog obaveza iz pregovaračkog Poglavlja 12, te zbog potrebe da Crna Gora u najkraćem roku uspostavi sistem u skladu sa EU pravnim okvirom. Pravovremeno donošenje zakona je preduslov za efikasniju kontrolu bolesti, zaštitu javnog zdravlja i sprečavanje ekonomskih gubitaka izazvanih bolestima životinja visokog rizika. Odlaganje bi moglo dovesti do ozbiljnih posljedica u pogledu ispunjavanja obaveza prema Evropskoj Uniji u procesu pridruživanja i u pogledu zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje duž čitavog poljoprivredno-prehrambenog lanca.